

Επίσημη Εφημερίδα C 107

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

54ο έτος
6 Απριλίου 2011

Ανακοίνωση αριθ. Περιεχόμενα Σελίδα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

469η σύνοδος ολομέλειας της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011

2011/C 107/01

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόσβαση σε δευτερογενείς πρώτες ύλες (παλιοσίδηρα, ανακυκλωμένο χαρτί κ.λπ.)» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) 1

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

469η σύνοδος ολομέλειας της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011

2011/C 107/02

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση – Εργαλεία για ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ» COM(2010) 367 τελικό 7

EL

Τιμή:
4 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2011/C 107/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα — Ταμεία εξυγίανσης τραπεζών» COM(2010) 254 τελικό	16
2011/C 107/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα — Ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για διατηρήσιμη ανάπτυξη» COM(2010) 301 τελικό	21
2011/C 107/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά τις διατάξεις για τους ελκυστήρες που διατίθενται στην αγορά στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος» COM(2010) 607 τελικό — 2010/0301 (COD)	26
2011/C 107/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» COM(2010) 537 τελικό — 2010/0266 (COD) και με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς» COM(2010) 539 τελικό — 2010/0267 (COD)	30
2011/C 107/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού ειδικών μέτρων στον τομέα της γεωργίας υπέρ των άκρως απόκεντρων περιφερειών της Ένωσης» COM(2010) 498 τελικό	33
2011/C 107/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050» (διερευνητική γνωμοδότηση)	37
2011/C 107/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS)» COM(2010) 308 τελικό	44
2011/C 107/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη χρήση σαρωτών σώματος σε αερολιμένες της ΕΕ» COM(2010) 311 τελικό	49
2011/C 107/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα» COM(2010) 471 τελικό — 2010/0252 (COD) και με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακή τροφοδοτούμενη ανάπτυξη» COM(2010) 472 τελικό	53
2011/C 107/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)» COM(2010) 521 τελικό	58

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

469Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 16ΗΣ ΚΑΙ 17ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόσβαση σε δευτερογενείς πρώτες ύλες (παλιοσίδηρα, ανακυκλωμένο χαρτί κ.λπ.)» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2011/C 107/01)

Εισηγητής: ο κ. ZBOŘIL

Συνεισηγητής: ο κ. GIBELLIERI

Στις 15 Ιουλίου 2010, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, βάσει του άρθρου 29 § 2 του Εσωτερικού Κανονισμού της, να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Πρόσβαση σε δευτερογενείς πρώτες ύλες (παλιοσίδηρα, ανακυκλωμένο χαρτί κλπ)

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της, στις 13 Ιανουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 16 και 17 Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 88 ψήφους υπέρ και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ιδιαίτερα τις αναλύσεις των διαφόρων κλαδικών ενώσεων που περιγράφουν την τρέχουσα κατάσταση και τα μελλοντικά σενάρια που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε σοβαρές ανισορροπίες προσφοράς και ζήτησης στην αγορά δευτερογενών πρώτων υλών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επίσης επισημαίνει το γεγονός ότι η διαθεσιμότητα πρώτων υλών αυτή καθαυτή θεωρείται και αντιμετωπίζεται ως στρατηγικό ζήτημα σε ορισμένες χώρες (ΗΠΑ, Κίνα). Βεβαίως, οι δευτερογενείς πρώτες ύλες (ΔΠΥ) δεν εξαιρούνται από ένα εξίσου αυστηρό καθεστώς σε αυτές τις χώρες. Η ΕΟΚΕ ως εκ τούτου χαίρεται το γεγονός ότι η αποδοτική χρήση των υλών αποτελεί βασική προτεραιότητα της ΓΔ Περιβάλλον.

1.3 Η πρόσβαση σε συγκεκριμένες πρώτες ύλες ποικίλλει σημαντικά από κλάδο σε κλάδο, και το ίδιο ισχύει και για τις ίδιες τις ροές υλών, ανάλογα με τη φύση τους και τις παραδοσιακές χρήσεις των απαιτούμενων πρώτων υλών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως

στην υαλοργία και τη χαλυβουργία, ο στόχος της αποδοτικότητας των υλών θα μπορούσε να επιτευχθεί με την προσαρμογή και εξισορρόπηση υφιστάμενων συστημάτων και διαδικασιών παραγωγής, με τη συμβολή σαφώς προσδιορισμένων κινητήρων. Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι δεν θα πρέπει να διακυβευθεί από τα κίνητρα αυτά ούτε ο αριθμός ούτε η ποιότητα των θέσεων εργασίας στους κλάδους της ανακύκλωσης και της μεταποίησης.

1.4 Επί του παρόντος συλλέγονται και εξάγονται μεγάλες ποσότητες δευτερογενών πρώτων υλών, μολονότι είναι άκρως απαραίτητες στη βασική και μεταποιητική βιομηχανία στην Ευρώπη. Η τάση αυτή συνιστά σοβαρή απειλή για την απασχόληση σε όλες τις βιομηχανίες μεταποίησης.

1.5 Η πίεση των πλεονασματικών όγκων απορριμμάτων που συλλέγονται μέσω των υφιστάμενων ειδικών συστημάτων συλλογής συχνά αποφορτίζεται με την πώληση, αδιακρίτως, των κατηγοριών απορριμμάτων που έχουν συλλεχθεί, χωρίς επιπρόσθετη κατεργασία και χωρίς τη διασφάλιση της τελικής τους χρήσης εντός της ΕΕ.

1.6 Δυστυχώς, χρησιμοποιούνται συχνά παράνομες εμπορικές πρακτικές προς παράκαμψη του άμεσου ελέγχου των ροών σημαντικών δευτερογενών πρώτων υλών. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται πλαστές τελωνειακές δηλώσεις που κατατάσσουν τα απορρίμματα ως μεταχειρισμένα αγαθά, προκειμένου ο κανονισμός που διέπει τις μεταφορές αποβλήτων να παρακαμφθεί σε συγκεκριμένες ροές δευτερογενών πρώτων υλών.

1.7 Με αυτόν τον τρόπο, οι κατηγορίες αποβλήτων που συλλέγονται για λογαριασμό των ευρωπαϊών φορολογούμενων δεν διασφαλίζουν τα επιδιωκόμενα οφέλη, αλλά μάλλον μειώνουν την ανταγωνιστικότητα των αντίστοιχων κλάδων, περιορίζοντας ή/και καθιστώντας πιο ακριβή την προμήθεια δευτερογενών πρώτων υλών χωρίς λόγο.

1.8 Παράλληλα, είναι προφανές ότι οι πολυάριθμοι ειδικοί κανονισμοί που διέπουν την ανακύκλωση δεν έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο συνεκτικό. Τείνουν να εστιάζουν σε επιμέρους, μεμονωμένες πτυχές της συλλογής και ανακύκλωσης, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις δυνάμεις της αγοράς που επηρεάζουν τα συστήματα και τις διαδικασίες.

1.9 Επίσης, προβλήματα προκαλεί και ο κανονισμός REACH σε ορισμένες βιομηχανίες ανακύκλωσης λόγω της απουσίας σαφούς διάκρισης μεταξύ των αγαθών στο τέλος του κύκλου ζωής τους (αποβλήτων) και των μεταχειρισμένων προϊόντων. Δυστυχώς όμως, η θεική αυτή επιδίωξη δεν επέτυχε τον στόχο της. Ορισμένες από τις θιγόμενες βιομηχανίες, όπως η χαρτοποιία, βρήκαν τρόπο να βγουν από το αδιέξοδο, ενώ άλλες ακόμη αναζητούν λειτουργικές λύσεις. Πρόκειται για ένα σοβαρό παράδειγμα έλλειψης συνοχής στο νομικό πλαίσιο, για την οποία ο κλάδος είχε ήδη προειδοποιήσει!

1.10 Η σύγκρουση μεταξύ δυνάμεων της αγοράς και του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου θα πρέπει να αναλυθεί διεξοδικά για την επίτευξη πιο ισορροπημένων αποτελεσμάτων. Μια πιθανή πρόταση θα ήταν η επιβολή εξαγωγικών δασμών ως προστασία από τον κίνδυνο απώλειας πολύτιμων υλών. Εννοείται ότι τέτοιου είδους μέτρα θα πρέπει να συμμορφώνονται προς τους κανόνες του ΠΟΕ. Η ΕΕ θα μπορούσε ίσως να διαπραγματευτεί έκτακτους όρους με τον ΠΟΕ, θεσιάζοντας σαφείς και διαφανείς προϋποθέσεις για περιορισμούς στις εξαγωγές ή στους εξαγωγικούς δασμούς όσον αφορά απόβλητα στρατηγικής σημασίας.

1.11 Μια άλλη επιλογή θα ήταν η από κοινού θέσπιση ευέλικτων στόχων ανακύκλωσης, ανάλογα με τις τρέχουσες εξελίξεις στην αγορά, δηλαδή σε περιόδους ύφεσης της αγοράς (μειωμένη ζήτηση) οι στόχοι ανακύκλωσης να μπορούν να μειώνονται, ενώ σε περιόδους άνθησης με υψηλή ζήτηση να μπορούν να αυξάνονται. Παράλληλα, θα πρέπει να αναζητηθούν ευφυείς τρόποι ώστε να διασφαλισθεί η διατήρηση κρίσιμων επιπέδων απασχόλησης στο σύνολο του κύκλου οικονομικής δραστηριότητας για ολόκληρη την αλυσίδα αξίας σε συναφείς τομείς όπως τα απορρίμματα συσκευασίας, ο κλάδος του χαρτιού κ.λπ.

1.12 Μια άλλη επιλογή θα ήταν η θέσπιση στόχων/ποσοστώσεων ανακύκλωσης που να αντιστοιχεί απλώς στους όγκους αποβλήτων που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν εντός της ΕΕ, χωρίς να

συμπεριλαμβάνονται τα απόβλητα που πωλούνται σε τρίτες χώρες και δεν μπορούν να αξιοποιηθούν εντός της ΕΕ. Εντούτοις, ένα τέτοιο μέτρο θα πρέπει να συνοδεύεται από τον επαναπροσδιορισμό των στόχων/ποσοστώσεων, ώστε να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες δυνατότητες ανακύκλωσης στην ΕΕ.

1.13 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με έμφαση την έκκληση του κλάδου προς την ΕΕ να εκπονήσει μια συνολική και συνεκτική πολιτική για τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη πρόσβαση σε πρώτες ύλες και για τη χρήση των πόρων. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να στηρίζει τις προσπάθειες της ευρωπαϊκής βιομηχανίας να χρησιμοποιεί πόρους σύμφωνα με την έννοια «από λίκνο σε λίκνο» (cradle-to-cradle). Η ανακύκλωση θα πρέπει να συνοδεύεται από τη βελτίωση των υποδομών συλλογής, τη δημιουργία νομικής ασφάλειας και συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού και από την εξάλειψη του περιττού διοικητικού φόρτου. Αυτή η ουσιαστική προϋπόθεση απαιτεί ισορροπία και συνέπεια σε όλο το φάσμα κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων.

1.14 Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα ορίζει νομικές υποχρεώσεις για όλα τα μέρη που δραστηριοποιούνται στις διάφορες κατηγορίες αποβλήτων· οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να ελέγχουν αυστηρά και να απαιτούν τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αυτές. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση των αρμόδιων αρχών αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την καταπολέμηση παράνομων πρακτικών που ακολουθούν ορισμένοι ανυπόληπτοι φορείς, κυρίως στο διεθνές εμπόδιο.

1.15 Όλα τα μεμονωμένα στοιχεία της πολιτικής της ΕΕ για την αλλαγή του κλίματος (ΕΠΑΚ) πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα περιβαλλοντικά οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση δευτερογενών πρώτων υλών· είναι σημαντικό να αποφεύγονται οι ασυνέπειες· π.χ. το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ δεν αντικατοπτρίζει την εξοικονόμηση ενέργειας και εκπομπών που προκύπτουν από τη χρήση ανακτήσιμων πρώτων υλών σε άλλους βιομηχανικούς και κατασκευαστικούς τομείς και επιβαρύνει χωρίς λόγο τους τομείς αυτούς με πρόσθετο κόστος.

1.16 Τέλος, η διαχείριση ενός τόσο περίπλοκου πλαισίου θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα σοβαρό, διαρκή κοινωνικό διάλογο, ώστε να ενθαρρυνθεί η δημιουργία νέων, ποιοτικών θέσεων εργασίας στο σύνολο των συναφών αλυσίδων αξίας.

2. Εισαγωγή

2.1 Η διαρκής πρόσβαση σε πρώτες ύλες και η αιφόρος χρήση τους συνιστούν βασικά στοιχεία της πολιτικής της ΕΕ για τη βιωσιμότητα. Αποτελούν τη βάση για τη σημερινή και μελλοντική ανταγωνιστικότητα των μεταποιητικών κλάδων της ΕΕ⁽¹⁾. Οι αλυσίδες εφοδιασμού με πρώτες ύλες –τόσο πρωτογενείς όσο και δευτερογενείς– είναι πραγματικοί οικονομικοί κλάδοι που δημιουργούν θέσεις εργασίας και πλούτο στην Ευρώπη. Η ανακύκλωση είναι οικονομική δραστηριότητα με σημαντική συνεισφορά στο ΑΕγχΠ της ΕΕ. Στη συλλογή χρησιμοποιημένων υλικών και προϊόντων συμμετέχουν πολίτες, δήμοι και δημόσιες αρχές που έχουν επενδύσει σε αποδοτικά συστήματα για την ικανοποίηση της ολοένα και εντονότερης ζήτησης για μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

(1) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες: ανάγκες για ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη» ΕΕ C 277, 17.11.2009, σελ. 92

2.2 Θα πρέπει να αναγνωρισθεί η συμπληρωματική φύση των πρωτογενών και των δευτερογενών πρώτων υλών. Ενώ τα δευτερογενή υλικά συνιστούν έναν περιβαλλοντικά αποδοτικό τρόπο επανεισαγωγής πολύτιμων υλών στην οικονομία, δεν αρκούν (ακόμη) γενικά για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης πρώτων υλών (χαρτί, μέταλλα και ορυκτά μεταλλεύματα). Αμφότερα είναι απαραίτητα και αλληλοσυμπληρώνονται. Η βελτίωση των συστημάτων συλλογής και η χρήση των δευτερογενών πρώτων υλών στην ΕΕ θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής ΕΕ 2020.

2.3 Ο κλάδος ζητά από την ΕΕ να εκπονήσει μια συνολική και συνεκτική πολιτική για τη μακροπρόθεσμη διαρκή πρόσβαση σε πρώτες ύλες και για τη χρήση των πόρων. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να στηρίζει τις προσπάθειες της ευρωπαϊκής βιομηχανίας να χρησιμοποιεί πόρους «από λίκνο σε λίκνο» (cradle-to-cradle). Η πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες (ΠΠΥ), η θεματική στρατηγική για την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων, η θεματική στρατηγική για την αιεφόρο χρήση των φυσικών πόρων και η εμβληματική πρωτοβουλία του Επιτρόπου Ροτοζόνικ «Μία Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της» συνιστούν αλληλένδετες πρωτοβουλίες που θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από συνοχή και ολοκλήρωση. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη άλλες πρωτοβουλίες, όπως η πολιτική βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα ή άλλες πολιτικές σχετικά με την ανακύκλωση και τους πόρους.

3. Εντοπισμός των σημαντικότερων ροών των δευτερογενών πρώτων υλών (ΔΠΥ) ⁽²⁾

3.1 Υπάρχουν παραδοσιακά προϊόντα ανακύκλωσης, όπως τα σιδηρούχα και μη σιδηρούχα απομέταλλα, τα απορρίμματα χαρτιού και χαρτονιού, το γυαλί, τα οποία έχουν μακρά ιστορία και παράδοση στην ανακύκλωση εντός ενός συστήματος σχετικά κλειστού κυκλώματος. Αυτοί οι συγκεκριμένοι κλάδοι δεν μπορούν να επιβιώσουν χωρίς συνεχή εφοδιασμό με ανακτημένες ύλες και χρησιμοποιημένα αγαθά. Άλλοι κλάδοι, όπως ο κλάδος των πλαστικών, έχουν σχετικά πρόσφατη παρουσία στην ανακύκλωση, και σε σύγκριση με τα παραδοσιακά προϊόντα, η διαδικασία της επαναχρησιμοποίησης υλικών δεν καταλήγει απαραίτητα σε κλειστό κύκλωμα.

3.2 Τα χαρακτηριστικά της ανακύκλωσης των σημαντικότερων δευτερογενών υλών προκαθορίζουν τις συγκεκριμένες ροές υλών και τους παράγοντες στις αλυσίδες αξίας τους.

3.2.1 **Απομέταλλα σιδήρου και χάλυβα:** Η ανακύκλωση απομετάλλων σιδήρου και χάλυβα αποτελείται εν γένει από τη συλλογή, διαλογή, συμπίεση, συσσωμάτωση, κοπή, διάτμηση, κατατεμαχισμό ή/και διαμέτρηση και τέλος την τήξη στα χαλυβουργεία. Τα σιδηρούχα απομέταλλα συλλέγονται, είτε ξεχωριστά, είτε ανάμικτα και στη συνέχεια υπόκεινται σε διαλογή στους χώρους εναπόθεσης άχρηστου υλικού και πωλούνται σε μονάδες επεξεργασίας απομετάλλων ή προωθούνται απευθείας σε χαλυβουργεία. Όταν τα απομέταλλα φτάσουν στη μονάδα επεξεργασίας απομετάλλων, γίνεται ο διαχωρισμός των διαφόρων ειδών μετάλλου και η προετοιμασία για τον κατατεμαχισμό/διάμετρηση. Ο κατατεμαχισμός και η διαμέτρηση είναι συχνά απαραίτητα για μεταγενέστερο στάδιο του διαχωρισμού. Στην περίπτωση του ανοξειδωτού χάλυβα, τα μεγαλύτερα τεμάχια συλλέγονται χωριστά ή διαχωρίζονται στους χώρους εναπόθεσης άχρηστου υλικού πριν τον κατατεμαχισμό. Τα μικρότερα τεμάχια ανοξειδωτού χάλυβα διαχωρίζονται με διαδικασίες πολλαπλών βημάτων. Στα χαλυβουργεία, τα απομέταλλα σιδήρου και χάλυβα συνήθως διοχετεύονται άμεσα στις καμίνους.

3.2.1.1 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία ανάκτησης χάλυβα (στο επίπεδο της επεξεργασίας) εμφανίζει σχετική συγκέντρωση, με επτά εταιρείες να παρέχουν το 40 % του συνόλου των απομετάλλων χάλυβα στα χαλυβουργεία. Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Ανάκτησης (BIR) και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ανάκτησης και Ανακύκλωσης Σιδήρου (EFR), υπάρχουν περίπου 42 000 χώροι εναπόθεσης άχρηστου υλικού στην ΕΕ των 27. Ο κλάδος των απομετάλλων εκτιμά ότι από αυτές οι 250 είναι μεγάλες εταιρείες, οι 9 000 είναι μεσαίες προς μεγάλες εταιρείες που επεξεργάζονται περισσότερους από 120 000 τόνους ετησίως, και οι υπόλοιπες, περίπου 36 000, είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

3.2.1.2 Το σύστημα συλλογής ποικίλλει ανάλογα με το είδος του προϊόντος και τη χώρα. Τα μεγάλα μεγέθους προϊόντα στο τέλος του κύκλου ζωής τους και αυτά που παράγονται σε μεγάλες ποσότητες, όπως αυτά που προέρχονται από τον κλάδο των κατασκευών και κατεδαφίσεων, συνήθως μεταφέρονται άμεσα στον χώρο εναπόθεσης άχρηστου υλικού ή σε μονάδες επεξεργασίας απομετάλλων. Τόσο η οδηγία για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους όσο και η οδηγία για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού αναθέτουν την ευθύνη της ανάκτησης, δηλαδή της συλλογής απομετάλλων, στους παραγωγούς. Τα μικρότερου μεγέθους προϊόντα, όπως τα υλικά συσκευασιών, συλλέγονται από τις τοπικές αρχές, γεγονός που σημαίνει ότι σε αυτήν την περίπτωση η συλλογή δεν πραγματοποιείται από τον κλάδο των απομετάλλων, μολονότι έχουν αναληφθεί ορισμένες πρωτοβουλίες στην περίπτωση των UBC, όπως π.χ. κέντρο συλλογής, τερματικοί σταθμοί απομετάλλων, όπου γίνεται ο διαλογισμός δοχείων χάλυβα και αλουμινίου και η συμπίεση τους για μεταφορά προς τις μονάδες επεξεργασίας ή τήξης.

3.2.1.3 Τα απομέταλλα είναι μεταξύ των λιγοστών ΔΠΥ για τις οποίες η Ευρώπη μπορεί να προσδοκά διαρκή διαθεσιμότητα, ίσως δε και ένα μικρό πλεόνασμα: το εμπόριο εντός της ΕΕ, καθώς και οι εισαγωγές και οι εξαγωγές από και προς άλλες χώρες, έχουν εδραιωθεί εδώ και δεκαετίες. Εντός της ΕΕ, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η συνολική ποσότητα απομετάλλων που κυκλοφορεί. Οι εκτιμήσεις για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές (2008) είναι 5,3 εκατομμύρια τόνοι ανά έτος και 12,9 εκατομμύρια τόνοι ανά έτος αντίστοιχα, ενώ η συνολική κατανάλωση απομετάλλων έφθασε τα 112 εκατομμύρια τόνους ετησίως κατά το ίδιο έτος.

3.2.2 **Μη σιδηρούχα απομέταλλα και άλλες κατηγορίες αποβλήτων που περιέχουν τέτοια μέταλλα:** Συγκρίνοντας αυτή τη μη σιδηρούχα κατηγορία με τον σίδηρο και τον χάλυβα, παρατηρείται μεγαλύτερη διαφοροποίηση ως προς (α) τα σχετικά μέταλλα, (β) τους διαθέσιμους πόρους και (γ) τις μεθόδους που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον διαχωρισμό και την απόσπαση των συγκεκριμένων μετάλλων από τα ρεύματα αποβλήτων. Τα σημαντικότερα μέταλλα που εμφανίζουν μεγαλύτερο όγκο είναι το αλουμίνιο, ο ψευδάργυρος, ο μόλυβδος και ο χαλκός: στα ρεύματα αποβλήτων υπάρχουν επίσης μέταλλα όπως ο κασίτερος και πολύτιμα μέταλλα που μπορούν να εξαχθούν με τις κατάλληλες μεθόδους.

3.2.2.1 Το σύστημα συλλογής είναι, είτε το ίδιο, είτε παρόμοιο με αυτά που χρησιμοποιούνται για τα σιδηρούχα απομέταλλα. Για την εξασφάλιση καλής ποιότητας απομετάλλων που ανακτώνται από προϊόντα στο τέλος του κύκλου ζωής (οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, ΑΗΗΕ) χρησιμοποιούνται προηγμένες τεχνολογίες. Αντιθέτως, τα βασικά μη σιδηρούχα μέταλλα «εξορύσσονται» από ρεύματα αποβλήτων με πολύ υψηλό ποσοστό ανάκτησης και τα ποσοστά χρησιμοποίησής τους επίσης είναι πολύ υψηλά.

⁽²⁾ Τα δεδομένα προέρχονται κυρίως από μελέτες του ΚΚΕρ για τα απόβλητα (<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>) και από στατιστικές του κλάδου.

3.2.2.2 Σημαντικές για την ανάκτηση μη σιδηρούχων μετάλλων που απαιτεί ειδικές τεχνολογίες είναι επίσης η τέφρα και η σκωρία. Μεγάλες ανεκμετάλλευτες πηγές μη σιδηρούχων μετάλλων μπορούν να βρεθούν σε παλαιά κατάλοιπα ορυχείων σε περιοχές εξόρυξης μεταλλεύματος στην ΕΕ. Αν και τα απόβλητα ⁽³⁾ εξόρυξης εξαιρούνται από τη γενική νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα, πρέπει να δοθεί προσοχή στις πρώτες αυτές ύλες καθώς και στο κατά πόσο η δραστηριότητα αυτή είναι οικονομικά συμφέρουσα.

3.2.3 **Ανακυκλωμένο χαρτί:** Η βιομηχανία χαρτιού είναι ένας κλάδος ο οποίος εξαρχώς βασίζεται σε ανανεώσιμους πόρους και ανακύκλωση, όπου τα υπολείμματα χαρτιού που συλλέγονται συνιστούν τις πρωταρχικές πρώτες ύλες για τη χαρτοποιία. Η ανακύκλωση του χαρτιού μέχρι σήμερα είναι σχετικά απλή διαδικασία και η χρήση των υλικών κατέχει δεσποζούσα θέση. Δύο είναι οι χαρακτηριστικοί σημαντικοί πόροι (όπως και στην περίπτωση των σιδηρούχων μετάλλων) – το βιομηχανικό ανακτημένο χαρτί (μεταξύ άλλων από βιομηχανίες συσκευασιών και εκτυπώσεων) και τα (αστικά) απόβλητα κατανάλωσης. Προτιμώνται οι διαβαθμίσεις διάλογής, με αποτέλεσμα τα αστικά απόβλητα να προϋποθέτουν τον διαχωρισμό χρησιμοποιημένου χαρτιού και βασικές λειτουργίες διάλογής.

3.2.3.1 Οι ροές υλικών έχουν πληγεί σοβαρά από την πρόσφατη ύφεση η χρήση ανακτημένου χαρτιού μειώθηκε κατά 7,6 % στα 44,9 εκατομμύρια τόνους το 2009. Η συλλογή μειώθηκε για πρώτη φορά κατά 3,6 % στα 56,6 εκατομμύρια τόνους, ενώ η κατανάλωση χαρτιού εμφάνισε συρρίκνωση κατά 10,1 % το ίδιο διάστημα. Οι εξαγωγές ανακτημένου χαρτιού σε χώρες εκτός της ΕΕ, της Νορβηγίας και της Ελβετίας συνέχισαν να αυξάνονται, φθάνοντας τα 12,8 εκατομμύρια τόνους, με το 96,3 % να αποστέλλεται στις ασιατικές αγορές. Εντός της Ασίας, οι μεγαλύτερες ποσότητες υλικού είχαν προορισμό την Κίνα (71,4 % των ευρωπαϊκών εξαγωγών). Λόγω των εξελίξεων που διαπιστώθηκαν κατά το εξαιρετικό αυτό έτος, το ποσοστό ανακύκλωσης εκτοξεύθηκε στο πρωτοφανές επίπεδο του 72,2 % το 2009, ενώ το προηγούμενο έτος ανερχόταν στο 66,7 %. Μια προσωρινή μεταβολή προς την αντίθετη κατεύθυνση είναι πιθανή όταν ανακάμψει η οικονομία, καθώς η ανακύκλωση ενδέχεται να μην μπορεί να ανταποκριθεί άμεσα στην ανάκαμψη της κατανάλωσης χαρτιού. Λόγω των πρόσφατων εξελίξεων στη διάρθρωση του κλάδου, το ανακτημένο χαρτί αναλογεί στο 44,2 % και ο πολτός ξύλου στο 40,4 % των ινών που χρησιμοποιούνται στη χαρτοποιία σε χώρες της CEPI (Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών Χάρτου).

3.2.4 **Γυαλί:** Το γυαλί μπορεί να ανακυκλώνεται συνεχώς κατά 100 % χωρίς απώλειες στην ποιότητα για την παραγωγή του επόμενου γυάλινου δοχείου. Το συλλεγόμενο γυαλί χρησιμοποιείται για την παραγωγή νέου γυαλιού ίδιας ποιότητας. Αυτό καθιστά το γυαλί πραγματικό ανακυκλώσιμο υλικό της φιλοσοφίας «από λίκνο σε λίκνο». Έως και το 90 % των αποβλήτων γυαλιού μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή νέων γυάλινων δοχείων· το μόνο πραγματικό όριο στη χρήση αποβλήτων γυαλιού σήμερα είναι η ποσότητα του ανακτημένου γυαλιού και η διαθεσιμότητα αποβλήτων γυαλιού στην Ευρώπη.

3.2.4.1 Το σύστημα ανάκτησης γυαλιού είναι σχετικά απλό: το μεγαλύτερο μέρος του ανακτημένου γυαλιού προέρχεται από απορρίμματα συσκευασιών (χρησιμοποιημένα γυάλινα δοχεία) και μια μικρή ποσότητα προέρχεται από απορρίμματα οικοδομικών κατασκευών (επίπεδο γυαλί). Το μέσο ποσοστό συλλογής για ανακύκλωση ανέρχεται στο 65 % στην ΕΕ των 27· περίπου 11,5 εκατομμύρια τόνοι γυάλινων συσκευασιών συλλέχθηκαν σε ολόκληρη την Ευρώπη (περιλαμβανομένης της Νορβηγίας, της Ελβετίας και της Τουρκίας) το 2008.

3.2.4.2 Η πρόκληση στην ανακύκλωση γυαλιού είναι η ανακύκλωση των υπόλοιπων 7 εκατομμυρίων τόνων γυαλιού που εισήλθαν στην αγορά το 2008, αλλά δεν ανακυκλώθηκαν. Είναι ύψιστης σημασίας η βελτίωση της ανακύκλωσης και η στήριξη των κατάλληλων συστημάτων ανακύκλωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.2.4.3 Τα συστήματα συλλογής και ανάκτησης επίπεδου γυαλιού και γυαλιού από οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί πλήρως, με συνέπεια αυτή η πολύτιμη πηγή να συνεχίζει να επιβαρύνει το περιβάλλον.

3.2.5 **Τα απόβλητα πλαστικού** αναλογούν περίπου στο 25 % του συνόλου των στερεών αποβλήτων που συσσωρεύονται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Λόγω της αντοχής των πλαστικών υλών στη διάσπαση, η διαδικασία αποσύνθεσης διαρκεί μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την εναπόθεσή τους στους χώρους υγειονομικής ταφής. Η καύση πλαστικού για την ανάκτηση ενέργειας πρέπει να είναι ελεγχόμενη σε κατάλληλες εγκαταστάσεις, λόγω του υψηλού επιπέδου επιβλαβών εκπομπών που συνεπάγεται.

3.2.5.1 Οι σημαντικότεροι κλάδοι που καταναλώνουν πλαστικές ύλες, και είναι παράλληλα οι βασικές πηγές παραγωγής αποβλήτων πλαστικών, είναι: η συσκευασία (38,1 %), τα νοικοκυριά και η οικιακή χρήση (22,3 %) και ο οικοδομικός και κατασκευαστικός τομέας (17,6 %). Οι συσκευασίες που παράγονται στους κλάδους διανομής και λιανικού εμπορίου αντιστοιχούν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 80 % των (εν δυνάμει) συλλεξιμων αποβλήτων πλαστικού. Η συλλογή και επεξεργασία αποβλήτων πλαστικού από μικτά οικιακά απόβλητα είναι πιθανώς μία από τις πιο δύσκολες κατηγορίες αποβλήτων προς διαχείριση. Οι περισσότερες πλαστικές ύλες που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές προορίζονται για μακροπρόθεσμες εφαρμογές.

3.2.5.2 Ορισμένα μέρη των αποβλήτων πλαστικού δεν προσφέρονται για ανακύκλωση, π.χ. οι συσκευασίες τροφίμων ή τα πλαστικά που είναι αναμειγμένα με άλλα υλικά, διότι το κόστος καθαρισμού του μολυσμένου πλαστικού σε αυτήν την περίπτωση υπερβαίνει την αξία των προϊόντων, λόγω των μεγάλων ποσοτήτων απαιτούμενης ενέργειας. Εντούτοις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάκτηση ενέργειας.

3.2.5.3 Η ΕΕ των 27 είναι καθαρός εξαγωγέας αποβλήτων πλαστικού, ρινομάτων και απομετάλλων. Από το 1999, η διαφορά μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών αυξάνεται διαρκώς. Ύστερα από ελαφρά αύξηση κατά την περίοδο 1999 - 2002, οι εξαγωγές εκτοξεύθηκαν στους 2,1 μετρικούς τόνους μεταξύ 2002 και 2006. Από το 1999 έως το 2006, οι εισαγωγές αυξήθηκαν από τους 55 000 τόνους στους 256 000 τόνους.

3.2.5.4 Οι μη συνεχείς ίνες από πολυεστέρες και τα ανακυκλωμένα απορρίμματα από PET (τερεφθαλικό πολυαιθυλένιο) αντιπροσωπεύουν το 70 % των πρώτων υλών που υφίστανται επεξεργασία στην ΕΕ. Η διαθεσιμότητα φιαλών από πολυεστέρες είναι, συνεπώς, καίρια. Ωστόσο, οι παραγωγοί στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν πλέον σοβαρά προβλήματα λόγω της εντεινόμενης τάσης των εμπορών να αποστέλλουν PET, είτε με τη μορφή νιφάδων (θραύσματα φιαλών) ή δεματοποιημένες φιάλες, στην Άπω Ανατολή και, ιδίως, στην Κίνα. Σήμερα, η χώρα αυτή αίρει τους περιορισμούς στην εισαγωγή αποβλήτων PET, προκειμένου να διευκολύνει την αυξανόμενη ροή εξόδου αυτών των σημαντικών δευτερογενών πρώτων υλών (ΔΠΥ) από την ΕΕ.

⁽³⁾ Τα απόβλητα εξόρυξης αποτελούν αντικείμενο της οδηγίας 2006/21/ΕΚ

4. Το νομικό πλαίσιο της ανακύκλωσης

4.1 Άμεση ρύθμιση στην ΕΕ

4.1.1 Η ανακύκλωση πρέπει να στηρίζεται με τη βελτίωση των υποδομών συλλογής, τη δημιουργία νομικής ασφάλειας και συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού και με την εξάλειψη του περιττού διοικητικού φόρτου. Αυτή η θεμελιώδης προϋπόθεση απαιτεί καλή ισορροπία και συνέπεια στο σύνολο του φάσματος των κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων. Μολονότι η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα (2008/98/ΕΚ) άρχισε να κινείται προς την επιθυμητή κατεύθυνση, θα πρέπει να θεωρείται ένα πρώτο στάδιο που απαιτεί τακτικούς «ελέγχους πραγματικότητας» και τις συνεπαγόμενες ρυθμίσεις.

4.1.2 Περαιτέρω σημαντικές νομοθετικές πράξεις είναι η οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας στο υφιστάμενο καθεστώς, η οδηγία 2000/53/ΕΚ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων και η οδηγία 2002/96/ΕΚ σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ). Οι εν λόγω οδηγίες ορίζουν αυθαίρετους στόχους ανακύκλωσης, οι οποίοι στρεβλώνουν την ελεύθερη αγορά δευτερογενών πρώτων υλών. Λαμβάνοντας υπόψη τις συνεχείς αλλαγές και τροποποιήσεις, το εν λόγω πλαίσιο απαιτεί τη διαρκή επαγρύπνηση ως προς τις επιπτώσεις του.

4.2 **Έμμεση ρύθμιση:** Οι διαδικασίες ανάκτησης και ανακύκλωσης ρυθμίζονται όχι μόνο από το ευρύ φάσμα νομοθεσίας περί αποβλήτων, αλλά και από περαιτέρω περιορισμούς και ελέγχους που απορρέουν από τη νομοθεσία η οποία διέπει συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους ή τη βιομηχανία στο σύνολό της. Σημαντικότερος σε αυτόν τον τομέα είναι ο αντίκτυπος του κανονισμού REACH (ΕΚ 1907/2006) και η πολιτική της ΕΕ για την αλλαγή του κλίματος.

4.2.1 Τα απόβλητα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού REACH, αλλά μία ουσία ή ένα μείγμα που είναι προϊόν ανάκτησης μπορεί να υπόκειται στον κανονισμό μόλις υπερβεί το όριο του «αποχαρακτηρισμού αποβλήτων». Η Επιτροπή έχει αναλύσει το πρόβλημα και οι αρμόδιες τεχνικές ομάδες εργασίας διατύπωσαν σχετικά ικανοποιητικές προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος. Εντούτοις, εξακολουθούν να υπάρχουν αβεβαιότητες στο Κοινό Κέντρο Ερευνών - Ινστιτούτο Μελετών Τεχνολογιών του Μέλлонτος της Επιτροπής στη Σεβίλλη έχουν πραγματοποιηθεί πολύ χρήσιμες μελέτες, και ο ECHA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων) διαθέτει στοιχεία που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην επίλυση των προβλημάτων. Βέβαια, δεν αποτρέπεται εντελώς ο κίνδυνος της καταχώρισης, ακόμη και σε περιπτώσεις στις οποίες η καταχώριση δεν θα ωφελούσε καθόλου.

4.2.2 Η πολιτική της ΕΕ για την αλλαγή του κλίματος πρέπει να διευκολύνει την παροχή σειράς κινήτρων που θα οδηγήσουν σε σταθερή και βιώσιμη μετάβαση της παγκόσμιας κοινωνίας από τους πρωτογενείς ορυκτούς ενεργειακούς πόρους σε εναλλακτικούς ενεργειακούς πόρους. Το ΕССР (ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την αλλαγή του κλίματος) απαρτίζεται από επιμέρους πτυχές οι οποίες θεωρητικά λειτουργούν ολοκληρωμένα, αλλά δυστυχώς η ολοκλήρωση είναι περισσότερο πρόθεση παρά πραγματικότητα. Ορισμένα από τα συστατικά του στοιχεία επηρεάζουν σημαντικά τις διαδικασίες ανάκτησης και ανακύκλωσης: το ενημερωμένο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (EU-ETS) για την περίοδο μετά το Κίτο δυσκολεύει τους φορείς εκμετάλλευσης μονάδων παραγωγής

λόγω της διοικητικής του προσέγγισης ως προς τις κατανομές για την περίοδο 2013-2020. Επιπλέον, ένα σταδιακά εφαρμοζόμενο σύστημα πλειστηριασμών θα απομυζήσει τους οικονομικούς πόρους των φορέων εκμετάλλευσης που θα βρεθούν να διαθέτουν ακόμη λιγότερους πόρους για διαδικασίες μείωσης των εκπομπών άνθρακα στο μέλλον. Από την άλλη πλευρά, το EU-ETS δεν αντικατοπτρίζει την εξοικονόμηση ενέργειας και άνθρακα που απορρέει από τη χρήση ανακτήσιμων πρώτων υλών σε άλλους βιομηχανικούς και κατασκευαστικούς τομείς.

4.2.3 Περαιτέρω προβλήματα ανακύπτουν από την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Λόγω της έντονης προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της μεγάλης, μη ισόρροπης ενίσχυσής τους, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος διαρροής μεγάλων ποσοτήτων ανακτημένων ΔΠΥ (βιομάζα, ανακτημένο χαρτί) από τις ύλες που επαναχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας - ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας. Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι πρέπει να αναλυθούν δεόντως και να ελαχιστοποιηθούν επαρκώς, εφόσον στόχος είναι να διατηρηθεί η πρόσβαση σε ΔΠΥ και ενδεχομένως να βελτιωθεί όπου είναι εφικτό. Ο ορισμός της "βιομάζας" πρέπει να διατηρηθεί και, εάν συντρέχει λόγος, να ενισχυθεί ώστε να αποφεύγεται η κατάχρησή του με σκοπό την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές Σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω των επιδοτήσεων που προκαλούν στρεβλώσεις στην αγορά, χρησιμοποιούνται για καύσιμη ύλη ακόμη και πρωτογενείς πρώτες ύλες (ξύλο)!

4.2.4 Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα ορίζει νομικές υποχρεώσεις για όλα τα μέρη που δραστηριοποιούνται στις διάφορες κατηγορίες αποβλήτων· οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να ελέγχουν αυστηρά και να απαιτούν τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αυτές. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση των αρμόδιων αρχών αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την καταπολέμηση παράνομων πρακτικών που ακολουθούν ορισμένοι αδιάτακτοι φορείς, κυρίως στο διεθνές εμπόδιο.

5. Αλυσίδες αξίας και παράγοντες στις σημαντικότερες ροές ΔΠΥ

Από την αναλυτική περιγραφή στο κεφάλαιο 3, καθίσταται σαφές ότι υφίστανται μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων ροών ΔΠΥ. Ορισμένες λειτουργούν σχεδόν αυτόνομα στη συνήθη βάση παραδοσιακά λειτουργικών συστημάτων συλλογής, προεπεξεργασίας και επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της διαλογής) των αποβλήτων, πριν από την προώθηση του ανακτημένου υλικού σε μεγάλη μονάδα εκμετάλλευσης. Διάφορα χαρακτηριστικά μπορούν να συγκεντρωθούν για τον εντοπισμό και την αποφυγή πιθανών κινδύνων κατά τις διαδικασίες ανάκτησης και ανακύκλωσης.

5.1 Η εμπορική αξία των ΔΠΥ είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την τελική προσβασιμότητα του υλικού. Η συλλογή και η προεπεξεργασία της ροής αποβλήτων είναι σχετικά μη δαπανηρά στάδια στην περίπτωση των συγκεντρωμένων ρευμάτων αποβλήτων (σίδηρος, γυαλί και χαρτί) και οι ΔΠΥ που προκύπτουν εξακολουθούν να είναι αρκετά προσιτές σε εύλογο κόστος. Οι συνθήκες της αγοράς ισχύουν στο σύνολο του κλειστού κυκλώματος. Εξάλλου, υπάρχει ένα ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα της ανακύκλωσης που δεν λειτουργεί σε τιμές αγοράς για τα υλικά, αλλά για λόγους συμμόρφωσης με τις πολιτικές της ΕΕ για τα απόβλητα. Τα περισσότερα απόβλητα συσκευασιών, ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά απόβλητα ή βιοδιασπώμενα απόβλητα υπόκεινται σε επεξεργασία προκειμένου να ικανοποιούνται οι στόχοι διαφόρων οδηγιών.

5.1.1 Η παραγωγή τέτοιων ΔΠΥ από αυτές τις ροές αποβλήτων δεν είναι οικονομικά βιώσιμη στην παγκόσμια αγορά. Η συλλογή, διαλογή και επεξεργασία αποβλήτων πραγματοποιείται είτε για λόγους εφαρμογής εκτεταμένων κανόνων ευθύνης του παραγωγού, είτε λόγω άμεσης δημόσιας χρηματοδότησης. Και στις δύο περιπτώσεις, ο ευρωπαίος πολίτης είναι αυτός που καταβάλλει το αντίτιμο της μετατροπής, είτε ως φορολογούμενος είτε ως καταναλωτής.

5.1.2 Η Ευρώπη παράγει μεγάλο απόθεμα ΔΠΥ, το οποίο είναι εύκολα προσβάσιμο από κάθε παράγοντα της παγκόσμιας αγοράς ανά πάσα στιγμή, σε μια εποχή που η ζήτηση υλικών στην παγκόσμια αγορά αυξάνεται. Τεράστιοι όγκοι αποβλήτων συλλέγονται και εξαγονται ανεπεξέργαστοι, κυρίως στην Ασία. Λόγω της αστάθειας της παγκόσμιας αγοράς, μεγάλη αστάθεια εμφανίζουν και τα επίπεδα των τιμών. Όταν η παγκόσμια αγορά γνωρίζει ύφεση, οι ανακτημένες ΔΠΥ συσσωρεύονται, δεδομένου ότι πρέπει να τηρούνται οι στόχοι της ανακύκλωσης. Η κατάσταση αυτή προκαλεί σοβαρότατες στρεβλώσεις της αγοράς στην ΕΕ.

5.1.3 Οι μονάδες ανακύκλωσης στην ΕΕ καλούνται να πραγματοποιήσουν μεγαλύτερες επενδύσεις από τους ανταγωνιστές τους στην Ασία όταν κατασκευάζουν μονάδες ανακύκλωσης, επειδή πρέπει να τηρούν προδιαγραφές τόσο πλεονάζουσας ικανότητας όσο και υψηλότερων τεχνολογικών προτύπων. Στη συνέχεια, όταν σημειώνεται άνοδος στις παγκόσμιες αγορές πρώτων υλών, οι ακριβές αυτές εγκαταστάσεις δεν χρησιμοποιούνται, εφόσον τα συλλεγόμενα απόβλητα εγκαταλείπουν την Ευρώπη ανεπεξέργαστα. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική η ανάγκη αντιστοίχισης των δυνάμεων της παγκόσμιας αγοράς πρώτων υλών με το ρυθμιστικό πλαίσιο για τα απόβλητα, έτσι ώστε να αποφεύγεται αποδιοργάνωση της αγοράς και να διευκολύνεται η πρόσβαση των βιομηχανιών της ΕΕ σε ΔΠΥ.

5.1.4 Οι περιορισμοί στην παράνομη ή ημι-παράνομη εμπορία ΔΠΥ θα μπορούσαν να βασίζονται στην αυστηρή απαίτηση για διεθνώς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά ποιότητας όπως είναι τα πιστοποιητικά που βασίζονται σε πρότυπα ISO από τους αποδέκτες ΔΠΥ εκτός ΕΕ. Ακόμη, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα νομικά μέτρα κατά τον έλεγχο της νόμιμης προέλευσης των συλλεγόμενων αποβλήτων, εφόσον υπάρχει πρόβλημα.

5.1.5 Δεδομένου ότι η πολιτική για τις πρώτες ύλες είναι ζήτημα στρατηγικής ασφάλειας σε πολλά μέρη του κόσμου, η

κοινοτική ενίσχυση σε όλο το μήκος των αλυσίδων αξίας, ιδιαίτερα όσον αφορά τις ΔΠΥ υψηλής ποιότητας («πρώτης ποιότητας»), θα μπορούσε να επιλύσει πολλά από τα προβλήματα που αφορούν την πρόσβαση στις ΔΠΥ. Προφανώς, απαραίτητη είναι η επανεξέταση των ευρωπαϊκών προδιαγραφών των δευτερογενών πρώτων υλών για τον προσδιορισμό της «πρώτης ποιότητας» για τις ΔΠΥ.

5.2 Ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος της συνετής ανακύκλωσης θα πρέπει να ωφελεί όλες τις σημαντικές βιομηχανίες που χρησιμοποιούν μεγάλους όγκους/μερίδια ΔΠΥ. Ακόμη και η χρήση προηγμένων τεχνολογιών επεξεργασίας για ροές αποβλήτων που απαιτούν ιδιαίτερη μεταχείριση δεν επηρεάζει αυτή τη γενικότερη διαπίστωση. Συνήθως η συνολική ενεργειακή κατανάλωση μειώνεται, ενίοτε δεν φθάνει να είναι ένα πολύ μικρό μέρος της πάγιας κατανάλωσης, στην περίπτωση επεξεργασίας πρώτων υλών που είναι προϊόν εξόρυξης/συλλογής. Αυτό σημαίνει επίσης χαμηλότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, κυρίως δε χαμηλότερες εκπομπές αερίων κ.λπ. Λόγω προμειξιών στις ροές αποβλήτων, πρέπει να υπάρξει φροντίδα και για νέα απόβλητα ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, απαιτείται και η χρήση αποτελεσματικών μονάδων επεξεργασίας λυμάτων. Τέτοιες δύσκολες ροές αποβλήτων επίσης συνοδεύονται από αυξημένο κόστος προεπεξεργασίας και επεξεργασίας, με αποτέλεσμα να καθίστανται πιο δαπανηρές οι διαδικασίες.

5.3 Μεγάλος κίνδυνος για τέτοιες βιομηχανίες είναι η ανταγωνιστική χρήση των ΔΠΥ εκτός του συγκεκριμένου κλάδου (βλ. 4.2.3). Το ανταγωνιστικό περιβάλλον υπόκειται σε σοβαρές σε στρεβλώσεις λόγω χρηματοδοτήσεων με εντελώς διαφορετικούς σκοπούς, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να προκαλέσει σημαντικές στρεβλώσεις στις αγορές πρώτων υλών. Η χαρτοβιομηχανία δεν μπορεί να ανταγωνίζεται τόσο για τον πολύ ξύλο (ως βασική πρώτη ύλη) όσο και για ανακτημένο χαρτί (δευτέρα βασική πρώτη ύλη) τις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίες λαμβάνουν επιδοτήσεις για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε βασικές πρώτες ύλες. Εάν αποτύχουν αυτά τα μέτρα, μία από τις βασικές βιομηχανίες της ΕΕ θα κινδυνεύσει σοβαρά. Η στήριξη της παραγωγής ΔΠΥ «πρώτης ποιότητας» θα αυξήσει τη ζήτηση εργατικού δυναμικού, γεγονός που θα έχει θετικό κοινωνικό αντίκτυπο στην κατανάλωση ΔΠΥ σε περιόδους κρίσης.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

469Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 16ΗΣ ΚΑΙ 17ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση – Εργαλεία για ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ»

COM(2010) 367 τελικό

(2011/C 107/02)

Εισηγητής: ο κ. PALMIERI

Στις 30 Ιουνίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση - Εργαλεία για ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ

COM(2010) 367 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 240 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 14 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, διαπιστώνοντας ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατανοεί πόσο αναγκαία είναι η προώθηση μεγαλύτερης ολοκλήρωσης όσον αφορά τον συντονισμό των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών, και γ'αυτό εντάσσει στην ημερήσια διάταξη του προγράμματος δράσης της την απαίτηση ενίσχυσης της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η σημερινή οικονομική κρίση έχει θέσει πράγματι σε σκληρή δοκιμασία την οικονομική, κοινωνική, αλλά και πολιτική αντοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) γενικότερα, και της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) ειδικότερα, και έφερε στην επιφάνεια την αδυναμία συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών (ΚΜ). Αυτό καταδείχθηκε τόσο στις έκτακτες επεμβάσεις για την αντιμετώπιση των χρηματοπιστωτικών και πραγματικών επιπτώσεων της κρίσης όσο και στις ενέργειες επανασχεδιασμού της συνολικής δομής –και της ευρωζώνης ειδικότερα– για να απο-

φευχθεί η επανάληψη της ίδιας κατάστασης στο προσεχές μέλλον. Είναι επίσης προφανές ότι το υψηλό δημόσιο χρέος ορισμένων κρατών μελών –το οποίο οφείλεται εν μέρει στις εκτεταμένες παρεμβάσεις διάσωσης των τραπεζών– αποτελεί τροχοπέδη για τις δημόσιες επενδύσεις και για τη βιωσιμότητα των κοινωνικών δαπανών.

1.3 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης θα επιτευχθεί εάν διασφαλιστεί δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στις ανάγκες της σταθερότητας και στις ανάγκες μιας ανάπτυξης που να είναι φορέας νέων θέσεων εργασίας.

1.4 Η ΕΟΚΕ προτίθεται να συμβάλει στην επίτευξη της ευρείας συναίνεσης που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης, αναδεικνύοντας αφενός ορισμένα εγγενή ελαττώματα και κινδύνους στην προσέγγιση που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και, αφετέρου, τις σημαντικές δυνατότητες που παρέχει.

1.5 Καταρχάς, είναι αναγκαία η υπέρβαση της σημερινής φάσης στασιμότητας της ΕΕ εξαιτίας των εξελίξεων στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και της διεύρυνσης σε 27 κράτη μέλη με ιστορία και πολιτικές απόψεις που παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές, πράγμα που καθιστά δύσκολο τον εντοπισμό των κοινών στόχων στο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο οι οποίοι πρέπει να αποτελέσουν τη βάση της οικονομικής διακυβέρνησης.

1.6 Παράλληλα, οι κανόνες για το μέλλον πρέπει να βασίζονται σε μια κοινά αποδεκτή ανάλυση του παρελθόντος, ειδικότερα όσον αφορά τους περιορισμούς των υφιστάμενων μέσων συντονισμού, οι οποίοι οδήγησαν στην αναποτελεσματική εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) και στην ανεπαρκή επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στη Λισαβόνα.

1.7 Κατά δεύτερο λόγο, όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, αποφασίστηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου –από 1ης Ιανουαρίου 2011– χωρίς να έχουν καθορισθεί πρώτα οι κανόνες και οι διαδικασίες που πρέπει να εφαρμοστούν. Χωρίς δε μάλιστα να έχει επιτευχθεί πραγματικός συντονισμός των προτάσεων μεταξύ των διάφορων ενδιαφερόμενων θεσμικών οργάνων.

1.8 Η περιορισμένη συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργάνων των ευρωπαίων πολιτών (Κοινοβούλιο, ΕΟΚΕ και ΕτΠ) τόσο στη συζήτηση όσο και στην υλοποίηση της νέας διακυβέρνησης, ενέχει τον κίνδυνο να εκλάβει η κοινή γνώμη την ενίσχυση των κανόνων –λόγω της μικρότερης πολιτικής ευχέρειας και των περισσότερων αυτοματισμών που προβλέπονται– ως «έλλειμμα νομιμότητας» στις επιλογές της Ένωσης, παράλληλα με την απώλεια εμπιστοσύνης στην ΕΕ που διαπιστώνεται από τα στοιχεία του Ευρωβαρομέτρου.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εδραίωση της δημοκρατικής νομιμότητας του συντονισμού των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών διέρχεται αναγκαστικά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα μπορέσει να αναλάβει κεντρικό ρόλο στη διαδικασία η οποία ξεκίνησε με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, τόσο στη φάση ελέγχου όσο και στη φάση αξιολόγησης των διορθωτικών παρεμβάσεων που προβλέπει η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.10 Μόνο εάν διατηρηθεί η συνεκτικότητα μεταξύ, αφενός, των στόχων της μεγέθυνσης και της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης που προβλέπει η στρατηγική Ευρώπη 2020 –για τους οποίους θα χρειαστούν επενδύσεις που είναι ίσως ασύμβατες με τους δημοσιονομικούς περιορισμούς– και, αφετέρου, των αναγκών νομισματικής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας που εκφράζονται στο ΣΣΑ, θα μπορέσει να διευκολυνθεί η αποδοχή των δημοσιονομικών περιορισμών από την κοινή γνώμη.

1.11 Για τον σκοπό αυτόν, είναι επίσης αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί κατάλληλη ομάδα δεικτών που δεν θα περιορίζονται μόνο στο ΑΕγχΠ και θα μπορούν να συμπεριλάβουν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές κατακτήσεις και τις απώλειες και, συνεπώς, να αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές ανησυχίες των πολιτών, υλοποιώντας τις πέντε δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο του «Beyond GDP» (Πέρα από το ΑΕγχΠ). Οι δράσεις αυτές αφορούν τη χρήση περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεικτών, τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σε πραγματικό σχεδόν χρόνο και στοιχείων ακριβείας όσον

αφορά την κατανομή και τις ανισότητες, την κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού πίνακα επιδόσεων σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη, την επέκταση των εθνικών λογαριασμών στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα.

1.12 Η ΕΟΚΕ, στο πλαίσιο του ρόλου της ως συμβουλευτικό όργανο, θα μπορούσε να συμβάλει στην καλύτερη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με τη διοργάνωση ειδικής ετήσιας συνόδου για τη συζήτηση των συστάσεων και του τρόπου επίτευξης συναίνεσης όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο, λαμβανομένου υπόψη του κοινωνικού αντικτύπου των εφαρμοζόμενων μέτρων. Η συζήτηση αυτή θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο, μετά την επίσημη έγκριση των σχετικών συστάσεων προς τα κράτη μέλη, τα δε συμπεράσματά της να αποτελέσουν τη βάση συνεργασίας με τις αντίστοιχες εθνικές οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές, τα εθνικά κοινοβούλια και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

1.13 Ειδικότερα, το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, κυρίως στην ευρωζώνη όπου τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν πλέον το μέσο της υποτίμησης, καθιστά τις σχέσεις μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και επιχειρηματικών ενώσεων αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μια λύση θα μπορούσε να είναι η πιο εντατική και αποτελεσματική χρήση του μακροοικονομικού διαλόγου, που να οδηγεί σε αποτελεσματική κοινή αξιολόγηση κυβερνήσεων και κοινωνικών εταίρων της οικονομικής κατάστασης σε επίπεδο ΕΕ και των παρεμβάσεων που πρέπει να ενεργοποιηθούν, σε στενή συνεργασία με τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό επίπεδο.

1.14 Η υλοποίηση αποτελεσματικού συντονισμού των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών προϋποθέτει την απαραίτητη αποδοχή του μακροοικονομικού πλαισίου αναφοράς και των προβλέψεων. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ ελπίζει να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις προκειμένου η Eurostat να διαθέτει τις κατάλληλες βάσεις δεδομένων και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μπορεί να υποβάλει ορθές προτάσεις προβλέψεων, και να υπάρχει αποτελεσματική υποστήριξη μεταξύ των άλλων ενδιαφερόμενων φορέων: της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων.

1.15 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ο συντονισμός των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών θα αποτελέσει, τουλάχιστον για τις χώρες της ευρωζώνης, το πρώτο βήμα προς μια πραγματική κοινή οικονομική πολιτική και προς τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών.

1.16 Αν ο στενότερος οικονομικός συντονισμός εκτείνεται όχι μόνο στη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, αλλά και στον ενισχυμένο συντονισμό της μισθολογικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, πρέπει να ληφθεί υπόψη η αυτονομία των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Από αυτή την άποψη, ο ορισμός κυβερνητικών στόχων ως προς τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή η επιβεβλημένη από το κράτος περικοπή μισθών πρέπει να θεωρούνται απαράδεκτες και απορριπτέες ενέργειες.

2. Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁽¹⁾

2.1 Η ανακοίνωση της Επιτροπής αποτελεί μια περαιτέρω επεξεργασία των ιδεών που διατυπώθηκαν στην ανακοίνωση ⁽²⁾ με θέμα *Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και των κατευθύνσεων που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο EUCO 13/10*, οι οποίες αποτελούν συνέχεια των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν έως τώρα από την ομάδα εργασίας για την οικονομική διακυβέρνηση (VAN ROMPUY Task Force).

2.2 Στη βάση του εγγράφου που εκπόνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζεται εμμέσως ότι οι συνέπειες της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης είχαν ως αποτέλεσμα μια σειρά πιέσεων στην οικονομική και κοινωνική αντοχή της ΕΕ γενικότερα, και της ΟΝΕ ειδικότερα, που έφεραν στην επιφάνεια την αδυναμία συντονισμού των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών.

2.3 Στο πλαίσιο αυτό, η ανακοίνωση θέτει ως στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου παρεμβάσεων που θα μπορούν να διασφαλίσουν καλύτερο συντονισμό των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ και ειδικότερα μεταξύ των 16 κρατών της ΟΝΕ, για τα οποία προβλέπονται ειδικοί κανόνες. Η προβλεπόμενη δομή τείνει στην ενσωμάτωση του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης στη στρατηγική Ευρώπη 2020.

2.4 Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενίσχυσης της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει τρεις κυρίως στόχους.

2.4.1 Ο πρώτος στόχος αφορά την *ενίσχυση του συντονισμού και της εποπτείας της οικονομικής πολιτικής* με σκοπό:

- να μειωθούν οι εθνικές ανισορροπίες, μέσω ενισχυμένης μακροοικονομικής εποπτείας που θα βασίζεται σε μηχανισμούς προειδοποίησης και επιβολής κυρώσεων,
- να καταστούν πιο ομοιογενή τα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια με τον καθορισμό ενιαίων ελάχιστων απαιτήσεων μεταξύ των κρατών μελών και τη μετάβαση από τον ετήσιο στον πολυετή δημοσιονομικό προγραμματισμό,
- να καταστεί αποτελεσματικότερο το ΣΣΑ, εστιάζοντας την προσοχή κυρίως στη δυναμική του χρέους και των ελλειμμάτων.

2.4.2 Ο δεύτερος στόχος αφορά τη δημιουργία ενός συστήματος προληπτικών διορθωτικών μέτρων και κυρώσεων που θα εφαρμόζονται σε περίπτωση παραβίασης από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.4.3 Ο τρίτος και τελευταίος στόχος αφορά την καθιέρωση Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον εκ των προτέρων συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο οποίος θα εφαρμόζεται επίσης στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και στα μέτρα στήριξης της οικονομικής ανάπτυξης που προβλέπει η στρατηγική Ευρώπη 2020.

⁽¹⁾ COM(2010) 367 τελικό

⁽²⁾ COM(2010) 250 τελικό

2.5 Οι εν λόγω στόχοι μετατρέπονται σε παράγωγο δικαίο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη δέσμη μέτρων που παρουσίασε στις 29 Σεπτεμβρίου 2010, σχετικά με την έκδοση έξι ανακοινώσεων ⁽³⁾ οι οποίες αφορούν τις λεπτομέρειες των συγκεκριμένων μεθόδων εφαρμογής. Οι εν λόγω ανακοινώσεις θα αποτελέσουν το αντικείμενο δύο ειδικών γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ, η μία εκ των οποίων σχετικά με τη μεταρρύθμιση του ΣΣΑ και η άλλη για τις μακροοικονομικές ανισορροπίες. Συνεπώς, η παρούσα γνωμοδότηση περιορίζεται σε παρατηρήσεις γενικού χαρακτήρα σχετικά με το συνολικό σύστημα διακυβέρνησης που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς να υπεισέρχεται στη δέσμη νομοθετικών μέτρων, με την οποία θα ασχοληθούν ειδικά οι δύο προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Επικροτείται η απόφαση που έλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την έναρξη μιας διαδικασίας πραγματικής ενίσχυσης του συντονισμού της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής. Πράγματι, πρόκειται για μια ανάγκη που είχε επισημανθεί προ πολλού από πολλά ευρωπαϊκά και μη θεσμικά όργανα (μεταξύ των οποίων το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο). Ειδικότερα, η σημασία ενίσχυσης της διακυβέρνησης της Ένωσης έχει επισημανθεί επανειλημμένα από την ΕΟΚΕ σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για το ίδιο ζήτημα ⁽⁴⁾.

3.2 Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έθεσε σε σκληρή δοκιμασία την παραγωγική, κοινωνική και πολιτική αντοχή της ΕΕ γενικότερα, και της ΟΝΕ ειδικότερα. ⁽⁵⁾

3.3 Το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο φαίνεται να παρουσιάζει αστάθεια και αβεβαιότητα και, συνεπώς, απαιτεί αποτελεσματική οργάνωση και καλή λειτουργία των θεσμικών οργάνων. Η απουσία συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων των εθνικών οικονομικών πολιτικών καθιστά ολόένα και πιο εμφανές ότι δεν είναι δυνατόν να οδηγηθούν προς μια κοινή κατεύθυνση όλα τα κράτη μέλη έναντι των προκλήσεων που θέτει η παραγωγική και χρηματοπιστωτική παγκοσμιοποίηση και οι συντελούμενες ριζικές τεχνολογικές αλλαγές.

⁽³⁾ COM(2010) από 522 έως 527· για λεπτομέρειες βλ. http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/2010-09-eu_economic_governance_proposals_en.htm

⁽⁴⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα: *Οι επιπτώσεις της κρίσης του δημόσιου χρέους στη διακυβέρνηση της ΕΕ*, 2010 ΕΕ C 51 της 17.2.2011, σ.15· *Οικονομική ανάκαμψη: σημερινή κατάσταση και πρακτικές πρωτοβουλίες*, 2010 ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 57· *Χρηματοπιστωτική κρίση: συνέπειες στην πραγματική οικονομία* ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 10· *Οικονομικές πολιτικές που ευνοούν την ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική* ΕΕ C 10 της 15.1.2008, σ. 106· *Γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών και οικονομική διακυβέρνηση — Προϋποθέσεις για τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στην Ευρώπη* ΕΕ C 324 της 30.12.2006, σ. 49· *Η ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης — Η μεταρρύθμιση του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης* ΕΕ C 88 της 11.4.2006, σ. 68.

⁽⁵⁾ Όπως επεσήμανε ο αρμόδιος για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις Επίτροπος, Ολλί REHN, στην ακρόαση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 5 Ιουλίου 2010: «Η κρίση αποκάλυψε σημαντικές συστημικές αδυναμίες στη σημερινή οικονομική και νομισματική ένωση. Εν ολίγοις, χρειαζόμαστε έναν καλύτερο και στενότερο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής τη ΕΕ. Χρειαζόμαστε επίσης αυστηρότερη εφαρμογή των κανόνων της ΟΝΕ. Οι κανόνες δεν έχουν καμία αξία, εάν δεν τηρούνται.» REHN O., *Ενίσχυση της οικονομικής εμπιστοσύνης στην Ευρώπη*, ομιλία στην επιτροπή ECON του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Στρασβούργο, 5 Ιουλίου 2010

3.4 Χωρίς τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, η κρίση έχει προκαλέσει ήδη μια σειρά ιδιαίτερα σοβαρών συνεπειών κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα στην ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις ευκαιρίες ανάπτυξης και απασχόλησης. Οι εν λόγω συνέπειες εκτιθενται με σαφήνεια στο σχέδιο έκθεσης σχετικά με τη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση που παρουσίασε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η κ. Pervenche BERÈS ⁽⁶⁾.

3.4.1 Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) της ΕΕ, μετά από μια μικρή αύξηση το 2008 (+0,5%), μειώθηκε αισθητά το 2009 (-4,2%) και αναμένεται να αρχίσει να αυξάνεται με αργούς ρυθμούς το 2010 και το 2011 (προβλέψεις +1 και +1,7% αντίστοιχως). Η κατάρρευση είναι ιδιαίτερα σοβαρή στις τρεις βαλτικές χώρες (στο τέλος του 2011 η Λετονία θα έχει χάσει το 22% του ΑΕγχΠ του 2007), στην Ιρλανδία και, σε μικρότερο βαθμό, στην Ιταλία, την Ελλάδα και τη Φινλανδία. Παράλληλα, οι εξαγωγές των κρατών μελών –τόσο προς άλλα κράτη μέλη όσο και προς χώρες εκτός ΕΕ– συρρικνώθηκαν κατά 12% από το 2007 έως το 2009, με ποσοστά που υπερβαίνουν το 15% για τη Φινλανδία, τη Μάλτα, τη Βουλγαρία, τη Σουηδία, την Εσθονία και το Ηνωμένο Βασίλειο ⁽⁷⁾.

3.4.2 Συνεπώς, τα περισσότερα κράτη μέλη αναγκάστηκαν να απομακρυνθούν από τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας σχετικά με την αγορά εργασίας: το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε στην ΕΕ από 65,4% το 2007 σε 64,6% το 2009, με μειώσεις που υπερβαίνουν τις πέντε ποσοστιαίες μονάδες στην Εσθονία, την Ιρλανδία, την Ισπανία και τη Λετονία· την ίδια περίοδο, το ποσοστό της ανεργίας αυξήθηκε στην ΕΕ από 7,1 σε 8,9%, ξεπερνώντας το όριο του 10% στην Ισπανία (όπου έφτασε το 18%), τη Σλοβακία, την Ιρλανδία και τις τρεις χώρες της Βαλτικής.

3.5 Μέσα σε αυτό το εξαιρετικά κρίσιμο πλαίσιο που απαιτεί εξίσου δυναμικές λύσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες όσον αφορά την προσέγγιση και το χρονοδιάγραμμα που ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας ενίσχυσης της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης. Οι παράγοντες αυτοί, εκτός από τα εμπόδια που θέτουν στην αποδοχή –με την ευρύτερη δυνατή μορφή– της κινηθείσας διαδικασίας στα κοινοτικά θεσμικά όργανα και στην κοινή γνώμη, θα μπορούσαν να προκαλέσουν σχετική ασάφεια στο ίδιο το αντικείμενο του προτεινόμενου συντονισμού.

3.6 Καταρχάς, η δράση της ΕΕ με σκοπό την ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών δεν μπορεί να μην προϋποθέτει τον –πραγματικά κοινά αποδεκτό από τα κράτη μέλη– προσδιορισμό της πραγματικής έννοιας της «οικονομικής διακυβέρνησης», σε συνδυασμό με μια προσεκτική αξιολόγηση των λόγων που οδήγησαν –κατά την προηγούμενη δεκαετία– τόσο στην αναποτελεσματική εφαρμογή του ΣΣΑ όσο και στην ανεπαρκή επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στη Λισαβόνα.

3.6.1 Αφενός, ο όρος «διακυβέρνηση» παραπέμπει σε μια αποκεντρωμένη θεσμική δομή, όπου δεν δρα ένα μόνο κέντρο εξουσίας, όπως στα εθνικά κράτη, αλλά μια πλειονότητα οργάνων, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών, τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους για την επίτευξη κοινά αποδεκτών στόχων. Η ΕΕ, ωστόσο, βρίσκεται

ακόμη σε φάση στασιμότητας, την οποία προκάλεσαν οι εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η διέγερση σε 27 κράτη μέλη με πολιτικό ιστορικό και απόψεις που παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές. Από εδώ απορρέει η ανάγκη να αποδεχθούν πραγματικά τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη νέους κοινούς οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, οι οποίοι αντιθέτως είναι δύσκολο να διατυπωθούν μετά τη μεγάλη προσπάθεια των δεκαετιών του 1980 και του 1990 για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς και τη θέσπιση του ευρώ.

3.6.2 Αφετέρου, η θέσπιση κανόνων για το μέλλον δεν φαίνεται να βασίζεται σε μια κοινά αποδεκτή ανάλυση του παρελθόντος. Πράγματι, είναι σημαντικό να διαπιστωθεί αν τα προβλήματα που συνάντησε το ΣΣΑ οφείλονται σε αρχικά σφάλματα σχεδιασμού των υποχρεώσεων εντός της ΟΝΕ στο πλαίσιο των σοβαρών κρίσεων ή σε λανθασμένες πολιτικές επιλογές κατά την εφαρμογή του ή, τέλος, σε διαφορετικές απόψεις όσον αφορά τους στόχους και τις σχετικές στρατηγικές προς εφαρμογή (χαμηλός πληθωρισμός, οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση, ρόλος του ευρώ ως αποθεματικού νομίσματος κ.λπ.) ⁽⁸⁾. Ακόμη και με τις προηγούμενες εκδόσεις του ΣΣΑ ίσχυαν στην Ένωση για μία και πλέον δεκαετία κανόνες συμπεριφοράς για τα κράτη μέλη, οι οποίοι ωστόσο δεν απέτρεψαν τη συχνή και επαναλαμβανόμενη εμφάνιση καταστάσεων κρίσης.

3.6.3 Παράλληλα, το γεγονός ότι δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθούν οι περισσότεροι ποσοτικοί στόχοι της στρατηγικής της Λισαβόνας – και μάλιστα ανεξάρτητα από την οικονομική κρίση–, δημιουργεί σοβαρά ερωτηματικά όσον αφορά την επιλογή των δεικτών και την ικανότητά τους να συνοψίζουν αποτελεσματικά τη διαδρομή προς την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και του δυναμισμού.

3.7 Κατά δεύτερο λόγο, όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, αποφασίσθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου –από 1ης Ιανουαρίου 2011– χωρίς προηγουμένως να έχουν καθορισθεί οι κανόνες και οι διαδικασίες εφαρμογής. Χωρίς μάλιστα να έχει επιτευχθεί πραγματικός συντονισμός των προτάσεων μεταξύ των διάφορων ενδιαφερόμενων θεσμικών οργάνων: της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της ομάδας εργασίας για την οικονομική διακυβέρνηση υπό την προεδρία του κ. VAN ROMPUY, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), της ΕΟΚΕ και της Επιτροπής των Περιφερειών. Η διαδικασία συζήτησης αναμένεται να ολοκληρωθεί με την έγκριση του Κοινοβουλίου, το συντομότερο, το καλοκαίρι του 2011.

⁽⁸⁾ Ο ίδιος ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman VAN ROMPUY, αναγνώρισε στις 20 Σεπτεμβρίου 2010 αυτό το «θεσμικό μειονέκτημα»: «... οφείλουμε να ζήσουμε με το δίλημμα μιας νομοσυντακτικής ένωσης χωρίς προηγμένη δημοσιονομική ένωση. Από τη θέσπιση του ευρώ και εξής, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα έχουν την ευθύνη της νομοσυντακτικής πολιτικής, ενώ τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι υπεύθυνα για τη δημοσιονομική πολιτική τους και συντονίζουν την οικονομική τους πολιτική. Αυτό δημιουργεί εντάσεις και σε αυτό οφείλονται οι δυσχερείς αποφάσεις που ανέφερα ... ! Θα μπορούσαμε να κατακρίνουμε μια αρχική αστοχία, "το προπατορικό αμάρτημα του ευρώ", κατά πολλούς. Εγώ θα έλεγα, αντιθέτως, ότι πρόκειται για ένα θεσμικό μειονέκτημα. Ωστόσο, την εποχή των διαπραγματεύσεων για τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, ιδίως μεταξύ Γερμανίας και Γαλλίας, έπρεπε να γίνει μια επιλογή. Χωρίς αυτό το προπατορικό αμάρτημα, το ευρώ δεν θα είχε καν γεννηθεί!». VAN ROMPUY H., «Όχι στην επανενθροποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής, αλλά εξευρωπαϊσμός της εθνικής πολιτικής», ομιλία κατόπιν πρόσκλησης στο «Notre Europe», Παρίσι, μεγάλο αμφιθέατρο της Σχολής Πολιτικών Επιστημών.

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχέδιο έκθεσης σχετικά με τη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση: συστάσεις για τα ενδεικνυόμενα μέτρα και πρωτοβουλίες (ενδιάμεση έκθεση). Ειδική Επιτροπή για τη Χρηματοπιστωτική, Οικονομική και Κοινωνική Κρίση. Εισηγήτρια: Pervenche BERÈS. 6 Μαΐου 2010.

⁽⁷⁾ Στοιχεία από τη βάση δεδομένων της Eurostat τον Σεπτέμβριο του 2010, τα οποία αναγράφονται στους πίνακες 1 και 2 του παραρτήματος.

3.8 Σε μια τόσο κρίσιμη κατάσταση, όπως αυτή που εκδηλώθηκε την άνοιξη του 2010, είναι προφανές ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανησυχεί περισσότερο για το χρονοδιάγραμμα εξόδου από την κρίση –για να το παρυσιάσει στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές και στην κοινή γνώμη– και λιγότερο –για την αποτελεσματικότητα που θα έχει αυτή η αντίδραση σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, όχι μόνο στο χρηματοοικονομικό επίπεδο, αλλά και στο παραγωγικό, το κοινωνικό και το πολιτικό.

3.9 Σύμφωνα με την Επιτροπή, η έξοδος από την κρίση απαιτεί πιο αυστηρούς κανόνες και πιο αποτελεσματικές κυρώσεις, με μικρότερη πολιτική ευχέρεια και περισσότερους αυτοματισμούς. Ωστόσο, κανένα σύνολο κανόνων δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις καταστάσεις σοβαρής κρίσης, επειδή οι καταστάσεις αυτές προκαλούνται σχεδόν πάντα από έκτακτα και απρόβλεπτα συμβάντα που δεν εντοπίζονται ούτε από τις ικανότητες πρόβλεψης των τεχνικών ούτε και από τις ικανότητες αντίδρασης προδιαγεγραμμένων κανόνων. Η ουτοπία μιας «κυβέρνησης κανόνων» –που θα απαλλάσσει την πολιτική από την υποχρέωση να προβαίνει σε επιλογές– δύσκολα μπορεί να υλοποιηθεί, ενώ είναι μάλιστα και επικίνδυνη, στον βαθμό που παρέχει μια ψευδαίσθηση ασφάλειας και κάλυψης από οποιαδήποτε πηγή αβεβαιότητας⁽⁹⁾. Μια τέτοια προσέγγιση δημιουργεί επίσης δύο προβλήματα που πρέπει να εκτιμηθούν προσεκτικά.

3.9.1 Το πρώτο αφορά τον κίνδυνο να υποτιμηθούν τα πλεονεκτήματα της κοινοτικής προσέγγισης, με τη συμμετοχή των περισσότερων αντιπροσωπευτικών οργάνων των ευρωπαίων πολιτών, σε σχέση με τη διακυβερνητική λογική και τις αποφάσεις που λαμβάνονται ουσιαστικά από το Συμβούλιο, με περιορισμένο ρόλο για το Κοινοβούλιο και τις επιτροπές. Μόνη εξαίρεση αποτελεί, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η θετική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παρουσιάσει τον Ιανουάριο την ετήσια ανάλυση της ανάπτυξης, προκειμένου να ξεκινήσει η συζήτηση για τους προσανατολισμούς του συντονισμού.

3.9.1.1 Η επικράτηση της διακυβερνητικής λογικής μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ίδια υποτίμηση του ελλείμματος της ευρωπαϊκής ιθαγένειας που προκάλεσε ήδη η στρατηγική της Λισαβόνας. Είναι μια πρόκληση για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανταρχή της ΕΕ παρόμοια με την πρόκληση της παγκόσμιας κρίσης, η οποία θα μπορούσε να δώσει νέο χώρο στην ψευδαίσθηση της αποκατάστασης της εθνικής κυριαρχίας με την έξοδο από το ευρώ (ή ακόμη και την Ευρωπαϊκή Ένωση) για την επανένταξη μιας απίθανης εθνικής ανάπτυξης που θα είναι απελευθερωμένη από τις δεσμεύσεις και τους ευρωπαίους τεχνοκράτες. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ένας προσεκτικός παρατηρητής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Charles KUPCHAN⁽¹⁰⁾, είχε προειδοποιήσει για τον κίνδυνο της «επανεδνικοποίησης» του ευρωπαϊκού εγχειρήματος σε ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 29 Αυγούστου 2010 στην Washington Post: «Η Ευρώπη ζει μια εμπειρία επανεδνικοποίησης της

πολιτικής ζωής και οι χώρες ανακτούν την κυριαρχία που είχαν θυσιάσει κάποτε εκουσίως στον βωμό ενός συλλογικού ιδανικού»⁽¹¹⁾.

3.9.1.2 Οι ευρωπαίοι πολίτες φαίνεται να απηχούν αυτήν ακριβώς την απώλεια εμπιστοσύνης, όχι τόσο προς τα κοινοτικά θεσμικά όργανα αυτά καθαυτά, όσο προς τη χρησιμότητα της συμμετοχής στην ΕΕ. Πράγματι, οι δημοσκοπήσεις του Ευρωβαρομέτρου⁽¹²⁾ δείχνουν ότι –από την άνοιξη του 2007 έως το 2010– το ποσοστό των Ευρωπαίων που θεωρεί θετική τη συμμετοχή της χώρας τους στην ΕΕ μειώθηκε από το 57 στο 49 %, ενώ αυξήθηκαν όσοι την κρίνουν αρνητικά (σήμερα 18 %) και όσοι είναι αναποφάσιμοι (29 %). Παράλληλα, το ποσοστό των ευρωπαίων πολιτών που πιστεύουν ότι η χώρα τους έχει συνολικά ωφεληθεί ως μέλος της ΕΕ μειώθηκε από το 59 στο 53 %, ενώ όσοι απαντούν ότι δεν υπήρξαν οφέλη αυξήθηκαν στο 35 %.

3.9.2 Το δεύτερο πρόβλημα είναι ο κίνδυνος εφαρμογής μιας παραδοσιακής προσέγγισης στην επίλυση των προβλημάτων, η οποία βασίζεται στην προτεραιότητα της δημοσιονομικής αυστηρότητας σε σχέση με τα ζητήματα της ανάπτυξης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, μολονότι έχουν διαδοθεί και αποκτήσει πλέον πειστικότητα καινοτόμα επιχειρήματα⁽¹³⁾.

3.9.2.1 Οι σχέσεις μεταξύ δημόσιων δαπανών, οικονομικών επιδόσεων και κοινωνικών στόχων είναι πιο περίπλοκες σε σχέση με αυτές που επιχειρεί να παρουσιάσει η απλουστευτική υπόθεση της εξισορρόπησης μεταξύ δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Τα καλοσχεδιασμένα συστήματα κοινωνικών παροχών και προστασίας του περιβάλλοντος επιτρέπουν επίσης την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας, σε σημείο που να θεωρούνται παραγωγικός παράγοντας που συμβάλλει στη σταθερότητα και στην οικονομική δυναμική στις μεταβιομηχανικές οικονομίες.

3.9.2.2 Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο στη φάση της κρίσης που διανύουν οι ευρωπαϊκές οικονομίες. Στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας⁽¹⁴⁾, η Επιτροπή αναγνώρισε τόσο την ανάγκη «περιορισμού του ανθρώπινου κόστους της οικονομικής ύφεσης και των συνεπειών της στους πλέον ευάλωτους» όσο και το γεγονός ότι η κρίση θα πρέπει να θεωρηθεί ευκαιρία για «την επιτάχυνση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα» εφαρμόζοντας μια στρατηγική «που θα ενθαρρύνει τις νέες τεχνολογίες, θα δημιουργεί νέες, πράσινες θέσεις εργασίας και θα εξασφαλίζει νέες ευκαιρίες σε ταχέως αναπτυσσόμενες διεθνείς αγορές».

⁽¹¹⁾ KUPCHAN, C., *As nationalism rises, will the European Union fall*, Washington Post, 29 Αυγούστου 2010. Βλ. επίσης τις αναλύσεις για τη φορολογία και την αντιπροσώπευση του DE GRAUWE P., *Why a tougher Stability and Growth Pact is a bad idea*, VoxEU.org, στην ιστοσελίδα <http://www.voxeu.com/index.php?q=node/5615>.

⁽¹²⁾ Στοιχεία του Ευρωβαρομέτρου 73 - Πρώτα αποτελέσματα, στις εικόνες 1 και 2 του παραρτήματος.

⁽¹³⁾ Σχετικά με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, βλ. DALY H., *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development* (Πέρα από την ανάπτυξη - Edizioni di Comunità, 2001), 1996. Για τις κοινωνικές παραχές και την ισότητα, βλ. BEGG I., FERRERA M., HODSON D., MADSEN P., MATSAGANIS M., SACCHI S., SCHELKE W., *The Cost of Non Social Policy: Literature Review* (Το κόστος απουσίας της κοινωνικής πολιτικής: ανασκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας), Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Βρυξέλλες, 2003. Για την ανάπτυξη του ανθρώπου, βλ. SEN A., *Inequality Reexamined* (Η ανισότητα. Μια κριτική επανεξέταση, Π Mulino, 2010), 1992- και SEN A., *Development as Freedom* (Η ανάπτυξη είναι ελευθερία. Γιατί δεν υπάρχει ανάπτυξη χωρίς δημοκρατία, Mondadori, 2000), 1999.

⁽¹⁴⁾ COM(2008) 800 τελικό - Ένα ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, σ. 5.

⁽⁹⁾ VEROLA N., *L'Europa e la crisi: squilibri finanziari ed equilibri costituzionali*, Paper for ASTRID, 2010, διαθέσιμο στο Διαδίκτυο <http://www.astrid-online.it/Riforma-de/Studi-e-ri/VEROLA—L-Europa-e-la-crisi—squilibri-finanziari-ed-equilibri-costituzionali.pdf> (μόνο στα ιταλικά).

⁽¹⁰⁾ Διευθυντής ευρωπαϊκών μελετών του Council on Foreign Relations και καθηγητής στο Georgetown University.

3.9.2.3 Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι η κρίση δεν προήλθε από τον δημόσιο τομέα, αλλά από τον ιδιωτικό, εξαιτίας των ανισορροπιών μεταξύ της παγκόσμιας αύξησης της προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών και της επιβράδυνσης της αύξησης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών⁽¹⁵⁾. Μεγάλο μέρος της επιδείνωσης των προϋπολογισμών σε σχέση με το ΑΕγχΠ ήταν απλώς συνέπεια των παρεμβάσεων έκτακτης ανάγκης, ως αποτέλεσμα της πτώσης του παρονομαστή (του εθνικού εισοδήματος) και της αύξησης του αριθμητή (των δημόσιων δαπανών για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού και παραγωγικού συστήματος, καθώς και για τους αυτόματους σταθεροποιητές με σκοπό τον περιορισμό των πιθανών δραματικών συνεπειών της κρίσης)⁽¹⁶⁾. Ορθώς επισημαίνει ο FITOUSSI ότι: «Τα δημοσιονομικά προβλήματα της Ευρώπης δεν οφείλονται τόσο στην αυτόνομη δράση των κυβερνήσεων όσο στις συνέπειες επί των δημόσιων οικονομικών οι οποίες απορρέουν αυτομάτως από την εξάπλωση της φτώχειας στην κοινωνία»⁽¹⁷⁾.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ανεπαρκής σαφήνεια της έννοιας «οικονομική διακυβέρνηση», καθώς και των θεμελιωδών στόχων στους οποίους βασίζεται, σε συνδυασμό με τη σχετική άγνοια των περιορισμών του ΣΣΑ και της στρατηγικής της Λισαβόνας, καθιστούν αναγκαίο τον προσδιορισμό μιας κοινά αποδεκτής στρατηγικής μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Μιας στρατηγικής που δεν θα περιορίζεται στην εξαγγελία κανόνων και τυπικών διαδικασιών, αλλά θα υπεισέρχεται στις λεπτομέρειες των συγκεκριμένων πολιτικών –πολύ περισσότερο σε ένα αποδυναμωμένο πλαίσιο λόγω της οικονομικής κρίσης– για να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ευρωπαίων πολιτών, να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης (και στις μειονεκτούσες ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία και οι εθνοτικές μειονότητες) και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού παραγωγικού συστήματος (συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και της κοινωνικής οικονομίας).

4.2 Για τον σκοπό αυτόν, δεν μπορεί να περιορίζεται στους, απαραίτητους έστω, κανόνες ορθής λογιστικής για να διαπιστώνεται η συνεκτικότητα εισροών και εκροών. Για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη και οι προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών σε σχέση με την ΕΕ, απαιτούνται μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις, που θα επιτρέπουν τον συνδυασμό της αναγκαίας αυστηρότητας στα δημόσια οικονομικά με την εξίσου σημαντική ικανότητα εκπόνησης και εφαρμογής σχεδίων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Πρέπει συνεπώς να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή συνείδηση όσον αφορά μια Ευρωπαϊκή Ένωση ως πολιτική οντότητα, ως φιλοδοξία συντονισμού των διάφορων εθνικών πολιτικών προς έναν πραγματικά κοινό αποδεκτό σκοπό και ως ενεργό παράγοντα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

4.3 Μια πιο συνειδητοποιημένη Ευρώπη απαιτεί έναν πιο αποφασιστικό ρόλο καθώς και μεγαλύτερη ικανότητα κατανόησης των συνεχιζόμενων αλλαγών από τα αντιπροσωπευτικά όργανα των πολι-

τών και των κοινωνικών εταίρων –Κοινοβούλιο, ΕΟΚΕ και ΕτΠ– όπου η διαδικασία συντονισμού που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αποκτήσει ισχυρή δημοκρατική νομιμότητα και να επιτύχει την ευρεία αποδοχή που φαίνεται να είναι αναγκαία για την αποτελεσματική εφαρμογή της.

4.4 Προς το παρόν, ωστόσο, ο ρόλος του Κοινοβουλίου στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο φαίνεται να είναι μικρός και περιορίζεται στην αρχική φάση της συζήτησης και του πρώτου προσανατολισμού της διαδικασίας συντονισμού, ενώ θα μπορούσε να διαδραματίσει μεγαλύτερο και αποτελεσματικότερο ρόλο, σε συντονισμό με τα εθνικά κοινοβούλια που καλούνται να συζητήσουν και να εγκρίνουν τους προϋπολογισμούς των επιμέρους κρατών μελών. Ο ρόλος του Κοινοβουλίου μπορεί να είναι θεμελιώδης για να προσδιοριστεί ποια οικονομική διακυβέρνηση πρέπει να επιδιώξει η Ένωση και για να διασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμότητα των προληπτικών και διορθωτικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών κυρώσεων στα κράτη μέλη.

4.5 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ –διαδραματίζοντας τον ρόλο της ως συμβουλευτικού οργάνου για τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα– μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης μέσω μιας ειδικής ετήσιας συνόδου για τη συζήτηση των συστάσεων και του τρόπου επίτευξης συναίνεσης όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο, λαμβανομένου υπόψη του κοινωνικού αντικτύπου των εφαρμοζόμενων μέτρων. Η προστιθέμενη αξία της ΕΟΚΕ έγκειται στο γεγονός ότι στο εσωτερικό της αντιπροσωπεύονται οι οργανώσεις που καθορίζουν σε εθνικό επίπεδο την κοινωνική συναίνεση για την οικονομική πολιτική· αυτό θα μπορούσε να επιτρέψει στην ΕΟΚΕ να συμβάλει σημαντικά στις προσπάθειες και στην ανάληψη των ευθυνών όχι μόνο των πολιτικών ηγετών, αλλά, επίσης και προπαντός, των πολιτών των κρατών μελών.

4.5.1 Η συζήτηση αυτή θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο, μετά την επίσημη έγκριση των συστάσεων αυτών για τα κράτη μέλη και τα συμπεράσματά της να αποτελέσουν τη βάση συνεργασίας με τις αντίστοιχες εθνικές οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές, τα εθνικά κοινοβούλια και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και να συμβάλει τόσο στην αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων στρατηγικών όσο και στην διάδοσή τους και την κοινή αποδοχή τους σε εθνικό επίπεδο.

4.6 Ο ενισχυμένος ρόλος του Κοινοβουλίου της ΕΟΚΕ και της ΕτΠ θα μειώσει τον κίνδυνο υποτίμησης του στόχου της μεγέθυνσης και της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης σε σχέση με την ανάγκη της νομισματικής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, επιτρέποντας τη διατήρηση της συνοχής του ΣΣΑ και της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Πράγματι, μολονότι η οικονομική σταθερότητα –ιδίως σε περιόδους κρίσης– αποτελεί τη βάση της ανάπτυξης και της διατήρησης του βιοτικού επιπέδου των ευρωπαίων πολιτών, η αναζήτηση μεγαλύτερης σταθερότητας δεν πρέπει να γίνεται σε βάρος των εισοδημάτων και των δικαιωμάτων των πολιτών. Η κοινή επιδίωξη της μεταρρύθμισης της οικονομικής διακυβέρνησης και της στρατηγικής Ευρώπη 2020 θα διευκολύνει, συνεπώς, την αποδοχή των περιορισμών του προϋπολογισμού εκ μέρους της κοινής γνώμης.

⁽¹⁵⁾ ΔΟΕ-ΔΝΤ, *The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion* (Οι προκλήσεις της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής), έγγραφο συζήτησης για την κοινή διάσκεψη ΔΟΕ-ΔΝΤ, Όσλο, 13 Σεπτεμβρίου 2010, σ. 67-73.

⁽¹⁶⁾ Το συνολικό δημόσιο χρέος στην ευρωζώνη μειώθηκε από 72 % το 1999 σε 67 % το 2007 (εικόνα 3 του παραρτήματος) και, την ίδια περίοδο, αυξήθηκε το χρέος των νοικοκυριών και του χρηματοπιστωτικού τομέα (εικόνα 4 του παραρτήματος). Το χρέος του δημόσιου τομέα άρχισε να αυξάνεται από το 2008 (εικόνα 5 του παραρτήματος), όταν οι κυβερνήσεις προέβλεψαν στη διάσωση του τραπεζικού συστήματος και υποστήριξαν την οικονομική δραστηριότητα σε ένα πλαίσιο ύφεσης (μείωση του ΑΕγχΠ και των φορολογικών εσόδων).

⁽¹⁷⁾ FITOUSSI J.P., *Crise et démocratie, le paradoxe européen*, Le Monde, 16 Οκτωβρίου 2010. Βλ., επίσης, DE GRAUWE P., *What kind of governance for the eurozone?*, CEPS Policy Brief, n. 214, September 2010.

4.6.1 Στη σημερινή κατάσταση, μολονότι η Επιτροπή φαίνεται να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ισοτιμία των δύο στρατηγικών, δημιουργούνται έντονες αμφιβολίες σχετικά με τις αληθινές προθέσεις όσον αφορά την πραγματική ολοκλήρωση των στρατηγικών που παραμένουν σαφώς διαχωρισμένες. Διαπιστώνεται, αντιθέτως, ανισορροπία σε βάρος της κοινωνικής διάστασης και προς όφελος των παραγόντων της παραγωγικότητας και της ευελιξίας της εργασίας, οι οποίες θεωρείται ότι μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

4.6.2 Το βασικό επιχείρημα είναι ότι η μακροοικονομική εποπτεία –σε συνδυασμό με τη θεματική εποπτεία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ζητάει η Επιτροπή– δημιουργεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο που μπορεί σε κάθε περίπτωση να εξασφαλίσει τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, προς όφελος τόσο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 όσο και του ΣΣΑ. Η εμπειρία, ωστόσο, των δέκα και πλέον ετών εφαρμογής του ενιαίου νομίσματος –και συνεπώς της αδυναμίας εφαρμογής του μέσου της υποτίμησης στην ευρωζώνη– δεν έχει αποδείξει ότι μπορεί να καλυφθεί έγκαιρα το χάσμα της ανταγωνιστικότητας εντός της ΕΕ και της ΟΝΕ.

4.7 Προκειμένου να βελτιώσει την ποιοτική ανταγωνιστικότητα, η στρατηγική Ευρώπη 2020 φαίνεται να βαδίζει προς τη σωστή κατεύθυνση, προβλέποντας επεμβάσεις στους τομείς της γνώσης, της καινοτομίας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Ωστόσο, δημιουργείται μια αντίφαση ανάμεσα στους στόχους της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και την ενίσχυση του ΣΣΑ, πολύ περισσότερο στο οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο που βραδυπορεί ακόμη στην έξοδο από την κρίση.

4.7.1 Πράγματι, η επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020 –έξυπνη (βασισμένη στη γνώση και στην καινοτομία), διατηρήσιμη (πιο αποτελεσματική, πράσινη και ανταγωνιστική) και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (με κοινωνική και εδαφική συνοχή μέσω της απασχόλησης, με ιδιαίτερη μέριμνα για τους μη προνομιούχους εργαζόμενους)– καθιστά αναγκαία τη χρηματοδότηση κατάλληλων επιπέδων επενδύσεων. Παράλληλα, οι εν λόγω επεμβάσεις, οι οποίες απαιτούν μεγαλύτερη άμεση δημόσια δαπάνη ή την παροχή κινήτρων, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών, για τη δράση των ιδιωτών, θα μπορούσαν ωστόσο να αποδειχθούν ασύμβατες με τους περιορισμούς του προϋπολογισμού που προτίθεται να ενισχύσει η Επιτροπή για να πειθαρχήσει στο ΣΣΑ και να βελτιώσει την οικονομική διακυβέρνηση.

4.7.2 Επίσης, πάντα στο πλαίσιο του ΑΕγχΠ, αληθεύει βεβαίως ότι η σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών και του ευρώ αποτελεί αναγκαία βάση για τη χάραξη μακρόπνοων πολιτικών ανάπτυξης· ωστόσο, οι λογιστικοί κανόνες δεν αρκούν για να εγγυηθούν τη θετική μακροπρόθεσμη εξέλιξη των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών. Πράγματι, σύμφωνα με την «αρχή της μη μεταβλητότητας» που διατύπωσαν οι STIGLITZ, SEN και FITOUSSI⁽¹⁸⁾, η αξία των λογιστικών μεγεθών σε εθνικό επίπεδο δεν πρέπει να μεταβάλ-

λεται βάσει των θεσμικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαφορών μεταξύ των κρατών μελών, αλλά θα πρέπει να συγκρίνονται όσο το δυνατόν πιο ομοιογενείς καταστάσεις. Εν ολίγοις, για να διαπιστωθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, δεν αρκεί η εποπτεία του ελλείμματος και τους χρέους από έτους εις έτος, αλλά είναι αναγκαίο να λαμβάνονται υπόψη οι μελλοντικές προοπτικές ακόμη και των ιδιωτικών αγορών, καταρχάς των χρηματοπιστωτικών, των ακινήτων και των ασφαλιστικών, οι οποίες, σε καταστάσεις κρίσης και έκτακτης ανάγκης, μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών, για παράδειγμα, με τη διάσωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των μεγάλων επιχειρήσεων.

4.7.3 Εξάλλου, η σύγκλιση του ενδιαφέροντος στις ανταγωνιστικές ανισορροπίες προϋποθέτει τη συνεχή παρακολούθηση της δυναμικής του ενιαίου κόστους εργασίας, η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει αυξανόμενη προσοχή στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, κυρίως στην ευρωζώνη όπου τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν πλέον το μέτρο της υποτίμησης. Οι σχέσεις μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και επιχειρηματικών ενώσεων θα πρέπει να αποτελούν συνεπώς αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής που προτείνει η Επιτροπή, τμήμα το οποίο απουσιάζει από την ανακοίνωση της Επιτροπής.

4.7.3.1 Μια λύση θα μπορούσε να είναι η πιο εντατική και αποτελεσματική χρήση του μακροοικονομικού διαλόγου, που να οδηγεί σε αποτελεσματική κοινή αξιολόγηση κυβερνήσεων και κοινωνικών εταίρων της οικονομικής κατάστασης σε επίπεδο ΕΕ και των παρεμβάσεων που πρέπει να πραγματοποιηθούν, σε στενή συνεργασία με τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό επίπεδο. Ένα ποιοτικό άλμα ώστε ο διάλογος αυτός να αναδειχθεί σε κατ'εξοχήν μέσο που θα επιτρέπει την πραγματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Επιτροπή και το Συμβούλιο και θα μπορεί να επιτύχει συνεκτικότητα μεταξύ των κοινοτικών και των εθνικών δυναμικών⁽¹⁹⁾.

4.8 Η εφαρμογή ενός πραγματικού συντονισμού των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών απαιτεί την ομόφωνη αποδοχή του μακροοικονομικού πλαισίου αναφοράς και του μακροοικονομικού πλαισίου προβλέψεων από τα 27 κράτη μέλη. Στα πλαίσια αυτά θα βασιστεί η εκπόνηση των οικονομικών και φορολογικών πολιτικών που θα εντοπίζουν τα κράτη μέλη και θα κοινοποιούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Στο ιδιαίτερο αυτό πλαίσιο, αποκτούν θεμελιώδη σημασία οι αναλύσεις της Eurostat, οι προτάσεις πρόβλεψης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο υποστηρικτικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και οι εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

⁽¹⁸⁾ STIGLITZ J.E., SEN A., FITOUSSI J.P., *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* (Έκθεση της επιτροπής για τη μέτρηση των οικονομικών αποτελεσμάτων και της κοινωνικής προόδου), Έκθεση προς τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας, Παρίσι, 2009 (σ. 22-23).

⁽¹⁹⁾ WATT A., *Economic Governance in Europe: A Change of Course only after ramming the Ice*, Social Europe Journal, 30 Ιουλίου 2010, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.social-europe.eu/2010/07/economic-governance-in-europe-a-change-of-course-only-after-ramming-the-ice/>.

4.9 Εξαιτίας των ισχυρών συσχετισμών μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, είναι επίσης αναγκαία η χρήση περιεκτικότερων δεικτών σε σχέση με την απλή αύξηση του ΑΕγχΠ. Αξίζει τον κόπο να επισημάνουμε ότι στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τον ενδεικτικό τίτλο «ΑΕγχΠ και πέρα από αυτό - Η μέτρηση της προόδου σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο»⁽²⁰⁾, σημειώνεται η ανάγκη για νέους δείκτες «οι οποίοι ενσωματώνουν με συνέπεια τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά επιτεύγματα (όπως είναι η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες σε προσιτές τιμές, η κατάρτιση, η δημόσια υγεία και η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα) και τα βήματα οπισθοδρόμησης (π.χ. η αύξηση της φτώχειας, της εγκληματικότητας, η μείωση των φυσικών πόρων)» και συνεπώς «να ανταποκρίνονται στις ανησυχίες των πολιτών».

4.10 Για να είναι αποτελεσματική και να επιτύχει τους στόχους της, η ενίσχυση της διακυβέρνησης απαιτεί την πραγματική υλοποίηση των πέντε δράσεων που προβλέπονται για την υπέρβαση του ΑΕγχΠ: (i) τη χρήση περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεικτών· (ii) τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σε πραγματικό σχεδόν χρόνο για

την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων· (iii) τη διαθεσιμότητα ακριβέστερων δεδομένων για την κατανομή και τις ανισότητες· (iv) την κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού πίνακα επιδόσεων σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη· (v) την επέκταση των εθνικών λογαριασμών στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα.

4.11 Η εφαρμοζόμενη διαδικασία ενίσχυσης της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης είναι μια διαδικασία η οποία, όπως άλλες που υπήρξαν στην ιστορία της ΕΕ, θα αποδειχθεί ασφαλώς περίπλοκη. Εξάλλου, πρόκειται για ένα εγγενές χαρακτηριστικό της ίδιας της Ένωσης. Όπως επισημαίνει και ένας ιταλός δημοσιογράφος, αληθεύει βεβαίως ότι «η Ευρώπη παρουσιάζει (σε σχέση με τις ΗΠΑ) μεγαλύτερη ασάφεια, που έχει ως συνέπεια να είναι από τη σύλληψή της ένα ταξίδι σε αναζήτηση προορισμού»⁽²¹⁾, αλλά σήμερα είναι εξίσου σκόπιμο το ταξίδι αυτό να αποκτήσει συγκεκριμένο, σαφή και κοινά αποδεκτό προορισμό για τους ευρωπαίους πολίτες, τα κοινοβούλιά τους και τα εθνικά και ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Μόνο έτσι θα καταστεί δυνατή η επίτευξη του στόχου που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση από τις πρώτες κιόλας ημέρες της ίδρυσής της.

Βρυξέλλες, 17 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²⁰⁾ COM(2009) 433 τελικό, σ. 3-4.

⁽²¹⁾ BASTASIN C., *Αυτός ο αιώνας μπορεί να είναι και πάλι ευρωπαϊκός*, Π Sole 24 ore, 2 Σεπτεμβρίου 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απορρίφθηκαν από την Ολομέλεια αλλά συγκέντρωσαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων:

Σημείο 4.7.3.1 – Τροπολογία 1 του κ. Pálenik

Να προστεθεί νέο σημείο 4.7.4 μετά το σημείο 4.7.3.1:

4.7.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει διεξοδικά το δημόσιο χρέος και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, εστιάζοντας, μεταξύ άλλων, στις τεκμαρτές υποχρεώσεις και δι' εκείνες που συνδέονται με τη δημογραφική γήρανση. Θα ήταν σκόπιμο να αναλυθεί αυτό το θέμα με πιο συγκεκριμένο και μεθοδικό τρόπο αναφορικά με τα κράτη που έχουν δεσμευτεί ότι θα μεταρρυθμίσουν το συνταξιοδοτικό τους σύστημα με γνώμονα το κεφαλαιοποιητικό μοντέλο.

Αιτιολογία

Στο τρίτο μέρος του εγγράφου αναφοράς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θίγει το ζήτημα των τεκμαρτών υποχρεώσεων. Ωστόσο δεν διευκρινίζει το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής τους, παράμετρος που θα καθιστούσε πιο άρτια την υπό εξέταση πρόταση.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ:	69
Κατά:	160
Αποχές:	19

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα — Ταμεία εξυγίανσης τραπεζών»

COM(2010) 254 τελικό

(2011/C 107/03)

Εισηγήτρια: η κ. ROUSSENOVA

Στις 26 Μαΐου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα — Ταμεία εξυγίανσης τραπεζών

COM(2010) 254 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 139 ψήφους υπέρ και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την κύρια ανησυχία της Επιτροπής ότι τα χρήματα των φορολογουμένων δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν και πάλι για την κάλυψη ζημιών των τραπεζών και υποστηρίζει, καταρχήν, την εκ των προτέρων σύσταση ενός εναρμονισμένου δικτύου εθνικών ταμείων εξυγίανσης τραπεζών (TET), που θα συνδέεται με μία δέσμη συντονισμένων εθνικών ρυθμίσεων διαχείρισης κρίσεων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ προβληματίζεται για το γεγονός ότι, προκειμένου να θεσπισθεί ένα πρακτικώς εφαρμόσιμο σύστημα ταμείων εξυγίανσης τραπεζών, τα κράτη μέλη πρέπει να συμφωνήσουν προηγουμένως όσον αφορά τη θέσπιση κοινών μεθόδων και ομοιόμορφων κανόνων για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Οι υπάρχουσες ενδείξεις φαίνεται να δίνουν αντίθετη εντύπωση. Αρκετά κράτη μέλη έχουν ήδη δρομολογήσει ή σχεδιάζουν φορολογικά μέτρα για την ενίσχυση των ισχνών προϋπολογισμών τους ή για την ενίσχυση των αγορών τους: ήδη οι όροι του ανταγωνισμού είναι άνισοι. Εξετάζοντας ρεαλιστικά την παρούσα κατάσταση, και ενόψει των εμπειριών του παρελθόντος, είναι **δύσκολο να είναι κανείς αισιόδοξος** για την ταχεία εξεύρεση λύσης. Μια περισσότερο σταδιακή προσέγγιση ενδέχεται να επιτρέψει τον περιορισμό ορισμένων από τις διαφορές αυτές με την πάροδο του χρόνου.

1.2 Όσον αφορά τον **ανταγωνισμό**, η διατήρηση ισότιμων όρων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο πρέπει να αποτελεί πάντοτε πρωταρχικό στόχο. Όμως, βάσει του παρόντος σχεδιασμού, το σύστημα TET κινδυνεύει να έχει ανατρεπτικές συνέπειες σε εθνικό επίπεδο, επηρεάζοντας μόνον ένα τμήμα του χρηματοπιστωτικού τομέα, σε επίπεδο ΕΕ, επιβάλλοντας νέες αλλαγές σε ορισμένους εθνικούς τομείς οι οποίοι είναι ήδη αδύναμοι, και παγκοσμίως, επειδή είναι απίθανο να επιτευχθεί συναίνεση στην ομάδα G-20.

1.3 **Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το μακροοικονομικό σενάριο.** Όλες οι εθνικές και διεθνείς αρχές ασκούν πιέσεις στον τραπεζικό τομέα προκειμένου να διευκολύνει την κατάσταση παρέχοντας περισσότερες πιστώσεις στην πραγματική οικονομία. Αναγνω-

ρίζεται ότι απαιτούνται νέοι κανόνες προληπτικής εποπτείας, νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις και νέοι φόροι ενώ ενδεικνύεται οι αρχές να επιδιώξουν εύλογη ισορροπία μεταξύ των **αντικρουόμενων αναγκών του κεφαλαίου υπέρ του εθνικού προϋπολογισμού και της πραγματικής οικονομίας.** Επί του παρόντος, το σύστημα TET είναι υπερβολικά αόριστο ώστε να επιτρέπει οποιουδήποτε συγκεκριμένου υπολογισμούς και να εξασφαλίζει τις απαραίτητες επενδύσεις σε παραγωγή, μεγέθυνση και θέσεις εργασίας. Είναι δύσκολο να υπάρξουν οφέλη και στις δύο πλευρές, χωρίς κατάλληλη ιεράρχηση προτεραιοτήτων και κατάλληλη από άποψη χρόνου εφαρμογή κάθε σταδίου του προτεινόμενου συστήματος TET.

1.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, προτού ληφθούν οποιαδήποτε μέτρα για την επιβολή εισφορών στις τράπεζες, η Επιτροπή πρέπει να διενεργήσει διεξοδική αξιολόγηση των σωρευτικών συνεπειών των εισφορών και των TET και να λάβει υπόψη τις ανησυχίες μας που διατυπώνονται ανωτέρω, ιδίως εκείνες που αναφέρονται στην παράγραφο 1.3. Η λήψη απόφασης για τη θέσπιση TET απαιτεί να εκτιμηθούν το κόστος του συνολικού συστήματος, ο βαθμός στον οποίο θα επηρεάσει τις δυνατότητες χορήγησης δανείων του τραπεζικού τομέα, και ο χρόνος που θα απαιτηθεί έως ότου το TET καταστεί αρκετά εύρωστο ή φθάσει στο μέγεθος που έχει τεθεί ως στόχος. Η ΕΟΚΕ συνιστά την προσαρμογή των εκτιμήσεων αυτών στο δυσμενέστερο σενάριο, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το σύστημα θα είναι ρεαλιστικό και πρακτικά εφαρμόσιμο σε περίοδο κρίσης όταν αφενός οι τράπεζες θα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην καταβολή των εισφορών τους στο TET και αφετέρου αυτή θα είναι η χρονική στιγμή κατά την οποία θα είναι απαραίτητοι οι πόροι του ταμείου.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδοκίμασε το μήνυμα που προέκυψε από τη σύνοδο της ομάδας G-20 στο Πίτσμπουργκ τον Σεπτέμβριο του 2009, και συγκεκριμένα ότι τα χρήματα των φορολογουμένων δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν και πάλι για την κάλυψη ζημιών των τραπεζών. Τώρα εργάζεται για την υλοποίηση του μηνύματος αυτού τουλάχιστον με δύο συμπληρωματικούς τρόπους:

α) μειώνοντας την πιθανότητα χρεοκοπίας τραπεζών με ενισχυμένη **μακροοικονομική και μικροοικονομική επιτήρηση, με βελτιωμένη εταιρική διακυβέρνηση και με αυστηρότερους ρυθμιστικούς κανόνες** και

β) εξασφαλίζοντας, σε περίπτωση που παρά τα μέτρα αυτά επέλθει χρεοκοπία, διαθεσιμότητα των **ενδεδειγμένων εργαλείων, περιλαμβανόμενων επαρκών πόρων, για την ομαλή και έγκαιρη εξυγίανση**.

2.2 Το έγγραφο (2010) 254 fin εκθέτει το σκεπτικό της Επιτροπής όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα μπορούσε να συμβάλει στο κόστος χρηματοδότησης της εξυγίανσης τραπεζών που χρεοκοπούν στο πλαίσιο του συνόλου των εργαλείων για την πρόληψη και τη διαχείριση κρίσεων τραπεζών. Η Επιτροπή πιστεύει ότι η εκ των προτέρων σύσταση ταμείων εξυγίανσης τραπεζών (TET) που χρηματοδοτούνται από εισφορές των τραπεζών πρέπει να εντάσσεται σε ένα πλαίσιο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και ευρύτερων μεταρρυθμίσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με έμφαση στην πρόληψη. Τα TET θεωρούνται κατάλληλο εργαλείο για την παρέμβαση στις τράπεζες που χρεοκοπούν και για την εξυγίανσή τους, κατά τρόπο που ελαχιστοποιεί το κόστος της χρεοκοπίας των τραπεζών για το ευρύτερο κοινό. Η ανακοίνωση εξηγεί τον σκοπό, το δυνητικό μέγεθος, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους θα μπορούσαν να θεσπισθούν τα TET.

2.3 Στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να θεσπίσει μια προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ για τα TET και τελικά να συστήσει ένα ταμείο εξυγίανσης σε επίπεδο ΕΕ ως εξαιρετικά επιθυμητή λύση. Ωστόσο, η Επιτροπή πιστεύει ότι θα είναι δυσχερέστατο να αρχίσει η σύσταση ταμείου εξυγίανσης σε επίπεδο ΕΕ **εάν δεν υπάρξει ολοκληρωμένο πλαίσιο εποπτείας και διαχείρισης κρίσεων σε επίπεδο ΕΕ. Για τον λόγο αυτόν, το πρώτο ενδεδειγμένο μέτρο θεωρείται η δημιουργία ενός συστήματος στρεφόμενου γύρω από την εκ των προτέρων σύσταση εναρμονισμένου δικτύου εθνικών ταμείων, συνδεδεμένου με δέσμη συντονισμένων εθνικών ρυθμίσεων διαχείρισης κρίσεων.**

2.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει κάθε πρόταση που στοχεύει στην ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και στην πρόληψη μελλοντικών κρίσεων και, στο πλαίσιο αυτό, εγκρίνει **καταρχήν** τις πρωτοβουλίες και τις συστάσεις της Επιτροπής για μια προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ για τα TET, όπως διατυπώνεται στο έγγραφο (2010) 254 fin, αλλά ταυτόχρονα εκφράζει ορισμένες ανησυχίες. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι, στο παρόν στάδιο, ορισμένες από τις πρωτοβουλίες μπορεί να μην είναι εφαρμοστέες και αποδεκτές από ορισμένα κράτη μέλη, ενώ άλλες απαιτούν πρόσθετη σκέψη, ανάλυση και αποσαφήνιση.

2.5 Στόχος του νέου πλαισίου για τη διαχείριση και την πρόληψη των κρίσεων θα είναι να εξασφαλισθεί ότι, σε περίπτωση σημαντικών περιπτώσεων πτώχευσης τραπεζών, τα κράτη μέλη θα

διαθέτουν κοινά εργαλεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο για την προστασία του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος, την αποφυγή κόστους για τους φορολογούμενους και τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Αυτά τα **κοινά εργαλεία εξυγίανσης** αναμένεται να διασφαλίσουν ότι, **για οποιαδήποτε τράπεζα**, η χρεοκοπία με ομαλό τρόπο αποτελεί **αξιόπιστη λύση, ανεξαρτήτως μεγέθους ή πολυπλοκότητας**. Η έννοια των **διαστάσεων** είναι σημαντική. Ενώ καταρχήν πρέπει να διασφαλίζονται «όλες» οι ομαλές χρεοκοπίες, αυτό που είναι σημαντικό είναι να **οριστεί η έννοια μιας «σημαντικής» ή «μεγάλης κλίμακας» χρεοκοπίας. Τα πολύ μεγάλα και πολύπλοκα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα** (και συγκεκριμένα, οι διεθνείς όμιλοι, οι οποίοι δεν είναι κατ' ανάγκη αποκλειστικά ευρωπαϊκοί ούτε εγκαταστημένοι στην Ευρώπη) **ενδέχεται να δημιουργούν προκλήσεις**. Οι χρεοκοπίες μεγαλύτερης κλίμακας ενδέχεται να απαιτούν διαφορετική μεταχείριση, και να συνεπάγονται ενδεχομένως τη διατήρηση της νομικής οντότητας σε λειτουργία κατά την αναδιάρθρωση, την απόσβεση χρεών και τη μείωση/εκκαθάριση μετόχων. Μπορεί να απαιτηθεί πρόσθετη χρηματοδότηση από ένα ταμείο στο πλαίσιο μιας δέσμης μέτρων.

2.6 Στις 20 Οκτωβρίου 2010, η Επιτροπή ενέκρινε χάρτη πορείας στον οποίο περιλαμβάνονται το χρονοδιάγραμμα, μέτρα, εργαλεία και σχέδια για ένα πλήρες πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων. Την άνοιξη του 2011 πρόκειται να παρουσιασθούν οι σχετικές νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων και τα ταμεία εξυγίανσης. Στο παρόν στάδιο, έχουμε μόνον μερικές προκαταρκτικές προσδοκίες και παρατηρήσεις. Η **ημερομηνία έναρξης** πρόκειται να θεσπισθεί μέσω οδηγίας, εφόσον εγκριθεί. Λογικά, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις και την υπόσχεση της Επιτροπής να εγκρίνει τις σχετικές νομοθετικές προτάσεις έως την άνοιξη του 2011, στην καλύτερη περίπτωση πρέπει να αναμένεται μια ημερομηνία το 2013-2014. Κάθε ταμείο θα χρειασθεί χρόνο για να φθάσει στο επιδιωκόμενο μέγεθός του, αλλά, καθώς θα ενσωματώσει τόσο εκ των υστέρων όσο και εκ των προτέρων χρηματοδότηση, θα μπορεί θεωρητικά να λειτουργήσει μόλις τεθεί σε ισχύ η νομοθεσία στο κράτος μέλος. Ωστόσο, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι ορισμένα κράτη μέλη ανακοίνωσαν ότι δεν προτίθενται να επιβάλουν εισφορές στις τράπεζες βραχυπρόθεσμα, επειδή οι τραπεζικοί τομείς τους δεν έχουν επηρεασθεί σοβαρά από την κρίση και παραμένουν ακόμη σταθεροί. Έτσι, το TET πρέπει να θεωρείται **εργαλείο για την αντιμετώπιση χρηματοπιστωτικής κρίσης μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα**.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η προσέγγιση των TET

3.1.1 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει την προσέγγιση της Επιτροπής, η οποία προτείνει, ως πρώτο βήμα, τη σύσταση εναρμονισμένου δικτύου εθνικών TET, που θα συνδέεται με μία δέσμη συντονισμένων εθνικών ρυθμίσεων διαχείρισης κρίσεων. Ωστόσο, συνιστά ταυτόχρονα να θεσπισθεί το δίκτυο ταμείων σταδιακά και **εξετάζοντας προσεκτικά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κάθε κράτους μέλους**. Η Γερμανία και η Σουηδία άρχισαν να επεξεργάζονται τα δικά τους ταμεία, τα οποία θα αντλούν χρήματα από εισφορές. **Καθεμία εξ αυτών διαθέτει τη δική της μέθοδο και τους δικούς της κανόνες για τη θέσπιση του ταμείου και, στο παρόν στάδιο, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να εισηγηθεί ποιοι κανόνες πρέπει να προτιμηθούν.**

3.1.2 Βάσει του γεγονότος ότι ορισμένες χώρες θεωπίζουν ήδη εισφορές, φόρους και συστήματα για τις τράπεζες κάθε χώρας, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, ως **πρώτο βήμα, πρέπει να συζητηθούν και να συμφωνηθούν μερικές κοινές βασικές αρχές και παράμετροι για τις εισφορές**, προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας σταδιακής προσέγγισης, η οποία θα κάνει διάκριση μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων στόχων ⁽¹⁾. Βραχυπρόθεσμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτύχουν κάποια συμφωνία σχετικά με τη βάση της εισφοράς, τον συντελεστή και το πεδίο εφαρμογής, εξασφαλίζοντας ορισμένο βαθμό ευελιξίας ενόψει των αλλαγών που επιχειρούνται στο κανονιστικό πλαίσιο και των σχετικών εξελίξεων για την εξασφάλιση υψηλότερου βαθμού εναρμόνισης. Στη συνέχεια, θα μπορούσε να μελετηθεί μια προσέγγιση σταδιακής εφαρμογής για την επιβολή μιας απλής και εύλογης εισφοράς, την οποία θα ακολουθήσει η θέσπιση ενός πιο εναρμονισμένου συστήματος τραπεζικών εισφορών και, των TET.

3.1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί τη σταδιακή προσέγγιση καταλληλότερη και πιο ρεαλιστική, καθώς απηχεί τόσο τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους η χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε διαφορετικά κράτη μέλη όσο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της απόκρισής τους στην κρίση:

- Η κρίση έπληξε τα διάφορα κράτη μέλη σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και τα επηρέασε με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικό βαθμό. Τα κράτη μέλη εξέρχονται, ή θα εξέλθουν από την κρίση, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, και θα είναι σε θέση να συστήσουν τα δικά τους TET επίσης σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.
- Οι χρηματοπιστωτικοί τομείς ορισμένων κρατών μελών δεν επηρεάστηκαν σοβαρά από τη χρηματοπιστωτική κρίση, και δεν ζήτησαν βοήθεια. Αντίθετα, οι πραγματικές οικονομίες των εν λόγω κρατών μελών επλήγησαν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, με κάποιες καθυστερήσεις. Οι τραπεζικοί τομείς τους, παρά την ευρωστία τους, εξακολουθούν να αγωνίζονται να αποφύγουν οποιοδήποτε εξελίξεις της κρίσης, ενώ ταυτόχρονα τους ζητείται να υποστηρίξουν την ανάκαμψη. Οι χώρες αυτές ενδέχεται να είναι απρόθυμες να συστήσουν εθνικά TET σε ένα στάδιο κατά το οποίο τα περισσότερα κράτη μέλη θα ήταν πρόθυμα να πράξουν κάτι τέτοιο, μεταξύ άλλων επειδή μερικά εξ αυτών διαθέτουν ταμεία εγγύησης καταθέσεων (ΤΕΚ), τα οποία υπερβαίνουν τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων (ΣΕΚ) και περιλαμβάνουν κάποιες λειτουργίες εξυγίανσης τραπεζών.

3.1.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να διερευνηθούν περαιτέρω οι «ενδεχόμενες συνέργειες μεταξύ των ΣΕΚ και των ταμείων εξυγίανσης», η οποία δηλώνεται στην ανακοίνωση COM(2010) 579 τελικό. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, εάν διευρυνθεί η βάση επί της οποίας θεμελιώνονται επί του παρόντος τα ΤΕΚ, οι λειτουργίες εγγύησης καταθέσεων και εξυγίανσης των τραπεζών θα μπορούν να εκπληρωθούν από ένα ταμείο, χωρίς να διακυβευθεί η ικανότητα του ΣΕΚ και των πόρων του όσον αφορά την εκπλήρωση του στόχου προστασίας των καταθετών. Η διερεύνηση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για εκείνα τα κράτη μέλη των οποίων το ΤΕΚ διαθέτει ήδη ορισμένες λειτουργίες πρόληψης και εξυγίανσης και τις συγχωνεύει αμφότερες σε ένα ευρύτερο ταμείο.

⁽¹⁾ Βλέπε Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, Ειδική ομάδα εργασίας για τη διαχείριση της κρίσης, 17 Σεπτεμβρίου 2010.

3.1.5 Η ΕΟΚΕ κατανοεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής υπέρ ενός ταμείου εξυγίανσης σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και τις ανησυχίες της σχετικά με τις δυσκολίες σύστασης ενός τέτοιου ταμείου, και θεωρεί τη σύστασή του πρόωρη και ανεφάρμοστη στο παρόν στάδιο. Λαμβάνοντας υπόψη τις παλαιότερες και πρόσφατες εμπειρίες, η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει σχετικά με την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας ενός ενιαίου ταμείου εξυγίανσης στην ΕΕ.

3.2 Χρηματοδότηση των TET: η εισφορά

3.2.1 Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα TET πρέπει να χρηματοδοτούνται μέσω εισφορών που θα καταβάλλονται από τις τράπεζες. Στις 17 Ιουνίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε ότι οι εισφορές των τραπεζών πρέπει να εντάσσονται σε ένα αξιόπιστο πλαίσιο εξυγίανσης ⁽²⁾ και αυτή πρέπει να είναι μια από τις αρχές στις οποίες θα βασισθεί η θέσπιση τους.

3.2.1.1 Μολονότι η ανακοίνωση εξηγεί ότι πρωταρχικός στόχος της εισφοράς θα είναι η συμβολή των τραπεζών στο κόστος της κρίσης, ο μετριασμός του συστημικού κινδύνου, ο περιορισμός των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και η άντληση κεφαλαίων για ένα αξιόπιστο πλαίσιο εξυγίανσης, δεν παρέχει σαφή ορισμό της εισφοράς. Σε έγγραφο ⁽³⁾ της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής ο όρος «εισφορά» ορίζεται ως «επιβάρυνση (με τη μορφή τέλους ή φόρου) στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ώστε να συμβάλουν στο κόστος της χρηματοπιστωτικής κρίσης»: η εισφορά θεωρείται τέλος όταν προορίζεται για ένα ταμείο εκτός του προϋπολογισμού και φόρος όταν εντάσσεται στον κρατικό προϋπολογισμό. Η ΕΟΚΕ προσδοκά από την Επιτροπή να παράσχει σαφή ορισμό του όρου «εισφορά».

3.2.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κριτήρια για τη βάση της εισφοράς, καθώς και για τον συντελεστή της εισφοράς, είναι ένα από τα κύρια εμπόδια για την επίτευξη γενικής συμφωνίας και είναι πεπεισμένη ότι, ως πρώτο βήμα, πρέπει να συμφωνηθούν αρκετές βασικές αρχές. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι η βάση της εισφοράς πρέπει να είναι σύμφωνη προς τις αρχές που απαριθμούνται στην ανακοίνωση, σελ. 8. Πρέπει να αναγνωρίζεται ότι οι εθνικοί χρηματοπιστωτικοί τομείς διαφέρουν όσον αφορά το μέγεθος, τα συστήματα διακυβέρνησης, την αποτελεσματικότητα της εποπτείας, και το επίπεδο κινδύνου τους. Βάσει των διαφορών αυτών, θα πρέπει αρχικά να παρασχεθεί στα κράτη μέλη η ευελιξία να εξετάσουν διαφορετικές βάσεις για την εισφορά, αλλά στη συνέχεια η βάση της εισφοράς πρέπει να εναρμονισθεί.

3.2.3 Η ανακοίνωση θεωρεί ότι οι εισφορές μπορούν να βασίζονται σε τρία στοιχεία: το ενεργητικό των τραπεζών, το παθητικό των τραπεζών και τα κέρδη και τις επιβραβεύσεις των τραπεζών. Καθώς το ενεργητικό και το παθητικό του ισολογισμού αποτυπώνουν τους παράγοντες κινδύνου καλύτερα από άλλους δείκτες, η ΕΟΚΕ θεωρεί τα κέρδη και τις πριμοδοτήσεις των τραπεζών λιγότερο κατάλληλη βάση για τις εισφορές των τραπεζών. Καθεμία από τις δύο πρώτες βάσεις για τις εισφορές εμφανίζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, και ίσως θα ήταν σκόπιμο ο συνδυασμός και των δύο.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ «Εσωτερική Αγορά και Υπηρεσίες», ανεπίσημο έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τις εισφορές των τραπεζών, το οποίο υποβλήθηκε για συζήτηση στη σύσκεψη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στις 31 Αυγούστου 2010, σ. 4.

⁽³⁾ Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, ειδική ομάδα εργασίας για τη διαχείριση της κρίσης.

3.2.3.1 Το ενεργητικό των τραπεζών αποτελεί καλό δείκτη των κινδύνων τους. Αντικατοπτρίζει τόσο το ενδεχόμενο χρεοκοπίας της τράπεζας όσο και το ποσό που ενδέχεται να πρέπει να δαπανηθεί για τον χειρισμό της εξυγίανσης της τράπεζας. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό θα μπορούσε επίσης, όπως εισηγείται το ΔΝΤ⁽⁴⁾, να θεωρηθεί κατάλληλη βάση για εισφορές, καθώς εμφανίζει το πλεονέκτημα της διεθνούς συγκρισιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία αποδοχή των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Βασιλείας. Από την άλλη πλευρά, δεδομένου ότι το ενεργητικό των τραπεζών υπόκειται σε κεφαλαιακές απαιτήσεις σταθμισμένες ως προς τον κίνδυνο, μια εισφορά βασισμένη σε αυτό θα διπλασιάζει τις συνέπειες των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Επιτροπής της Βασιλείας.

3.2.3.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα παθητικό των τραπεζών, εξαιρουμένων των εγγυημένων καταθέσεων και του κεφαλαίου της τράπεζας (δηλαδή περιουσιακών στοιχείων πρώτης βαθμίδας για τις τράπεζες) και συμπεριλαμβανομένων ορισμένων στοιχείων εκτός ισολογισμού, αποτελεί πιθανώς την προτιμώμενη βάση για τις εισφορές των τραπεζών⁽⁵⁾. Αποτελεί καλό δείκτη του κόστους που ενδέχεται να πρέπει να καλυφθεί σε περίπτωση ανάγκης εξυγίανσης μιας τράπεζας, είναι απλό και, παρότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί κάποια αλληλοεπικάλυψη, η αλληλοεπικάλυψη είναι μικρότερη από εκείνη της προσέγγισης που βασίζεται στο ενεργητικό⁽⁶⁾. Θα μπορούσαν να αποκλεισθούν και άλλες υποχρεώσεις: τίτλοι μειωμένης ασφάλειας, οφειλές εγγυημένες από το κράτος και ενδοομιλικές δανειακές συναλλαγές. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη ότι τα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ίδια ειδικά συστήματα εισφορών η βάση των οποίων διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, θα ήταν πιο αποδεκτή μία αρχική εναρμονισμένη προσέγγιση, βασισμένη σε όλες τις υποχρεώσεις και την εκ των προτέρων ποιοτική τους αξιολόγηση.

3.2.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την άποψη της Επιτροπής, η οποία διατυπώνεται στην ανακοίνωση COM(2010)579 τελικό, ότι κάθε TET πρέπει να λαμβάνει εισφορές από ιδρύματα που έχουν άδεια λειτουργίας στο ίδιο κράτος μέλος, και οι εισφορές πρέπει να καλύπτουν τα υποκαταστήματά τους που είναι εγκαταστημένα σε άλλα κράτη μέλη. Έτσι, οι θυγατρικές θα υπόκεινται στις εισφορές του κράτους υποδοχής και τα υποκαταστήματα θα υπόκεινται στις εισφορές του κράτους καταγωγής. Εάν όλα τα κράτη μέλη θεσπίσουν εισφορές στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βάσει των αρχών αυτών, ο κίνδυνος της διπλής χρέωσης και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μπορεί να αποφευχθεί.

3.2.5 Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι ο χρόνος θέσπισης της εισφοράς πρέπει να εξετασθεί προσηκτικά, ενόψει των προκλήσεων

(4) ΔΝΤ, A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector, Final Report for the G-20, (Μια δίκαιη και ουσιαστική συμβολή του χρηματοπιστωτικού τομέα, Τελική έκθεση για την ομάδα G-20) Ιούnius 2010, σ. 17.

(5) Το ΔΝΤ δηλώνει την προτίμησή του για ένα ευρύ σύνολο στοιχείων παθητικού, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων στοιχείων εκτός ισολογισμού, αλλά εξαιρουμένων του κεφαλαίου και των ασφαλισμένων υποχρεώσεων. Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης την προσέγγιση που βασίζεται στις υποχρεώσεις της αγοράς στο ανεπίσημο έγγραφο της με ημερομηνία 20 Αυγούστου. Τέσσερα κράτη μέλη έχουν ήδη υιοθετήσει μια προσέγγιση βασισμένη σε διαφοροποιημένες υποχρεώσεις.

(6) Οι προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας εστιάζουν τους κινδύνους ρευστότητας και αναβάθμισης που αναλαμβάνουν οι τράπεζες.

που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος τόσο οι τράπεζες όσο και η οικονομία. Ύστερα από μια περίοδο σοβαρής χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι τράπεζες αποστρέφονται συνήθως τον κίνδυνο και παραμένουν απρόθυμες να δανείσουν για μερικά χρόνια, παρά τις προσπάθειες όλων των εθνικών και διεθνών αρχών να τις παροτρύνουν να βοηθήσουν στην ανάκαμψη της οικονομίας. Ταυτόχρονα, οι τράπεζες πρέπει να αναλάβουν το κόστος των νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων και απαιτήσεων ρευστότητας. Θα μπορούσε να προβλεφθεί η κατάλληλη μεταβατική περίοδος σύμφωνα με την αξιολόγηση που προτείνει η ΕΟΚΕ στο σημείο 1.4, ούτως ώστε να ενισχύσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα την κεφαλαιακή βάση τους, να προσαρμοσθούν στο νέο κανονιστικό καθεστώς και να χρηματοδοτήσουν την πραγματική οικονομία. Μεσοπρόθεσμα, ορισμένες προσαρμογές του συντελεστή μπορεί να είναι ενδεδειγμένες, προκειμένου να ληφθούν υπόψη τυχόν μελλοντικές κανονιστικές εξελίξεις καθώς και η εξέλιξη του πλαισίου εξυγίανσης της ΕΕ.

3.3 Πεδίο εφαρμογής και μέγεθος του TET

3.3.1 Το πεδίο εφαρμογής και το μέγεθος του TET εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα καθορίσει το καθήκον των ταμείων να χρηματοδοτήσουν την ομαλή εξυγίανση χρηματοπιστωτικών οντοτήτων που διατρέχουν κίνδυνο, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι τράπεζες. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την άποψη της Επιτροπής ότι τα ταμεία εξυγίανσης πρέπει να είναι διαθέσιμα για την εξυγίανση των τραπεζών, αλλά πρέπει να αποκλεισθεί σαφώς η χρήση τους για τη διάσωση ιδρυμάτων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαράδεκτο το γεγονός ότι το πλαίσιο εξυγίανσης σε περιόδους κρίσης που ανέπτυξε η Επιτροπή επικεντρώνεται κυρίως στον τραπεζικό τομέα, καθώς όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορεί να ενέχουν κινδύνους για τους επενδυτές όταν αναλαμβάνουν υψηλούς κινδύνους. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενταχθούν στο πλαίσιο εξυγίανσης όλες οι τράπεζες και όλα τα εποπτευόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (εξαιρουμένου του ασφαλιστικού κλάδου για τον οποίον καταρτίζεται ειδικό σχίστημα ασφαλείας). Με τον τρόπο αυτόν θα διασφαλισθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού και θα αποφευχθεί επίσης η εκκοπή ενός παραπληνητικού μηνύματος προς την κοινή γνώμη ότι μόνον ένα τμήμα της χρηματοπιστωτικής κοινότητας ευθύνεται για την κρίση.

3.3.2 Η ανακοίνωση δεν προσδιορίζει ακόμη ποιο θα είναι το μέγεθος των ταμείων –αλλά αναφέρει ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας πρέπει να αναλάβει το συνολικό κόστος της εξυγίανσης– εν ανάγκη μέσω ρυθμίσεων εκ των υστέρων χρηματοδότησης. Το πρόβλημα είναι πώς θα υπολογισθεί το κατάλληλο μέγεθος-στόχος για κάθε χώρα. Εδώ διακρίνουμε δύο προβλήματα. Το πρώτο είναι ότι τα πιο αδύναμα συστήματα θα απαιτούν, αναλογικά, τις υψηλότερες εισφορές, εγείροντας έτσι ανησυχίες σχετικά με το κατά πόσον οι όροι του ανταγωνισμού είναι ισότιμοι. Το δεύτερο πρόβλημα αφορά το χρονικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται για τους υπολογισμούς: ο οριακός στόχος υπολογίζεται βάσει τρεχουσών και πιθανών μελλοντικών καταστάσεων. Η κατάσταση μπορεί να αλλάξει σημαντικά πριν από την επίτευξη του οριακού στόχου, καθιστώντας έτσι αναγκαία την προσαρμογή τόσο του στόχου όσο και των εισφορών. Οι κανόνες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ενδεχόμενες μεταβολές των αρχικών συνθηκών και υπολογισμών. Επιπλέον, καθώς οι κίνδυνοι διαφέρουν κατά τη διάρκεια του κύκλου, ο συντελεστής της εισφοράς θα πρέπει να αναπροσαρμόζεται ώστε το χρηματοπιστωτικό σύστημα να είναι λιγότερο ενισχυτικό των κυκλικών τάσεων.

3.4 Ανεξαρτησία και διακυβέρνηση των ΤΕΤ

3.4.1 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει την άποψη της Επιτροπής ότι τα ΤΕΤ πρέπει να παραμένουν διαχωρισμένα από τον εθνικό προϋπολογισμό. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η λειτουργική ανεξαρτησία τους από την κυβέρνηση θα εξασφαλίσει ότι θα καλύπτουν μόνον μέτρα εξυγίανσης και τίποτε άλλο. Ωστόσο, τα κράτη μέλη ακολουθούν επί του παρόντος δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για την κατανομή των κεφαλαίων που αντλούν από τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Χώρες όπως η Γερμανία, το Βέλγιο και η Σουηδία στηρίζονται στην αρχή ότι πρέπει να θεσπισθεί σαφής σύνδεση μεταξύ της πτυχής καταβολής στον μηχανισμό εξυγίανσης και εισπραξής από τον μηχανισμό εξυγίανσης. Άλλες χώρες επιτρέπουν την απορρόφηση από τον γενικό προϋπολογισμό των κεφαλαίων που αντλούνται από την εισφορά καθώς δεν επιδιώκεται η ρητή σύνδεση με το πλαίσιο εξυγίανσης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Διευθετήσεις που δημιουργούν την προσδοκία ότι τα ιδρύματα μπορεί να λάβουν στήριξη από την κυβέρνηση θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο το στόχο του προτεινόμενου πλαισίου που έγκειται στην ομαλή εξυγίανση των προβληματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αποκλείει τη συμμετοχή των φορολογουμένων. Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζει την άποψη της Επιτροπής ότι η σύσταση αποκλειστικών ταμείων εξυγίανσης ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της εξάρτησης του χρηματοπιστωτικού τομέα από δημόσια κονδύλια και την άμβλυνση του προβλήματος του ηθικού κινδύνου που συνδέεται με οργανισμούς «πολύ μεγάλους για να χρεοκοπήσουν». Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, όπως και στην περίπτωση των

ταμείων εγγύησης καταθέσεων, τα χρήματα που αντλούνται από την εισφορά πρέπει να τελούν υπό τον έλεγχο και τη διακυβέρνηση αρχών άλλων από εκείνες που είναι υπεύθυνες για φορολογικά θέματα, δηλαδή εκείνες που είναι αρμόδιες να διασφαλίζουν τη διακυβέρνηση του πλαισίου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

3.4.2 Προτού ληφθεί οριστική απόφαση σχετικά με τη διακυβέρνηση του ΤΕΤ, πρέπει να δοθούν σαφείς απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Εντάσσεται το ταμείο στη ρύθμιση της προληπτικής εποπτείας; ή
- Έχει σχεδιασθεί ως φορολογικό μέτρο, με στόχο να ζητηθεί από τον χρηματοπιστωτικό τομέα να συμβάλει στην ανάκτηση των δαπανηθέντων δημόσιων κονδυλίων; ή
- Είναι απλώς μια φορολογική κίνηση, με στόχο την αύξηση της διαφάνειας της αγοράς καταπολεμώντας τη χρηματοπιστωτική κερδοσκοπία;

Εάν η Επιτροπή αντιλαμβάνεται το ΤΕΤ ως οιονεί φορολογικό μέτρο το οποίο εντάσσεται σε ένα πλαίσιο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, πρέπει να βεβαιωθεί ότι θα γίνει σαφώς κατανοητό, επειδή η ορθή διακυβέρνηση του ΤΕΤ δεν θα είναι δυνατή εάν δεν αποσαφηνισθεί η φύση του.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για διατηρήσιμη ανάπτυξη»

COM(2010) 301 τελικό

(2011/C 107/04)

Εισηγητής: ο κ. ΙΟΖΙΑ

Στις 2 Ιουνίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της, Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα — Ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για διατηρήσιμη ανάπτυξη

COM(2010) 301 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 1 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 164 ψήφους υπέρ και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 «Πολλά πρέπει να γίνουν ακόμη για την εποπτεία του τραπεζικού τομέα. Μπορεί να έχεις τους καλύτερους κανόνες στον κόσμο, αλλά χωρίς εποπτεία της εφαρμογής τους είναι άχρηστοι»⁽¹⁾.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής και πιστεύει ότι η νέα ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών αποτελεί αναγκαίο προαπαιτούμενο για διατηρήσιμη οικονομική ανάκαμψη.

1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, αφενός, ότι η προσοχή που δίδεται στα εν λόγω προβλήματα μειώνεται σταδιακά και, αφετέρου, ότι η ανάγκη να υιοθετηθούν επείγοντως τα προτεινόμενα μέτρα γίνεται αντιληπτή με διαφορετικό τρόπο από τα κράτη μέλη, και δεν φαίνεται πλέον να αποτελεί κοινή προτεραιότητα.

1.4 Η ΕΟΚΕ εξαιρεί και επαναλαμβάνει τη σημασία που έχει η επίτευξη διεθνούς συμφωνίας, μέσω της εντατικοποίησης των προσαρτημάτων, αλλά θεωρεί ούτως ή άλλως ως ζωτική και αναπόδραστη προϋπόθεση την ταχεία και θετική έκβαση της διαδικασίας που δρομολογήθηκε από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ανεξαρτήτως της ύπαρξης πλαισίου διεθνών συμφωνιών, οι οποίες –όπως δυστυχώς διαπιστώθηκε ακόμη και πρόσφατα– πόρρω απέχουν από την επίτευξή τους.

1.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα προτεινόμενα μέτρα και εκείνα που τελούν υπό διαμόρφωση, όπως η σχεδιαζόμενη αναθεώρηση των αγορών χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID) που είναι σημαντική για την εξασφάλιση υγιών και διάφανων αγορών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, μέτρα επί των οποίων θα κληθεί να εκφέρει γνώμη.

1.6 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να υποστηρίξει ενεργά τις προσπάθειες της Επιτροπής για την ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας. Η Επιτροπή θα μπορούσε να αναθέσει στην ΕΟΚΕ να προωθήσει, σε εθνική κλίμακα, τις υπό συζήτηση

προτάσεις και τα σχέδια νέων κανονισμών έναντι τόσο των οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων όσο και των οργανώσεων χρηστών και καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

1.7 Με την έκδοση του λεγόμενου «Dodd Frank Act» – του νόμου που αποσκοπεί στη ρύθμιση των αμερικανικών χρηματοπιστωτικών αγορών– οι Ηνωμένες Πολιτείες έδωσαν αξιοσημείωτη ώθηση δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη σύγκλιση σε παγκόσμια κλίμακα. Πολλές πτυχές αντιμετωπίζονται μόνον από ρυθμιστική σκοπιά, καθώς η θέσπιση νομοθεσίας ανατίθεται σε αρμόδιες αρχές ή πραγματοποιείται με μεταγενέστερα εκτεταμένα μέτρα, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μεμονωμένα μέτρα που είναι ήδη λεπτομερή. Τελικώς, και οι δύο διαδικασίες θα πρέπει να επιτύχουν εκ παραλλήλου τους επιδιωκόμενους στόχους.

1.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ορισμένες πρωτότυπες επιλογές στις οποίες προβαίνει η αμερικανική νομοθεσία και προτείνει στην Επιτροπή να διενεργήσει εμπεριστατωμένη μελέτη σχετικά με την πρόταση περί σύστασης αρχής επιφορτισμένης με την προστασία των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ εκτιμά, ωστόσο, ότι θα πρέπει να διερευνηθεί η σκοπιμότητα παροχής μεγαλύτερης αυτονομίας στη συγκεκριμένη αρχή.

1.9 Ενδιαφέρουσες και άξιες προς διερεύνηση κρίνονται επίσης οι αποφάσεις που ελήφθησαν από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της θεωρίας σύμφωνα με την οποία κάποιες εταιρείες είναι «πολύ μεγάλες για να πτωχεύσουν» («too big to fail»), θεωρία η οποία μπορεί να δημιουργήσει ηθικό πρόβλημα κατά τη διαχείριση των κινδύνων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει προσεκτικά το ενδεχόμενο υιοθέτησης ανάλογων μέτρων τα οποία, αφενός, θεωρούνται εύστοχα και αποτρεπτικά της απερισκεπτής και εξαιρετικά επικίνδυνης συμπεριφοράς ορισμένων διευθυντικών στελεχών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και, αφετέρου, μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμα για τη βελτίωση της διαχείρισης των κινδύνων εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

⁽¹⁾ D. Strauss- Kahn, Αγαθίρ, 1 Νοεμβρίου 2010.

1.10 Η συνολική αναθεώρηση της νομοθεσίας θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως το 2011 και να καταστεί πλήρως λειτουργική από το 2013, πράγμα το οποίο είναι εφικτό μόνον υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα ανακύψουν προβλήματα και ότι ο χάρτης πορείας θα τηρηθεί από τους πάντες. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί και φοβάται ότι κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί. Η Επιτροπή θα πρέπει να ζητήσει από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καθιερώσουν μια «οδό προτεραιότητας» για όλες τις πράξεις που σχετίζονται με τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η χρηματοπιστωτική κρίση ξεκίνησε το 2007 και ήδη από τότε είχε εκδηλωθεί σαφώς η ανάγκη σοβαρής ενασχόλησης με το θέμα της ρύθμισης των αγορών. Σ' αυτήν την άβυσσο εξαεμίστηκαν περισσότερα από δύο τρισεκατομμύρια δολάρια, προκλήθηκαν πολυάριθμες πτωχεύσεις και χάθηκαν τουλάχιστον τριάντα εκατομμύρια θέσεις εργασίας, στις οποίες ενδέχεται να προστεθεί η απώλεια ακόμη 400.000.000 θέσεων, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διευθυντή του ΔΝΤ. Μόνο στον χρηματοπιστωτικό τομέα, έχασαν τη δουλειά τους τουλάχιστον 500.000 άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο, ενώ ορισμένοι άλλοι συνεχίζουν και θα συνεχίσουν να χάνουν τις θέσεις εργασίας τους.

1.11 Η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση στέρεας, ευρείας, αποτελεσματικής και ισορροπημένης ρύθμισης. Προς αποφυγήν των αρνητικών συνεπειών, η ΕΟΚΕ συνιστά να μελετηθούν σε βάθος οι σωρευτικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, προκειμένου να ληφθούν τα μέτρα που είναι απαραίτητα για το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις αγορές κεφαλαίων. Η ύπαρξη στέρεου και αποτελεσματικού συστήματος θα ευνοήσει τη δημοσιονομική σταθερότητα και τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας.

1.12 Η κοινωνία των πολιτών, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, οφείλει να συνεχίσει να πιέζει τις δημόσιες αρχές και τους αρμόδιους φορείς για την ταχεία ολοκλήρωση της υιοθέτησης των νέων κανόνων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η Επιτροπή θα μπορούσε να αναθέσει στην ΕΟΚΕ να αναλάβει πρωτοβουλία για την ευρεία προβολή στα κράτη μέλη της ανάγκης να ληφθούν άμεσες και ολοκληρωμένες αποφάσεις σχετικά με την οργάνωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, μέσω της ανάληψης δημόσιων πρωτοβουλιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των οικονομικών δυνάμεων, καθώς και των οργανώσεων χρηστών και καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

2. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

2.1 Στην ανακοίνωση σχετικά με τη «Ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για διατηρήσιμη ανάπτυξη», η Επιτροπή παρουσιάζει τους στόχους που έχουν επιτευχθεί και έναν χάρτη πορείας για τις μελλοντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, προβάλλοντας τέσσερις κατευθυντήριες αρχές στις οποίες βασίζει τη δράση της: διαφάνεια, αποτελεσματική εποπτεία, αυξημένη ανθεκτικότητα και σταθερότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα και προστασία των καταναλωτών.

2.2 «Προϋπόθεση για τη διατηρήσιμη ανάπτυξη είναι η διαμόρφωση ασφαλέστερου, ανθεκτικότερου, διαφανέστερου και πιο υπεύθυνου χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο να λειτουργεί προς όφελος ολόκληρης της οικονομίας και της κοινωνίας, και να είναι σε θέση να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία. Είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα στις προσπάθειες που καταβάλλει η Ευρώπη προκειμένου να εξυγιάνει τα δημόσια οικονομικά και να προβεί στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις από τις οποίες θα πηγάζει μια σφύζουσα οικονομία στο μέλλον». Αυτοί είναι οι άξονες της νομοθετικής δραστηριότητας της Επιτροπής.

2.3 Η Επιτροπή υπενθυμίζει στο έγγραφο αυτό τις ενέργειες που οδήγησαν, από τις ημέρες της μεγάλης κρίσης τον Σεπτέμβριο του 2008, στην υλοποίηση ενός νέου και διαρθρωμένου ρυθμιστικού πλαισίου.

2.4 Ήδη από τον Νοέμβριο του 2008 συγκροτήθηκε η ομάδα υπό την προεδρία του Jacques de Larosière και αναλήφθηκαν ορισμένες άμεσες πρωτοβουλίες, όπως η αναθεώρηση της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και της οδηγίας για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων. Επίσης εκδόθηκε κανονισμός για τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και διατυπώθηκαν δύο συστάσεις για τις αρχές που διέπουν τις αποδοχές.

2.5 Μετά τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στην έκθεση της ομάδας αυτής, η Επιτροπή υπέβαλε μια σειρά προτάσεων εκ των οποίων πολλές βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της συζήτησης στα πολιτικά όργανα της Ένωσης, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2.6 Η Επιτροπή προσβλέπει σε μια νομοθετική προσπάθεια η οποία να ανταποκρίνεται στην ανάγκη ολοκλήρωσης της διαδικασίας για όλα τα προτεινόμενα μέτρα και μεταφοράς τους στο εθνικό δίκαιο έως τα τέλη του 2012.

3. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει εκφράσει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της τις απόψεις της σχετικά με τα μέτρα που προτίθεται να θεσπίσει η Επιτροπή, από τη δέση μέρων που πρότεινε η ομάδα De Larosière έως τα επιμέρους μέτρα.

3.2 Σε διάφορες περιπτώσεις, πολλές συστάσεις και παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ έγιναν δεκτές και το τελικό αποτέλεσμα που προέκυψε κρίνεται ικανοποιητικό και επαρκές· θα καταστήσει άραγε δυνατή την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις αγορές και τις εποπτικές αρχές, καθώς και στις δημόσιες αρχές, οι οποίες κατά κάποιο τρόπο υποστήριξαν στο παρελθόν ένα υπερφιλελεύθερο μοντέλο, με την πεποίθηση ότι η αγορά θα είναι αυτορυθμιζόμενη; Αυτός ο ιός έπληξε όχι μόνο την πλειονότητα των κρατών μελών, αλλά και σημαντικούς εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αγορές είναι επιρρεπείς σε ανορθολογικές ενδογενείς διακυμάνσεις όσον αφορά την προθυμία ή την απροθυμία ανάληψης κινδύνων. Η άμβλυνση των διακυμάνσεων αυτών χωρίς να προκληθεί καταστροφή στις αγορές αποτελεί δύσκολο έργο.

3.3 Η Επιτροπή με την παρούσα ανακοίνωση αναγνωρίζει εμπέσω τα λάθη του παρελθόντος, λάθη που η ΕΟΚΕ είχε έγκαιρα επισημάνει, και καταρτίζει έναν ενάρετο και ουσιαστικά πλήρη χάρτη πορείας για τον επανασχεδιασμό της ρυθμιστικής αρχιτεκτονικής της εποπτείας, της σταθερότητας και της διαφάνειας της αγοράς. Μέχρι στιγμής έχει επιτευχθεί σημαντικό έργο την ποιότητα του οποίου με ικανοποίηση αναγνωρίζει η ΕΟΚΕ.

3.4 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέβαλε τα μάλα στην ενίσχυση και τη βελτίωση των προτεινόμενων κειμένων, μερικές φορές υποστηρίζοντας τις ίδιες αλλαγές που είχε προτείνει η ΕΟΚΕ, και ενέκρινε την έκδοση κανονισμών και οδηγιών που θεωρούνται αποτελεσματικές και συνεπείς.

3.5 Κατά το στάδιο της εφαρμογής διαπιστώνονται, εντούτοις, ορισμένα προβλήματα. Παραδείγματος χάρι, στην περίπτωση της υπό σύσταση Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ), η οποία είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία της αγοράς ασφαλίσεων και των συνταξιοδοτικών ταμείων, κρίνεται ζωτικής σημασίας να τύχει αναγνώρισης και προστασίας η ιδιαιτερότητα και των δύο αυτών κλάδων· ειδικότερα, είναι κεφαλαιώδες να διασφαλιστεί η αντιμετώπιση του κλάδου των συμπληρωματικών συντάξεων επί ίσους όρους με τον κλάδο των ασφαλίσεων.

3.6 Το Συμβούλιο, απροσδόκητα, διαδραμάτισε λιγότερο θετικό ρόλο, αναγκάζοντας την Επιτροπή να επανεξετάσει ορισμένες καλές προτάσεις, όπως στην περίπτωση των εποπτικών αρχών. Ο συμβιβασμός που επιτεύχθηκε χάρη στο έργο του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής, υπήρξε ωστόσο θετικός, αλλά θα μπορούσε να είχε γίνει καλύτερα και νωρίτερα, χωρίς τη χρήση των αμοιβαίων των βέτο που προβλήθηκαν επί των επιμέρους μέτρων.

3.7 Έγινε όμως ό,τι έπρεπε να γίνει και μάλιστα στην κατάλληλη στιγμή;

3.8 Με την έκδοση του νόμου «Dodd Frank Act»⁽²⁾, στις 21 Ιουλίου 2010, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, έδωσαν μια απάντηση στο αίτημα ρύθμισης και προστασίας που τέθηκε από το ασθενέστερο τμήμα της αγοράς, δηλ. από τους καταναλωτές, η οποία μοιάζει να είναι πιο ολοκληρωμένη σφαιρική και πιο άμεση. Θα πρέπει προφανώς να ληφθεί υπόψη η πιο αργή διαδικασία λήψης αποφάσεων που ακολουθείται στην Ευρώπη και το γεγονός ότι τα ευρωπαϊκά μέτρα αντιμετωπίζουν πιο διεξοδικά τις επιμέρους πτυχές, ενώ ο αμερικανικός νόμος εισάγει μεταγενέστερες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. Θεωρείται σημαντικό οι εν λόγω διαδικασίες να σημειώνουν ισόρροπη και ταυτόχρονη πρόοδο, με στόχο να βρεθεί μια συνολική λύση για τη νέα ρύθμιση.

3.9 Η ΕΟΚΕ, κατά την ανάλυση των προτάσεων της Επιτροπής, προτίθεται να συγκρίνει τις δύο ρυθμίσεις που προκύπτουν, να αξιολογήσει τις διάφορες απαντήσεις σε επιμέρους ζητήματα και να εξετάσει κατά πόσον σε ορισμένες περιπτώσεις, μερικά παραδείγματα των ΗΠΑ θα μπορούσαν να ενσωματωθούν επωφελώς στη δική μας νομοθεσία.

3.10 Ένα παράδειγμα προς μελέτη είναι η σύσταση Ομοσπονδιακής Αρχής Προστασίας των Καταναλωτών Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (*Bureau of Consumer Financial Protection*). Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει ενδελεχώς τη δυνατότητα καθιέρωσης μιας παρεμφερούς αρχής εντός του ευρωπαϊκού κανονιστικού συστήματος.

3.10.1 Η αρχή της οποίας η σύσταση έχει προβλεφθεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες τελεί υπό την αιγίδα της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (*US Federal Reserve*) και διαθέτει εκτεταμένες εξουσίες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται μεγάλο μέρος των καθηκόντων που επιτελούνταν παλαιότερα από άλλους ρυθμιστικούς φορείς (*regulators*), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει την προστασία των καταναλωτών. Η εν λόγω αρχή θα διαθέτει αποκλειστικές εποπτικές εξουσίες για την τήρηση της νομοθεσίας όσον αφορά τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών με ενεργητικό άνω των 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ θα μοιράζεται τις εξουσίες της με άλλες εποπτικές αρχές σε περίπτωση που το ενεργητικό των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι χαμηλότερο από 10 δισεκατομμύρια δολάρια.

3.10.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να εξεταστούν κατά κύριο λόγο τα ακόλουθα θέματα:

— στις Ηνωμένες Πολιτείες η Ομοσπονδιακή Αρχή Προστασίας των Καταναλωτών Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών εμπίπτει στο πλαίσιο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, γεγονός το οποίο αιτιολογείται ίσως από την ανάγκη περιορισμού των διοικητικών δαπανών της εν λόγω αρχής, αλλά ενδέχεται ωστόσο να πληξει κατά κάποιον τρόπο την αυτονομία και την ανεξαρτησία της. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να διερευνηθεί η σκοπιμότητα παροχής μεγαλύτερης αυτονομίας στη συγκεκριμένη αρχή·

— οι εξουσίες της Ομοσπονδιακής Αρχής Προστασίας των Καταναλωτών Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών είναι πιθανό σε ορισμέ-

νες περιπτώσεις να έρθουν σε σύγκρουση με τις αντίστοιχες εξουσίες των εποπτικών αρχών των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Απαιτείται να υπάρξει μια εκ των προτέρων ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στη διευθέτηση τυχόν διαφορών, έχοντας πάντοτε κατά νου ότι –αν και η σταθερότητα των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των αγορών είναι ζήτημα πρωταρχικής σημασίας– το ίδιο ισχύει και όσον αφορά την προστασία των ιδιωτών επενδυτών. Η ανάγκη προστασίας των επενδυτών δεν θα πρέπει να υπόκειται σε καμία άλλη αρχή. Πράγματι, η ανάπτυξη μπορεί να χαρακτηριστεί ως διατηρήσιμη μόνον εφόσον θέτει στο επίκεντρο του συστήματος τις ανάγκες και την προστασία των ασθενέστερων συνιστωσών·

— είναι σημαντικό η έμφαση να δοθεί περισσότερο στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα παρά απλώς και μόνο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η Ομοσπονδιακή Αρχή Προστασίας των Καταναλωτών Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών πρέπει να έχει την απαιτούμενη δικαιοδοσία και να παρεμβαίνει κάθε φορά που προσφέρονται υπηρεσίες ή προϊόντα στο κοινό, ακόμη κι όταν δεν αφορούν ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι οποίοι υπόκεινται ήδη σε άλλες μορφές εποπτείας.

3.11 Ένα άλλο σημαντικό σημείο το οποίο χρήζει προσοχής είναι το σύνολο των κανόνων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του ηθικού κινδύνου που ενέχει η θεωρία σύμφωνα με την οποία κάποιες εταιρείες είναι «πολύ μεγάλες για να πτωχεύσουν» (*too big to fail*). Οι επιλογές του Αμερικανού νομοθέτη επί του θέματος είναι εύστοχες και διορατικές, καθώς παρέχουν δυνατότητα προληπτικής παρέμβασης, επιβάλλοντας τόσο την πώληση τμημάτων της εταιρείας για την αποφυγή συστημικών κινδύνων όσο και την υποχρέωση καθορισμού ενός σχεδίου για τη διάλυση των μεικτών ομίλων που αναλαμβάνουν πολλαπλές επιχειρηματικές δραστηριότητες ή των οποίων οι διαστάσεις δυσχεραίνουν οποιαδήποτε παρέμβαση. Τα ίδια μέτρα προβλέπεται να ισχύσουν και για τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε άλλες χώρες, επηρεάζοντας έτσι τη δραστηριότητα ορισμένων σημαντικών παραγόντων με έδρα την ΕΕ.

3.11.1 Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) οδεύει ακριβώς προς αυτήν την κατεύθυνση. Ο περιορισμός της ισχύος των μεγάλων ομίλων είναι ευπρόσδεκτος για πολλούς λόγους: εκτός από τη μείωση του συστημικού κινδύνου, με την παροχή της δυνατότητας στις κακοδιοικούμενες τράπεζες να κηρύξουν πτώχευση, κάτι τέτοιο θα ήταν επωφελές για τον ανταγωνισμό, ο οποίος θα μπορούσε με τη σειρά του να διατηρήσει υπό έλεγχο τα επιτόκια καθιστώντας την πίστωση πιο προσιτή στους πελάτες. Οι εν λόγω εκτιμήσεις ήταν ήδη γνωστές κατά το παρελθόν και οι ρυθμιστικοί φορείς θα έπρεπε να είχαν εντρυφήσει περαιτέρω σε αυτές, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας του χρηματοπιστωτικού κλάδου ο οποίος δεν υπόκειται στους φυσικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι υπόλοιποι κλάδοι παραγωγής.

3.11.2 Παρότι οι διαστάσεις αποτελούν ζήτημα πρωταρχικής σημασίας, θα πρέπει ωστόσο να μην λησμονηθεί ότι η συστημική σημασία ενός ενδιάμεσου χρηματοπιστωτικού οργανισμού δεν εξαρτάται μόνον από το μέγεθός του, αλλά και από τη λειτουργία που επιτελεί στο πλαίσιο του συστήματος, από τον αναντικατάστατο χαρακτήρα του, αλλά και από τον βαθμό διασύνδεσης του ομίλου σε εθνική και διεθνή κλίμακα. Ασχέτως των τεράστιων διαστάσεών τους, υπάρχει περίπτωση ορισμένοι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να πτωχεύσουν κι αυτοί διότι υπόκεινται στους ίδιους κινδύνους.

(2) Pub.L. 111-203, H.R. 4173.

3.11.3 Σε ό,τι αφορά τη χρηματοπιστωτική ρύθμιση, η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση ότι χρειάζεται απαραίτητως μία ισορροπημένη προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ δίδει έμφαση στα σημαντικά οφέλη που θα προκύψουν μακροπρόθεσμα από τη θέσπιση αυστηρότερων ρυθμίσεων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όσον αφορά τη δημοσιονομική σταθερότητα, την οικονομική ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα της πραγματικής οικονομίας.

3.12 Ένα προηγμένο σύστημα προειδοποίησης για τους μεγάλους συστημικούς κινδύνους, η προσαρμογή του καθεστώτος των μη τραπεζών, η δημιουργία ενός Συμβουλίου για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, μια αποτελεσματική νομοθεσία για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας (CRA), μέτρα διαφάνειας και εγγυήσεις αξιοπιστίας για τα ασυνήθιστα μέσα, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων αγορών (OTC-Over the Counter market), χρεόγραφα προερχόμενα από τιτλοποίηση (ABS) και τα αμοιβαία κεφάλαια κινδύνου είναι ορισμένα από τα μέτρα που περιέχονται στον νέο δημοσιονομικό κανονισμό των ΗΠΑ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε πρώτη στην κρίση και υποστήριξε την ανάγκη για διεθνή συντονισμό, πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο.

3.13 Κρίνεται σκόπιμο να τεθεί ως ερώτημα εάν οι απαντήσεις που προέρχονται συνολικά από τις αρχές διαφόρων χωρών είναι ομοιογενείς και συνεκτικές, δεδομένου ότι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα προκλήθηκε από την ασυμμετρία ρυθμίσεων στις διάφορες χρηματοπιστωτικές αγορές.

3.14 Η Ευρώπη θα πρέπει να αποφύγει κάθε περαιτέρω καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της μεταρρυθμιστικής της διαδικασίας, η οποία θα πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο το 2013, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι εταιρείες και το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο στα μάτια των διεθνών επενδυτών δεν καταφέρνει να αποτελεί αντικείμενο αποτελεσματικής διαχείρισης, λόγω των διαφωνιών μεταξύ των κρατών μελών και της αναποτελεσματικότητας του νομοθετικού μοντέλου.

3.15 Παρ' όλες τις προσπάθειες της Επιτροπής για την ομοιομορφη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς, πολύ ισχυρά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα, καθιστούν ολοένα και δυσκολότερη την υλοποίηση ενός ευρωπαϊκού αποτελεσματικού και σοβαρού συστήματος εποπτείας.

3.16 Η ΕΟΚΕ πρόσφατα επεσήμανε και πάλι την ανάγκη να ενισχυθεί ταχέως το κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο και υποστηρίζει την προσπάθεια της Επιτροπής προς αυτή την κατεύθυνση. Η κοινωνία των πολιτών, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, οφείλει να συνεχίσει να πιέζει τις δημόσιες αρχές και τους αρμόδιους φορείς για την ταχεία ολοκλήρωση της υιοθέτησης των νέων κανόνων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η ΕΟΚΕ μπορεί να διαδραματίσει έναν πραγματικά σημαντικό ρόλο προς τον σκοπό αυτό, τόσο άμεσα όσο και με τη βοήθεια των οργανώσεων στις οποίες ανήκουν τα μέλη της, οι οποίες θα πρέπει να προωθήσουν τη διεξαγωγή προσεκτικής και εμπειριστατωμένης δημόσιας συζήτησης στα κράτη μέλη. Το μέλλον μιας νέας βιώσιμης οικονομίας και η προαγωγή χρηματαγορών εστιασμένων στην ισόρροπη ανάπτυξη και στη βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση θα εξαρτηθεί κατά κύριο

λόγο από την ποιότητα της χρηματοπιστωτικής ρύθμισης. Η θέσπιση αποτελεσματικότερων και αυστηρότερων κανόνων, με στόχο να επιβληθεί εκ νέου ένας κώδικας δεοντολογίας στις αγορές, θα πρέπει να αποτελέσει γνώμονα για την ακολουθητέα συμπεριφορά.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Στην ανακοίνωση δεν γίνεται καμιά αναφορά στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών στη διαδικασία αξιολόγησης του αντικτύπου ούτε στα μέτρα που ελήφθησαν, πέραν του ότι έχουν ληφθεί. Αλλά ποια είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη; Αν εννοείται η συνήθης ηλεκτρονική διαβούλευση, η οποία θα ενδιαφέρει ασφαλώς την βιομηχανία αλλά πολύ οριακά τον κόσμο της εργασίας και των καταναλωτών ή ορισμένες ομάδες εμπειρογνομόνων που ορίζονται από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, δεν υφίσταται ακόμη μια πραγματική ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συμφερόντων που πρέπει να συμμετέχουν από την αρχή στις προσπάθειες μεταρρύθμισης.

4.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να λάβει περισσότερο υπόψη τα όργανα της κοινωνίας των πολιτών και την πραγματική συμμετοχή της. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να επιδιώξει την αποτελεσματικότερη διάδοση των προσπαθειών που καταβάλλει για καλύτερο διεθνή συντονισμό μεταξύ των δημοκρατικών οργάνων όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χρειάζεται ένα σοβαρό, επαρκώς χρηματοδοτούμενο, πρόγραμμα για την προαγωγή της συμμετοχής των ευρωπαίων πολιτών στην εν λόγω διαδικασία, αλλά και για την ενημέρωσή τους σχετικά με ορισμένες δύσκολες αλλά αναγκαίες αλλαγές.

4.3 Οι σωρευτικές επιπτώσεις των διαφόρων νομοθετικών πρωτοβουλιών δεν επισημαίνονται σαφώς, επειδή τα μέτρα δεν λαμβάνονται ταυτόχρονα και ορισμένα εξ αυτών («Βασιλεία III», μελλοντικά διεθνή λογιστικά πρότυπα) θα πρέπει να λαμβάνονται από τρίτους, όπως η Επιτροπή της Βασιλείας και ο ΟΔΑΠ⁽³⁾.

4.4 Η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση στέρεας, ευρείας, αποτελεσματικής και ισορροπημένης ρύθμισης. Προς αποφυγήν των αρνητικών συνεπειών, η ΕΟΚΕ συνιστά να μελετηθούν σε βάθος οι σωρευτικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, προκειμένου να ληφθούν τα μέτρα που είναι απαραίτητα για το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις αγορές κεφαλαίων. Η ύπαρξη στέρεου και αποτελεσματικού συστήματος θα ευνοήσει τη δημοσιονομική σταθερότητα και τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας. Η Επιτροπή θα πρέπει –εν τω μέσω πλήρους αναθεώρησης ολόκληρης της αρχιτεκτονικής για τη ρύθμιση των αγορών– να επωμισθεί το δύσκολο έργο που συνίσταται στην επιδίωξη της καλύτερης δυνατής ισορροπίας μεταξύ των μέτρων προληπτικής εποπτείας, των αυξημένων κεφαλαιακών απαιτήσεων, της βελτιωμένης κάλυψης και ταξινόμησης των κινδύνων και της οικονομικής ανάπτυξης και μάλιστα σε μια συγκυρία κατά την οποία η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση επιδεινώθηκε σοβαρά λόγω των μέτρων εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών.

4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εντείνει τις προσπάθειες για την επίτευξη μιας κοινής πορείας με τις αρχές των κυριότερων χωρών, ειδικότερα των χωρών G20.

(3) Οργανισμός Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

4.6 Υπάρχουν τριάντα νέες νομοθετικές προτάσεις προς συζήτηση και έγκριση, οι οποίες σύμφωνα με την Επιτροπή πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του επόμενου έτους, αλλά δεν έχουν ακόμη εγγραφεί στο χρονοδιάγραμμα των εργασιών του Κοινοβουλίου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει έντονη ανησυχία και διατηρεί έντονες αμφιβολίες για το εάν το πρόγραμμα θα ολοκληρωθεί πραγματικά. Η επόμενη προεδρία της ΕΕ καθώς και η μεθεπόμενη θα έχουν ένα πολύ σύνθετο έργο να επιτελέσουν και δεν έχει ακόμη προβληθεί ο ρόλος του Προέδρου της Ένωσης, που θα εξασφαλίζει τη συνέχεια και την αποτελεσματικότητα των δράσεων. Η Επιτροπή θα πρέπει να ζητήσει από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από το Συμβούλιο προτιμησιακή μεταχείριση όσον αφορά τα μέτρα ρύθμισης της αγοράς, που αναμένονται εδώ και πάρα πολύ καιρό.

4.7 Η ΕΟΚΕ είναι διατεθειμένη να στηρίξει την Επιτροπή σε αυτή τη διαδικασία και να συμβάλει στην διαμόρφωση καλύτερης ρύθμισης μέσω των γνωμοδοτήσεών της και της συνεχούς και άμεσης διαβούλευσης. Η Επιτροπή θα μπορούσε να αναθέσει στην ΕΟΚΕ την πρωτοβουλία να προβάλει ευρέως στα κράτη μέλη την

ανάγκη να ληφθούν άμεσες και συνολικές αποφάσεις σχετικά με την οργάνωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, μέσω της ανάληψης δημόσιων πρωτοβουλιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των οικονομικών δυνάμεων, καθώς και των οργανώσεων χρηστών και καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ, από κοινού με το δίκτυο των εθνικών και διεθνών ΟΚΕ, μπορεί να έχει αξιοσημείωτη συμβολή στη θετική έκβαση της εν λόγω διαδικασίας μέσω της ανάληψης δράσης με στόχο:

- τη διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου επαγρύπνησης·
- την ενίσχυση του συντονισμού σε ευρωπαϊκή και διεθνή κλίμακα·
- την ευρεία διάδοση των προτάσεων που τελούν επί του παρόντος υπό συζήτηση στην ΕΕ·
- την παροχή της δικής της σχετικής εμπειρίας και τεχνογνωσίας.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά τις διατάξεις για τους ελκυστήρες που διατίθενται στην αγορά στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος»

COM(2010) 607 τελικό — 2010/0301 (COD)

(2011/C 107/05)

Μόνος εισηγητής: **ο κ. RANOCCHIARI**

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 10 Νοεμβρίου 2010, και το Συμβούλιο στις 24 Νοεμβρίου 2010, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά τις διατάξεις για τους ελκυστήρες που διατίθενται στην αγορά στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος

COM(2010) 607 τελικό — 2010/0301 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 144 ψήφους υπέρ και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) είναι πεπεισμένη ότι η μείωση των επιβλαβών εκπομπών μονοξειδίου του άνθρακα, οξειδίων του αζώτου, υδρογονανθράκων και σωματιδίων από κινητήρες προοριζόμενους για την πρόωση γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων είναι απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθούν τα επίπεδα ποιότητας του αέρα που προβλέπει η ΕΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ είναι εξίσου πεπεισμένη ότι, ειδικά σε μια περίοδο παγκόσμιας κρίσης στον χρηματοπιστωτικό και οικονομικό τομέα καθώς και στον τομέα της απασχόλησης, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί στην ευρωπαϊκή βιομηχανία που κατασκευάζει γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες η ευελιξία που απαιτείται προκειμένου να αναπτυχθούν νέοι ελκυστήρες χωρίς υπερβολικές οικονομικές επιβαρύνσεις που δεν είναι αποδεκτές στην τρέχουσα συγκυρία.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς την πρόταση της Επιτροπής να αυξηθεί σε 50 % το ποσοστό ευελιξίας που αρχικά προβλεπόταν σε 20 %, με ανάλογη αύξηση του συγκεκριμένου αριθμού που έχει καθοριστεί προς όφελος των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της αύξησης της ευελιξίας δεν εξαρτώνται από τη διάρκεια του σταδίου ορίων εκπομπών, προτείνει ωστόσο να οριστεί μια ημερομηνία λήξεως για τα στάδια για τα οποία δεν έχει ακόμη οριστεί. Για τον λόγο αυτό θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να καθοριστεί μια κοινή σταθερή διάρκεια σε όλες τις κατηγορίες ισχύος για το στάδιο ΠΙΒ και τα μελλοντικά στάδια, η οποία θα ισούται με την συντομότερη περίοδο μεταξύ τριών ετών ή με τη διάρκεια του ίδιου του σταδίου.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι μηχανισμοί προσαρμογής και ο χρόνος ολοκλήρωσης της μετάβασης μεταξύ των διαφόρων σταδίων

είναι ιδιαίτερα επαχθείς και δεσμευτικοί για τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι το προβλεπόμενο κόστος για τον επανασχεδιασμό των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με την εγκατάσταση νέων κινητήρων, ιδίως δε των ελκυστήρων που απαιτούνται για την Ε & ΤΑ και για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης είναι, φυσικά, πολύ πιο υψηλό για τις μικρότερες επιχειρήσεις από ό, τι για τις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες.

1.6 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να προβλέπεται μόνο για τις ΜΜΕ ο συγκεκριμένος αριθμός των κινητήρων που εξαιρούνται.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την προώθηση κοινών προσπαθειών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την επεξεργασία ενιαίων τεχνικών προτύπων αποδεκτών από όλους, με στόχο την προώθηση ανταλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα, με τη συνεχή εναρμόνιση των ορίων εκπομπών που ισχύουν στην ΕΕ με τα όρια εκπομπών που εφαρμόζονται ή προβλέπονται στις τρίτες χώρες.

1.8 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι το ενδεδειγμένο όργανο για την προσπάθεια αυτή εναρμόνισης είναι η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη, ιδίως στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Συμφωνίας Εναρμόνισης του 1998.

1.9 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη για την παρακολούθηση των εκπομπών από γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες με βάση τις πραγματικές συνθήκες χρήσης και όχι μόνο με τη θεωρητική απόδειξη των δοκιμών και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει το συντομότερο δυνατό προτάσεις για σχέδια ελέγχου «εν λειτουργία» (Συμμόρφωση εν λειτουργία, *in-service conformity*).

1.10 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα ηλεκτρονικά συστήματα διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στον έλεγχο της λειτουργίας των κινητήρων και των συστημάτων τροποποίησης που απαιτούνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων.

1.11 Η ΕΟΚΕ προτείνει συνεπώς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεσπίσει μέτρα που να εμποδίζουν τις αλλαγές του λογισμικού ελέγχου και να επιβάλλουν την υιοθέτηση συστημάτων που να μειώνουν την απόδοση των γεωργικών ελκυστήρων, όταν η συντήρηση των συστημάτων μετά την τροποποίηση δεν έχει γίνει με τον σωστό τρόπο.

2. Εισαγωγή

2.1 Η οδηγία 2000/25/ΕΚ αφορά κινητήρες ανάφλεξης με συμπίεση ισχύος από 18 kW έως 560 kW που προορίζονται για τοποθέτηση σε γεωργικούς ή δασικούς ελκυστήρες. Η οδηγία καθορίζει τις ανώτατες εκπομπές μονοξειδίου του άνθρακα, υδρογονανθράκων, οξειδίων του αζώτου και σωματιδίων. Η οδηγία καθορίζει ολόενα και περισσότερο αυστηρά όρια εκπομπών, για τα διάφορα στάδια, που αντιστοιχούν σε διαφορετικές ημερομηνίες οι οποίες προβλέπονται για την προσαρμογή των ανώτατων ορίων που εκπέμπονται από καυσαέρια και από σωματίδια. Τα επόμενα στάδια που έχουν ήδη καθοριστεί αποκαλούνται IIIB (από 1.1.2011) και IV (από 1.1.2014). Για τους κινητήρες μεταξύ 37 και 56 kW δεν έχουν καθοριστεί απαιτήσεις όσον αφορά το στάδιο IV, ενώ για όλους τους υπόλοιπους κινητήρες μεγαλύτερης ισχύος δεν έχει ακόμη καθοριστεί μεταγενέστερο στάδιο από το IV. Εφόσον θεωρείται ότι η διάρκεια ενός σταδίου αρχίζει από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής των απαιτήσεων του έως την υποχρεωτική εφαρμογή των απαιτήσεων του επόμενου σταδίου, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι σήμερα ορισμένα στάδια (σε σχέση με συγκεκριμένες ομάδες ισχύος) είναι απεριόριστης διάρκειας.

2.2 Η νομοθεσία για τις εκπομπές καυσαερίων των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων τροποποιήθηκε το 2005. Με αυτή ακριβώς την τροποποίηση εισήχθη ένα ευέλικτο σύστημα θέσπισης πολύ φιλόδοξων ορίων εκπομπών που γρήγορα ευθυγραμμίστηκαν με τα όρια που ισχύουν στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αλλά καθορίστηκαν επίσης, τουλάχιστον εν μέρει και με απλουστευμένο τρόπο, ευέλικτοι μηχανισμοί ανάλογοι με τη νομοθεσία ώστε να περιοριστεί η επιβάρυνση των κατασκευαστικών εταιρειών σε ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Σε νομοθεσίες που ισχύουν σε άλλες χώρες, όπως στην Κίνα, την Ινδία και τη Βραζιλία, δεν προβλέπονται τέτοιοι μηχανισμοί στον τομέα, αλλά λιγότερο αυστηρά χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.

2.3 Το σύστημα που έχει υιοθετηθεί στην ΕΕ παρέχει τη δυνατότητα σε έναν κατασκευαστή γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων, κατά τη διάρκεια ενός σταδίου, να αποκτήσει από τον προμηθευτή του συγκεκριμένο αριθμό κινητήρων που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του προηγούμενου σταδίου. Ο αριθμός των κινητήρων ορίζεται εφάπαξ κατά τη στιγμή της αίτησης βάσει των δύο ακόλουθων κριτηρίων:

- το ποσοστό (των μέσων) πωλήσεων των κινητήρων κατά τα πέντε προηγούμενα έτη,
- ο συγκεκριμένος αριθμός πωλήσεων που, λόγω του μειωμένου μεγέθους του, αφορά τις ΜΜΕ.

Ο αριθμός των κινητήρων που επιτρέπονται για το ευέλικτο σύστημα είναι συνεπώς ανεξάρτητος από τη διάρκεια του συστήματος αυτού.

2.4 Τελευταία, η οδηγία 2010/26/ΕΕ της Επιτροπής, της 31ης Μαρτίου 2010, που τροποποιεί την οδηγία 97/68/ΕΚ σχετικά με τις εκπομπές ρύπων προερχόμενων από κινητήρες εσωτερικής καύσης που τοποθετούνται σε μη οδικά κινητά μηχανήματα (NRMM), μεταξύ των άλλων διατάξεων, έχει βελτιώσει τη διοικητική διαδικασία για τις αιτήσεις και τους ελέγχους στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος, με την προοπτική μιας κατάλληλης νομοθετικής απλουστευσης.

2.5 Στην παρούσα πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, λαμβάνεται υπόψη η υπερβολική επιβάρυνση που επιβάλλει στους κατασκευαστές το στάδιο IIIB, το οποίο καθιστά υποχρεωτική τη γενικευμένη υιοθέτηση συστημάτων τροποποίησης των διατάξεων εκπομπών των κινητήρων. Οι τεχνολογίες αυτές, οι οποίες είναι ήδη γνωστές και εφαρμόζονται στον τομέα των βαρέων μεταφορών, πρέπει να αναθεωρηθούν πλήρως ώστε να ληφθούν υπόψη οι δύσκολες συνθήκες λειτουργίας των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων. Ο σχεδιασμός του ελκυστήρα πρέπει στη συνέχεια να αναθεωρηθεί πλήρως προκειμένου να δεχθεί τα μετά την τροποποίηση συστήματα.

2.6 Από την άλλη πλευρά, η ευρωπαϊκή βιομηχανία κατασκευής γεωργικών και δασικών ελκυστήρων έχει πληγεί σημαντικά, από το 2009, από τις συνέπειες της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Μια κρίση που, αν και παρουσιάζει σημάδια ανάκαμψης από την άποψη των στατιστικών, έχει ακόμη σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνία και κυρίως στην απασχόληση.

2.7 Η πρόταση αύξησης της ευελιξίας περιορίζεται μόνο στο στάδιο IIIB, το οποίο συμπίπτει με την πιο κρίσιμη περίοδο της παγκόσμιας κρίσης.

2.8 Η πρόταση της Επιτροπής θέτει ένα ενιαίο χρονικό όριο για τη λήξη του ευέλικτου συστήματος του σταδίου IIIB, σε αντίθεση με την αρχή κλιμακωτής εισαγωγής των σταδίων ανάλογα με τις διάφορες κατηγορίες ισχύος των κινητήρων.

2.9 Εάν είναι λογικό να τεθεί προθεσμία λήξεως του ευέλικτου συστήματος για τις κατηγορίες ισχύος απεριόριστης διάρκειας (βλ. 2.1), χωρίς συνεπώς ημερομηνία λήξεως, κρίνεται σκόπιμο η διάρκεια για τις άλλες κατηγορίες ισχύος να είναι ομοιόμορφη και να μην ποικίλλει από τρία έως ένα μόνον έτος. Συνήθως η αιτιολόγηση της επιλογής αυτής βασίζεται στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην πραγματικότητα όμως, ο συνολικός αριθμός των κινητήρων που επιτρέπονται για ένα ευέλικτο πρόγραμμα καθορίζεται στην αρχή του σταδίου ανάλογα με τον μέσο όρο των πωλήσεων ενός κατασκευαστή κατά τα έτη που προηγούνται της αίτησής του, ή εκχωρείται συγκεκριμένος αριθμός ο οποίος δεν μεταβάλλεται ανάλογα με τη διάρκεια του σταδίου. Ένας κατασκευαστής συνήθως θα ζητήσει τον αριθμό αυτό γνωρίζοντας ότι θα προβεί στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του μέτρου. Η διάρκεια του ευέλικτου συστήματος επομένως δεν έχει περαιτέρω επιπτώσεις στο περιβάλλον, διότι ο αριθμός των κινητήρων σε παρέκκλιση ορίζεται εκ των προτέρων.

2.10 Για να αποφευχθούν αδικαιολόγητες ανισότητες μεταξύ των κατηγοριών ισχύος πρέπει να καθοριστεί ενιαία διάρκεια των ευέλικτων συστημάτων για όλες τις κατηγορίες ισχύος των κινητήρων και με την τροποποίηση της πρότασης της Επιτροπής να επεκταθεί αυτή η προσέγγιση σε όλα τα στάδια για τα οποία δεν έχουν καθοριστεί ακόμη προθεσμίες λήξεως, όπως το στάδιο IV.

2.11 Για να διασφαλιστεί η ανάπτυξη της βιομηχανίας, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής προστασίας, πρέπει:

- να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με την μείωση των άμεσων πιέσεων της οικονομικής κρίσης,
- να δοθεί η δυνατότητα στη βιομηχανία, κατά τη διάρκεια του σταδίου III B, να συνεχίσει τη χρηματοδότηση δράσεων ETA, προς όφελος κάθε τύπου προϊόντος, ειδικότερα δε κυρίως των προϊόντων που προορίζονται να καλύψουν τις ανάγκες του συγκεκριμένου τομέα,
- να περιοριστούν οι εκπομπές του στόλου των οχημάτων που κυκλοφορούν, παρέχοντας κίνητρα για την αντικατάσταση των πεπαιωμένων γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με ελκυστήρες με χαμηλό περιβαλλοντικό αντίκτυπο και υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας για τους φορείς εκμετάλλευσης. Η επιλογή έγκρισης διατάξεων μετατροπής για τις εκπομπές παρέχει μόνο μέτρια οφέλη όσον αφορά τις επιβλαβείς εκπομπές και καμιά βελτίωση της ασφάλειας.

3. Η πρόταση τροποποίησης της οδηγίας

3.1 Η παρούσα πρόταση προβλέπει τις ακόλουθες τροποποιήσεις στην οδηγία 2000/25/EK.

3.2 Κατά τη διάρκεια του σταδίου IIIB, επιτρέπεται η αύξηση του αριθμού κινητήρων που προορίζονται να τοποθετηθούν σε γεωργικούς ή δασικούς ελκυστήρες, και διατίθενται στην αγορά στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος, σε κάθε κατηγορία ισχύος. Μια αύξηση του αριθμού από το 20 % στο 50 % των ετήσιων πωλήσεων ή, εναλλακτικά, προσαρμογή του μέγιστου αριθμού κινητήρων που μπορούν να διατεθούν στην αγορά στο πλαίσιο του ευέλικτου συστήματος.

Η προθεσμία λήξεως των μέτρων αυτών είναι η 31η Δεκεμβρίου 2013.

3.3 Η προτεινόμενη επιλογή προβλέπει, κατά συνέπεια, την ενίσχυση του υφιστάμενου ευέλικτου συστήματος. Η λύση αυτή θεωρείται η πιο κατάλληλη από πλευράς ισορροπίας μεταξύ του περιβαλλοντικού αντικτύπου και των επακόλουθων οικονομικών οφελών χάρη στη μείωση του κόστους που απαιτείται για να μπορέσει η αγορά να συμμορφωθεί στα νέα όρια εκπομπών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση της ευελιξίας προβλεπόταν εξάλλου στο άρθρο 4 § 8 της οδηγίας 2000/25/EK.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προσέγγιση της Επιτροπής, με στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερης ευελιξίας στα διάφορα στάδια της εφαρμογής των επιτρεπόμενων ορίων για κινητήρες που τοποθετούνται σε γεωργικούς ή δασικούς ελκυστήρες όσον αφορά τις εκπομπές μονοξειδίου του άνθρακα, οξειδίων του αζώτου, υδρογονανθράκων και σωματιδίων.

4.2 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τους προβληματισμούς της Επιτροπής να διατηρήσει τα επίπεδα ανταγωνισμού και απασχόλησης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας γεωργικών και δασικών ελκυστήρων ενόψει των επιπτώσεων της διεθνούς οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, παράλληλα όμως τονίζει την ανάγκη να επιδιωχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της ευημερίας των ευρωπαίων πολιτών.

4.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς την πρόταση της Επιτροπής να αυξησει σε 50 % το ποσοστό ευελιξίας σε τομείς που καλύπτονται ήδη από τους ευέλικτους μηχανισμούς που προβλέπει η οδηγία του 2000 και οι μετέπειτα τροποποιήσεις της σχετικά με τις εκπομπές καυσαερίων από γεωργικούς ή δασικούς ελκυστήρες, μόνο για το στάδιο IIIB.

4.4 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ θεωρεί θεμελιώδη την προώθηση των κοινών προσπαθειών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, για την ανάπτυξη ενιαίων τεχνικών προτύπων αποδεκτών από όλους προκειμένου να προωθηθούν οι παγκόσμιες συναλλαγές, με στόχο την εναρμόνιση, όλο και περισσότερο, των ορίων εκπομπών που ισχύουν στην ΕΕ με τα όρια που εφαρμόζονται ή προβλέπονται σε τρίτες χώρες. Για τον σκοπό αυτό, η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE) στη Γενεύη φαίνεται να είναι το πλέον αρμόδιο όργανο.

4.5 Ιδιαίτερης προσοχής χρήζουν οι ΜΜΕ του τομέα, για τις οποίες η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ευέλικτοι μηχανισμοί συμμόρφωσης, οι χρόνοι παράδοσης και οι προθεσμίες για τη μετάβαση μεταξύ των διαφόρων σταδίων είναι ιδιαίτερα επαχθείς, δεδομένου του κόστους προσαρμογής των μηχανημάτων και των κινητήρων, το οποίο είναι προφανώς πολύ πιο υψηλό για τις μικρότερες επιχειρήσεις από το κόστος που αντιμετωπίζουν τα μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα. Εξ ου και η ανάγκη να δοθεί κατά παρέκκλιση στις ΜΜΕ η επιλογή του συγκεκριμένου αριθμού κινητήρων.

4.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι δεν είναι απαραίτητο μόνο να τεθούν αυστηρά όρια, αλλά επίσης, να ελέγχονται οι μέθοδοι δοκιμής που να επιβεβαιώνουν τις εκπομπές τους σε πραγματικές συνθήκες χρήσης μέσω σχεδίων παρακολούθησης των εκπομπών των κινητήρων που πραγματοποιούνται από τους κατασκευαστές κινητήρων ή από τις αρχές επιτήρησης στο πλαίσιο των συστημάτων «ελέγχου εν λειτουργία» (*in service conformity*).

4.7 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι τα πιο φιλόδοξα επίπεδα μείωσης των εκπομπών απαιτούν την υιοθέτηση συστημάτων μετά την τροποποίηση. Θεωρεί, επομένως, ουσιώδες τα συστήματα αυτά να μην αλλάζουν και οι φορείς εκμετάλλευσης να εξασφαλίζουν σωστή συντήρηση ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους καθ' όλη την αναμενόμενη διάρκεια ζωής των ελκυστήρων. Σε αντίθετη περίπτωση, οι εκπομπές του κινητήρα θα είναι χειρότερες από τις εκπομπές κινητήρων που συμμορφώνονται σε απαιτήσεις προηγούμενων σταδίων. Σήμερα, η οδηγία προβλέπει

ελάχιστους κανόνες για την συντήρηση και κανέναν κατά της καταστράγγισης των συστημάτων και ιδίως του λογισμικού λειτουργίας τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεσπίσει, το συντομότερο δυνατόν, διατάξεις που να εμποδίζουν τη λειτουργία γεωργικών και δασικών ελκυστήρων αν τα συστήματα μετά την τροποποίηση δεν συντηρούνται ορθά και να εμποδίζουν την πρόσβαση τρίτων, χωρίς τη ρητή άδεια των κατασκευαστών, στα λογισμικά συστήματα που εποπτεύουν τη σωστή λειτουργία και τον έλεγχο των εκπομπών.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)»

COM(2010) 537 τελικό — 2010/0266 (COD)

και με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς»

COM(2010) 539 τελικό — 2010/0267 (COD)

(2011/C 107/06)

Εισηγητής: ο κ. **Gilbert BROS**

Στις 11 Νοεμβρίου 2010 και στις 13 Οκτωβρίου 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως αποφάσισαν, δυνάμει των άρθρων 42, 43 παράγραφος 2 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)»

COM(2010) 537 τελικό — 2010/0266 (COD).

Στις 11 Νοεμβρίου 2010 και στις 19 Οκτωβρίου 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως αποφάσισαν, δυνάμει των άρθρων 42, 43 παράγραφος 2 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς»

COM(2010) 539 τελικό — 2010/0267 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 96 ψήφους υπέρ και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Για την εναρμόνιση των κανονισμών 73/2009 (άμεσες πληρωμές) και 1698/2005 (αγροτική ανάπτυξη) με τη Συνθήκη της Λισαβώνας προβλέπεται η αντικατάσταση της υπάρχουσας διαδικασίας επιτροπολογίας από μια διάκριση μεταξύ κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εκτελεστικών πράξεων. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ των διαδικασιών διαβούλευσης με τα εμπλεκόμενα μέρη και τα κράτη μέλη κατά την κατάρτιση των κοινοτικών πράξεων και μεριμνά για τη διατήρησή τους.

1.2 Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και των εκτελεστικών πράξεων αποτελεί αντικείμενο διαφορετικής ερμηνείας από το Συμβούλιο και από την Επιτροπή. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η επιλογή της εκάστοτε διαδικασίας για κάθε πράξη θα πρέπει να βασίζεται σε σαφή κριτήρια.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις θα πρέπει οπωσδήποτε να αποτελούν αντικείμενο μιας καθορισμένης

χρονικά εξουσιοδότησης. Επιπλέον, θα πρέπει να αφορούν αποκλειστικά τομείς, στους οποίους είναι αναγκαία η άμεση λήψη αποφάσεων.

1.4 Οι εκτελεστικές πράξεις θα πρέπει να αφορούν τις περιπτώσεις όπου είναι επιθυμητή η εναρμονισμένη εφαρμογή στα κράτη μέλη. Σε ορισμένους τομείς, αυτή η εναρμόνιση είναι ιδιαίτερα επιθυμητή για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πράξεις που αφορούν για παράδειγμα τους ειδικούς κανόνες εφαρμογής των πράξεων του 2ου πυλώνα της ΚΠΠ ή εκείνες που αφορούν την εφαρμογή περιβαλλοντικών μέτρων, θα πρέπει να ανήκουν στις εκτελεστικές πράξεις, σε αντίθεση με τη σχετική πρόταση της Επιτροπής.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή αξιοποιεί αυτές τις αναθεωρήσεις κανονισμού για την εισαγωγή μέτρων απλούστευσης. Ωστόσο, οι προσπάθειες απλούστευσης αφορούν πρωτίστως τη διοίκηση, ενώ θα έπρεπε κυρίως να μπορούν να διευκολύνουν τη δραστηριότητα των γεωργών.

1.6 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν τακτική ενημέρωση για τις εξελίξεις στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η μείωση του αριθμού εκθέσεων, τις οποίες οφείλουν να υποβάλουν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή όσον αφορά την πορεία εφαρμογής των στρατηγικών σχεδίων, μπορεί να οδηγήσει σε συρρίκνωση των διαθέσιμων πληροφοριών για το θέμα αυτό.

1.7 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του μέτρου εξαίρεσης των πολύ μικρών καλλιεργητών από την υποχρέωση δήλωσης όλων των εκτάσεων. Ωστόσο, το κατώτατο όριο του 1 εκταρίου θα μπορούσε να αυξηθεί.

1.8 Όσον αφορά το σύστημα γεωργικών συμβουλών, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προτεινόμενης απλούστευσης από την Επιτροπή. Με αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να παρέχουν στους γεωργούς καταλληλότερες συμβουλές που δεν θα περιορίζονται μόνο στην πολλαπλή συμμόρφωση.

2. Γενικό πλαίσιο της γνωμοδότησης

2.1 Τα άρθρα 290 και 291 της Συνθήκης της Λισαβόνας προβλέπουν την τροποποίηση της διαδικασίας απόφασης μεταξύ της Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τους κανόνες εκτέλεσης των κοινοτικών νομοθετικών πράξεων.

2.2 Στις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών 73/2009 (άμεσες πληρωμές) και 1698/2005 (αγροτική ανάπτυξη) προβλέπονται δύο είδη τροποποιήσεων:

— οι τροποποιήσεις που συνδέονται με την εναρμόνιση με τη Συνθήκη της Λισαβόνας,

— οι τροποποιήσεις για την απλούστευση των υφιστάμενων κανονισμών σε διάφορους τομείς.

2.3 Όσον αφορά τους ισχύοντες κανόνες, η επιτροπολογία βασίζεται στο πρώην άρθρο 202 της Συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο «αναθέτει στην Επιτροπή, με τις πράξεις που εκδίδει, αρμοδιότητες εκτέλεσης των κανόνων που θεσπίζει. Το Συμβούλιο μπορεί να υπαγάγει την άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων σε ορισμένους όρους. Το Συμβούλιο μπορεί επίσης να διατηρήσει το δικαίωμα να ασκεί απευθείας εκτελεστικές αρμοδιότητες σε ειδικές περιπτώσεις».

2.4 Επί του παρόντος, σύμφωνα με την απόφαση 1999/468 του Συμβουλίου (απόφαση επιτροπολογίας), τέσσερα είδη επιτροπών καλούνται να γνωμοδοτούν για τις προτάσεις της Επιτροπής:

— οι συμβουλευτικές επιτροπές

— οι διαχειριστικές επιτροπές

— οι κανονιστικές επιτροπές

— οι κανονιστικές επιτροπές με έλεγχο.

2.5 Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας καταργείται το πρώην άρθρο 202 και αναγνωρίζονται δύο είδη πράξεων: οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις και οι εκτελεστικές πράξεις.

2.6 Κατ' εξουσιοδότηση πράξεις (άρθρο 290): νέα κατηγορία πράξεων «ημινομοθετικού» χαρακτήρα που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα «μη ουσιαστικά» στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης, για τις οποίες η αρμοδιότητα έκδοσης ανατίθεται από τη νομοθετική αρχή στην Επιτροπή. Καμία πράξη εφαρμογής του άρθρου αυτού δεν προβλέπεται. Για την ακρίβεια, η Συνθήκη προβλέπει ότι η εξουσιοδότηση αυτή θα έχει, για κάθε νομοθετικό κείμενο, τη μορφή εντολής εξουσιοδότησης. Μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη δεν τίθεται σε ισχύ, εάν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο διατυπώσει αντιρρήσεις.

2.7 Εκτελεστικές πράξεις (άρθρο 291): πράξεις που υιοθετούνται από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο σε ειδικές περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες και στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) για την εξασφάλιση εναρμονισμένης εκτέλεσης των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης.

2.8 Έτσι, η συμμετοχή των κρατών μελών στις εκτελεστικές αποφάσεις θα πρέπει να υποστεί ριζικές αλλαγές. Αφενός, η κλασική επιτροπολογία, η οποία παρέχει στα κράτη μέλη δυνατότητα διαπραγματεύσεως, περιορίζεται στις περιπτώσεις όπου είναι απολύτως αναγκαία η εναρμονισμένη εφαρμογή μιας πράξης στα κράτη μέλη. Αφετέρου, άλλες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν επί του παρόντος στις αρμοδιότητες των επιτροπών (συνήθως των κανονιστικών επιτροπών), θα αποτελούν στο μέλλον αντικείμενο επεξεργασίας μόνον από την Επιτροπή.

3. Γενικές παρατηρήσεις για τις επιπτώσεις των άρθρων 290 και 291 στους δύο κανονισμούς

3.1 Οι προτάσεις της Επιτροπής τροποποιούν σημαντικά τις αντίστοιχες εξουσίες της Επιτροπής, των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά την εκτέλεση των ευρωπαϊκών πράξεων.

3.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διαβούλευσης με τα εμπλεκόμενα μέρη για την κατάρτιση της κοινοτικής νομοθεσίας. Στην περίπτωση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, ιδιαίτερη σημασία έχει η διαβούλευση με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, ακόμη κι αν δεν έχουν αρμοδιότητα απόφασης. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ήδη από τα πρώτα στάδια μια καλύτερη οικείωση των κανόνων και η αναφορά ενδεχόμενων προβλημάτων.

3.3 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των δομών διαβούλευσης με τα εμπλεκόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, ήτοι τις συμβουλευτικές ομάδες, μολονότι αυτό δεν αφορά την εναρμόνιση με τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Αυτές οι δομές ανταλλαγής απόψεων δεν θα πρέπει να τίθενται υπό αμφισβήτηση, διότι συνεισφέρουν ουσιαστικά στη μεταφορά εμπειρογνωσίας και απόψεων στην Επιτροπή και διευκολύνουν την οικείωση των υπό κατάρτιση νομοθετικών πράξεων από τα εμπλεκόμενα μέρη, ήδη από τα πρώτα στάδια.

3.4 Όσον αφορά τη διάρκεια της εξουσιοδότησης στην περίπτωση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να μπορεί να ορίζεται πάντα επακριβώς.

3.5 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και των εκτελεστικών πράξεων αποτελεί αντικείμενο διαφορετικής ερμηνείας από το Συμβούλιο και από την Επιτροπή. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η επιλογή της εκάστοτε διαδικασίας για κάθε πράξη θα πρέπει να βασίζεται σε σαφή κριτήρια. Τρία κριτήρια προτείνονται στις παραγράφους 3.6, 3.7 και 3.8.

3.6 Ορισμένες πράξεις απαιτούν εναρμονισμένη εκτέλεση στα κράτη μέλη, καθώς οι αποκλίσεις σε επίπεδο εφαρμογής θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εξαιρετικά δυσμενείς για την εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς αγροτικών προϊόντων. Αυτή η εναρμονισμένη εφαρμογή είναι ιδιαίτερα επιθυμητή σε ορισμένους τομείς. Σε αυτό το πλαίσιο, αξίζει να διερευνηθεί εάν για παράδειγμα οι πράξεις που αφορούν τους ειδικούς κανόνες εφαρμογής των πράξεων του 2ου πυλώνα της ΚΓΠ (άρθρα 20 και 36 του κανονισμού 1698/2005) ή τα μέτρα που αφορούν την εφαρμογή περιβαλλοντικών μέτρων (π.χ. το άρθρο 38 του κανονισμού 1698/2005 σχετικά με τους ειδικούς κανόνες εφαρμογής πληρωμών για μειονεκτήματα που συνδέονται με την εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα) θα έπρεπε να ανήκουν στις εκτελεστικές πράξεις, σε αντίθεση με τη σχετική πρόταση της Επιτροπής.

3.7 Διάφορες άλλες αποφάσεις μπορεί να καταστήσουν αναγκαία μια προκαταρκτική διαβούλευση με τα κράτη μέλη με σκοπό την εξασφάλιση αμοιβαίας κατανόησης. Με αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να αξιοποιεί την εμπειρογνώσια των κρατών μελών. Σε αυτήν την περίπτωση δικαιολογείται επίσης η υπαγωγή στις εκτελεστικές πράξεις.

3.8 Σε ορισμένους τομείς πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης λήψης δραστικών αποφάσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, σκόπιμη είναι η υπαγωγή στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις.

4. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με τις προτάσεις απλούστευσης κατά την τροποποίηση του κανονισμού 1698/2005 (αγροτική ανάπτυξη)

4.1 Η Επιτροπή προβλέπει τη μείωση των αριθμών των εκδόσεων, τις οποίες οφείλουν τα κράτη μέλη να υποβάλουν στην Επιτροπή σχετικά με την πορεία εφαρμογής των στρατηγικών σχεδίων. Το μέτρο αυτό μπορεί να επιφέρει σημαντική ελάφρυνση για τις διοικήσεις των κρατών μελών. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη σημασία διατήρησης της υποχρέωσης των κρατών μελών να παρέχουν τακτική ενημέρωση σχετικά με την εν λόγω πορεία.

4.2 Όσον αφορά τη διευκόλυνση μιας πιο εξατομικευμένης χρήσης των συμβουλευτικών υπηρεσιών, η προτεινόμενη τροποποίηση από την Επιτροπή συνιστά a priori ένα κατάλληλο μέτρο απλούστευσης, καθιστώντας πιο ευέλικτους τους όρους πρόσβασης στη βοήθεια και διευκρινίζοντας ότι οι συμβουλευτικές υπηρεσίες δεν

χρειάζεται να αφορούν υποχρεωτικά την πολλαπλή συμμόρφωση στο σύνολό της. Είναι γεγονός ότι ένα από τα κυριότερα εμπόδια για την ανάπτυξη αποτελεσματικών γεωργικών συμβουλών στην ΕΕ είναι η οριοθέτηση του ελέγχου εφαρμογής της πολλαπλής συμμόρφωσης των ενισχύσεων. Έτσι, ο γεωργικός σύμβουλος εκλαμβάνεται συνήθως από τους γεωργούς ως ελεγκτής.

4.3 Όσον αφορά τη διευκόλυνση της χρήσης των ενισχύσεων από τα κράτη μέλη για περιοχές που εξασφαλίζουν την «οικολογική» σύνδεση μεταξύ των περιοχών Natura 2000, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να γίνεται σαφής σύνδεση μεταξύ των ειδικών μέτρων που προτείνονται και των απαιτήσεων των ειδών και των ενδιαιτημάτων προτεραιότητας σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

5. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με τις προτάσεις απλούστευσης κατά την τροποποίηση του κανονισμού 73/2009 (άμεσες πληρωμές)

5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι προσπάθειες απλούστευσης δεν θα πρέπει να αφορούν αποκλειστικά τη διοίκηση, αλλά θα πρέπει να μπορούν επίσης να διευκολύνουν τη δραστηριότητα των γεωργών.

5.2 Σε ειδική έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2008, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί κριτική στην πολιτική της πολλαπλής συμμόρφωσης των ενισχύσεων. Πιο συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο συνιστά την απλούστευση του νομικού πλαισίου. Η ΕΟΚΕ στηρίζει αυτήν την πρόταση.

5.3 Η Επιτροπή προτείνει να μην απαιτείται η δήλωση των συνολικών εκτάσεων γεωργικής εκμετάλλευσης από τους αγρότες, των οποίων η γεωργική εκμετάλλευση αντιστοιχεί σε συνολική έκταση μικρότερη του ενός εκταρίου. Η ΕΟΚΕ επικροτεί αυτό το μέτρο απλούστευσης υπέρ των πολύ μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για τις οποίες το κόστος ελέγχου μπορεί να είναι υπέρμετρο. Ωστόσο, το όριο του ενός εκταρίου θα μπορούσε να αυξηθεί.

5.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης ότι οι μέθοδοι ελέγχου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν ορισμένες ρυθμίσεις ευελιξίας. Η ημέρα και η διάρκεια του ελέγχου θα πρέπει σε ορισμένες περιπτώσεις να μπορούν να ρυθμίζονται με βάση τους εκάστοτε περιορισμούς του γεωργού. Πιο συγκεκριμένα, η διενέργεια ελέγχου σε ακατάλληλη ημερομηνία είναι απαράδεκτο να προκαλεί οικονομική ζημία για τον γεωργό λόγω της υποχρέωσής του να είναι διαθέσιμος την ημέρα του ελέγχου.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού ειδικών μέτρων στον τομέα της γεωργίας υπέρ των άκρως απόκεντρων περιφερειών της Ένωσης»

COM(2010) 498 τελικό

(2011/C 107/07)

Εισηγητής: ο κ. **José María ESPUNY MOYANO**

Στις 7 Οκτωβρίου και στις 19 Σεπτεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού ειδικών μέτρων στον τομέα της γεωργίας υπέρ των άκρως απόκεντρων περιφερειών της Ένωσης

COM(2010) 498 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 182 ψήφους υπέρ, 9 ψήφους κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ προτείνει τη συμπερίληψη του άρθρου 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ως νομικής βάσης, μαζί με τα άρθρα 42 παράγραφος 1 και 43 παράγραφος 2, δεδομένου ότι η αναφορά στα άρθρα της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) και μόνον δεν επαρκεί για την υιοθέτηση ειδικών μέτρων για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες (ΕΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι πρέπει να καταργηθεί η αναφορά στις «ποσότητες» στο άρθρο 18 παράγραφος 2 στοιχείο ε), και να αποσαφηνιστεί η διατύπωση της εν λόγω διάταξης σε σχέση με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, έτσι ώστε να παρέχεται κατάλληλη ευελιξία για τον προγραμματισμό των μέτρων και των δράσεων, με τον κανόνα ότι σε κάθε μέτρο θα αποδίδεται το αντίστοιχο δημοσιονομικό δελτίο, αντί των ποσοτήτων. Θα πρέπει επίσης να καταργηθεί η αναφορά στα όρια στις δράσεις, καθώς αυτά θα καθορίζονται σε επίπεδο μέτρου.

1.3 Όσον αφορά τη διατήρηση του τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκτάσεων, ιδίως δε τη διατήρηση των λιθόκτιστων τοίχων αντιστηρίξεως των αναβαθμίδων, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ευελιξία που διαθέτει η Μαδέρα σε σχέση με τον διπλασιασμό των κεφαλαίων των ανώτατων ετήσιων ποσών που είναι επιλέξιμα για ενίσχυση από την Ένωση και προβλέπονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1628/2005 πρέπει να επεκταθεί και σε άλλες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να περιληφθεί νέα παράγραφος στο άρθρο 22, η οποία θα εξαιρεί τις μεγάλες επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες σε εξόχως απόκεντρες περιφέρειες από την απαγόρευση λήψης κρατικών ενισχύσεων με σκοπό την σύναψη γεωργικών ασφαλίσεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αύξησης της χρηματοδοτικής στήριξης του τομέα της μπανάνας στα πλαίσια των προγραμμάτων ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών (POSEI), με στόχο να μετριαστεί η δυσμενής επίπτωση που προκαλεί στα εισοδήματα των παραγωγών της Ένωσης η προγραμματισμένη μείωση των δασμών επί των εισαγωγών του καρπού αυτού στην ΕΕ.

1.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού πρέπει να σχεδιάζεται για κάθε περιφέρεια σε συνάρτηση με την τοπική γεωργική παραγωγή, της οποίας η ανάπτυξη δεν πρέπει να περιορίζεται από πολύ υψηλές ενισχύσεις για τον εφοδιασμό σε προϊόντα που παράγονται επίσης τοπικά.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες (ΕΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης απολαύουν ειδικής μεταχείρισης, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο διευκρινίζεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών και των ειδικών απαιτήσεων των εν λόγω περιοχών, πρέπει να θεσπισθούν ειδικά μέτρα αποσκοπούντα ιδίως στον καθορισμό των προϋποθέσεων εφαρμογής των Συνθηκών στις περιοχές αυτές, συμπεριλαμβανομένων των κοινών πολιτικών. Επί του παρόντος, το άρθρο 349 της ΣΛΕΕ αναφέρει εννέα περιοχές οι οποίες ανήκουν σε τρία κράτη μέλη:

— Γουαδελούπη, Γαλλική Γουιάνα, Μαρτινίκα, Ρεϊνιόν, Άγιος Βαρθολομαίος και Άγιος Μαρτίνος (Γαλλία)

— Αζόρες και Μαδέρα (Πορτογαλία)

— Κανάριοι Νήσοι (Ισπανία).

2.2 Όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ), για τις ΕΑΠ προβλέπονται ειδικά μέτρα τα οποία περιλαμβάνονται στα προγράμματα POSEI (προγράμματα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών), τα κύρια μέσα των οποίων είναι τα ακόλουθα:

- τα μέτρα στήριξης της τοπικής παραγωγής·
- το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού, με σκοπό τη μείωση του κόστους εφοδιασμού συγκεκριμένων βασικών προϊόντων·
- τα συμπληρωματικά μέτρα που προορίζονται κυρίως για την προσαρμογή της ΚΓΠ στα ειδικά χαρακτηριστικά των ΕΑΠ.

2.3 Ειδικά μέτρα για τη γεωργία των εξόχως απόκεντρων περιφερειών θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1991, για τα υπερπόντια γαλλικά εδάφη (POSEIDOM), και το 1992, για τις Καναρίους Νήσους (POSEICAN), τις Αζόρες και τη Μαδέρα (POSEIMA). Το 2001, οι κανονισμοί POSEI μεταρρυθμίστηκαν, και τροποποιήθηκε το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού και ιδίως ο τρόπος υπολογισμού των ενισχύσεων του. Ομοίως, η μεταρρύθμιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης της τοπικής παραγωγής και την τροποποίηση των ισχυόντων μέτρων.

2.4 Το 2006, το καθεστώς POSEI υποβλήθηκε σε σημαντική μεταρρύθμιση, καθώς τα τρία POSEI συνενώθηκαν σε έναν ενιαίο κανονισμό: τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου. Ο εν λόγω κανονισμός θέσπισε μια νέα μέθοδο προγραμματισμού, αποκεντρώνοντας τον σχεδιασμό και την τροποποίηση των προγραμμάτων POSEI καθώς και τη διαχείριση και την παρακολούθησή τους και μεταβιβάζοντας τα καθήκοντα αυτά στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Το νέο καθεστώς εξασφάλισε διαχείριση πιο ευέλικτη και καλύτερα προσαρμοσμένη στις τοπικές ανάγκες και απλούστευσε τις διαδικασίες τροποποίησης των προγραμμάτων. Η συγκεκριμένη προσαρμογή του καθεστώτος των POSEI αντικατοπτρίζει επίσης τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του 2003 σχετικά με τα καθεστώτα άμεσων ενισχύσεων προς τους γεωργούς, καθώς στην εν λόγω μεταρρύθμιση ελήφθησαν υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της γεωργίας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, οι οποίες και εξαιρέθηκαν από την εφαρμογή της διαφοροποίησης και της αποσύνδεσης των ενισχύσεων.

2.5 Στη συνέχεια, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου τροποποιήθηκε αρκετές φορές, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι μεταρρυθμίσεις στους τομείς της ζάχαρης και της μπανάνας που πραγματοποιήθηκαν το 2006, καθώς και ο διαγνωστικός έλεγχος της ΚΓΠ, με τη μεταφορά στα προγράμματα POSEI του προϋπολογισμού που αντιστοιχούσε στα μέτρα άμεσων ενισχύσεων, του οποίου η διαχείριση πραγματοποιούνταν προηγουμένως βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 του Συμβουλίου, καθώς και με άλλες μεταφορές άμεσων ενισχύσεων, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν το 2007 και το 2008.

2.6 Σήμερα, μπορεί να λεχθεί ότι τα προγράμματα POSEI αποτελούν το αντίστοιχο του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και είναι απαραίτητο να διατηρηθούν οι μηχανισμοί τους και να τους παρασχεθούν κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα.

3. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Κατά πρώτον, η συγκεκριμένη τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου ανταποκρίνεται στην ανάγκη προσαρμογής του κανονισμού στις πρόσφατες εξελίξεις της νομοθεσίας και, ιδίως, στην έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισαβώνας με τη συνακόλουθη θέσπιση της διαδικασίας συναπόφασης στην Κοινή Γεωργική Πολιτική. Επομένως, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των προβλεπόμενων στο άρθρο 290 αρμοδιοτήτων που ανατίθενται με εξουσιοδότηση στην Επιτροπή για την έκδοση μη νομοθετικών πράξεων γενικής ισχύος (κατ' εξουσιοδότηση πράξεις), οι οποίες συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία νομοθετικών πράξεων και, αφετέρου, των προβλεπόμενων στο άρθρο 291 αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων.

3.2 Επίσης, σκοπός της εν λόγω τροποποίησης είναι η αναδιτύπωση και η αναμόρφωση της δομής του κανονισμού για λόγους σαφήνειας και διαφάνειας, με σκοπό την καλύτερη προσαρμογή των διατάξεών του στην πραγματικότητα του γεωργικού καθεστώτος POSEI.

3.3 Ο νέος κανονισμός αναφέρει αναλυτικότερα τους κύριους στόχους που επιδιώκονται στο πλαίσιο του καθεστώτος POSEI και αναδεικνύει τον κεντρικό ρόλο των προγραμμάτων POSEI. Ακόμη, στο κείμενο του κανονισμού, εισήχθησαν ορισμένες διατάξεις σχετικές με τον προγραμματισμό, με σκοπό να καταστεί πιο ευέλικτη η προσαρμογή των προγραμμάτων και να μπορούν έτσι να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών.

3.4 Επίσης, προτείνεται μια σειρά πολύ συγκεκριμένων τροποποιήσεων:

- επέκταση στα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα της δυνατότητας επαναποστολής προϊόντων που μεταπονήθηκαν τοπικά με τη χρήση βασικών προϊόντων τα οποία έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς εφοδιασμού, χωρίς επιστροφή του πλεονεκτήματος·
- αύξηση του ανώτατου ετήσιου ορίου του ειδικού καθεστώτος εφοδιασμού στην περίπτωση των ΕΑΠ της Γαλλίας και της Πορτογαλίας, χωρίς αυτό να σημαίνει αύξηση των συνολικών πιστώσεων του προϋπολογισμού·

- στο κείμενο του κανονισμού ενσωματώνεται η υποχρέωση συμπερίληψης στα προγράμματα του τρόπου προσδιορισμού του ποσού των ενισχύσεων στις τοπικές γεωργικές παραγωγές.

3.5 Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού πρέπει να σχεδιάζεται για κάθε περιφέρεια σε συνάρτηση με την τοπική γεωργική παραγωγή, της οποίας η ανάπτυξη δεν πρέπει να περιορίζεται από πολύ υψηλές ενισχύσεις για τον εφοδιασμό σε προϊόντα τοπικής παραγωγής.

3.6 Η νέα πρόταση κανονισμού δεν συνεπάγεται αλλαγές στις πηγές της χρηματοδότησης ούτε στην έντασή της και, πάντως, δεν αποτελεί σημαντική μεταρρύθμιση επί της ουσίας, αλλά μεταρρύθμιση επί του τύπου.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η γεωργία των εξόχως απόκεντρων περιφερειών αποτελεί σημαντικό μέρος της τοπικής οικονομίας, ιδίως όσον αφορά την απασχόληση, και επίσης σημαντικό στήριγμα για την τοπική βιομηχανία γεωργικών ειδών διατροφής, η οποία αποτελεί το σημαντικότερο τμήμα της βιομηχανικής παραγωγής των εν λόγω περιφερειών.

4.2 Ωστόσο, η γεωργική παραγωγή των εξόχως απόκεντρων περιφερειών είναι εξαιρετικά ευάλωτη λόγω, κυρίως, των δυσκολιών που οφείλονται στη μεγάλη απόσταση, στο μέγεθος των τοπικών αγορών, στον κατακερματισμό τους, στις αντίθετες κλιματικές συνθήκες, στο μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων ή στον μικρό βαθμό διαφοροποίησης των καλλιεργειών, παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στη σημαντική μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους σε σχέση με την παραγωγή της ηπειρωτικής Ευρώπης. Επιπλέον, η τοπική γεωργία εμφανίζει έντονη εξάρτηση από το εξωτερικό, τόσο για τον εφοδιασμό της σε εισροές όσο και για την εμπορία των προϊόντων, σε ένα γεωγραφικό πλαίσιο πολύ απομακρυσμένο από τις πηγές εφοδιασμού και τις αγορές.

4.3 Στις περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες η γεωργική παραγωγή χαρακτηρίζεται από έναν πολύ έντονο δεισμό ανάμεσα σε μια γεωργία προσανατολισμένη στις εξαγωγές και μια γεωργία εφοδιασμού των τοπικών αγορών. Ωστόσο, η παραγωγή που προορίζεται για εξαγωγή καλείται να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό της παραγωγής των χωρών της παγκόσμιας αγοράς (Μεσόγειος, Λατινική Αμερική κλπ.), οι οποίες πωλούν επίσης την παραγωγή τους στην ευρωπαϊκή ήπειρο, με χαμηλότερα επίπεδα κόστους και σε συνθήκες πρόσβασης οι οποίες βελτιώνονται συνεχώς, ως αποτέλεσμα της σταδιακής ελευθέρωσης του εμπορικού καθεστώτος των γεωργικών προϊόντων στην ΕΕ.

4.4 Η περίπτωση της κοινοτικής μπανάνας αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της ανησυχητικής βαθμιαίας άρσης της προστασίας των κύριων εξαγωγικών προϊόντων των ΕΑΠ. Στις 15 Δεκεμβρίου του 2009, η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψε πολυμερή συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου σχετικά με το εμπόριο της μπανάνας, στην οποία θεσπίζεται μείωση των δασμών από τα 176 €/τόνο μέχρι να φτάσουν σε 114 €/τόνο μεταξύ 2017 και 2019. Επιπλέον, υπεγράφησαν δύο συμφωνίες σύνδεσης, με την Κολομβία και το Περού και με τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής, ενώ προβλέπεται προσεχώς ανάλογη συμφωνία και με τον Ισημερινό, στις οποίες ορίζεται ακόμη πιο σημαντική δασμολογική μείωση, με δασμούς που θα ανέρχονται σε μόνον 75 €/τόνο, αρχής γενομένης από το 2020.

4.5 Η μεταρρύθμιση του καθεστώτος των POSEI το 2006 υπήρξε πολύ θετική για την καλύτερη προσαρμογή του καθεστώτος στα ειδικά χαρακτηριστικά της γεωργίας των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, καθώς ορίζει ότι οι εθνικές και περιφερειακές αρχές διαθέτουν αυξημένες αρμοδιότητες για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να συμμετέχουν πιο άμεσα στον καθορισμό των μέτρων στήριξης.

4.6 Η προτεινόμενη τροποποίηση αντιστοιχίζει καλύτερα τις διατάξεις του κανονισμού προς την πραγματική λειτουργία του καθεστώτος και παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία για την προσαρμογή των προγραμμάτων στις ανάγκες κάθε περιφέρειας.

4.7 Όσον αφορά την εναρμόνιση με τη συνθήκη της Λισσαβώνας, η Επιτροπή κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για τον καθορισμό της κατανομής μεταξύ κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εκτελεστικών πράξεων, προσπαθώντας να μην μεταβάλει τις ισχύουσες διατάξεις ώστε να επιτραπεί η διατήρηση της παρούσας λειτουργίας του συστήματος, με αποτέλεσμα η πρότασή της να είναι κάπως βεβιασμένη, εφόσον δεν διέθετε όλες τις πληροφορίες, καθώς δεν είναι ακόμη γνωστό το περιεχόμενο του κανονισμού που θα θεσπίζει τις νέες διαδικασίες της επιτροπολογίας.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Επί του παρόντος, ο κανονισμός POSEI διαθέτει διττή νομική βάση: τα δύο άρθρα της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) (πρώην άρθρα 36 και 37) και το ειδικό άρθρο για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες (πρώην άρθρο 299 παράγραφος 2). Ωστόσο, στην πρόταση μεταρρύθμισης του κανονισμού, η νομική βάση περιορίζεται στο νέο άρθρο 42 και το νέο άρθρο 43 παράγραφος 2 για την ΚΓΠ, ενώ παραλείπεται το νέο άρθρο 349 για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Η παραπομπή μόνον στα άρθρα της ΚΓΠ δεν επαρκεί για τη θέσπιση των ειδικών μέτρων για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, καθώς το ειδικό άρθρο αποτελεί το νομικό έρεισμα για όλες εκείνες τις διατάξεις που σχετίζονται με την ιδιαιτερότητα του άκρως απόκεντρου χαρακτήρα.

5.2 Στο άρθρο 18 προτείνονται νέες διατάξεις στις οποίες θεσπίζεται το υποχρεωτικό περιεχόμενο που πρέπει να έχουν τα προγράμματα POSEI που θα υποβάλλονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Ωστόσο, μερικές από τις διατάξεις αυτές εγείρουν αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία τους. Θα πρέπει να καταργηθεί το στοιχείο ε) στο άρθρο 18 παράγραφος 2, καθώς πρόκειται για διάταξη η οποία δεν είναι σαφής και, επιπλέον, είναι περιττή καθώς επαναλαμβάνει τα όσα αναφέρονται στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, δεδομένου ότι, ήδη σε κάθε δράση, προσδιορίζονται οι όροι της ενίσχυσης και τα προϊόντα. Η συμπερίληψη των ποσοτήτων ως υποχρεωτικού περιεχομένου των μέτρων περιπλέκει περισσότερο παρά βοηθά: κάθε μέτρο περιλαμβάνει διάφορες δράσεις και δεν υπάρχει πρακτική σκοπιμότητα για την αναφορά τους όταν περιγράφεται το μέτρο. Στο άρθρο 18 παράγραφος 4, ο καθορισμός ενός ανώτατου ορίου ανά δράση δεν είναι απαραίτητος και μειώνει την ευελιξία κατά τη διαχείριση, καθώς καθορίζονται ήδη η μεμωμένη ενίσχυση και οι δικαιούχοι της δράσης.

5.3 Όσον αφορά τη διατήρηση του τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκτάσεων, και ιδίως τη διατήρηση των λιθόκτιστων τοίχων αντιστηρίξεως των αναβαθμίδων, σε ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες απαιτείται επίσης η παροχή κινήτρων για τη διατήρηση των χαρακτηριστικών αυτών, λαμβάνοντας υπόψη την κεφαλαιώδη σημασία τους για το παραδοσιακό τοπίο και την διατήρηση των εκτάσεων σε καλή κατάσταση, λόγω της δύσκολης μορφολογίας του εδάφους και των χαρακτηριστικών των εδαφών. Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 21 παράγραφος 1 πρέπει να επεκτείνεται και σε άλλες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες την ευελιξία που απολαύει η Μαδέρα σε σχέση με τον διπλασιασμό των κεφαλαίων των ανώτατων ετήσιων ποσών που είναι επιλέξιμα για ενίσχυση από την Ένωση και προβλέπονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1628/2005.

5.4 Οι ομαδικές ασφάλειες, προϋπόθεση των οποίων είναι να συνάπτονται από το σύνολο ενός κλάδου, έχουν μεγάλη σημασία για ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν μπορούν να αξιοποιήσουν τις κρατικές ενισχύσεις για τη σύναψη ομαδικών ασφαλειών αυξάνει το ασφάλιστρο για τους μικρούς και μεσαίους παραγωγούς και δυσχεραίνει τη βιωσιμότητα του συστήματος ασφάλισης. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η έκταση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών είναι περιορισμένη και ότι, σε ορισμένες εξ αυτών, εφαρμόζονται συγκεκριμένα επίπεδα ασφάλισης για τις καλλιέργειές τους και είναι σκόπιμο να παρασχεθούν κίνητρα ώστε το σύνολο κάθε επιμέρους τομέα να μπορεί να επωφεληθεί της αντίστοιχης ομαδικής ασφάλειας.

5.5 Η δασμολογική μείωση που θεσπίζεται με την πολυμερή συμφωνία εμπορίου της μπανάνας, που υπεγράφη στη Γενεύη, έχει ήδη δυσμενείς επιπτώσεις στις τιμές πώλησης της μπανάνας και, συνεπώς, στα εισοδήματα των παραγωγών της Ένωσης. Ο δυσμενής αντίκτυπος θα οξυνθεί από την πρόσθετη δασμολογική μείωση που ορίζεται στις διμερείς συμφωνίες με τις χώρες των Άνδεων και της Κεντρικής Αμερικής. Για να μετριαστεί αυτή η σημαντική πτώση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής μπανάνας, που οφείλεται στη σημαντική αυτή μείωση των δασμών, απαιτείται η θέσπιση αντισταθμιστικών μέτρων που να ελαχιστοποιούν τον αρνητικό της αντίκτυπο μέσω της αύξησης των δημοσιονομικών πιστώσεων των προγραμμάτων POSEI, ώστε να διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα τα εισοδήματα των παραγωγών της Ένωσης.

Βρυξέλλες, 17 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050» (διερευνητική γνωμοδότηση)

(2011/C 107/08)

Εισηγητής: ο κ. PEZZINI

Στις 12 Μαΐου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το ακόλουθο θέμα:

Χάρτης πορείας για ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050
(διερευνητική γνωμοδότηση).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 193 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό τόσο τον καθορισμό μιας ουσιαστικής ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής πολιτικής στον ενεργειακό τομέα, όσο και την εκπόνηση αντίστοιχης ενωσιακής στρατηγικής μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα: μια στρατηγική η οποία θα περιλαμβάνει έναν χάρτη πορείας για τον περιορισμό έως το 2050 –με ανταγωνιστικούς και βιώσιμους όρους– της περιεκτικότητας της παραγόμενης ενέργειας σε διοξείδιο του άνθρακα, για την αντιμετώπιση, σε παγκόσμιο επίπεδο, του ζητήματος της κλιματικής αλλαγής και για την ικανοποίηση των κοινωνικών και βιομηχανικών αναγκών της ΕΕ.

1.2 Κατά την ΕΟΚΕ, η υλοποίηση κοινής ενεργειακής πολιτικής παγκόσμιας εμβέλειας προϋποθέτει τη σύσταση μιας «Ολοκληρωμένης ενεργειακής κοινότητας», σύμφωνα και με το άρθρο 194 της Συνθήκης της Λισαβώνας.

1.3 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, ο χάρτης πορείας για ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050 θα πρέπει:

- να προβλέψει πληθώρα δυναμικών διαύλων ανάπτυξης για την παραγωγή και τη χρήση της ενέργειας στην Ευρώπη·
- να αναζητήσει συναινετικές οδούς οικονομικής μετάβασης·
- να καθορίσει τη μέθοδο διεξαγωγής του μόνιμου διαλόγου σχετικά με τον χάρτη πορείας σε διάφορα επίπεδα·
- να προσδιορίσει τις απαιτούμενες δράσεις για την καλύτερη κατανόηση των στρατηγικών αποφάσεων·
- να διαμορφώσει συστήματα οικονομικής συμβατότητας, τα οποία να σέβονται τον ανταγωνισμό και να τυγχάνουν της αποδοχής της κοινωνίας·
- να προβάλλει τα επιβεβλημένα στοιχεία ευελιξίας, με στόχο την ταχεία προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στις νέες τεχνολογίες και στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως αναγκαία την υιοθέτηση ενός συνδυασμού πολιτικών αποτελούμενου από τα εξής:

- μέτρα ενεργειακής απόδοσης·
- συστήματα για τη δέσμευση και την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα (CCS)·
- άρτια συστήματα ανταλλαγής εκπομπών·
- ανταγωνιστική ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- μετατροπή των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω του περιορισμού του διοξειδίου του άνθρακα·
- βιώσιμη αναδιάρθρωση των μέσων μεταφοράς·
- ενδεδειγμένη τεχνική τυποποίηση σε διεθνή κλίμακα·
- μέτρα για την ανάπτυξη της άκρως αποδοτικής συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας (Combined heat and power production (CHP)).

1.5 Κατά την εκπόνηση του χάρτη πορείας με ορίζοντα το 2050, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες τέσσερις καθοριστικές μεταβλητές:

- η τεράστια τεχνική, επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος·
- η δέσμευση όλων των χωρών, καθώς και του συνόλου των ενδιαφερομένων κλάδων, για την ξεκάθαρη ανάληψη των ευθυνών τους·
- η βιωσιμότητα ενός μακροπρόθεσμα αξιόπιστου δημοσιονομικού πλαισίου·
- η μετρησιμότητα των ενδιάμεσων στόχων και η δυνατότητα προσαρμογής τους στις τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις.

1.6 Όσον αφορά τον «εξοπλισμό» της ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως αναγκαίο να δρομολογηθεί –πάραιτα και κατά τρόπο προγραμματισμένο και συναινετικό– η πραγματοποίηση επενδύσεων στις ακόλουθες δράσεις:

- ανάπτυξη ευφών δικτύων (smart grids) και βελτίωση των δικτύων μεταφοράς ενέργειας·
- πραγματοποίηση έρευνας και ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων στους τομείς της ενεργειακής βιωσιμότητας, των ναυοπιστημών και των ναυοτεχνολογιών, της εφαρμοσμένης πληροφορικής για μακροσυστήματα δικτύου, καθώς και στα μικροσυστήματα οικιακού αυτοματισμού·
- δυνατότητα διαχείρισης πολύπλοκων συστημάτων και διασφάλιση σταθερού πλαισίου αναφοράς για τη βιομηχανία και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς·
- προαγωγή της διεξαγωγής διαρθρωμένου και διαδραστικού διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους, τους καταναλωτές και το ευρύ κοινό·
- δημιουργία στέρεου πλαισίου συνεννόησης και συνεργασίας σε διεθνή κλίμακα, ικανού να συσπειρώνει τις παραδοσιακές και τις νέες βιομηχανικές χώρες γύρω από αμοιβαία συμφωνηθέντες και επαληθεύσιμους στόχους.

1.7 Όσον αφορά τους βραχυπρόθεσμους προς υλοποίηση στόχους, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να δοθεί άμεσα έμφαση στα εξής:

- λήψη μέτρων ενεργειακής απόδοσης, κυρίως στους τομείς των κατασκευών και των μεταφορών, με μεγαλύτερη προσήλωση στις ευρωπαϊκές οδηγίες·
- ταχεία και εκτεταμένη βελτίωση των συστημάτων ανταλλαγής εκπομπών·
- καθιέρωση συγκεκριμένων συστημάτων για τον σταδιακό περιορισμό του διοξειδίου του άνθρακα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, με την επίτευξη και την περαιτέρω διάδοση των υφιστάμενων πειραματικών σχεδίων·
- σθεναρή υποστήριξη των δοκιμών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη δέσμης τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με προσιτό κόστος·
- ευρεία χρήση εναλλακτικών πηγών ενέργειας, με την παροχή φορολογικών και οικονομικών κινήτρων·
- ενίσχυση των εκπαιδευτικών μηχανισμών και των συστημάτων κατάρτισης στους επιστημονικούς κλάδους, βάσει ενιαίων διεπιστημονικών προτύπων·
- ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών και των διευρωπαϊκών δικτύων και διάδοση τυποποιημένων ευφών δικτύων, με τη βοήθεια ευρωπαϊκών συστημάτων τυποποίησης·
- διαμόρφωση αξιόπιστου πλαισίου διεθνούς συνεργασίας.

1.8 Μεσοπρόθεσμα, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, απαιτείται να εξασφαλιστούν τα εξής:

- παγκόσμια αγορά τεχνολογιών με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, με προσιτό κόστος και κοινά τεχνικά πρότυπα σε διεθνή κλίμακα·
- εμπειριστατωμένη εξακρίβωση των ενδιάμεσων στόχων ενόψει της ανάληψης ευθυνών τόσο στην ΕΕ όσο και στην παγκόσμια αγορά·
- επικαιροποίηση των στόχων, σε συνάρτηση με τις συντελούμενες αλλαγές, τις επιστημονικές ανακαλύψεις και τις διαφοροποιήσεις του παγκόσμιου οικονομικού και εμπορικού χάρτη·
- δυνητικός επαναπροσδιορισμός των στρατηγικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 60-80 %·
- ουσιαστική διάδοση κοινών μέσων για τη διαχείριση των δικτύων και των κέντρων αποθήκευσης και διαλογής της ενέργειας·
- βελτίωση των μηχανισμών διοίκησης, επίτευξης συναίνεσης και διεξαγωγής αμφίδρομου διαλόγου μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων φορέων·
- ανάπτυξη της τεχνολογίας πυρηνικής σχάσης στα κράτη μέλη που επιθυμούν να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν αυτή την τεχνολογία περνώντας από την τρίτη στην τέταρτη γενιά, καθώς και αναβάθμιση των τεχνικών επαναχρησιμοποίησης της πλειονότητας των υλικών·
- υποστήριξη της έρευνας στο πεδίο της πυρηνικής σχάσης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Συμφωνία για την Ανάπτυξη της Σύντηξης (EFDA) και ιδιαίτερα με την πείρα που έχει αποκτηθεί μέσω της κοινοπραξίας Joint European Torus (πρόγραμμα με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) με βάση την πείρα αυτή, από τη δεκαετία του 2020 και εντεύθεν θα τεθεί σε λειτουργία ο ITER (διεθνής θερμοπυρηνικός πειραματικός αντιδραστήρας)·
- ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, η οποία απειλεί με αποκλεισμό ολόένα και ευρύτερες ομάδες του πληθυσμού, καθώς και ολόκληρες χώρες.

1.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει, κατ' αρχάς, να επιδιωχθούν τα εξής:

- πολιτική δέσμευση για την εδραίωση ενοποιημένου ενεργειακού συστήματος της ΕΕ, με κοινούς κανόνες·
- εναρμονισμένα και σταθερά ρυθμιστικά πλαίσια·
- ενωσιακά τεχνικά πρότυπα·
- ευρωπαϊκές μονάδες παραγωγής ενέργειας με συμβατούς προδιαγραφές διαλειτουργικότητας·
- ενωσιακά συστήματα για την ομοιογενή κατάρτιση του προσωπικού·
- αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και διαθέσιμων τεχνολογιών·

- διαλειτουργικά μηχανογραφημένα συστήματα ελέγχου και ασφάλειας·
- ευρεία εμπέδωση πνεύματος ενεργειακής αειφορίας.

1.10 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι επιβάλλεται η εκπόνηση και η προαγωγή, πανευρωπαϊκά, σαφούς επικοινωνιακής πολιτικής· μιας πολιτικής που θα στέλνει μήνυμα πειστικό με ουσιαστική απήχηση στις διάφορες ενδιαφερόμενες κατηγορίες του πληθυσμού και δη στο ευρύ κοινό.

2. Εισαγωγή

2.1 Μολονότι η παγκόσμια κλιματική αλλαγή αποτελεί πλέον κοινή παραδοχή, δεν ισχύει το ίδιο για τη φύση και το μέγεθος των επιπτώσεων αυτής της αλλαγής.

2.2 Η ΕΕ πρέπει να αποφασίσει τι είδους Ευρώπη επιθυμεί για το 2020 και εντεύθεν. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης μέσω μιας ενεργειακής στρατηγικής για την περίοδο 2011-2020, σε συνδυασμό με έναν χάρτη πορείας, ο οποίος αποσκοπεί στην «απεξάρτηση» της ενέργειας από τον άνθρακα έως το 2050.

2.3 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε την ΕΟΚΕ να καταρτίσει δύο ξεχωριστές διερευνητικές γνωμοδοτήσεις σχετικά με τις μεσοπρόθεσμες και τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης· μια πρώτη με ορίζοντα το 2020 και μια δεύτερη με ορίζοντα το 2050, στην οποία επικεντρώνεται και η παρούσα διερευνητική γνωμοδότηση.

2.4 Ο χάρτης πορείας για ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050 θα πρέπει:

- **να προβλέπει μια πληθώρα δυνητικών διαύλων** ανταγωνιστικής ανάπτυξης για την παραγωγή και τη χρήση της ενέργειας στην Ευρώπη, σύμφωνα με τους παγκόσμιους μακροπρόθεσμους κλιματικούς στόχους και τις κοινωνιακές και βιομηχανικές ανάγκες της ΕΕ·
- **να αναζητεί συναινετικές οδούς** οικονομικής μετάβασης, ως προς τις αποφάσεις της ενεργειακής πολιτικής του σήμερα και του αύριο, οι οποίες θα τυγχάνουν της αποδοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών μέσα από μόνιμο αμφίδρομο διάλογο·
- **να καθορίσει τη μέθοδο διεξαγωγής του μόνιμου διαλόγου** σχετικά με τον χάρτη πορείας σε διάφορα επίπεδα, μεταξύ πολιτικών ιδυόντων, δημοσίων αρχών, φορέων διαχείρισης και διανομής της ενέργειας, εκπροσώπων των κλάδων της βιομηχανίας, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των οικολογικών οργανώσεων, του εμπορίου και των υπηρεσιών, χρηστών του τριτογενούς τομέα, του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, της κατοικίας και των μεταφορών, εκπροσώπων της επιστημονικής και τεχνολογικής κοινότητας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, φορέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αγροτών, καταναλωτών και πολιτών·
- **να προσδιορίσει τις απαιτούμενες δράσεις** για την καλύτερη κατανόηση των στρατηγικών αποφάσεων, οι οποίες απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων περί μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 60-80 %· τούτο δε κυρίως μέσω της εκτεταμένης εισαγωγής νέων ενεργειακών τεχνολογιών με στόχο τη

μακροπρόθεσμη σταθεροποίηση της ατμοσφαιρικής συγκέντρωσης του διοξειδίου του άνθρακα σε επίπεδα κάτω των 450 ppmv (μέρη ανά εκατομμύριο κατ' όγκο)·

- **να καθορίσει συστήματα οικονομικής συμβατότητας** –τα οποία να σέβονται τον ανταγωνισμό και να τυγχάνουν της αποδοχής της κοινωνίας– για τις δημόσιες και ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις, τη φορολογία και την κατάρτιση του προϋπολογισμού·
- **να αναδείξει τα επιβεβλημένα στοιχεία ευελιξίας**, τα οποία προκύπτουν λόγω –ενίοτε αιφνιδίων– αλλαγών όσον αφορά την επιστημονική έρευνα, το οικονομικό γίγνεσθαι και την εξέλιξη του κοινωνικού πνεύματος.

2.5 Σε όλα τα έως τώρα διαθέσιμα σενάρια όσον αφορά τους στόχους περί μείωσης των εκπομπών κατά 80 % έως το 2050, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να δοθεί έμφαση σε ένα συνδυασμό πολιτικών χαρακτηριζόμενων από:

- μέτρα ενεργειακής απόδοσης·
- εκτεταμένα συστήματα σε ολόκληρη την επικράτεια, για τη δέσμευση και την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα (CCS), καθώς και ενισχυμένους μηχανισμούς για τη ρύθμιση της ανταλλαγής εκπομπών·
- σημαντική αύξηση του ποσοστού ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
- εξέλιξη με μετάβαση από την πυρηνική σχέση τρίτης σε αυτή της τέταρτης γενιάς και στήριξη της έρευνας σχετικά με την πυρηνική σύντηξη·
- αξιοσημείωτη αύξηση του ποσοστού ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με τη χρήση συστημάτων περιορισμού του διοξειδίου του άνθρακα·
- σύντονες προσπάθειες για την περαιτέρω προαγωγή της αναδιάρθρωσης των οδικών, αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών και τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στον τομέα των κατασκευών και στον τριτογενή τομέα·
- επενδύσεις στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της επίδειξης (ETA&E) και στη μεταφορά τεχνολογίας, μέσω της καινοτομίας στην αγορά·
- επιτάχυνση των εργασιών τεχνικής τυποποίησης τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε διεθνή κλίμακα
- μέτρα για την ανάπτυξη της άκρως αποδοτικής συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας (Combined heat and power production (CHP)).

2.6 Όσον αφορά τον «εξοπλισμό» της ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, ο οποίος θα απαιτηθεί ανεξαρτήτως του επιλεγέντος συνδυασμού πολιτικών και των πραγματοποιηθεισών ανακαλύψεων, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την υλοποίηση επενδύσεων με στόχο:

- να αναπτυχθούν ευφυή δίκτυα και αρχιτεκτονικές δικτύων για την ανάπτυξη τεχνολογιών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας·
- να επιτευχθεί η λειτουργική ενσωμάτωση –εντός του ευρωπαϊκού ενεργειακού χώρου έρευνας και καινοτομίας– διαφόρων προγραμμάτων αφενός έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (ETA&E) και αφετέρου τεχνολογικής καινοτομίας·
- να διαμορφωθεί ένα στέρεο και σταθερό πολιτικό πλαίσιο, εντός του οποίου να παρέχεται σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς η δυνατότητα δράσης υπό εύλογες συνθήκες ασφαλείας·

— να ληφθούν ισχυρά μέτρα με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη δημιουργία ενός συστήματος αποτελεσματικής και ενδεδειγμένης διοίκησης σε όλα της τα επίπεδα·

— να καθοριστούν σταθεροί και επαρκώς εδραιωμένοι δίαυλοι διεθνούς συνεργασίας.

2.7 Σε παγκόσμια κλίμακα, η έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (ΔΟΕ) και άλλων διεθνών οργανισμών περιλαμβάνει επίσης ορισμένα σενάρια που καταδεικνύουν ότι η σημερινή διαχείριση της ενέργειας είναι μακροπρόθεσμα ατελέσφορη από πολλές απόψεις: περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική κ.ά.

2.8 Όλες οι χώρες του πλανήτη θα πρέπει να δεσμευθούν για την υιοθέτηση, έως το 2011, αναπτυξιακών στρατηγικών περιορισμένων ανθρακούχων εκπομπών στους τομείς που εμφανίζουν υψηλά επίπεδα εκπομπών. Διαφορετικά, οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες με υψηλή ένταση ενέργειας κινδυνεύουν να χάσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην παγκόσμια αγορά και επομένως να μεταφέρουν την παραγωγή τους (διαρροή άνθρακα) εκτός Ευρώπης, χωρίς μείωση των εκπομπών CO₂. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν, παραδείγματος χάρι, και την ταχεία μείωση της αποψίλωσης των τροπικών δασών.

2.9 Οι στρατηγικοί τομείς παρέμβασης διεθνώς, οι οποίοι προσδιορίστηκαν από την Ομάδα G20, υποδιαιρούνται σε δύο κατηγορίες, εκ των οποίων η μία έχει βραχυπρόθεσμο και η άλλη μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

2.9.1 Στην πρώτη κατηγορία εμπίπτουν οι δράσεις που αποσκοπούν στην προώθηση της ζήτησης και στη στήριξη του εισοδήματος, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα εξής:

- η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης·
- η αναβάθμιση των υποδομών με γνώμονα τις χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα·
- η υποστήριξη των αγορών με τη βοήθεια καθαρών τεχνολογιών.

2.9.2 Τα μέτρα με μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο ορίζοντα έχουν, αντίθετα, ως στόχο να κερδηθεί η εμπιστοσύνη των ιδιωτών επενδυτών και επιχειρηματιών σε τομείς που προορίζονται να καταστούν οι πυλώνες μιας ανάπτυξης συμβατής προς το περιβάλλον. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα εξής:

- δρομολόγηση πειραματικών σχεδίων, ιδίως στον τομέα της δέσμευσης και της αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCS)·
- παροχή κινήτρων για έρευνα σε διεθνές επίπεδο·
- παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

2.10 Σύμφωνα με άλλο σενάριο, οι παγκόσμιες εκπομπές θα μπορούσαν να μειωθούν κατά 50 % έως το 2050, κυρίως με τη συμβολή των ακόλουθων τεσσάρων παραγόντων:

- της ενεργειακής απόδοσης, σε ποσοστό άνω του 50 %·
- των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κατά ένα πέμπτο·
- των τεχνολογιών δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCS), επίσης κατά ένα πέμπτο·
- της πυρηνικής ενέργειας, στο υπόλοιπο.

Στην πραγματικότητα, ορισμένες από τις τεχνολογίες που προβλέπονται σε αυτό το σενάριο είτε δεν είναι ακόμη διαθέσιμες είτε χρίζουν αισθητής βελτίωσης και μείωσης του κόστους τους.

2.11 Μεταξύ των τεχνολογιών που κρίνεται σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν, συνιστάται να συμπεριληφθούν η δέσμευση και η αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και η ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων.

2.11.1 Στην περίπτωση των ηλεκτρικών οχημάτων, αναμένονται αξιοσημείωτες τεχνολογικές εξελίξεις όσον αφορά:

- την ικανότητα επαναφόρτισης των συσσωρευτών·
- την επαναφόρτιση με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συνδεδεμένων με ευφυή δίκτυα·
- τις τεχνικές μετριάσμου του αντικτύπου που έχει η ασυνέχεια ορισμένων μορφών ανανεώσιμης ενέργειας αφενός και την αποθήκευση και διατήρηση ενέργειας αφετέρου·
- τις διαδικασίες τυποποίησης ενόψει της ταχείας αντικατάστασης των συσσωρευτών των οχημάτων, σε ειδικά εξοπλισμένα κέντρα ανεφοδιασμού.

2.12 Τεράστια πρόοδος αναμένεται επίσης να σημειωθεί κατά πάσα πιθανότητα μετά το 2020, όσον αφορά την ανάπτυξη των οχημάτων με κυψέλες καυσίμου υδρογόνου.

2.13 Σχετικά με τα ηλεκτρικά οχήματα, δεν υπάρχει προς το παρόν κατάλληλο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή προτίθεται να αντιμετωπίσει δεόντως το πρόβλημα αυτό στο εγγύς μέλλον [COM(2010) 186 τελικό].

2.14 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας απαλλαγμένη από το διοξείδιο του άνθρακα θα παρείχε σημαντικές ευκαιρίες για τον περιορισμό των εκπομπών στους τελικούς τομείς (παραδείγματος χάρι, η μετάβαση από τη θέρμανση με ορυκτά καύσιμα σε αποδοτικές αντλίες θερμότητας με φυσικό αέριο).

2.15 Το «ενάρετο» σενάριο, το οποίο θα καθιστούσε δυνατή την ουσιαστική μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών, περιλαμβάνει έναν συνδυασμό ποικίλων μέτρων (μεταξύ των οποίων προβλέπονται ειδικότερα τα εξής: μείγμα παραγωγής αποτελούμενο από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και πυρηνική ενέργεια, ενεργειακή απόδοση, επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα). Επιπλέον, εκτιμάται (έκθεση «IEA's 2010 ETP report – Scenarios and strategies to 2050» / «Προοπτικές Ενεργειακής Τεχνολογίας, 2010, ΔΟΕ - Σενάρια και στρατηγικές με ορίζοντα το 2050») ότι, για να μειωθούν οι εκπομπές κατά το ήμισυ, «η κυβερνητική χρηματοδότηση που διατίθεται σε προγράμματα EA&E για τις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα θα πρέπει να είναι δύο έως πέντε φορές υψηλότερη από τα σημερινά επίπεδα» απαιτείται δε «η υιοθέτηση των υφιστάμενων βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τον σχεδιασμό και τη διάδοσή τους».

2.15.1 Στην έκθεση του ΔΟΕ σχετικά με τις «Προοπτικές Ενεργειακής Τεχνολογίας για το 2010» αναλύονται και συγκρίνονται διάφορες εκδοχές, προβάλλοντας τις κυριότερες επιλογές για ένα πιο ασφαλές και αειφόρο ενεργειακό μέλλον.

2.16 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι τρέουσες πιέσεις που δέχεται ο τοπικός πληθυσμός λόγω των ενεργειακών προβλημάτων· πληθυσμός ο οποίος επιθυμεί την εξεύρεση λύσεων κατάλληλων για το συγκεκριμένο πλαίσιο διαβίωσής του και αισθάνεται ανασφαλής σχετικά με το ενδεχόμενο υποβάθμισης ή περιορισμού του βιοτικού του επιπέδου και των αναπτυξιακών προοπτικών.

2.17 Το εγχείρημα της επίτευξης ή/και του σχεδιασμού –βάσει του χάρτη πορείας με ορίζοντα το 2050– μιας πραγματικής ενεργειακής επανάστασης εδραζόμενης σε τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών θα πρέπει να περιλαμβάνει πολυάριθμες επιλογές, βασισμένες σε πέντε καθοριστικές μεταβλητές:

- ταχύτερη τεχνική, επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος·
- δέσμευση όλων των χωρών, καθώς και του συνόλου των ενδιαφερομένων κλάδων, ότι θα αναλάβουν ξεκάθαρα τις ευθύνες τους·
- βιωσιμότητα ενός μακροπρόθεσμα αξιόπιστου δημοσιονομικού πλαισίου·
- δυνατότητα μέτρησης των ενδιάμεσων στόχων και της προσαρμογής τους στις τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις·
- η αντιμετώπιση της «εξαγγελθείσας πολιτικής» και του κινδύνου παραπληροφόρησης εκ μέρους των διαφόρων φορέων, είτε με υπερβολική αισιοδοξία είτε με υπερβολική καταστροφολογία.

3. Σενάρια και επιλογές

3.1 Υφίσταται ήδη πληθώρα σεναρίων και επιλογών που προτείνονται από δημόσιους και ιδιωτικούς διεθνείς οργανισμούς και από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, με σκοπό να «θέσουν» τις βάσεις για διαφόρων ειδών στρατηγικές, πολιτικές και επιχειρησιακά μέσα.

3.2 Το σενάριο αναφοράς των εν λόγω προσπαθειών εδράζεται σχεδόν πάντοτε στην υπόθεση ότι οι κυβερνήσεις δεν θα εισαγάγουν καμία νέα ενεργειακή και κλιματική πολιτική.

3.3 Τα **σενάρια με γνώμονα τους στόχους** διαφοροποιούνται περισσότερο ως προς το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και λιγότερο ως προς την οριστική μορφή τους. Στα σενάρια αυτά τίθενται στόχοι για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που σχετίζονται με την κατανάλωση ενέργειας κατά 30 % έως το 2030 και κατά το ήμισυ έως το 2050 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005). Επίσης εξετάζονται οι λιγότερο δαπανηρές και ταχύτερες εναλλακτικές επιλογές για την επίτευξη αυτών των στόχων, με τη διάδοση τεχνολογιών μειωμένου κόστους και χαμηλής περιεκτικότητας σε διοξείδιο του άνθρακα, ήτοι:

- οι επενδύσεις θα μπορούσαν να υπερβούν κατά 36 τρισεκατομμύρια ευρώ (+ 17 %, 1 ευρώ = 1,28 δολ. ΗΠΑ) το ποσό που προβλέπεται από το σενάριο αναφοράς, αλλά η εξοικονόμηση επί του κόστους των καυσίμων αναμένεται να ανέλθει σε 87 τρισεκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το σενάριο αναφοράς·
- οι τεχνολογίες δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη δέσμευση 9,4 γιγατόνων (Gt) διοξειδίου του άνθρακα σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (55 %), βιομηχανικές εγκαταστάσεις (21 %) και εγκαταστάσεις μετατροπής καυσίμων (24 %).
- οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που προέρχονται από τον τομέα των κατασκευών και τον τριτογενή τομέα θα μπορούσαν να μειωθούν κατά τα δύο τρίτα, χάρη στη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας με χαμηλή περιεκτικότητα σε διοξείδιο του άνθρακα, στην ενεργειακή απόδοση και στη μετάβαση από τις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών στις τεχνολογίες μηδενικών εκπομπών·

— περίπου το 80 % των πωλήσεων ελαφρών οχημάτων θα μπορούσαν να αντιστοιχούν σε εξωτερικά φορτιζόμενα υβριδικά οχήματα (plug-in), σε ηλεκτρικά οχήματα ή σε οχήματα με τροφοδοτούμενες από υδρογόνο κυψέλες καυσίμου·

— οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που σχετίζονται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσαν να περιοριστούν κατά 76 %, ενώ η ένταση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα θα ήταν δυνατό να περιοριστεί στα 67 g CO₂/kWh·

— οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που προέρχονται από τη βιομηχανία θα μπορούσαν να ελαττωθούν κατά σχεδόν ένα τέταρτο (1/4), κυρίως χάρη στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, στην υποκατάσταση των καυσίμων, στην ανακύκλωση χρησιμοποιηθέντων υλικών, στα συστήματα ανάκτησης ενέργειας, καθώς και χάρη στη δέσμευση και στην αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα.

3.3.1 Στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων αυτών, θα απαιτηθεί μια δέση τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και προσιτού κόστους. Δεν υπάρχει μόνο μια τεχνολογία ή μια μικρή κατηγορία τεχνολογιών που να είναι σε θέση να επιφέρουν αλλαγή της κατάστασης στην επιθυμητή έκταση.

3.4 Η εξάλειψη των ανθρακούχων εκπομπών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας και προϋποθέτει σημαντική αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πέραν της πυρηνικής ενέργειας, στα κράτη μέλη που αποφάσισαν υπέρ της χρήσης της, αλλά και προώθηση της χρήσης συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα καθώς και την ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας-ηλεκτρισμού στους θερμοηλεκτρικούς σταθμούς ορυκτών καυσίμων.

3.5 Οι προσπάθειες που καταβάλλονται στον τομέα της έρευνας, της επίδειξης και της εμπορικής εφαρμογής των τεχνολογιών είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου η εφαρμογή των τεχνολογιών να συμβαδίζει χρονικά με τους προτεινόμενους στόχους περί εξάλειψης των ανθρακούχων εκπομπών.

3.6 Το σενάριο που αφορά την ανάπτυξη της πυρηνικής σύντηξης

Η σύντηξη είναι η πηγή ενέργειας που τροφοδοτεί τον ήλιο και τους αστέρες. Στη Γη προσφέρει την προοπτική μιας μακροπρόθεσμης, ασφαλούς, περιβαλλοντικά φιλικής ενεργειακής λύσης για την ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών του αυξανόμενου παγκόσμιου πληθυσμού. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Ανάπτυξη της Σύντηξης (EFDA), οι επιστήμονες χειρίζονται σήμερα πλάσμα σε θερμοκρασία εκατοντάδων εκατομμυρίων βαθμών σε διατάξεις σύντηξης βιομηχανικής κλίμακας, η μεγαλύτερη εκ των οποίων είναι το JET (Joint European Torus). Με βάση αυτές και άλλες παγκόσμιες επιτυχίες, ο πειραματικός αντιδραστήρας ITER –το σημαντικότερο παγκοσμίως ερευνητικό ενεργειακό πρόγραμμα– κατασκευάζεται επί του παρόντος στη Γαλλία και η ενέργεια σύντηξης που θα παράγει θα ισodυναμεί με την ποσότητα ενέργειας που παράγει ένας αντιδραστήρας μεσαίου μεγέθους (500/700 MW). Το ITER αποτελεί τη γέφυρα με μια πρώτη ηλεκτροπαραγωγική μονάδα επίδειξης και στη συνέχεια με έναν εμπορικό αντιδραστήρα με μέση παραγωγή ίση με 1,5 GWe. (Σημειωτέον ότι μια μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με πυρηνική σύντηξη καταναλώνει ελάχιστα καύσιμα. Μια μονάδα 1GW χρειάζεται περίπου 100 κιλά δευτερίου και 3 τόνους λιθίου για την ετήσια λειτουργία της, παράγοντας περίπου 7 δισ. Kwh. Προκειμένου μια μονάδα παραγωγής ενέργειας με άνθρακα να παραγάγει την ίδια ποσότητα θα απαιτούνταν περίπου 1,5 εκατ. τόνοι ορυκτών καυσίμων, πηγή: <http://fusionforenergy.europa.eu>).

3.6.1 Από την πρωτογενή αντίδραση –στην οποία βασίζεται η σύντηξη– δεν προκύπτουν ούτε ραδιενεργά απόβλητα ούτε ρυπογόνες εκπομπές. (Αξίζει να σημειωθεί ότι, μολονότι τα τοιχώματα του θαλάμου αντίδρασης καθίστανται ραδιενεργά, αρκεί η επιλογή των κατάλληλων υλικών, προκειμένου να μειωθούν τα επίπεδα ραδιενέργειας σε λίγες μόνο δεκαετίες του κύκλου ζωής του αντιδραστήρα. Μετά δε από περίπου 100 έτη, όλα τα υλικά μπορούν να ανακυκλωθούν για την κατασκευή νέου αντιδραστήρα, πηγή: www.jet.efda.org.) Η αντίδραση συντελείται χάρη στη σύντηξη ατόμων ευρέως διαδεδομένων στη φύση και κυρίως στα θαλάσσια ύδατα. Εξάλλου, πρόκειται για μια απόλυτα ασφαλή διαδικασία.

3.6.2 Στην πρωτογενή αντίδραση χρησιμοποιούνται άτομα δευτερίου, τριτίου, λιθίου και ηλίου. Η διαδικασία σύντηξης αυτών των ατόμων απελευθερώνει σε έναν εναλλάκτη μεγάλες ποσότητες ενέργειας υπό μορφή θερμότητας με θερμοκρασία που κυμαίνεται μεταξύ 550-650 °C (η μέση θερμοκρασία σε ένα μεσαίου μεγέθους πυρηνικό αντιδραστήρα σχάσης κυμαίνεται στους 700 °C). Η ανάπτυξη προηγμένων υλικών θα επέτρεπε την επίτευξη θερμοκρασίας ίσης με 1 000 °C. Οι παραγόμενοι ατμοί τροφοδοτούν το στροφέιο τουρμπίνας (δρομέας), το οποίο παράγει επαγωγικό ρεύμα (στάτης).

3.6.3 Ένα νουκλεόνιο δευτερίου (1 πρωτόνιο + 1 νετρόνιο) τήκεται με ένα άτομο τριτίου (1 πρωτόνιο + 2 νετρόνια). Από αυτή τη σύντηξη προκύπτουν 1 νουκλεόνιο ηλίου (2 πρωτόνια + 2 νετρόνια) και απελευθερώνεται 1 νετρόνιο. Αυτό το νετρόνιο τήκεται με 1 άτομο λιθίου (3 πρωτόνια + 3 νετρόνια) και προκύπτουν 1 άτομο ηλίου (2 πρωτόνια + 2 νετρόνια) και 1 άτομο τριτίου (1 πρωτόνιο + 2 νετρόνια). Η ύλη εντός του θαλάμου αντίδρασης (ραβδοειδής θάλαμος κενού/torus) βρίσκεται σε μια ιδιόμορφη κατάσταση, το λεγόμενο πλάσμα, η μέση θερμοκρασία του οποίου αγγίζει τα 200 εκατ. °C

3.6.3.1 Η απαιτούμενη ενέργεια για τη ανάφλεξη του πλάσματος εντός του ITER είναι της τάξης περίπου των 50 MW. Επομένως η αποκτηθείσα ενέργεια από τη διαδικασία σύντηξης είναι 10 φορές ανώτερη της ενέργειας που απαιτείται για την ενεργοποίηση της διαδικασίας (Q> 10).

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Όσον αφορά τον χάρτη πορείας με ορίζοντα το 2050, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τα ακόλουθα θέματα:

- **κόστος και απόδοση των επενδύσεων:** μετάβαση από έναν ετήσιο μέσο όρο ανερχόμενο σε περίπου 130 δισ. ευρώ, κατά την τελευταία τριετία, σε έναν μέσο όρο της τάξεως των 600 δισ. ευρώ ετησίως·
- **προσέλκυση κεφαλαίων για επενδύσεις:** εξασφάλιση σταθερού πλαισίου για τους επενδυτές, πρόβλεψη ενδεδειγμένων συστημάτων απόδοσης των επενδύσεων, παροχή φορολογικών και οικονομικών ενισχύσεων·
- **εξάλειψη των ανθρακικών εκπομπών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας:** ριζική αλλαγή των ενεργειακών πολιτικών, σε συνδυασμό με εκτεταμένες επενδύσεις για την εξάλειψη της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα·
- **σχεδιασμός, λειτουργία και ανάπτυξη δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας,** διασφαλίζοντας την ευελιξία των ευφυών δικτύων (*smart grids*) και των σταθμών μετασχηματισμού ηλεκτρικής ενέργειας με στόχο την καλύτερη διαχείριση των φορτίων αιχμής και την ορθολογική συγκέντρωση και αναδιανομή των δια-

φόρων μορφών ενέργειας (η συμβολή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με τη χρήση ευφυών μετρητών, διαφοροποιεί το σύστημα μεταφοράς της ενέργειας)·

- **προγράμματα ενεργειακής απόδοσης,** ιδίως με στόχο τη βελτίωση των επιπέδων ανθρακικών εκπομπών που προέρχονται από τη βιομηχανία (22 % του συνόλου των εκπομπών)·
- **μείωση των άμεσων και έμμεσων παγκόσμιων εκπομπών** που προέρχονται από τον **τομέα των κατασκευών** (40 % του συνόλου των εκπομπών), με την ανάληψη δράσης σε όλες τις δομικές συνιστώσες·
- ως προς τον τομέα των **μεταφορών** (38 % του συνόλου των εκπομπών), επί του οποίου η ΕΟΚΕ καταρτίζει ξεχωριστή γνωμοδότηση, η επίτευξη εκτεταμένης μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα έως την προβλεπόμενη προθεσμία θα εξαρτηθεί από τον περιορισμό της κατανάλωσης παραδοσιακών καυσίμων, από την αύξηση του ποσοστού της αιθανόλης και του βιοντίζελ, από τη βελτίωση των αερίων καυσίμων (υγραέριο, συμπιεσμένο φυσικό αέριο, βιοαέριο), καθώς και από τις τεχνολογικές ανακαλύψεις και καινοτομίες·
- **διεθνής συντονισμός:** η Ευρώπη, οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία θα ήταν σκόπιμο να θέσουν κοινούς στόχους για την περίοδο 2030-2050, με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής, σχετικά με τα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης και τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους.

4.2 Οι στόχοι για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 20 % έως το 2020 έχουν ήδη τεθεί. Η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος γνωμοδότηση σχετικά με αυτό το θέμα.

4.3 Όσον αφορά τις προοπτικές του χάρτη πορείας με ορίζοντα το 2050, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τις ακόλουθες καθοριστικές παραμέτρους:

- επιτάχυνση της τεχνικής, επιστημονικής και τεχνολογικής πρόόδου μέσω αύξησης της χρηματοδότησης και πολλαπλασιασμού των σχετικών προγραμμάτων, όχι μόνο για το κλίμα και τις πηγές ενέργειας, αλλά κυρίως για τη χρήση και τη διατήρηση των στρατηγικών φυσικών πόρων·
- δέσμευση όλων των χωρών, καθώς και του συνόλου των ενδιαφερομένων φορέων και κλάδων, για τον σαφή προσδιορισμό και την ανάληψη των ευθυνών τους κατά τρόπο απολύτως ξεκάθαρο·
- βιωσιμότητα ενός μακροπρόθεσμα αξιόπιστου δημοσιονομικού πλαισίου σε σχέση με τον προϋπολογισμό της ΕΕ, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τις δημοσιονομικές πολιτικές των κρατών μελών·
- δυνατότητα μέτρησης των ενδιάμεσων στόχων και της προσαρμογής τους στις τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις·
- στάση των διαφόρων κοινωνικών ομάδων έναντι της «προβλεφθείσας και εξαγγελθείσας πολιτικής» και του κινδύνου της παραπληροφόρησης·
- προαγωγή του επιστημονικού και τεχνικού πνεύματος και παροχή πολιτιστικών και οικονομικών κινήτρων για την αύξηση του αριθμού των φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που στρέφονται σε τεχνολογικές επιστήμες·

- αυστηρότερη τήρηση και εφαρμογή από τα κράτη μέλη των οδηγιών της ΕΕ σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και την εξοικονόμηση ενέργειας (π.χ. καθυστερήσεις ως προς τη μεταφορά της οδηγίας 2002/91/ΕΚ για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια)·
- ενίσχυση των μηχανισμών εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους: μηχανική, φυσική, βασική χημεία, αρχιτεκτονική, πολεοδομία και υποδομές, με ιδιαίτερη εστίαση στη δημιουργία ολοκληρωμένων συστημικών μοντέλων, κυρίως στον τομέα των ναυοπιστημών και των ναυοτεχνολογιών για τα ενεργειακά συστήματα που είναι σε θέση να παράγουν ενέργεια με χαμηλή περιεκτικότητα σε διοξείδιο του άνθρακα·
- πολιτική δέσμευση όσον αφορά τα εξής: ενοποιημένο ενεργειακό σύστημα της ΕΕ με κοινούς κανόνες, εναρμονισμένο και σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο, ενωσιακά τεχνικά πρότυπα, τυποποίηση των ευρωπαϊκών μονάδων παραγωγής ενέργειας, ενωσιακά συστήματα για την ομοιογενή κατάρτιση του προσωπικού, ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις ΒΔΤ (βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογίες), καθώς και διαλειτουργικά μηχανογραφημένα συστήματα ελέγχου και ασφάλειας.

4.4 Στις τέσσερις πρωτοβουλίες για βιομηχανία που δρομολογήθηκαν τον Ιούνιο του 2010 (αιολική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια, CCS και ευφυή δίκτυα) θα πρέπει να προστεθεί η βιοενέργεια και η πυρηνική σχάση, επιπλέον της Κοινής τεχνολογικής πρωτοβουλίας για τις κυψέλες καυσίμων και το υδρογόνο (ΚΤΠ-ΚΚΥ) και του προγράμματος ITER για την πυρηνική σύντηξη.

4.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ζωτικής σημασίας να προαχθεί η αποδοτικότερη χρήση όχι μόνον της ενέργειας αλλά και όλων των φυσικών πόρων, ιδίως δε των υδάτινων.

4.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι είναι σημαντικό «να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη εναλλακτικών καυσίμων και εναλλακτικών τεχνολογιών για παραγωγή ενέργειας για τις μεταφορές, τη θέρμανση και το φωτισμό. Η καλύτερη στρατηγική καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής είναι η ανάπτυξη ενεργειακών επιλογών» (βλ. υποσημείωση 3).

4.7 Αφενός μεν η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την ενίσχυση των δράσεων για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, η οποία

κινδυνεύει να οδηγήσει σε αποκλεισμό ολόένα και ευρύτερες ομάδες πολιτών (Οι οικολογικές επιλογές μπορούν να αποδειχθούν δαπανηρές από πλευράς υπερτιμημένων τιμολογίων ή/και φορολογικών επιβαρύνσεων, ιδίως για τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα). Αφετέρου δε επιβάλλεται να αποθησαυριστεί το σύνολο της ευρωπαϊκής πείρας με στόχο τη δημιουργία νέων «οικολογικών», αποδοτικών, βιώσιμων και ανταγωνιστικών θέσεων εργασίας και τον περιορισμό των ανισοτήτων⁽¹⁾, εξασφαλίζοντας στους πολίτες ως καταναλωτές «πρόσβαση στις ενεργειακές υπηρεσίες και στην απασχόληση που δημιουργείται χάρη στην οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών»⁽²⁾.

4.8 Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, τομέα προτεραιότητας για την ανάληψη δράσης με στόχο την αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της παραγωγής ενέργειας από πυρηνική σχάση με μετάβαση από την τρίτη στην τέταρτη γενιά (με ελάχιστα απόβλητα). Προς τούτο, πρέπει να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στις τεχνολογίες επεξεργασίας αποβλήτων, εξετάζοντας τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησής τους στον τομέα των ναυοπιστημών.

4.9 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι τα συστήματα δέσμευσης και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα έχουν καθοριστική σημασία για τη μείωση των εκπομπών και πιστεύει ότι πλέον «η τεχνολογία αυτή πρέπει να αναπτυχθεί ταχύτερα και να τεθεί σε εφαρμογή το συντομότερο δυνατόν»⁽³⁾ και να μην περιοριστεί στα πέντε πειραματικά προγράμματα.

4.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κεφαλαιώδους σημασίας να τονωθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας «όσον αφορά τις υποδομές, το καθεστώς των δημοσίων συμβάσεων, την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την προστασία των καταναλωτών· εκείνο που προέχει είναι η αναγκαία ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών και των διευρωπαϊκών δικτύων ώστε να συγκροτηθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας»⁽⁴⁾.

4.11 Η ΕΟΚΕ κρίνει απολύτως αναγκαία την επίτευξη μιας ενοποιημένης ενεργειακής κοινότητας, κατ'εφαρμογή του Άρθρου 1 της Συνθήκης (ΣΛΕΕ)⁽⁵⁾, εντός ενός ενοποιημένου ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς, ανταγωνιστικότητας, ευημερίας και νέων μορφών απασχόλησης των ευρωπαίων πολιτών.

Βρυξέλλες, 17 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 65.

⁽²⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 81.

⁽³⁾ ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σ. 75.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 81.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σ. 47

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS)»

COM(2010) 308 τελικό

(2011/C 107/09)

Εισηγητής: **ο κ. McDONOGH**

Στις 14 Ιουνίου, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS)

COM(2010) 308 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 16 και 17 Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 112 ψήφους υπέρ και 2 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS)». Φρονούμε ότι η επιτυχία των ευρωπαϊκών προγραμμάτων GNSS είναι καθοριστικής σημασίας για τη μελλοντική ευημερία και ασφάλεια της ΕΕ. Καλούμε το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν δεόντως το δυναμικό της ζωτικής αυτής υποδομής και να τη στηρίξουν με επαρκή χρηματοδότηση και πόρους προκειμένου να επιτύχει.

1.2 Το ευρωπαϊκό GNSS έχει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης που οραματίζεται η στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁽¹⁾. Η επιτυχία του προγράμματος θα έχει αντίκτυπο στην ευρωπαϊκή ανάπτυξη, καινοτομία και δημιουργία πλούτου. Πέραν του σημαντικού οφέλους για τα συστήματα μεταφορών, το GNSS είναι σημαντικό για το Ψηφιακό θεματολόγιο⁽²⁾ όσον αφορά εφαρμογές όπως η υπολογιστική με ικανότητα συνεκτίμησης του συγκριμένου, τα έξυπνα δίκτυα και το διαδίκτυο των πραγμάτων.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι η καθυστέρηση στην παράδοση του GALILEO στοίχισε στην Ευρώπη την ευκαιρία να καθιερώσει το ευρωπαϊκό GNSS ως την κυρίαρχη τεχνολογία εντός και εκτός Ευρώπης. Σήμερα, το σύστημα GPS των ΗΠΑ αποτελεί αδιαμφισβήτητη την κυρίαρχη τεχνολογία για λύσεις GNSS παγκοσμίως. Η καθυστέρηση αυτή εξακολουθεί να έχει σημαντικό κόστος για την Ευρώπη σε επίπεδο χαμένων εσόδων από την

πώληση της τεχνολογίας και των υπηρεσιών, αλλά και σε επίπεδο υπηρεσιών κοινής ωφελείας, ήτοι έξυπνα συστήματα μεταφορών, έξυπνα ενεργειακά συστήματα και καλύτερες υπηρεσίες έρευνας και διάσωσης.

1.4 Η Ευρώπη οφείλει να παρέχει ευρωπαϊκές υπηρεσίες GNSS με τις δικές της υποδομές, η αξιοπιστία των οποίων δεν εξαρτάται από τις προτεραιότητες των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ, της Ρωσίας ή της Κίνας.

1.5 Με δεδομένη τη διάδοση του GPS, η ΕΟΚΕ καλεί την ευρωπαϊκή βιομηχανία να επικεντρωθεί στη διαλειτουργικότητα των GALILEO και GPS, καθώς οι εφαρμογές που χρησιμοποιούν και τους δύο δορυφορικούς σχηματισμούς προσφέρουν αυξημένη ακρίβεια και καλύτερη διαθεσιμότητα των σημάτων.

1.6 Η υπηρεσία EGNOS λειτουργεί ήδη περισσότερο από έναν χρόνο. Δυστυχώς, η ΕΕ έχει καθυστερήσει στην πρόωπιση αυτού του προγράμματος μάρκετινγκ και καινοτομίας. Η Επιτροπή οφείλει να εντείνει τον ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς και της καινοτομίας, ιδίως εάν αναλογιστούμε το κόστος της καθυστέρησης του GALILEO (το οποίο ανέρχεται σε 3 δις ευρώ ετησίως) και τον αυξανόμενο ανταγωνισμό από τις ΗΠΑ, τη Ρωσία, την Κίνα και την Ιαπωνία.

1.7 Η βραδεία ανάπτυξη δευτερευουσών εφαρμογών GNSS οδηγεί σε απώλειες σε επίπεδο καινοτομίας, δημιουργίας πλούτου και θέσης στην αγορά. Τα αρχικά και μεταγενέστερα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη μιας ακμάζουσας αγοράς ευρωπαϊκών εφαρμογών GNSS μπορούν να είναι σημαντικά.

⁽¹⁾ ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM(2010) 2020.

⁽²⁾ Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη - COM(2010) 245.

1.8 Η ΕΟΚΕ συγχαιρεί την Επιτροπή και την Εποπτική Αρχή του Ευρωπαϊκού GNSS (GSA) για το έργο που έχουν επιτελέσει μέχρι σήμερα, παρά τους περιορισμένους πόρους. Με βάση αυτούς τους πόρους, η ιεράρχηση των τομέων στην Ανακοίνωση είναι εύλογη, ενώ οι στρατηγικές που χαράσσονται για κάθε τομέα είναι επίσης προϊόν ώριμης σκέψης.

1.9 Το ευρωπαϊκό GNSS καταλαμβάνει αυτήν τη στιγμή μικρό μερίδιο της παγκόσμιας αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών GNSS. Η ΕΟΚΕ ζητεί την εκπόνηση ενός λεπτομερούς επιχειρηματικού σχεδίου για επιθετική αύξηση του μεριδίου αγοράς, καθώς και τον διορισμό μιας πρώτης τάξεως ομάδας ικανών επαγγελματιών που θα είναι υπεύθυνη για την επίτευξη των στόχων. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συναφθεί σύμβαση με μια εξειδικευμένη εταιρεία για την εμπορία του ευρωπαϊκού GNSS, υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής και της GSA.

1.10 Η Ανακοίνωση αναγνωρίζει ορθά την «ακρίβεια και την ακεραιότητα» του συστήματος EGNOS/GALILEO ως σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην αγορά παγκόσμιων υπηρεσιών GNSS. Ωστόσο, αυτό το προβάδισμα μειώνεται γρήγορα, καθώς οι ανταγωνιστές επενδύουν και αναβαθμίζουν τα συστήματά τους. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι απαιτούνται συνεχείς επενδύσεις στην αναβάθμιση των συστημάτων EGNOS και GALILEO προκειμένου να διατηρηθεί η τεχνολογική τους υπεροχή. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προσδιορίσει επιπλέον πηγές στρατηγικής διαφοροποίησης και να επενδύσει στην ανάπτυξη βιώσιμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

1.11 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η απροσδόκητη εξαίρεση του συστήματος GALILEO από το Ψηφιακό θεματολόγιο αναδεικνύει την έλλειψη συνδυασμένου προβληματισμού σε επίπεδο πολιτικής εντός της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προσδιορίσει πιθανές συνέργειες μεταξύ των ευρωπαϊκών προγραμμάτων GNSS και των εμβληματικών πρωτοβουλιών του Ψηφιακού θεματολογίου και της Ένωσης καινοτομίας, ιδίως όσον αφορά την καινοτομία, τη διαλειτουργικότητα των εφαρμογών, το μάρκετινγκ και τον προϋπολογισμό. Η συνεργασία για την ανάπτυξη έξυπνων εφαρμογών και υπηρεσιών και για την επίτευξη αμοιβαίων στόχων με τις μικρότερες δυνατές δαπάνες θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά οφέλη.

1.12 Η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει άμεσα το ζήτημα της χρηματοδότησης των συστημάτων EGNOS/GALILEO. Η σημερινή κατάσταση υπονομεύει τις προσπάθειες δημιουργίας μιας ισχυρής ευρωπαϊκής εμπορικής πλατφόρμας GNSS.

1.13 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά ότι η Ευρώπη θα πρέπει να αξιοποιήσει τη μοναδική θέση του GALILEO ως του πρώτου μη στρατιωτικού πολιτικού GNSS παγκοσμίως, προκειμένου να αυξήσει το μερίδιο αγοράς της σε αδέσμευτες χώρες, ιδίως στην Αφρική και τη Νότια Αμερική. Προς τούτο, η Επιτροπή θα πρέπει να διαδραματίζει ιδιαίτερα ενεργό ηγετικό ρόλο στη Διεθνή επιτροπή GNSS του ΟΗΕ⁽³⁾.

1.14 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της στρατηγικής ονόματος και του σήματος ποιότητας⁽⁴⁾ για την τεχνολογία και τις υπηρεσίες EGNOS/GALILEO. Καλεί δε την Επιτροπή να αναπτύξει τα δύο αυτά ζωτικής σημασίας εργαλεία για την εμπορική επιτυχία. Οι πόροι και οι προσπάθειες θα χαθούν, εάν δεν υπάρχει σαφής στρατηγική ονόματος, στην οποία θα βασίζονται οι προσπάθειες σε επίπεδο μάρκετινγκ. Παράλληλα, η κυκλοφορία της τεχνολογίας EGNOS/GALILEO με λάθη στο σχεδιασμό, τη μηχανική ή την εφαρμογή θα προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημιά στη φήμη του προϊόντος.

1.15 Η ΕΟΚΕ παραπέμπει την Επιτροπή σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για το GALILEO, το EGNOS, την «Ευρώπη 2020» και το Ψηφιακό θεματολόγιο⁽⁵⁾.

2. Ιστορικό

2.1 Στην καθημερινή μας ζωή εξαρτόμαστε σε τέτοιο βαθμό από τις υπηρεσίες δορυφορικής πλοήγησης που η ενδεχόμενη μείωση ή διακοπή μιας υπηρεσίας θα μπορούσε να προκαλέσει τεράστια ζημιά στις επιχειρήσεις, τις τράπεζες, τις μεταφορές, την αεροπορία, τις επικοινωνίες κλπ. (π.χ. όσον αφορά τα έσοδα των επιχειρήσεων, την οδική ασφάλεια, κλπ.).

2.2 Το GPS (ΗΠΑ), το GLONASS (Ρωσία) και τα άλλα συστήματα που έχει αναπτύξει η Ινδία, η Ιαπωνία και η Κίνα αποτελούν στρατιωτικά συστήματα υπό στρατιωτικό έλεγχο. Τα συστήματα αυτά παρέχουν πολιτική υπηρεσία, η οποία όμως θα μπορούσε να διακοπεί ή να χάσει σε ακρίβεια όταν αυτό κριθεί σκόπιμο, π.χ. σε περίπτωση σύγκρουσης.

2.3 Τα προγράμματα EGNOS (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υπέρθερσης για τη Γεωστατική Πλοήγηση) και GALILEO ξεκίνησαν στα μέσα της δεκαετίας του '90 με σκοπό τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου Ευρωπαϊκού Παγκοσμίου Δορυφορικού Συστήματος Πλοήγησης (GNSS). Το EGNOS αποτελεί ένα περιφερειακό δορυφορικό σύστημα επαύξησης για την Ευρώπη, το οποίο βελτιώνει τα σήματα που προέρχονται από τα υπάρχοντα δορυφορικά συστήματα πλοήγησης, όπως το GPS. Το GALILEO αποτελεί το υπό ανάπτυξη παγκόσμιο δορυφορικό σύστημα πλοήγησης της Ευρώπης.

2.4 Η κοινοπραξία GALILEO (GJU), μια σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) που συστάθηκε το 2003 και διαλύθηκε το 2006, είχε αναλάβει το έργο της εποπτείας των δραστηριοτήτων τεχνολογικής ανάπτυξης του GALILEO. Ωστόσο, σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, προβλήματα διακυβέρνησης, ο ελλιπής προϋπολογισμός, καθυστερήσεις και η βιομηχανική οργάνωση της φάσης ανάπτυξης και επικύρωσης προξένησαν σοβαρές δυσχέρειες στην εκτέλεση του καθήκοντος της κοινοπραξίας.

⁽⁴⁾ Με τον όρο «σήμα ποιότητας», η ΕΟΚΕ εννοεί το σύστημα εμπορικού σήματος, το οποίο επιτρέπει σε εγκεκριμένους παροχείς τεχνολογίας EGNOS/GALILEO να πωλούν τεχνολογία και λύσεις που πληρούν αυστηρά τεχνικά πρότυπα αριστείας. Για παράδειγμα, ένα ανάλογο σύστημα χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία από την διεθνή ένωση WiFi Alliance για την ταχύτερη επιτυχία της ασύρματης τεχνολογίας LAN στην αγορά. Βλέπε http://en.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi_Alliance

⁽⁵⁾ EE C 221 της 8.9.2005, σ. 28, EE C 317 της 23.12.2009, σ. 103–104 και EE C 54 της 19.02.2011 σ. 58.

2.5 Ως αποτέλεσμα της αποτυχίας της ΣΔΙΤ, η ΕΕ ανέλαβε το 2008, βάσει κανονισμού, τον πλήρη έλεγχο και την κυριότητα των προγραμμάτων EGNOS και GALILEO. Σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, η Επιτροπή έχει την ευθύνη της διαχείρισης των προγραμμάτων, όλων των ζητημάτων που σχετίζονται με την ασφάλεια των συστημάτων, καθώς και της διαχείρισης των πόρων που διατίθενται για τα προγράμματα. Η Εποπτική Αρχή του Ευρωπαϊκού GNSS (GSA) είναι αρμόδια για την ασφάλεια των προγραμμάτων, για την προετοιμασία της εμπορικής διάθεσης των συστημάτων και για την εκτέλεση άλλων εργασιών που της αναθέτει η Επιτροπή σχετικά με τα προγράμματα.

2.6 Ο προϋπολογισμός για την υλοποίηση των προγραμμάτων ανέρχεται σε 3 405 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2007 έως 31η Δεκεμβρίου 2013. Ωστόσο, αυτή η ad hoc χρηματοδότηση αποδείχθηκε ανεπαρκής και δεν υπάρχει συγκεκριμένη δέσμευση για τη μελλοντική χρηματοδότηση των προγραμμάτων. Το πρόβλημα χρηματοδότησης δυσχεραίνει σημαντικά τις προσπάθειες ανάπτυξης.

2.7 Το σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS) στοχεύει στο να θέσει την ευρωπαϊκή βιομηχανία στην πρώτη θέση παγκοσμίως προκειμένου αυτή να αξιοποιήσει πλήρως την παγκόσμια αγορά του επόμενου σταδίου παραγωγής, αξίας περίπου 100 δισεκατομμυρίων ευρώ, χρησιμοποιώντας το GALILEO και το EGNOS. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα αντλήσει τεράστια οφέλη από τις επενδύσεις σε αυτά τα προγράμματα. Η συντονισμένη δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη θα δώσει τη μέγιστη δυνατή προβολή στην ανάγκη επενδύσεων στην έρευνα, θα διασφαλίσει την ευρύτερη δυνατή διάδοση ζωτικών πληροφοριών και θα βελτιστοποιήσει τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Έτσι, θα αποφευχθεί η σύγκρουση προτύπων και η αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών που θα υπήρχε, εάν το έργο αναλάμβαναν τα επιμέρους κράτη μέλη.

2.8 Το σχέδιο δράσης για τις εφαρμογές του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης (GNSS) είναι επίσης σημαντικό για τη μεγιστοποίηση της αξίας που προσθέτει στην Ευρώπη η εμβληματική πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τίτλο «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη». Για παράδειγμα, το ευρωπαϊκό GNSS θα μπορούσε να εκτοπίσει την τεχνολογία των ΗΠΑ, της Ρωσίας ή της Κίνας, η οποία θα μπορούσε χρησιμοποιηθεί στο διαδίκτυο των πραγμάτων.

2.9 Με το GALILEO, η Ευρώπη δύναται επίσης να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που παρέχει η δορυφορική πλοήγηση σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι μέχρι σήμερα. Το GALILEO θα βοηθήσει την Ευρώπη να συντηρήσει και να διευρύνει την τεχνογνωσία της στους τομείς του διαστήματος, των δεκτών και των εφαρμογών, εξασφαλίζοντας έτσι έσοδα και θέσεις εργασίας. Ανεξάρτητες έρευνες και προβλέψεις της αγοράς δείχνουν ότι η αξία του, καθώς και αυτή των εξωτερικών παραγόντων που αφορούν τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (νέες εφαρμογές που καθιστούν αποδοτικότερες τις μεταφορές, καλύτερη την οδική διαχείριση, λιγότερο ρυπογόνο την κυκλοφορία, αποτελεσματικότερες τις επιχειρήσεις διάσωσης, κλπ.) φτάνει τα 90 δισεκατομμύρια ευρώ για τα πρώτα είκοσι χρόνια.

2.10 Ωστόσο, το ευρωπαϊκό GNSS επιχειρεί να καθιερωθεί σε μια αγορά όπου κυριαρχεί ήδη το αμερικανικό σύστημα GPS. Επιπλέον, το ρωσικό σύστημα GLONASS αναπτύσσεται και αναβαθμίζει ταχύτατα τις υπηρεσίες του για το κοινό, ενώ το κινεζικό σύστημα COMPASS αναμένεται να παρέχει υπηρεσίες από την επόμενη χρονιά.

2.11 Η Κίνα επεκτείνει το περιφερειακό της σύστημα πλοήγησης Beidou στο παγκόσμιο σύστημα COMPASS, επιχειρώντας ανοιχτά να παρέχει ανταγωνιστικές δημόσιες υπηρεσίες σε όλον τον κόσμο. Προς τούτο, έχει καταλάβει μέρος του ραδιοφάσματος που είχε διατεθεί στο GALILEO, ισχυριζόμενη ότι η Ευρώπη δεν το χρησιμοποιούσε και άρα είχε το δικαίωμα να το καταλάβει. Η ΕΕ προσπαθεί να επιλύσει το ζήτημα στο υψηλότερο διπλωματικό επίπεδο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Για να διασφαλισθεί το οικονομικό και ποιοτικό δυναμικό του ευρωπαϊκού GNSS, το GALILEO και το EGNOS πρέπει να καταστούν το πρότυπο GNSS για την Ευρώπη, να είναι διαλειτουργικά με το GPS και να εμποδίζουν άλλους (Κίνα, Ρωσία, κλπ.) να αναλάβουν τα ηνία.

3.2 Η διαλειτουργικότητα μεταξύ των GALILEO και GPS είναι ένα πλεονέκτημα, το οποίο θα πρέπει να εκμεταλλευτεί η ευρωπαϊκή βιομηχανία, καθώς οι εφαρμογές που χρησιμοποιούν και τους δύο δορυφορικούς σχηματισμούς προσφέρουν αυξημένη ακρίβεια και καλύτερη διαθεσιμότητα των σημάτων.

3.3 Τα προγράμματα EGNOS και GALILEO χρειάζονται ξεκάθαρη ηγεσία και πλήρη στήριξη από την ΕΕ προκειμένου να επιδιορθώσουν τη ζημιά στην εμπιστοσύνη της αγοράς που προκάλεσε η διάλυση της κοινοπραξίας GJU.

3.4 Η δημιουργία και η αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του ευρωπαϊκού GNSS είναι καθοριστικοί παράγοντες για την επιτυχία του. Με ρυθμιστικά και άλλα μέτρα για την αγορά, η ΕΕ μπορεί να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για αυτό.

3.5 Μια επιτυχημένη στρατηγική για την αγορά πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη σχέση προϊόντος/αγοράς/αξιακής αλυσίδας για καθέναν από τους τομείς που αποτελούν την ευρωπαϊκή βιομηχανία GNSS: ηλεκτρονική, λογισμικό, κινητή τηλεφωνία, ραδιόφωνο, υλισμικό, δορυφορική και υπηρεσίες.

3.6 Σεβόμενη την παγκόσμια νομοθεσία περί ανταγωνισμού, η ΕΕ θα πρέπει επίσης να ορίσει τους τομείς στους οποίους θα μπορούσαν να υιοθετηθούν νέοι κανόνες για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του GNSS, ιδίως του EGNOS και του GALILEO. Ενδεχομένως η ΕΕ θα μπορούσε να νομοθετήσει για ειδικούς τομείς, όπως τα συστήματα αεροναυπηγικής πλοήγησης που επιβάλλουν τη χρήση δεκτών GALILEO σε εφαρμογές και προϊόντα (όπως έχει ήδη πράξει η Ρωσία για το GLONASS). Η ΕΕ θα μπορούσε επίσης να θέσει ελάχιστες προδιαγραφές ακρίβειας και ακεραιότητας για ορισμένες εφαρμογές, με στόχο την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του GALILEO έναντι του ανταγωνισμού.

3.7 Δεδομένης της σημασίας των τοιπ δέκτη (6) στη στρατηγική διείσδυσης στην αγορά και ανάπτυξης εφαρμογών, η ανάπτυξη τοιπ διπλού δέκτη (GPS+GALILEO) και χαμηλού κόστους είναι καθοριστικής σημασίας. Οι δαπάνες E&A θα πρέπει να στοχεύουν ειδικά σε αυτό.

(6) Το τοιπ είναι ένα σύνολο ολοκληρωμένων κυκλωμάτων, τα οποία είναι σχεδιασμένα να λειτουργούν μαζί. Συνήθως διατίθενται στην αγορά ως ενιαίο προϊόν. Ένα τοιπ είναι συνήθως σχεδιασμένο να λειτουργεί με μια συγκεκριμένη ομάδα μικροπεξεργαστών. Δεδομένου ότι ελέγχει την επικοινωνία μεταξύ επεξεργαστή και εξωτερικών συσκευών, το τοιπ έχει κайριο ρόλο στον καθορισμό της απόδοσης του συστήματος.

3.8 Οι καμπύλες εμπειρίας της μαζικής παραγωγής είναι καθοριστικές για την παραγωγή τσιπ δέκτη χαμηλού κόστους. Θα πρέπει να διεξαχθεί ειδική έρευνα σχετικά με το πώς η ΕΕ μπορεί να διασφαλίσει ότι τα εξαρτήματα των δεκτών GALILEO μπορούν να φτάσουν σε αρκετά υψηλά επίπεδα παραγωγής ώστε να ανταγωνιστούν τους αποκλειστικούς δέκτες GPS.

3.9 Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της βιομηχανίας εφαρμογών για το ευρωπαϊκό GNSS, η Επιτροπή θα πρέπει να δώσει έμφαση στη δημιουργία και ανάπτυξη θυλάκων καινοτομίας.

3.10 Η Επιτροπή θα μπορούσε να συμβάλει στην τόνωση της ανάπτυξης εφαρμογών, προϊόντων και υπηρεσιών για το GNSS στρατολογώντας μεγάλες εταιρείες ως υπέρμαχους του προγράμματος. Αυτές θα μπορούσαν να ηγηθούν της ανάπτυξης συσπειρώσεων ΜΜΕ σε συγκεκριμένους τομείς εφαρμογών ή πεδία προϊόντων/αγορών.

3.11 Η ενθάρρυνση και η στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας θα είναι καθοριστική για την επιτυχημένη συμμετοχή των ΜΜΕ στην ανάπτυξη της αγοράς για τις εφαρμογές GNSS. Το πρόγραμμα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της συμμετοχής των ΜΜΕ.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Στρατηγική

4.1.1 Τα προγράμματα GALILEO και EGNOS πρέπει να αποτελέσουν το βασικό πρότυπο GNSS στην Ευρώπη.

4.1.2 Η ΕΕ θα πρέπει να επεκτείνει άμεσα το σύστημα EGNOS προκειμένου αυτό να καλύπτει όλα τα μείζονα αεροδρόμια στην Αφρική. Αυτό θα αποτελέσει σοφή μακροπρόθεσμη στρατηγική κίνηση, η οποία θα πρέπει να πραγματοποιηθεί πριν δραστηριοποιηθούν οι ανταγωνιστές μας, ιδίως η Κίνα.

4.1.3 Η υπηρεσία EGNOS λειτουργεί εδώ και πάνω από ένα χρόνο. Τα προγράμματα μάρκετινγκ και καινοτομίας θα πρέπει να αποκτήσουν πιο επείγοντα χαρακτήρα.

4.1.4 Η Επιτροπή και η GSA ανταποκρίνονται με επιτυχία σε μια πολύ δύσκολη αποστολή και με περιορισμένους πόρους. Ίσως θα πρέπει άμεσα να συναφθεί σύμβαση με μια εξειδικευμένη εταιρεία για την εμπορία του ευρωπαϊκού GNSS. Η εμπορική ανάπτυξη των EGNOS και GALILEO έχει καθοριστική σημασία για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία, ενώ ελάχιστη πρόοδος έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα όσον αφορά αυτήν την καίρια και σύνθετη πρόκληση.

4.1.5 Η ΕΕ χρειάζεται μια επιθετική στρατηγική ανάπτυξης της αγοράς, υπό την καθοδήγηση μιας ομάδας εξαιρετικά ικανών επαγγελματιών, με σαφείς και μετρήσιμους στόχους.

4.1.6 Η ξεκάθαρη ηγεσία και η πλήρης στήριξη της ΕΕ είναι απαραίτητες για την εξάλειψη κάθε αβεβαιότητας που περιβάλλει το GNSS.

4.1.7 Η εμπιστοσύνη στην ηγεσία και τη διαχείριση των προγραμμάτων GNSS είναι καθοριστική για τη στήριξη εντός της ΕΕ και στην αγορά. Οι σημερινές δομές ηγεσίας και διαχείρισης θα πρέπει να εξεταστούν για να εκτιμηθεί εάν χρειάζονται αλλαγές και ποιες είναι αυτές.

4.1.8 Θα πρέπει να αναζητηθεί επιπλέον χρηματοδότηση για τα προγράμματα μάρκετινγκ και καινοτομίας μέσω της δημιουργικής εργασίας και των συνεργειών με άλλες πρωτοβουλίες, όπως το Ψηφιακό θεματολόγιο και η Ένωση καινοτομίας.

4.1.9 Μια στρατηγική μάρκετινγκ και καινοτομίας που θα βασίζεται στις επόμενες πτυχές αξιακής αλυσίδας/προϊόντος/αγοράς είναι απαραίτητη για καθέναν από τους τομείς της βιομηχανίας των επόμενων σταδίων: ηλεκτρονική, λογισμικό, κινητή τηλεφωνία, ραδιοφωνία, υλισμικό και υπηρεσίες.

4.1.10 Η Επιτροπή θα πρέπει να διερευνήσει τους τομείς, στους οποίους θα μπορούσαν να υιοθετηθούν νέοι κανόνες για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των ευρωπαϊκών εφαρμογών και τεχνολογιών GNSS.

4.1.11 Θα πρέπει να προσδιορισθούν ρυθμιστικά μέτρα που ευνοούν την επιλογή τεχνολογιών EGNOS/GALILEO έναντι υποδεέστερων τεχνολογιών, ιδίως όσον αφορά εφαρμογές που απαιτούν εμπιστοσύνη στη συνεχή παροχή της υπηρεσίας ή υψηλό επίπεδο ακρίβειας και ακεραιότητας, ή όσον αφορά την ασφάλεια.

4.1.12 Η ΕΕ θα πρέπει να αξιοποιήσει την ισχύ της στα ευρωπαϊκά φόρουμ βιομηχανικών προτύπων (μεταφορές, αεροπλοΐα, γεωργία κλπ.) για να προτιμηθεί η τεχνολογία EGNOS/GALILEO και για την προώθηση της υπάρχουσας διαλειτουργικότητας μεταξύ GALILEO και GPS.

4.1.13 Η μείωση του κόστους των τσιπ δέκτη EGNOS/GALILEO ώστε να είναι μικρότερο από αυτό των τσιπ αποκλειστικού δέκτη GPS πρέπει να αποτελεί μείζονα στρατηγική προτεραιότητα. Οι καμπύλες εμπειρίας της μαζικής παραγωγής είναι καθοριστικές για την παραγωγή τσιπ δέκτη χαμηλού κόστους και κατά συνέπεια για την υιοθέτησή τους από τους παρόχους υπηρεσιών.

4.1.14 Θα πρέπει να καταβληθούν έντονες προσπάθειες για την ανάπτυξη συνεργειών με τις πρωτοβουλίες για το Ψηφιακό θεματολόγιο και την Ένωση καινοτομίας με στόχο κοινά προγράμματα καινοτομίας και μάρκετινγκ.

4.1.15 Θα πρέπει να δοθεί ειδική έμφαση στην τόνωση και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ ώστε να παρέχουν εφαρμογές GNSS.

4.1.16 Θα πρέπει να υλοποιηθεί ένα ειδικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη θυλάκων καινοτομίας, το οποίο θα καλύπτει όλα τα δυνητικά προϊόντα και αγορές των προγραμμάτων EGNOS και GALILEO.

4.1.17 Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας αξιακός χάρτης που θα περιλαμβάνει όλες τις εταιρείες και τους οργανισμούς που θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να συμμετάσχουν στη δημιουργία τεχνολογίας, εφαρμογών και υπηρεσιών για το EGNOS/GALILEO. Ο αξιακός χάρτης θα δείχνει τις υπάρχουσες και τις δυνητικές συνδέσεις μεταξύ των διαφόρων παραγόντων και θα αποτελεί ισχυρό στρατηγικό μέσο εντοπισμού ευκαιριών, ανάλυσης προβλημάτων και χάραξης σχεδίων.

4.1.18 Θα πρέπει να εντοπισθούν και να στρατολογηθούν μεγάλες εταιρείες προκειμένου να προωθήσουν επίσημα και να ηγηθούν της ανάπτυξης εφαρμογών GNSS στην Ευρώπη.

4.2 Καινοτομία

4.2.1 Η ποιότητα της τεχνολογίας και των υπηρεσιών EGNOS/GALILEO που θα κυκλοφορήσουν στην αγορά πρέπει να είναι πάντοτε υψηλότερη. Θα πρέπει να διατηρηθεί ο αυστηρός ποιοτικός έλεγχος στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και στην εφαρμογή της σε επίπεδο τελικού χρήστη.

4.2.2 Θα πρέπει να βρεθούν νέες πηγές διαφοροποίησης πέραν της ακρίβειας και της ακεραιότητας, ενδεχομένως μέσω ενός καινοτόμου επιχειρηματικού προτύπου, το οποίο δημιουργεί νέα ενισχυμένα προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες που συνδυάζονται με άλλες τεχνολογίες και υπηρεσίες.

4.2.3 Θα πρέπει, σε συνεργασία με τα προγράμματα για το Ψηφιακό θεματολόγιο και την Ένωση καινοτομίας, να ενθαρρυνθούν τα έξυπνα προϊόντα και υπηρεσίες που θα χρησιμοποιούν ολοκληρωμένες τεχνολογίες και συνιστώσες υπηρεσιών.

4.2.4 Το φόρουμ για τις εφαρμογές θα πρέπει να αναζητήσει συμμετέχοντες πέραν των σημερινών τομέων τεχνολογίας και υπηρεσιών. Τούτο θα ενισχύσει την καινοτομία και τη δημιουργική σκέψη πέραν των σημερινών πηγών.

4.2.5 Η ανάπτυξη τσιπ διπλού δέκτη GPS/EGNOS/GALILEO χαμηλού κόστους θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα.

4.2.6 Απαραίτητη είναι μια στρατηγική που θα αξιοποιεί επαρκώς τις καμπύλες εμπειρίας της μαζικής παραγωγής, οι οποίες είναι καθοριστικές για την παραγωγή τσιπ δέκτη χαμηλού κόστους, προ-

κειμένου τα τσιπ δέκτη EGNOS/GALILEO να μπορούν να ανταγωνιστούν τα αντίστοιχα τσιπ αποκλειστικού δέκτη GPS σε επίπεδο κόστους.

4.3 Μάρκετινγκ

4.3.1 Το έργο της ανάπτυξης της αγοράς εφαρμογών GNSS θα πρέπει να ανατεθεί σε επαγγελματίες από τον χώρο του μάρκετινγκ. Οι σημερινές δομές και το προσωπικό θα πρέπει να επανεξετασθούν με βάση αυτήν την ανάγκη. Ίσως θα πρέπει να συναφθεί σύμβαση με μια εξειδικευμένη εταιρεία για την εκτέλεση των εργασιών αυτών, υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής και της GSA.

4.3.2 Ένα ενδεδειγμένο, καλοσχεδιασμένο και πλήρως χρηματοδοτημένο σχέδιο μάρκετινγκ είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εκτέλεση του σχεδίου δράσης.

4.3.3 Θα πρέπει να τεθούν έξυπνοι στόχοι για την αύξηση του μεριδίου των μεταγενέστερων εσόδων του GNSS παγκοσμίως. Οι στόχοι θα πρέπει να τεθούν ανά αγορά-στόχο/αξιακή αλυσίδα.

4.3.4 Θα πρέπει να αναπτυχθεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική ονόματος για το σύστημα EGNOS/GALILEO ώστε να ευθυγραμμιστούν οι στόχοι, να αναδειχθεί η αξία του ονόματος, να απλουστευθεί η επικοινωνία με την αγορά και να αποσαφηνισθούν οι προτεραιότητες σε επίπεδο μάρκετινγκ.

4.3.5 Μια καλά χρηματοδοτημένη και ορθά στοχευμένη εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού θα πρέπει να υλοποιηθεί προκειμένου να προωθηθεί το σύστημα EGNOS/GALILEO στους πολίτες. Αυτό θα πρέπει να συμβεί αποκλειστικά στο πλαίσιο μιας κατάλληλης στρατηγικής ονόματος.

4.3.6 Θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα σήμα ποιότητας για κάθε εγκεκριμένη τεχνολογία EGNOS/GALILEO, ώστε το όνομα EGNOS/GALILEO να προστατευθεί από ενδεχόμενη δυσφήμιση.

4.3.7 Θα πρέπει να στρατολογηθούν «ιεραπόστολοι» που θα διαδώσουν το μήνυμα και θα παρακινήσουν τις ΜΜΕ να αξιοποιήσουν αυτήν την ευκαιρία ανάπτυξης.

4.3.8 Απαιτείται επίσης ο εντοπισμός και η προσέλκυση φορέων με επιρροή σε όλες τις αγορές-στόχους, ιδίως μεταξύ των μεγάλων εταιρειών, για να προωθήσουν την τεχνολογία.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη χρήση σαρωτών σώματος σε αερολιμένες της ΕΕ»

COM(2010) 311 τελικό

(2011/C 107/10)

Εισηγητής: ο κ. **Bernardo HERNANDEZ BATALLER**

Στις 15 Ιουνίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη χρήση σαρωτών σώματος σε αερολιμένες της ΕΕ

COM(2010) 311 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται την ανάγκη να καταστεί η ασφάλεια των αερομεταφορών άξιο προστασίας έννομο αγαθό. Ωστόσο, κρίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να σταθμίσει το ζήτημα με τρόπο πιο σφαιρικό, εξετάζοντας ως βασικά στοιχεία του συστήματος «την ανταλλαγή πληροφοριών και την ανάλυση του ανθρώπινου παράγοντα», αντί να περιορίζεται στη χρήση τεχνολογιών που ενέχουν κινδύνους και εγείρουν ορισμένα, μέχρι σήμερα αναπάντητα, ερωτήματα.

1.2 Η χρήση αυτού του τύπου σαρωτή θα μπορούσε να υπονομεύσει σε μεγάλο βαθμό την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, πλήττοντας την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τον ιδιωτικό βίο και την προστασία των προσωπικών δεδομένων μέσω της αδικαιολόγητης αποθήκευσης, εκτύπωσης, διαβίβασης ή διατήρησης εικόνων, οι οποίες μπορούν μεταγενέστερα να διαδοθούν. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο επιβάτης θα πρέπει να έχει δικαίωμα επιλογής αν θα υποβληθεί ή όχι σε αυτού του είδους τον έλεγχο (ρήτρα εξάιρεσης) και, όποια και αν είναι η επιλογή του, να διατηρεί το δικαίωμα να επιβιβαστεί στο αεροπλάνο. Σε κάθε περίπτωση όμως, είναι αναγκαίο να θεσπισθούν αυστηρές νομικές εγγυήσεις που θα προστατεύουν τους επιβάτες που αρνούνται αυτόν τον τύπο ελέγχου από οποιαδήποτε πρόσθετη επιβάρυνση όπως πολύωρη αναμονή σε ουρές για έλεγχο ή υπερβολικά ενδελεχείς τεχνικές ελέγχου.

1.3 Όσον αφορά την προστασία της υγείας, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει τεκμηριωμένες μελέτες για τις πιθανές επιπτώσεις αυτών των συσκευών στην υγεία των επιβατών και του προσωπικού (που συχνά υποβάλλεται στους ίδιους ελέγχους λόγω της εργασίας του)· σε περίπτωση αμφιβολιών, είναι προτιμότερη η χρήση διαφορετικού τύπου συσκευών.

1.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι στην ανακοίνωση δεν γίνεται καμία αναφορά στο δικαίωμα πραγματικής

προσφυγής του οποίου θα πρέπει να απολαύει το ασθενέστερο μέρος (εν προκειμένω ο επιβάτης που χρησιμοποιεί τις αεροπορικές εταιρείες και τα αεροδρόμια), καθότι χωρίς την επαρκή κατοχύρωση του δικαιώματος στη δικαστική προστασία, δεν διασφαλίζεται ούτε η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων.

1.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι εναλλακτικές προς τη χρήση σαρωτών ασφαλείας ή σαρωτών σώματος λύσεις. Μία από τις λύσεις αυτές είναι η χρήση τεχνικών μέσων σχηματικού εντοπισμού και αναγνώρισης πηγών κινδύνου οι οποίες μπορούν να προσδιοριστούν μεταγενέστερα με μεγαλύτερη ακρίβεια με έλεγχο μέσω ψηλαφίσματος.

2. Εισαγωγή και περιεχόμενο της ανακοίνωσης

2.1 Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θίγει το ζήτημα των σαρωτών ασφαλείας, η χρήση των οποίων ρυθμίζεται από την εκάστοτε εθνική νομοθεσία— αρχίζει να αυξάνεται στα αεροδρόμια της ΕΕ.

2.2 Κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μόνο ένα κοινό ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για τις αερομεταφορές μπορεί να εγγυηθεί μια εναρμονισμένη και επισταμένη εξέταση του ζητήματος της χρήσης σαρωτών σώματος στα αεροδρόμια.

2.3 Η προστασία των αερομεταφορών, σύμφωνα πάντα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντιμετωπίζει σήμερα νέους τύπους απειλών, για τις οποίες οι παραδοσιακές τεχνολογίες ασφαλείας που χρησιμοποιούνται στα αεροδρόμια δεν μπορούν να παράσχουν επαρκή και αποτελεσματική λύση. Ως εκ τούτου, ορισμένα κράτη μέλη έχουν αρχίσει να δοκιμάζουν και να εγκαθιστούν στα αεροδρόμιά τους σαρωτές σώματος, με αποτέλεσμα την εφαρμογή διαφορετικών κανόνων ασφαλείας από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

2.3.1 «Σαρωτής σώματος» είναι ο γενικός όρος που χρησιμοποιείται για τη δήλωση τεχνολογικών εφαρμογών που επιτρέπουν τον εντοπισμό κρυμμένων αντικειμένων κάτω από τα ρούχα. Οι τεχνολογίες αυτές χρησιμοποιούν ποικίλους τύπους ακτινοβολίας, οι οποίοι διαφέρουν ως προς το μήκος κύματος και την ενέργεια που εκπέμπουν προκειμένου να ανιχνεύσουν οποιοδήποτε υλικό διαφορετικό από το ανθρώπινο δέρμα.

2.4 Σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να καθιερώσουν στα αεροδρόμιά τους τη χρήση σαρωτών σώματος α) ασκώντας το δικαίωμά τους να λαμβάνουν αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας από τα ισχύοντα που απαιτούνται στο σύνολο της ΕΕ ή β) ασκώντας προσωρινά (για μέγιστο διάστημα 30 μηνών) το δικαίωμά τους να διεξάγουν δοκιμές με νέες τεχνικές μεθόδους ή διαδικασίες.

2.5 Ως προς το ζήτημα της υγείας και πιο συγκεκριμένα τη χρήση ιοντίζουσας ακτινοβολίας, η ενωσιακή νομοθεσία, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, όχι μόνο θέτει συγκεκριμένα ανώτατα όρια επιτρεπόμενης ακτινοβολίας (ad hoc και ανά έτος), αλλά απαιτεί και νόμιμη αιτιολόγηση της ανάγκης έκθεσης του ατόμου σε αυτή την ακτινοβολία και επιβάλλει τη λήψη μέτρων προστασίας για τον περιορισμό αυτής της έκθεσης στο ελάχιστο.

2.6 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει ότι η θεμελιώδης αρχή του ενωσιακού αλλά και του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου είναι η απαγόρευση της εισόδου στο αεροπλάνο επικινδύνων αντικειμένων όπως όπλα, μαχαίρια ή εκρηκτικά (τα λεγόμενα «απαγορευμένα αντικείμενα»).

2.6.1 Αυτό το κοινό κανονιστικό πλαίσιο αναφέρεται στη λεγόμενη «ενιαία ασφάλεια», η οποία εφαρμόζεται ήδη –αν και όχι ακόμη πλήρως– σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ και η οποία στο μέλλον θα διευκολύνει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο τόσο τη λειτουργία του τομέα όσο και το ίδιο το επιβατικό κοινό.

2.7 Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την ασφάλεια των αερομεταφορών περιλαμβάνει έναν κατάλογο με τις μεθόδους και τις τεχνολογικές εφαρμογές ελέγχου και επιθεώρησης από τις οποίες καλούνται να επιλέξουν τα κράτη μέλη και/ή οι αερολιμένες τα απαραίτητα στοιχεία για την αποτελεσματική και αποδοτική εκτέλεση των σχετικών καθηκόντων τους.

2.7.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι η τρέχουσα νομοθεσία δεν επιτρέπει στις αρχές των αερολιμένων να αντικαθίστουν συστηματικά τις μέχρι σήμερα αναγνωρισμένες μεθόδους ή τεχνολογικές εφαρμογές ελέγχου με σαρωτές σώματος. Προκειμένου να χορηγηθεί εξουσιοδότηση για τη χρήση αυτών των σαρωτών ως συμπληρωματικής μεθόδου ασφαλείας στις αερομεταφορές, απαιτείται σχετική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει της διαδικασίας της επιτροπολογίας με την έγκριση των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρές και σημαντικές επιφυλάξεις για την προσέγγιση που ακολουθεί η ανακοίνωση της Επιτροπής. Διαφάνει κατ' αρχήν με την ενδεχόμενη υιοθέτηση και εφαρμογή ενός μελλοντικού κανονισμού, που θα μπορούσε να πλήττει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου. Δεδομένου, πάντως, ότι πρόκειται

για ταχέως εξελισσόμενες τεχνολογίες, η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να ταχθεί υπέρ μόνο ενός απολύτως αξιόπιστου μηχανισμού ασφαλείας, το οποίο δεν θα πλήττει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου, δεν θα είναι επιβλαβές για την ανθρώπινη υγεία και θα χρησιμοποιεί λιγότερο «επιθετική» τεχνολογία.

3.1.1 Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνονται, αν μη τι άλλο, νομικές ελλείψεις σε ορισμένα σημεία της ανακοίνωσης.

3.1.2 Πρόκειται, πρώτον, για την αμφίβολη σύνδεση του κύριου στόχου της εν λόγω νομοθετικής πράξης (της γενικευμένης, δηλαδή, χρήσης σε όλα τα αεροδρόμια της ΕΕ των σαρωτών σώματος) με την επίτευξη των μεγαλύτερων δυνατών επιπέδων ασφαλείας στις αερομεταφορές. Τούτο δε παρά τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η αυτή η χρήση θα ήταν προαιρετική όσον αφορά τους σαρωτές, όχι όμως και για την επιλογή των πινακίων να υποβληθούν ή όχι στον συγκεκριμένο έλεγχο. Πριν από την υιοθέτηση ενός μέτρου αυτής της εμβέλειας θα πρέπει να ελεγχθεί η «αναλογικότητα» μεταξύ της ανάγκης υιοθέτησής του και άλλων παραμέτρων όπως το κόστος χρήσης αυτών των σαρωτών σώματος. Δεδομένων των σοβαρών επιφυλάξεων όσον αφορά την αξιοπιστία τους, την ασφάλειά τους για την ανθρώπινη υγεία και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η εγκατάσταση αυτών των συστημάτων (κόστος αγοράς βασικού εξοπλισμού και του συμπληρωματικού υποστηρικτικού λογισμικού) σε όλα τα αεροδρόμια της ΕΕ κρίνεται επί του παρόντος υπερβολικά δαπανηρή για τον κρατικό προϋπολογισμό. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, ότι σε μια ταχέως εξελισσόμενη αγορά όπως η συγκεκριμένη, είναι πιο λογικό να περιμένουμε την έλευση άλλων, πιο προηγμένων, τεχνολογιών, οι οποίες θα είναι λιγότερο «επιθετικές» και θα ανταποκρίνονται καλύτερα στον επιδιωκόμενο στόχο, την ασφάλεια των αερομεταφορών. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι εναλλακτικές προς τη χρήση σαρωτών ασφαλείας ή σαρωτών σώματος λύσεις. Μία από τις λύσεις αυτές είναι η χρήση τεχνικών μέσων σχηματικού εντοπισμού και αναγνώρισης πηγών κινδύνου οι οποίες μπορούν να προσδιοριστούν μεταγενέστερα με μεγαλύτερη ακρίβεια με έλεγχο μέσω ψηλαφίσματος.

3.1.3 Επιπροσθέτως, ελέγχεται ως άστοχος ο αυστηρός περιορισμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως απόρροια της μελλοντικής εφαρμογής του κανονισμού. Δυστυχώς, σε δικαστήριο της αμερικανικής πολιτείας της Φλόριδα όπου χρησιμοποιείται η τεχνολογία των χιλιοστομετρικών κυμάτων, οι επιθεωρητές είχαν αποθηκεύσει 35 000 φωτογραφίες, οι οποίες διέρρευσαν στο Διαδίκτυο, με αποτέλεσμα την παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων χιλιάδων ατόμων.

3.1.4 Τέλος, αμφισβητείται ακόμα και η επιλογή του τύπου της νομοθετικής πράξης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά και η διαδικασία υιοθέτησής της.

3.2 Συμπερασματικά, προκύπτει ότι στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα τρία κριτήρια που έχουν θεσπιστεί στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, ήτοι η αναγκαιότητα, η αναλογικότητα και η νομιμότητα. Πρόκειται για κριτήρια με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται όλα τα μέτρα που λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές μιας Ένωσης ή ενός κράτους δικαίου προς αποφυγήν τυχόν περιστολής ή παραβίασης μέρους των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ατόμου.

3.2.1 Ως προς την πρώτη παράμετρο, την αντιστοιχίση του προτεινόμενου μέτρου (τη χρήση των σαρωτών σώματος) με την τήρηση των μέγιστων προδιαγραφών ασφαλείας των αερομεταφορών, υπάρχουν επίσης σοβαρές ενστάσεις.

3.2.2 Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ρητά στο σημείο της ίδιας της ανακοίνωσης όπου αξιολογούνται τα αποτελέσματα της καθιέρωσης νέων μεθόδων και τεχνολογικών εφαρμογών –και κατόπιν ποικίλων περιστατικών παραβίασης των κανόνων ασφαλείας των αερομεταφορών τα τελευταία χρόνια– ότι αυτή καθιέρωση «αποδεικνύεται όλο και πιο αναποτελεσματική». Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι «απαιτείται μια πιο σφαιρική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας η βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών και η ανάλυση ανθρώπινου παράγοντα (...) θα αποτελέσουν βασικά στοιχεία στο μέλλον».

3.2.3 Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η εκτίμηση συμπίπτει με τη θέση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων ο οποίος, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατήρτισε ειδική έκθεση με θέμα την αμφιλεγόμενη νομοθεσία. Παράλληλα, υπεραμύνθηκε αυτής της προσέγγισης σε όλες τις γνωμοδοτήσεις του σχετικά με την εφαρμογή ευρωπαϊκών μέτρων ασφαλείας έναντι των τρομοκρατικών απειλών.

3.2.4 Πρέπει να βρεθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ αφενός της ανάγκης να υπάρξει πανευρωπαϊκή προσέγγιση –χωρίς διακρίσεις– του προβλήματος της ασφάλειας των αερομεταφορών και της οριστικής εφαρμογής της «ενιαία ασφάλειας» και αφετέρου του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων (ιδίως όσον αφορά στη συγκατάθεση του κάθε επιβάτη να υποβάλλεται οικειοθελώς στους ελέγχους με βάση τις συγκεκριμένες τεχνολογίες).

3.2.5 Ακόμα πιο κάθετη χαρακτηρίζεται η θέση της ομάδας μελέτης για το άρθρο 29 της οδηγίας 95/46/Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οποία στην έκθεσή της στις 11 Φεβρουαρίου 2009 σημειώνει ότι αυτοί οι σαρωτές δεν αποτελούν εναλλακτική λύση σε άλλες ήδη εν χρήση μεθόδους ανίχνευσης στοιχείων που απειλούν την ασφάλεια των αερομεταφορών. Συμπεραίνει δε ότι μέχρι σήμερα δεν συντρέχουν λόγοι αντικατάστασης των ισχυόντων μέτρων ελέγχου στα αεροδρόμια με τους συγκεκριμένους σαρωτές.

3.3 Δευτερευόντως, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη διαφωνία της στο ζήτημα του ισχυρού πλήγματος που συνιστά η εφαρμογή της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.3.1 Τα θιγόμενα θεμελιώδη δικαιώματα έρχονται σε αντίθεση με την ευρεία ανάλυση του κόστους της εγκατάστασης των σαρωτών στα αεροδρόμια ως βασικό επιχείρημα υπέρ της εγκατάστασής τους.

3.3.2 Εν προκειμένω, τίθεται θέμα κατάλληλης αξιολόγησης της ισορροπίας μεταξύ ελευθεριών και ασφάλειας, μια παράμετρος που χρήζει για διάφορους λόγους επισταμένης κανονιστικής ερμηνείας.

3.3.3 Αφενός, τα περισσότερα θιγόμενα δικαιώματα και ελευθερίες είναι –σχεδόν αποκλειστικά– εκείνα που περιλαμβάνονται σε αυτό που το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων έχει

χαρακτηρίσει σκληρό και απαραβίαστο πυρήνα της δημόσιας τάξης, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

3.3.4 Συνεπώς, οποιοσδήποτε περιορισμός τους πρέπει να γίνεται κατ' εξαίρεση, και εφόσον δεν υπάρχουν περιθώρια παρεμβολής νομικά λιγότερο αυστηρών εναλλακτικών λύσεων, να υπόκειται σε έλεγχο από υπερεθνικούς φορείς και να είναι συμβατός με τα ήθη μιας προηγμένης δημοκρατικής κοινωνίας. Σε κάθε περίπτωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να συμπεριλάβει στον μελλοντικό κανονισμό ειδικές συνοπτικές διαδικασίες ή να παραπέμψει στις ήδη ισχύουσες στα κράτη μέλη, προκειμένου να αντιμετωπίζει τυχόν παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

3.3.5 Αφετέρου, όπως υπενθυμίζει η γενική εισαγγελέας κ. Sharpston στις προτάσεις της στην Υπόθεση C-345/06 (γνωστή και ως Υπόθεση Heinrich), η οποία επίσης αφορούσε σε νομοθετική πράξη σχετική με την ασφάλεια στις αερομεταφορές, δεν συντρέχουν στην ΕΕ λόγοι αναστολής ή περιορισμού των εγγυήσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων εν ονόματι της πρόληψης κινδύνων για τη δημόσια ασφάλεια σε δύσκολους καιρούς ή ιδιαίζουσες συνθήκες που ενέχουν ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο.

3.4 Ως προς την υγεία των επιβατών και του προσωπικού που εκτίθεται στην ακτινοβολία των σαρωτών λόγω της φύσης της εργασίας του, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ανησυχία της. Από αυτήν την άποψη, και ιδιαίτερα όσον αφορά το ζήτημα των εγγυήσεων για την ανθρώπινη υγεία που θα πρέπει να παρέχονται στην περίπτωση επανειλημμένης χρήσεως αυτών των υπερσύγχρονων συσκευών, η ΕΟΚΕ ζητά οι συσκευές αυτές να χρησιμοποιούνται από κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό. Για τον σκοπό αυτόν, είναι απαραίτητο να προβλεφθούν κατάλληλοι όροι εργασίας και αμοιβής. Η αύξηση του αριθμού ειδικευμένου προσωπικού θα συμβάλει ώστε να περιοριστεί ο αριθμός επανειλημμένων και βλαβερών για την υγεία ελέγχων μέσω ανιχνευτών μετάλλων.

3.5 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα τίθεται ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, βάσει ακλόνητων, αξιόπιστων και εμπειροστατωμένων επιστημονικών ερευνών και πορισμάτων προς όφελος των επιβατών και με γνώμονα την ελάχιστη δυνατή έκθεσή τους σε εξαιρετικά επιβλαβείς συνθήκες. Επιπλέον, πρέπει να προβλεφθούν ειδικές ρυθμίσεις για τους πιο ευάλωτους ή ευπαθείς επιβάτες όπως οι έγκυες, τα βρέφη, τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή τα άτομα που πάσχουν από συγκεκριμένες ασθένειες που καθιστούν μη ενδεδειγμένο τον έλεγχο.

3.6 Τέλος, τίθεται το ερωτήματα γιατί δεν έχει ακόμα προσκομιστεί καμία απόδειξη του αβλαβούς χαρακτήρα της χρήσης των σαρωτών για την ανθρώπινη υγεία, καθώς και γιατί δεν έχει ακόμα καταρτιστεί –προκειμένου για την διάδοσή τους– ένας κώδικας ορθών πρακτικών σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Υπό αυτή την έννοια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να αναλύσει εις βάθος τα πρωτόκολλα προκειμένου αυτά να ανταποκρίνονται στις ανησυχίες που εγείρει το ζήτημα του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και να ενημερώσει καταλλήλως το ευρύ επιβατικό κοινό ότι η χρήση των σαρωτών είναι πάντα προαιρετική.

3.6.1 Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να προσφέρεται η επιλογή αποφυγής του ελέγχου με σαρωτές και να παρέχονται στέρεες εγγυήσεις βάσει του κανονιστικού πλαισίου ότι, εφόσον διενεργείται ο συγκεκριμένος έλεγχος, τα άτομα δεν θα πρέπει να ταλαιπωρούνται επιπροσθέτως λόγω ενοχλητικών καθυστερήσεων στις ουρές ελέγχου ή σχοινοτενών τεχνικών καταγραφής δεδομένων, πρόνοιες οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.7 Άλλη πτυχή που προκαλεί αμηχανία είναι η έμφαση που δίνεται στην ορολογία και η θεματική παρουσίαση της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.7.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί εκ νέου τον όρο «σαρωτές ασφαλείας» αντί του όρου «σαρωτές σώματος». Η παρατήρηση δεν αφορά στην ελληνική μετάφραση σ.τ.μ. που είχε χρησιμοποιηθεί προηγουμένως στη δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε επί του ίδιου θέματος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει του ψηφίσματος της 23ης Οκτωβρίου 2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3.7.2 Η αλλαγή στους όρους βασίζεται στην τεχνική βελτίωσης της πολιτικής ορθότητας της ανακοίνωσης, προκειμένου αυτή να γίνει αποδεκτή, όπως καταδεικνύει άλλωστε η θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπέρ της συμπεριληψής των συσκευών στα μέτρα ασφαλείας των αερομεταφορών που πρέπει να ληφθούν στα αεροδρόμια των κρατών μελών της ΕΕ.

3.7.3 Έτσι, λόγου χάρι, στο σημείο 34 της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σημειώνεται ότι οι σαρωτές σώματος μπορούν να αντικαταστήσουν πλήρως τις υπόλοιπες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ασφάλεια των αερομεταφορών.

3.7.4 Ομοίως, στο σημείο 45 της ανακοίνωσης προεξοφλούνται τα εξής: «(...) είναι σαφές ότι δεδομένης της τεχνολογίας που είναι διαθέσιμη σήμερα, οι σαρωτές σώματος θα είχαν μεγιστοποιήσει την πιθανότητα ανίχνευσης των απειλών και θα μας παρέχουν σημαντικά βελτιωμένη αποτρεπτική ικανότητα».

3.7.5 Στο δε σημείο 82 επαναλαμβάνεται ότι η γενικευμένη χρήση αυτών των σαρωτών θα επέτρεπε «σε μεγαλύτερους αερολιμένες να αποκτήσουν μεγαλύτερη ευελιξία και τη δυνατότητα για περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας των αερομεταφορών».

3.7.6 Λόγω των πάσης φύσεως αβεβαιοτήτων που γεννά η χρήση αυτών των συσκευών και δεδομένης της αναντίρρητης παραβίασης των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου που αυτή συνεπάγεται, κρίνεται σκόπιμος η σύνταξη ενός πιο εμπεριστατωμένου κειμένου που θα εκθίεται με τρόπο αντικειμενικό την κατάσταση των πραγμάτων και τις εναλλακτικές λύσεις.

3.7.7 Αυτές οι ιδιαιτερότητες ως προς τον τρόπο διατύπωσης της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πιστοποιούν τους ανω-

τέρω ισχυρισμούς μας περί του τύπου της πράξης (κανονισμός) και της διαδικασίας που ακολουθείται για την υιοθέτησή του (διαδικασία επιτροπολογίας).

3.8 Συμπερασματικά, η ανακοίνωση γεννά σοβαρές επιφυλάξεις όχι όσον αφορά στη νομιμότητα, αλλά κατά πόσο νομιμοποιείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να την εκδίδει ως έχει.

3.8.1 Ασφαλώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να δρα εντός αυτού του πλαισίου βάσει των αρμοδιοτήτων που προβλέπει το άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 300/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

3.8.2 Εντούτοις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα όφειλε να είναι πιο προσεκτική κατά τον καταρτισμό μιας τόσο αμφιλεγόμενης πρότασης, κυρίως λόγω των πρόσφατων εμπειριών, οι οποίες εξαιτίας της αντιστοιχίας νομικής αμφισβήτησης, την εξανάγκασαν να τροποποιήσει συναφείς νομοθετικές πράξεις της.

3.8.3 Υπό αυτές τις συνθήκες, κρίνεται πιο ενδεδειγμένη η επιλογή της απόφασης προς τα κράτη μέλη, ή ακόμα καλύτερα της σύστασης, η οποία θα προσφέρει περισσότερα περιθώρια ελιγμών στις αρμόδιες αρχές και χρόνου (προαιρετικών) δοκιμών για τη χρήση των σαρωτών.

3.8.4 Αντιστοίχως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η διαδικασία της επιτροπολογίας που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ψήφιση της μελλοντικής νομοθετικής πρότασης –ακόμα και εάν θεωρείται νομικά έγκυρη– κρίνεται υπερβολικά αδιαφανής και περιοριστική για τον καταρτισμό μιας τόσο ιδιάζουσας νομοθετικής πράξης.

3.8.5 Πόσω μάλλον αν ληφθεί υπόψη η Συνθήκη της Λισσαβώνας η οποία, δυνάμει του νέου άρθρου 290 της ΣΛΕΕ, θέτει τις βάσεις ενός νέου μηχανισμού άσκησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των αρμοδιοτήτων που τις έχει αναθέσει το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, παρέχοντας τη δυνατότητα στα δύο όργανα να ανακαλέσουν την εξουσιοδότηση χωρίς περαιτέρω τεκμηρίωση (άρθρο 290 παράγραφος 2 στοιχείο α). Υπό αυτό το πρίσμα –και δεδομένων των αλλαγών που αναμένεται να επιφέρει στον νομικό πολιτισμό η πρόταση κανονισμού, όταν αυτός τελικά τεθεί σε ισχύ– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εκτιμήσει κατά πόσον πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα εντός ενός ευρύτερου θεσμικού πλαισίου. Αυτό το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο θα είναι πιο πρόσφορο για τον δημόσιο διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων και για τη συζήτηση του θέματος από τα πολιτικά κόμματα όπως προβλέπεται, δηλαδή, σε μια κοινοβουλευτική δημοκρατία. Εξάλλου, αφ' ης στιγμής πρόκειται για θεμελιώδη δικαιώματα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλείται να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο, στοιχείο το οποίο δεν συνάδει με την επιτροπολογία.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα»

COM(2010) 471 τελικό — 2010/0252 (COD)

και με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακά τροφοδοτούμενη ανάπτυξη»

COM(2010) 472 τελικό

(2011/C 107/11)

Εισηγητής: ο κ. MCDONOGH

Την 7η Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 114 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα

COM(2010) 471 τελικό — 2010/0252 (COD).

Την 20ή Σεπτεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακά τροφοδοτούμενη ανάπτυξη

COM(2010) 472 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε με 108 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ συγχαιρεί την Επιτροπή για τα τρία έγγραφα του παρόντος ευρυζωνικού πακέτου. Είναι επίκαιρα, εμπεριστατωμένα και περιεκτικά.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αμέριστα τους στόχους του ψηφιακού θεματολογίου για την παροχή βιώσιμων οικονομικών και κοινωνικών οφελών από μια ψηφιακή ενιαία αγορά βασισμένη σε ταχεία και υπερταχεία πρόσβαση στο Διαδίκτυο, και εγκρίνει πλήρως τον φιλόδοξο στόχο ευρυζωνικότητας που περιλαμβάνεται σε αυτήν την εμβληματική πρωτοβουλία⁽¹⁾. Μολαταύτα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι

κατά τα επόμενα χρόνια θα πρέπει να καθορισθούν ακόμη πιο φιλόδοξοι στόχοι διασυνδεσιμότητας για να διατηρηθεί η παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης⁽²⁾.

1.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ανησυχία ότι η ανεργία εξακολουθεί να αυξάνεται σε όλη την ΕΕ, ειδικότερα μεταξύ των νέων (κάτω των 25 ετών)⁽³⁾. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επιτυχής εφαρμογή του ευρυζωνικού πακέτου έχει κρίσιμη σημασία για την αντιμετώπιση της ανεργίας μέσω της έξυπνης, βιώσιμης και άνευ αποκλεισμών ανάπτυξης στην Ευρώπη, όπως προβλέπει η στρατηγική «Ευρώπη 2020».

⁽¹⁾ COM(2010) 245 final/2: Έως το 2020, όλοι οι Ευρωπαίοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο με ταχύτητα άνω των 30 Megabits ανά δευτερόλεπτο (Mbps) και τουλάχιστον 50 % των ευρωπαϊκών νοικοκυριών πρέπει να έχουν συνδρομές με ταχύτητα άνω των 100Mbps. Το ψηφιακό θεματολόγιο επανέλαβε επίσης τον στόχο που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την παροχή βασικής ευρυζωνικής σύνδεσης σε όλους τους Ευρωπαίους έως το 2013.

⁽²⁾ Η Ν. Κορέα έχει καταστρώσει πρόγραμμα για την εφαρμογή διασυνδέσεων 1,000Mbps έως το 2012. Η κυβέρνηση ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επενδύσουν το ποσό των 34 τρισεκατομμυρίων Won (€23bn), που απαιτείται για το πρόγραμμα. Το ποσό αυτό ισοδυναμεί σχεδόν με τον ετήσιο προϋπολογισμό της χώρας για την παιδεία (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/click_on5/2011_line/9093991.stm).

⁽³⁾ Δείκτης ευρώ της Eurostat - 5/2011, 7 Ιανουαρίου 2011: Τον Νοέμβριο του 2010, το ποσοστό ανεργίας των νέων (κάτω των 25 ετών) ήταν 20,7 % στη ζώνη του ευρώ και 21,0 % στην ΕΕ27. Τον Νοέμβριο του 2009 ήταν 20,1 % και 20,5 % αντίστοιχα.

1.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι οι κανονιστικές αρχές που περιέχονται στο «ευρυζωνικό πακέτο» συνάδουν προς το αναθεωρημένο νομοθετικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες ⁽⁴⁾.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρχή της ουδετερότητας των δικτύων ⁽⁵⁾ είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον των διαδικτυακών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Λάβαμε υπόψη την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη δημόσια διαβούλευση για το ανοικτό Διαδίκτυο και την ουδετερότητα των δικτύων ⁽⁶⁾, και χαιρετίζουμε τη στήριξη της αρχής από την Αντιπρόεδρο της Επιτροπής, κ. Kroes ⁽⁷⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι πάροχοι υπηρεσιών με σημαντική ισχύ στην αγορά έχουν ισχυρά εμπορικά κίνητρα να ενεργήσουν αντίθετα προς την αρχή της ουδετερότητας των δικτύων και εις βάρος των συμφερόντων των πολιτών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι διατάξεις του πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες ⁽⁸⁾ ενδέχεται να απαιτούν περαιτέρω τροποποιήσεις για την ενίσχυση των εξουσιών των εθνικών ρυθμιστικών αρχών (ΕΡΑ), ώστε να διασφαλισθεί ότι το Διαδίκτυο θα παραμείνει ανοικτό σε ολόκληρη την Ευρώπη και ότι η αρχή της ουδετερότητας των δικτύων θα τηρείται πλήρως από τους παρόχους υπηρεσιών.

1.6 Η ΕΟΚΕ επισύρει την προσοχή της Επιτροπής στις πολυάριθμες προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, στις οποίες υπογράμμισε τη στήριξη της στην κοινωνία της πληροφορίας, στη στρατηγική ΕΕ 2020 και στο ψηφιακό θεματολόγιο, καθώς και τις γνωμοδοτήσεις που αναφέρονταν στην ανάγκη παροχής υψηλής ποιότητας και υψηλής ταχύτητας διασύνδεσης στο Διαδίκτυο σε όλους τους πολίτες της ΕΕ, και εφαρμογής ενός ισορροπημένου κανονιστικού περιβάλλοντος για τις υπηρεσίες επικοινωνιών, το οποίο θα παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες σε προσιτές τιμές ⁽⁹⁾.

1.7 Ευρυζωνική στρατηγική

1.7.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αποτελεσματική εφαρμογή της ευρυζωνικής στρατηγικής της ΕΕ είναι καθοριστικής σημασίας για τη

⁽⁴⁾ Οδηγία 2009/140/ΕΚ και οδηγία 2009/136/ΕΚ.

⁽⁵⁾ Η ουδετερότητα των δικτύων είναι μια αρχή που υποστηρίζει την μη επιβολή περιορισμών από παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών και κυβερνήσεις στο περιεχόμενο, στους δικτυακούς τόπους, στις πλατφόρμες, στο είδος του δυνητικά συνδεδεμένου εξοπλισμού και στους επιτρεπόμενους τρόπους επικοινωνίας. Εάν ένας συγκεκριμένος χρήσης πληρώνει για ένα ορισμένο επίπεδο πρόσβασης στο Διαδίκτυο και ένας άλλος χρήστης πληρώνει για το ίδιο επίπεδο πρόσβασης, οι δύο χρήστες πρέπει να μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους στο επίπεδο πρόσβασης στο οποίο είναι συνδρομητές. Έχουν διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα παρόχων ευρυζωνικότητας να χρησιμοποιήσουν τις τοπικές υποδομές τους για να παρεμποδίσουν εφαρμογές και περιεχόμενο στο Διαδίκτυο (π.χ. δικτυακοί τόποι, υπηρεσίες, πρωτόκολλα), ιδίως ανταγωνιστών, ή για να αλλάξουν το επιχειρηματικό μοντέλο τους ώστε να μειώσουν την ποιότητα και το εύρος της πρόσβασης που απολαύουν διαφορετικοί χρήστες. Παρόμοιες αλλαγές των προτύπων επιχειρηματικότητας μπορεί να οδηγήσουν σε άδικες διακρίσεις τιμών και ποιοτικές διακρίσεις [παροχής υπηρεσιών. Το ενδεχόμενο θέσπισης κανονισμών που θα επιβάλλουν την ουδετερότητα του Διαδικτύου αποτελεί αντικείμενο έντονου διαλόγου.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecommm/doc/library/public_consult/net_neutrality/report.pdf

⁽⁷⁾ Ομιλία SPEECH/10/643 στη διάσκεψη κορυφής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με θέμα «Το ανοικτό Διαδίκτυο και η ουδετερότητα των δικτύων στην Ευρώπη».

⁽⁸⁾ Οδηγία 2009/140/ΕΚ και οδηγία 2009/136/ΕΚ.

⁽⁹⁾ Βλέπε τους εξής τίτλους ΕΕ: ΕΕ C 120, 20.5.2005, σελ. 22· ΕΕ C 28, 3.2.2006, σελ. 88· ΕΕ C 318, 23.12.2006, σελ. 222· ΕΕ C 97, 28.4.2007, σελ. 27· ΕΕ C 324, 30.12.2006, σελ. 42· ΕΕ C 151, 17.6.2008, σελ. 25· ΕΕ C 44, 16.2.2008, σελ. 50· ΕΕ C 224, 30.8.2008, σελ. 50· ΕΕ C 77 31.3.2009, σελ. 60· ΕΕ C 175, 28.7.2009, σελ. 87· ΕΕ C 175, 28.7.2009, σελ. 8· ΕΕ C 182, 4.8.2009, σελ. 56· ΕΕ C 218, 11.9.2009, σελ. 41· ΕΕ C 317, 23.12.2009, σελ. 103· ΕΕ C 255, 22.9.2010, σελ. 116· ΕΕ C 44, 11.2.2011, σελ. 178, ΕΕ C 54, 19.02.2011, σελ. 58·

μελλοντική οικονομική και κοινωνική ευημερία όλων των πολιτών ωστόσο, επειδή οι οικονομικές συνθήκες θα είναι δύσκολες για πολλά χρόνια ακόμη, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι η επίτευξη των στόχων ευρυζωνικότητας θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση για την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο, την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να στηρίξουν την εφαρμογή των στόχων ευρυζωνικότητας που περιέχονται στο ψηφιακό θεματολόγιο.

1.7.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η καθολική πρόσβαση σε ένα ευρυζωνικό Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας αποτελεί καθοριστικό μέσο για την προώθηση της κοινωνικής και της εδαφικής συνοχής ⁽¹⁰⁾. Χαιρετίζουμε τα σχέδια για την επέκταση της χρήσης των διαρθρωτικών κονδυλίων και των κονδυλίων για την αγροτική ανάπτυξη προκειμένου για τη συμπλήρωση της χρηματοδότησης της εξάπλωσης εμπορικά βιώσιμων ευρυζωνικών υποδομών. Ωστόσο, είναι επίσης καθοριστικής σημασίας τα οφέλη των επενδύσεων αυτών να φθάσουν στους πολίτες μέσω της παροχής υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της σημαντικής μείωσης του κόστους για όλους τους τελικούς χρήστες. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να παράσχουν ελεύθερα σημεία πρόσβασης WiFi για τη στήριξη του ψηφιακού θεματολογίου.

1.7.3 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που μπορούν να έχουν στην οικονομία και στην ποιότητα ζωής οι μειώσεις του κόστους παροχής ευρυζωνικών υποδομών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ζητούμε από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για τη μείωση του εν λόγω κόστους.

1.7.4 Παρότι χαιρετίζει τα μέτρα για την ενθάρρυνση και τη στήριξη των επενδύσεων σε ευρυζωνικές υποδομές, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να πραγματοποιηθούν όλες οι επενδύσεις κατά τρόπο που να ενισχύουν τον ανταγωνισμό. Η ΕΟΚΕ θα ανησυχούσε εάν η στήριξη εφαρμοζόταν κατά τρόπο δυσανάλογα ευνοϊκό για τους παρόχους υπηρεσιών που έχουν σημαντική ισχύ στην αγορά (ΣΙΑ).

1.7.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για την έως τώρα αργή απορρόφηση των κονδυλίων για τη στήριξη της ευρυζωνικότητας από τα κράτη μέλη. ⁽¹¹⁾ Η προβλεφθείσα καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους τρόπους επίτευξης των προγραμμάτων και άντλησης των διαθέσιμων κεφαλαίων είναι ευπρόσδεκτη.

1.8 Πολιτική για το ραδιοφάσμα

1.8.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα θα εκπονήσει νομοθεσία που να διασφαλίζει ότι θα ορισθεί επαρκές και κατάλληλο τμήμα ραδιοφάσματος για τις ανάγκες κάλυψης και χωρητικότητας των ασύρματων ευρυζωνικών τεχνολογιών και θα διατεθεί για την επίτευξη του στόχου του 2020, καθώς και για το γεγονός ότι η ευρυζωνική ανάπτυξη θα ενισχυθεί περαιτέρω με βάση ευεργετικά για τον ανταγωνισμό μέτρα, όπως η εισαγωγή της εμπορίας ραδιοφάσματος καθώς και μέτρα για την αποτροπή δυνητικών στρεβλώσεων κατά την τροποποίηση υφιστάμενων αδειών.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 175, 28.7.2009, σελ. 8.

⁽¹¹⁾ Έως τον Σεπτέμβριο του 2009 είχαν αναληφθεί υποχρεώσεις μόνον για το 18 % των προγραμματισμένων δαπανών για την περίοδο 2007-2013.

1.8.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα στοχεύει ρητώς τη ζώνη του ψηφιακού μερίσματος των 800 MHz, ώστε να διατεθεί για την παροχή ευρυζωνικής κάλυψης, ιδίως σε αγροτικές περιοχές, έως το 2013. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να καταστήσουν διαθέσιμο το εν λόγω φάσμα χωρίς καθυστέρηση.

1.8.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης τα σχέδια για τη χρήση δορυφορικής ευρυζωνικής πρόσβασης σε προσιτές τιμές για την προσέγγιση απομακρυσμένων περιοχών οι οποίες δεν είναι εφικτό να εξυπηρετηθούν με επίγεια μέσα.

1.8.4 Η ΕΟΚΕ συντάσσεται με την Επιτροπή και ζητά από τα κράτη μέλη να συμβάλουν τάχιστα στην επίτευξη του στόχου ευρυζωνικής κάλυψης υιοθετώντας αμέσως πολιτικές για:

- διάθεση επαρκώς μεγάλων ζωνών ραδιοφάσματος ⁽¹²⁾.
- ταχεία χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης του ραδιοφάσματος.
- αύξηση ευελιξίας και ανταγωνισμού.
- θέσπιση δευτερογενούς εμπορίας ραδιοφάσματος για προσαρμογή στις εξελίξεις της αγοράς.

1.9 Δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA)

1.9.1 Η παροχή δικτύων NGA είναι εξαιρετικά δαπανηρή και ενέχει σημαντικό κίνδυνο για τους επενδυτές. Σημειώνουμε ότι οι προτάσεις λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους αυτούς και προβλέπουν ένα τίμημα κινδύνου στο κόστος ρύθμισης της πρόσβασης.

1.9.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δημιουργική προσέγγιση που ακολουθεί η Επιτροπή παρέχοντας ισχυρή στήριξη στις συμφωνίες από κοινού πραγματοποίησης επενδύσεων, οι οποίες μπορούν να μειώσουν το επίπεδο κινδύνου που αναλαμβάνει κάθε μεμονωμένη εταιρεία.

1.9.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η επιτυχημένη εφαρμογή των ρυθμίσεων της πρόσβασης στα δίκτυα NGA θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (EPA) σε κάθε κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παράσχουν κάθε δυνατή στήριξη στις EPA και στον φορέα των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (BEREC), ώστε το δύσκολο έργο τους να στεφθεί με επιτυχία.

2. Συστάσεις

2.1 Προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέχιση του ανοικτού Διαδικτύου και η προστασία της ουδετερότητας των δικτύων, η Επιτροπή και οι EPA πρέπει να παρακολουθούν στενότερα τις τεχνικές

που χρησιμοποιούν οι φορείς εκμετάλλευσης για να διαχειρίζονται τη ροή δεδομένων μέσω των δικτύων τους, καθώς και τον ενδεχόμενο αντίκτυπο τους στην εμπειρία των χρηστών του Διαδικτύου.

2.2 Υπό το φως της μέχρι σήμερα εμπειρίας, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει την καταλληλότητα του πλαισίου τηλεπικοινωνιών ώστε να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτει η απειλή των παρόχων υπηρεσιών στο ανοικτό Διαδίκτυο και στην ουδετερότητα των δικτύων.

2.3 Τα εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας πρέπει να επικαιροποιηθούν σύντομα ώστε να συμπεριλάβουν τα σχέδια έργων για την παροχή ταχείας και υπερταχείας ευρυζωνικής πρόσβασης.

2.4 Τα εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας πρέπει να εφαρμόζουν την τυποποιημένη βέλτιστη πρακτική για τα σχέδια έργων, με λεπτομέρειες για τους απαιτούμενους πόρους σε συνδυασμό με στόχους και ημερομηνίες-ορόσημα.

2.5 Η ΕΕ πρέπει να εξετάζει περιοδικά τα εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας ώστε να διερευνά τα κενά στους πόρους και άλλα προβλήματα των σχεδίων.

2.6 Τα εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας πρέπει να περιλαμβάνουν λεπτομέρειες για όλα τα άμεσα προγράμματα και τις άμεσες επενδύσεις των δημόσιων αρχών σε υποδομές και έργα πολιτικού μηχανικού που θα διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων του ψηφιακού θεματολογίου.

2.7 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις συνέπειες ως προς τον ανταγωνισμό των κρατών μελών, ώστε να ελέγχεται ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζονται οι μειώσεις κόστους του ευρυζωνικού δικτύου.

2.8 Μέσω των ενδεδειγμένων μηχανισμών, η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει ότι η τιμολόγηση του ραδιοφάσματος θα διατηρείται πάντα στο κατάλληλο επίπεδο ώστε η παροχή ανταγωνιστικών υπηρεσιών να είναι οικονομικά βιώσιμη.

2.9 Για την ενθάρρυνση της ψηφιακής οικονομίας, τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να προωθήσουν δωρεάν σημεία WiFi σε δημόσιους χώρους.

2.10 Κατά την επιδίωξη έργων υποδομών από κοινού επενδύσεων και συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να επιδεικνύουν προσοχή ώστε να μην θίγουν τον υγιή ανταγωνισμό στην αγορά ⁽¹³⁾.

2.11 Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των υπηρεσιών ραδιοεπικοινωνίας, είναι σημαντικό οι ανησυχίες για τη δημόσια υγεία όσον αφορά τα πιθανώς επικίνδυνα αποτελέσματα των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων να έχουν πρωταρχική σημασία και να καθησυχάζεται το ευρύτερο κοινό με τη λήψη σχετικών μέτρων.

⁽¹²⁾ Ουσιαστικής σημασίας για το καθορισμένο ραδιοφάσμα είναι να διατίθεται κατά αποδοτικό τρόπο· τούτο πρέπει να γίνεται τόσο στην περίπτωση ανοίγματος νέου ραδιοφάσματος (όπως τα 2,6 GHz καθώς και τα 800 MHz) όσο και με την ελευθέρωση της χρήσης υφιστάμενου (π.χ. ζώνη 900/1 800 MHz — βλέπε την αναθεωρημένη οδηγία GSM και την απόφαση για τα 900/1 800 MHz).

⁽¹³⁾ Βλ. ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 72.

2.12 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, κατά την έγκριση της εξάπλωσης ασύρματων δικτύων, οι τοπικές αρχές πρέπει να επιβάλλουν τους περιβαλλοντικούς και τους υγειονομικούς κανονισμούς με αποτελεσματικό τρόπο, ώστε οι υπηρεσίες οι οποίες συμμορφώνονται πλήρως με τους κανονισμούς να μπορούν να παρασχεθούν γρήγορα και με αποδοτικό από άποψη κόστους τρόπο.

2.13 Για να διασφαλίζεται ότι οι κανονισμοί NGA εφαρμόζονται εξίσου σε ολόκληρη την ΕΕ και να εντοπίζονται ενδεχόμενα προβλήματα πόρων, η Επιτροπή πρέπει να προτείνει την υποβολή των ΕΡΑ σε περιοδικό έλεγχο. Ο έλεγχος αυτός θα μπορούσε να διενεργείται μέσω αξιολόγησης από ομοτίμους, υπό την αιγίδα του BEREC.

2.14 Η ΕΕ πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο παροχής κεφαλαίων στον BEREC για τους ακόλουθους σκοπούς:

- σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων, η οποία θα μπορεί να συμπληρώνει την εμπειρογνομοσύνη των ΕΡΑ σε ad hoc βάση
- χρηματοδότηση προγράμματος επαγγελματικής ανάπτυξης για το προσωπικό των ΕΡΑ
- χρηματοδότηση μονάδας ελέγχου και βέλτιστων πρακτικών, η οποία θα συμβάλει στη διασφάλιση ομοιόμορφης αριστείας στην εφαρμογή των κανονισμών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

3. Ιστορικό

3.1 Η ανάπτυξη των δικτύων υψηλής ταχύτητας σήμερα έχει τον ίδιο επαναστατικό αντίκτυπο, όπως η ανάπτυξη των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και των μεταφορών πριν από έναν αιώνα. Παρότι η Ευρώπη είναι μια από τις περιφέρειες με την υψηλότερη δικτύωση στον κόσμο ⁽¹⁴⁾, πολλά μέρη της Ένωσης εξακολουθούν να μην διαθέτουν βασικές υπηρεσίες Διαδικτύου και, ακόμη και σε αστικές περιοχές, οι συνδέσεις υψηλής ταχύτητας είναι σπάνιες.

3.2 Πολίτες και επιχειρήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο ζητούν ολοένα και περισσότερο πολύ ταχύτερα δίκτυα NGA. Στον τομέα αυτό, η Ευρώπη εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με ορισμένους από τους κύριους διεθνείς εταίρους της: 30 % των Ευρωπαίων δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιήσει το Διαδίκτυο και στην Ευρώπη σημειώνεται διείσδυση δικτύων οπτικών ινών υψηλής ταχύτητας μόλις 1 %, ενώ στην Ιαπωνία είναι 12 % και στη Νότια Κορέα 15 %.

3.3 Φιλόδοξοι στόχοι ευρυζωνικής διασύνδεσης για την Ευρώπη έχουν τεθεί στο ψηφιακό θεματολόγιο ⁽¹⁵⁾ - μια από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής Ευρώπη 2020 ⁽¹⁶⁾ για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία: έως το 2020, όλοι οι Ευρωπαίοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο με ταχύτητα άνω των 30 Megabits ανά δευτερόλεπτο (Mbps) και τουλάχιστον 50 % των ευρωπαϊκών νοικοκυριών πρέπει να έχουν συνδρομές με ταχύτητα πρόσβασης άνω των 100Mbps. Το ψηφιακό θεματολόγιο επαναλαμβάνει επίσης τον στόχο που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την παροχή βασικής ευρυζωνικής σύνδεσης σε όλους τους Ευρωπαίους έως το 2013. Για την επίτευξη των φιλόδοξων

αυτών στόχων πρέπει να αναπτυχθεί μια συνολική πολιτική, βασισμένη σε μείγμα τεχνολογιών, και να παρακολουθείται με προσοχή η πρόοδος που σημειώνεται με την πάροδο του χρόνου ⁽¹⁷⁾.

3.4 Το «Ευρυζωνικό πακέτο» των εγγράφων της Επιτροπής που εξετάζονται στην παρούσα γνωμοδότηση έχει συνταχθεί με σκοπό να δώσει υπόσταση στους στόχους διασύνδεσης του ψηφιακού θεματολογίου. Περιέχει τα εξής:

- ένα σύνολο προτάσεων για την κάλυψη των απαιτήσεων προγραμματισμού και χρηματοδότησης για την επίτευξη των στόχων διασύνδεσης - COM(2010) 472 «Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακά τροφοδοτούμενη ανάπτυξη»
- μια νομοθετική πρόταση για την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα, το οποίο είναι αναγκαίο για τη ρύθμιση και την εναρμόνιση των ασύρματων υποδομών που απαιτούνται για τη στήριξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020 - COM(2010) 471 «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα»
- μια σύσταση σχετικά με τον τρόπο ρύθμισης από όλες τις ΕΡΑ της ΕΕ, της πρόσβασης στα δίκτυα NGA που απαιτούνται για την παροχή της ταχείας και υπερταχείας ευρυζωνικής διασύνδεσης που προβλέπεται από το ψηφιακό θεματολόγιο - C(2010) 6223/3.

4. Παρατηρήσεις

4.1 Ευρυζωνική στρατηγική

4.1.1 Οι φιλοδοξίες της στρατηγικής ΕΕ2020 και οι στόχοι του ψηφιακού θεματολογίου θα υλοποιηθούν μόνον εάν τα κράτη μέλη αναπτύξουν και εφαρμόσουν αποτελεσματικά εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας. Παρότι όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν πλέον ευρυζωνική στρατηγική, αυτή πρέπει να επικαιροποιηθεί σύντομα ώστε να συμπεριλάβει σχέδια για υπερταχεία δίκτυα, με συγκεκριμένους στόχους και προσδιορισμένα μέτρα εφαρμογής.

4.1.2 Ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των εθνικών ευρυζωνικών στρατηγικών είναι κρίσιμης σημασίας για την επιτυχία τους. Επίσης, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να επεκτείνουν τα δίκτυα NGA έτσι ώστε καμία περιοχή της ΕΕ να μην υστερεί - σε αντίθετη περίπτωση, το ψηφιακό χάσμα θα αρχίσει να ανοίγει και πάλι και η οικονομική ανάπτυξη θα καθυστερήσει στις μειονεκτούσες περιοχές οι οποίες δεν μπορούν να συμμετάσχουν στην αναδυόμενη ψηφιακή οικονομία.

4.1.3 Θα είναι επίσης σκόπιμο να αξιολογηθεί η βιωσιμότητα των εθνικών σχεδίων ευρυζωνικότητας, εφόσον προσδιορίζονται οι πόροι (ανθρώπινοι και άλλοι) που απαιτούνται για την εφαρμογή καθώς και τα βασικά ορόσημα για τα σχέδια. Ακολούθως, τα εν λόγω σχέδια πρέπει να παρακολουθούνται όσον αφορά την πορεία της εφαρμογής τους και να επικαιροποιούνται.

⁽¹⁴⁾ Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ - Global Information Technology Report 2009-2010 (Έκθεση για την παγκόσμια τεχνολογία των πληροφοριών 2009-2010), <http://www.networkedreadiness.com/gitr/>.

⁽¹⁵⁾ Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη - COM(2010) 245 τελικό/2.

⁽¹⁶⁾ ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010) 2020 τελικό.

⁽¹⁷⁾ Για παράδειγμα, αναμένεται ότι, για να καταστεί εφικτή η επίτευξη του στόχου των 100Mbps, το 2015 περίπου 15 % των ευρωπαϊκών νοικοκυριών θα διαθέτει συνδρομές με τέτοιες ταχύτητες.

4.1.4 Η ποιότητα των δικτύων, το κόστος παροχής τους και οι ανταγωνιστικές τιμές τελικού χρήστη είναι σημαντικά κριτήρια διαχείρισης στα προγράμματα επέκτασης. Δεδομένου ότι, έως και το 80 % του κόστους των υποδομών των δικτύων σχετίζεται με έργα πολιτικού μηχανικού, είναι ζωτικής σημασίας να καταβάλουν οι εθνικές και οι τοπικές αρχές προσπάθειες για τη σημαντική μείωση του κόστους μέσω αποδοτικού συντονισμού των έργων υποδομών.

4.1.5 Η καλή πληροφόρηση διευκολύνει τον ορθό προγραμματισμό και την ορθή διαχείριση. Τα εθνικά σχέδια ευρυζωνικότητας πρέπει να περιλαμβάνουν λεπτομέρειες σχετικά με όλα τα προβλεπόμενα άμεσα προγράμματα και τις άμεσες επενδύσεις δημόσιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των έργων πολιτικού μηχανικού, που θα διευκολύνουν την επέκταση των υποδομών.

4.1.6 Εάν οι ΕΡΑ δεν χειρισθούν το πρόβλημα με δεξιοτεχνία, η δεσπόζουσα θέση παρόχων υπηρεσιών με σημαντική ισχύ στην αγορά (ΣΙΑ) μπορεί να βλάψει την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και την εξάπλωση των υποδομών.

4.1.7 Η συνεργασία και οι ανταλλαγές μεταξύ ιδιωτών παρόχων υποδομών είναι ουσιώδους σημασίας για την αποδοτικότητα, την ταχύτητα της εφαρμογής, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ύπαρξη ανταγωνιστικών τιμών για τους τελικούς χρήστες.

4.1.8 Δυστυχώς, οι ανταγωνιστές δυσκολεύονται να συνεργασθούν εάν δεν είναι υποχρεωμένοι να πράξουν κάτι τέτοιο. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ικανοποίηση ότι το ευρυζωνικό πακέτο θα υποχρεώνει τους ιδιώτες παρόχους υποδομών να δημοσιεύουν αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τις υφιστάμενες και τις σχεδιαζόμενες υποδομές, ώστε να διευκολύνεται ο ορθός σχεδιασμός και η αποδοτική χρήση των πόρων.

4.1.9 Η διαφάνεια όσον αφορά το κόστος και τις τιμές των υπηρεσιών επικοινωνιών είναι κρίσιμης σημασίας ώστε να διασφαλίζεται ότι οι πολίτες ωφελούνται από τις επενδύσεις της ΕΕ, των κρατών μελών και των περιφερειακών αρχών σε ευρυζωνικές υποδομές.

4.1.10 Η ΕΟΚΕ είναι εντυπωσιασμένη από το εύρος και την ποικιλία των μέσων χρηματοδοτικής στήριξης που είναι διαθέσιμα για να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της καθολικής ευρυζωνικής κάλυψης που περιέχονται στο ψηφιακό θεματολόγιο. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης τα σχέδια για συμπερίληψη νέων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

4.2 Πολιτική για το ραδιοφάσμα

4.2.1 Το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό λόγω του πρωταγωνιστικού ρόλου που θα διαδρα-

ματίσουν οι ασύρματες επικοινωνίες στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία που οραματίζεται η στρατηγική Ευρώπη 2020. Εκτός από τις ανθρώπινες επικοινωνίες και τη χρήση του Διαδικτύου, η ασύρματη τεχνολογία είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να καταστούν εφικτές μελλοντικές εφαρμογές σε ολόκληρο το φάσμα της κοινωνίας – από την έξυπνη μέτρηση ενέργειας έως τα ευφυή συστήματα μεταφορών και το Διαδίκτυο των πραγμάτων.

4.2.2 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ σημειώνει τη σημασία που έχει το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή έξυπνων δικτύων σε ολόκληρη την Ευρώπη, τα οποία θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

4.2.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το υψηλότερο ποσοστό ανάπτυξης στην ευρυζωνική αγορά της ΕΕ σημειώνεται στις κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες, όπου η αφομοίωση υπερδιπλασιάστηκε τον τελευταίο χρόνο. Οι ασύρματες τεχνολογίες καθίστανται κατά συνέπεια όλο και σημαντικότερες στην κάλυψη των αναγκών των ευρυζωνικών επικοινωνιών.

4.2.4 Τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία είναι δυνάμει επικίνδυνα για την υγεία του πολίτη. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στην Πολιτική για το ραδιοφάσμα αναγνωρίζεται η ανάγκη μόνιμης επόπτευσης των συνεπειών που συνεπάγεται για την υγεία η χρήση του ραδιοφάσματος.

4.3 Δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA)

4.3.1 Οι προτάσεις για τη ρυθμιζόμενη πρόσβαση σε δίκτυα NGA απηχούν την πολυετή πείρα της Επιτροπής όσον αφορά τον τρόπο επίτευξης κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της ενθάρρυνσης των επενδύσεων σε δίκτυα και της προστασίας του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Οι προτάσεις παρέχουν επίσης στον κλάδο των επικοινωνιών τη σαφήνεια που χρειάζεται σχετικά με τους κανονισμούς που θα επηρεάσουν τις επενδυτικές αποφάσεις και τα επενδυτικά του σχέδια για δίκτυα NGA.

4.3.2 Μερικές ΕΡΑ ενδέχεται να μην διαθέτουν την εμπειρογνομosύνη ή την ικανότητα να αντεπεξέλθουν στο έργο που πρέπει να πραγματοποιηθεί. Ενδεχομένως, οι ΕΡΑ μπορούν να υποστηριχθούν στο πολύπλοκο καθήκον τους από μια κεντρική ομάδα εμπειρογνομόνων, την οποία θα μπορούσε να οργανώσει και να διευθύνει ο BEREC.

4.3.3 Η εμπειρογνομosύνη και η ικανότητα των ΕΡΑ μπορούν να βελτιωθούν μέσω του BEREC, εάν ο φορέας παράσχει στα μέλη του ένα πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης και στήριξη για την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)»

COM(2010) 521 τελικό

(2011/C 107/12)

Εισηγητής: ο κ. **MORGAN**

Στις 19 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)

COM(2010) 521 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 173 ψήφους υπέρ και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει σαφώς το βαθμό εξάρτησης της σημερινής κοινωνίας των πολιτών από υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του Διαδικτύου. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για τη σχετική άγνοια της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την ασφάλειά της στον κυβερνοχώρο. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA) είναι ο αρμόδιος οργανισμός για να επικουρεί τα μεν κράτη μέλη και τους παρόχους ηλεκτρονικών υπηρεσιών να αυξήσουν το γενικό επίπεδο ασφαλείας τους, τους δε χρήστες του Διαδικτύου στο σύνολό τους να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την κατοχύρωση της προσωπικής τους ασφάλειας στον κυβερνοχώρο.

1.2 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για την περαιτέρω ανάπτυξη του ENISA, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφαλείας των δικτύων και των πληροφοριών εντός της Ένωσης, να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία και να προωθήσει μια αντίληψη ασφαλείας των δικτύων και των πληροφοριών προς όφελος των πολιτών, των καταναλωτών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών του δημόσιου τομέα της Ένωσης, συμβάλλοντας έτσι στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

1.3 Η αποστολή του ENISA έχει ζωτική σημασία για την ασφαλή εξέλιξη των δικτυακών υποδομών των κρατών, της βιομηχανίας, του εμπορίου και της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ αναμένει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει τα ύψιστα πρότυπα επιδόσεων για τον ENISA και να παρακολουθεί τις επιδόσεις του έναντι των εξελισσόμενων και των νεοεμφανιζόμενων απειλών κατά της ασφαλείας στον κυβερνοχώρο.

1.4 Όλες οι στρατηγικές που έχουν σχεδιάσει για τον κυβερνοχώρο το NATO, η Europol και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξαρτώνται από την αποτελεσματική συνεργασία με τα κράτη μέλη, τα οποία διαθέτουν και τα ίδια ολόκληρο φάσμα εσωτερικών οργανισμών που ασχολούνται με θέματα της ασφαλείας στον κυβερνοχώρο. Οι στρατηγικές του NATO και της Europol έχουν σχεδιαστεί για αυτενεργό και επιχειρησιακή εφαρμογή. Στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής, ο ENISA αποτελεί σαφώς σημαντικό τμήμα του πολύπλοκου μωσαϊκού των οργανισμών και των αποστολών προστασίας των υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας (ΥΠΖΣ). Αν και ο νέος κανονισμός δεν προτείνει επιχειρησιακό ρόλο για τον ENISA, η ΕΟΚΕ δεν παύει να θεωρεί αυτόν τον οργανισμό κατ'εξοχήν υπεύθυνο για την προστασία των ΥΠΖΣ στην κοινωνία των πολιτών της ΕΕ.

1.5 Την επιχειρησιακή ευθύνη για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο στο επίπεδο των κρατών μελών την φέρουν τα ίδια τα κράτη μέλη, αλλά τα επίπεδα της προστασίας των ΥΠΖΣ στα 27 κράτη μέλη είναι σαφώς ανόμοια. Ο ρόλος του ENISA είναι να οδηγήσει τα λιγότερο προηγμένα κράτη μέλη σε ένα αποδεκτό επίπεδο. Οφείλει να διασφαλίζει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και να τα επικουρεί στην εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών. Σε περίπτωση διασυννοριακών απειλών, ο ρόλος του ENISA πρέπει να είναι η προειδοποίηση και η πρόληψη.

1.6 Ο ENISA θα χρειαστεί επίσης να συμμετάσχει σε διεθνή συνεργασία με δυνάμεις εκτός ΕΕ. Η συνεργασία αυτή θα έχει έντονα πολιτικό χαρακτήρα και θα περιλαμβάνει πολλούς και διάφορους φορείς της ΕΕ, αλλά η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο ENISA πρέπει να βρει επίσης τη θέση του στη διεθνή σκηνή.

1.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο ENISA μπορεί να διαδραματίσει εξαιρετικά πολύτιμο ρόλο συμβάλλοντας και δρομολογώντας ερευνητικά προγράμματα στο πεδίο της ασφαλείας.

1.8 Όσον αφορά την εκτίμηση των επιπτώσεων, η ΕΟΚΕ δεν πρόκειται προς το παρόν να υποστηρίξει την πλήρη εφαρμογή των επιλογών 4 και 5, οι οποίες θα καθιστούσαν τον ENISA επιχειρησιακό οργανισμό. Η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο είναι τόσο τεράστιο πρόβλημα, με απειλές που αναπτύσσονται δυναμικά, ώστε τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρήσουν τη δυνατότητα αυτενεργού

αντιμετώπισής τους. Η δημιουργία επιχειρησιακών οργανισμών της ΕΕ συνήθως καταλήγει στην αποδυνάμωση των ικανοτήτων των κρατών μελών. Στο πεδίο της ασφάλειας του κυβερνοχώρου ισχύει το αντίθετο· οι ικανότητες των κρατών μελών πρέπει να αναβαθμιστούν.

1.9 Η ΕΟΚΕ κατανοεί την άποψη της Επιτροπής ότι ο ENISA θα πρέπει να έχει σαφώς προσδιορισμένη και ελεγχόμενη εντολή, με τους αντίστοιχους πόρους. Παρ' όλα αυτά, η ΕΟΚΕ ανησυχεί μήπως η πεπερασμένη, πενταετής θητεία του ENISA περιορίσει τα μακροπρόθεσμα σχέδια και εμποδίσει την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και των γνώσεων στους κόλπους του Οργανισμού. Θα είναι ένας σχετικά μικρός Οργανισμός, που θα επιλαμβάνεται ενός μεγάλου και συνεχώς διογκούμενου προβλήματος. Το πεδίο παρέμβασης και η κλίμακα της αποστολής του ENISA σημαίνουν ότι θα πρέπει να απασχολεί ομάδες ειδημόνων. Το έργο του θα είναι μίγμα βραχυπρόθεσμων καθηκόντων και μακροπρόθεσμων σχεδίων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε να είναι η αποστολή του ENISA δυναμική και ανοιχτή και να ανανεώνεται με κυλιόμενο τρόπο βάσει περιοδικών εκτιμήσεων και αξιολογήσεων. Η κατανομή των πόρων θα μπορεί έτσι να γίνεται προοδευτικά, όπως και όταν κρίνεται σκόπιμο.

2. Εισαγωγή

2.1 Η παρούσα γνωμοδότηση αφορά μια πρόταση κανονισμού για την περαιτέρω ανάπτυξη του ENISA.

2.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την πρώτη πρότασή της για μια πολιτική προσέγγιση της ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριών σε ανακοίνωσή της που εκδόθηκε το 2001 (COM(2001) 298 τελικό). Ο κ. Retureau συνέταξε εμπειρισταμένη γνωμοδότηση⁽¹⁾ σχετικά με την εν λόγω ανακοίνωση.

2.3 Στη συνέχεια, η Επιτροπή κατέθεσε πρόταση κανονισμού για την ίδρυση του ENISA (COM(2003) 63 τελικό). Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽²⁾ σχετικά με τον κανονισμό αυτόν συντάχθηκε από τον κ. Lagerholm. Ο οργανισμός ιδρύθηκε εν τέλει βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 460/2004.

2.4 Καθώς η χρήση του Διαδικτύου συνέχισε να αυξάνεται εκθετικά, η ασφάλεια των πληροφοριών προξενούσε ολοένα και μεγαλύτερη ανησυχία. Το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση, στην οποία περιέγραφε μια στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας (COM(2006) 251 τελικό). Ο κ. Pezzini συνέταξε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽³⁾.

2.5 Λόγω της αυξανόμενης ανησυχίας για την ασφάλεια των πληροφοριών, η Επιτροπή κατέθεσε το 2009 πρόταση σχετικά με την προστασία υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας (COM(2009) 149 τελικό). Ο κ. McDonogh συνέταξε τη σχετική γνωμοδότηση⁽⁴⁾, η οποία εγκρίθηκε από την ολομέλεια της ΕΟΚΕ τον Δεκέμβριο του 2009.

2.6 Τώρα προτείνεται να ενισχυθεί και να βελτιωθεί ο ENISA, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριών εντός της Ένωσης, να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία και να προωθήσει μια αντίληψη ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριών προς όφελος των πολιτών, των καταναλωτών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών του δημόσιου τομέα της Ένωσης, συμβάλλοντας έτσι στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2.7 Ωστόσο, ο ENISA δεν είναι ο μόνος οργανισμός που σχεδιάζεται να δημιουργηθεί στην ΕΕ για την ασφάλεια του κυβερνοχώρου. Η αντιμετώπιση του κυβερνοπολέμου και της κυβερνοτρομοκρατίας αποτελεί ευθύνη των στρατιωτικών αρχών. Το NATO είναι ο κύριος φορέας που δραστηριοποιείται σε αυτό το πεδίο. Σύμφωνα με τη νέα στρατηγική του αντίληψη, η οποία δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2010 στη Λισαβόνα (βλ. <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>), το NATO «θα αναπτύξει περαιτέρω την ικανότητά του να προλαμβάνει, να ανιχνεύει, να αμύνεται και να ανακάμπτει από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, μεταξύ άλλων αξιοποιώντας τη διαδικασία σχεδιασμού του NATO για την ενίσχυση και τον συντονισμό των εθνικών ικανοτήτων άμυνας στο πεδίο του κυβερνοχώρου, υπάγοντας όλα τα όργανα του NATO σε κεντρικό σύστημα προστασίας στον κυβερνοχώρο και διασυνδέοντας καλύτερα τα μέσα ευαισθητοποίησης προειδοποίησης και αντίδρασης του NATO όσον αφορά την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο με τα αντίστοιχα μέσα των κρατών μελών».

2.8 Μετά την κυβερνοεπίθεση κατά της Εσθονίας το 2007, στις 14 Μαΐου 2008 ιδρύθηκε επισήμως το Συνεργατικό Κέντρο Αρσενίας για την Άμυνα στον Κυβερνοχώρο (CCD COE), με σκοπό την ενίσχυση των δυνατοτήτων άμυνας του NATO στον κυβερνοχώρο. Με έδρα το Ταλλίν της Εσθονίας, το εν λόγω κέντρο αποτελεί μια διεθνή προσπάθεια, την οποία υποστηρίζουν επί του παρόντος χρηματοδοτικά η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Ιταλία, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ισπανία.

2.9 Το ηλεκτρονικό έγκλημα σε επίπεδο ΕΕ είναι αρμοδιότητα της Europol. Ακολουθεί απόσπασμα γραπτής κατάθεσης της Europol στη βρετανική Βουλή των Λόρδων (βλ. <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200910/ldselect/lddeucom/68/68we05.htm>):

Είναι σαφές ότι οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να παρακολουθούν την τεχνολογική εξέλιξη των εγκλημάτων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αποτροπή ή ο εντοπισμός των εγκλημάτων που διαπράττουν. Επιπλέον, δεδομένου ότι η υψηλή τεχνολογία δεν έχει σύνορα, οι συναφείς δυνατότητες πρέπει να διατηρούνται σε εξίσου υψηλά επίπεδα στο σύνολο της ΕΕ, για να μην δημιουργηθούν «αδύνατα σημεία», όπου το έγκλημα υψηλής τεχνολογίας θα μπορεί να ανθίσει υπό καθεστώς ατιμωρησίας. Οι εν λόγω δυνατότητες απέχουν πολύ από το να είναι ομοιόμορφες στην ΕΕ. Απεναντίας, η ανάπτυξη σε αυτό το πεδίο είναι εμφανώς ασύμμετρη· ορισμένα κράτη μέλη πραγματοποιούν άλματα σε ορισμένους τομείς, ενώ άλλα υστερούν από τεχνολογική άποψη. Αυτό καθιστά αναγκαία τη λειτουργία μιας κεντρικής υπηρεσίας, η οποία θα βοηθά όλα τα κράτη μέλη να συντονίζουν κοινές παρεμβάσεις, να προάγουν την τυποποίηση των προσεγγίσεων και των προτύπων ποιότητας και να εντοπίζουν και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές· μόνον έτσι θα μπορεί να εξασφαλιστεί η ομοιογένεια των προσπαθειών των αρχών επιβολής του νόμου στην ΕΕ ως προς την καταπολέμηση του εγκλήματος υψηλής τεχνολογίας.

(1) ΕΕ C 48, 21.2.2002, σ. 33.

(2) ΕΕ C 220 της 16.9.2003, σ. 33.

(3) ΕΕ C 97 της 28.4.2007, σ. 21.

(4) ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 98.

2.10 Το Κέντρο Δίωξης Εγκλήματος Υψηλής Τεχνολογίας (HTCC) ιδρύθηκε στους κόλπους της Euroropol το 2002. Είναι μια σχετικά μικρή μονάδα, η οποία όμως αναμένεται να αναπτυχθεί στο μέλλον και να αναδειχθεί σε κεντρικό παράγοντα της δραστηριότητας της Euroropol σε αυτόν τον τομέα. Το HTCC διαδραματίζει μείζονα ρόλο στον συντονισμό, την επιχειρησιακή υποστήριξη, τη στρατηγική ανάλυση και την κατάρτιση. Η πτυχή της κατάρτισης είναι ιδιαίτερα σημαντική. Επιπλέον, η Euroropol έχει ιδρύσει την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την Εγκληματικότητα στον Κυβερνοχώρο (ECCP). Τα πεδία στα οποία επικεντρώνεται το έργο της είναι τα ακόλουθα:

- το επιγραμμικό σύστημα αναφοράς διαδικτυακών εγκλημάτων (I-CROS)
- τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση (Cyborg)
- η αποδοχή διαδικτυακής και εγκληματολογικής εμπειρογνωσίας (I-FOREX).

2.11 Η στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο περιγράφεται στο κεφάλαιο με τίτλο «Εμπιστοσύνη και ασφάλεια» της ανακοίνωσης «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη». Οι σχετικές προκλήσεις περιγράφονται ως εξής:

«Μέχρι σήμερα, το διαδίκτυο έχει αποδειχθεί εντυπωσιακά ασφαλές, ευέλικτο και σταθερό, αλλά τα δίκτυα ΤΠ και τα τερματικά των τελικών χρηστών παραμένουν ευάλωτα σε ευρύ φάσμα εξελισσόμενων απειλών: τα τελευταία χρόνια, τα ανεπείκλιτα ηλε-

μηνύματα έχουν οδηγήσει σε συμφόρηση την κυκλοφορία των ηλε-μηνυμάτων στο διαδίκτυο –διάφορες εκτιμήσεις κυμαίνονται μεταξύ 80 % και 98 % των κυκλοφορούντων ηλε-μηνυμάτων– και προκαλούν την εξάπλωση ευρέος φάσματος ιών και κακόβουλου λογισμικού. Αυξάνεται η μάλιστα της αντιποίησης ταυτότητας και της ηλεκτρονικής απάτης. Οι επιθέσεις γίνονται με όλο και πιο πολύπλοκους τρόπους (trojan, botnet κ.λπ.) και συχνά παρακινούνται από οικονομικά κίνητρα. Μπορούν επίσης να έχουν πολιτικά κίνητρα, όπως φαίνεται από τις πρόσφατες επιθέσεις στον κυβερνοχώρο που είχαν ως στόχο την Εσθονία, τη Λιθουανία και τη Γεωργία».

2.12 Οι παρεμβάσεις για τις οποίες αναλαμβάνεται δέσμευση στο θεματολόγιο είναι:

Βασική δράση 6: Να υποβληθούν το 2010 μέτρα που αποσκοπούν σε **ενισχυμένη και υψηλού επιπέδου πολιτική ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριών**, περιλαμβανομένων νομοθετικών πρωτοβουλιών, όπως ενός εκσυγχρονισμένου ENISA, καθώς και μέτρα που παρέχουν τη δυνατότητα ταχύτερης αντίδρασης σε περίπτωση επιθέσεων στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένης μιας Ομάδας Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών στην Πληροφορική (CERT) για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Βασική δράση 7: Να υποβληθούν έως το 2010 μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών πρωτοβουλιών, για την **καταπολέμηση επιθέσεων στον κυβερνοχώρο εναντίον συστημάτων πληροφοριών**, καθώς και συναφείς κανόνες δικαιοδοσίας στον κυβερνοχώρο σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο έως το 2013.

2.13 Σε ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε τον Νοέμβριο του 2010 (COM(2010) 673 τελικό), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε το εν λόγω θεματολόγιο, παρουσιάζοντας τη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ. Η στρατηγική αυτή θέτει πέντε στόχους, ο τρίτος εκ των οποίων αφορά την αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο. Προβλέπονται τρία προγράμματα δράσης, τα κύρια στοιχεία των οποίων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα (από την ανακοίνωση της Επιτροπής, βλ. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:EL:pdf>):

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΣΤΟΧΟΣ 3: Αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο		
<i>Δράση 1: Δημιουργία ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών</i>		
Δημιουργία κέντρου της ΕΕ για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο	Υπό εξέταση, βάσει της μελέτης σκοπιμότητας που θα καταρτίσει η Επιτροπή το 2011	2013
Δημιουργία ικανοτήτων για τη διερεύνηση και τη δίωξη του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο	Κράτη μέλη με την Επιτροπή, την Euroropol και την Eurojust	2013
<i>Δράση 2: Συνεργασία με τη βιομηχανία για την παροχή δυνατοτήτων και για την προστασία των πολιτών</i>		
Ρυθμίσεις για την καταγγελία κρουσμάτων ηλεκτρονικού εγκλήματος και παροχή καθοδήγησης στους πολίτες σχετικά με την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και με το ηλεκτρονικό έγκλημα	Κράτη μέλη, Επιτροπή, Euroropol, ENISA και ιδιωτικός τομέας	Υπό εκτέλεση
Κατευθυντήριες γραμμές για τη συνεργασία κατά την αντιμετώπιση παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο	Επιτροπή με τα κράτη μέλη και τον ιδιωτικό τομέα	2011
<i>Δράση 3: Βελτίωση της δυνατότητας αντιμετώπισης επιθέσεων στον κυβερνοχώρο</i>		
Δημιουργία σε κάθε κράτος μέλος ενός δικτύου ομάδων ταχείας αντίδρασης στο Διαδίκτυο, καθώς και ενός ακόμα τέτοιου δικτύου στα όργανα της ΕΕ, εκπόνηση εθνικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης και διοργάνωση ασκήσεων αντιμετώπισης και αποκατάστασης	Κράτη μέλη και όργανα της ΕΕ με τον ENISA	2012
Δημιουργία Ευρωπαϊκού Συστήματος Ανταλλαγής Πληροφοριών και Έγκαιρης Προειδοποίησης (EISAS)	Κράτη μέλη με την Επιτροπή και τον ENISA	2013

2.14 Όλες οι στρατηγικές που έχουν σχεδιάσει για τον κυβερνοχώρο το NATO, η Ευγοροί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξαρτώνται από την αποτελεσματική συνεργασία με τα κράτη μέλη, τα οποία διαθέτουν και τα ίδια ολόκληρο φάσμα εσωτερικών οργανισμών που ασχολούνται με θέματα της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Οι στρατηγικές του NATO και της Ευγοροί έχουν σχεδιαστεί για αυτενεργό και επιχειρησιακή εφαρμογή. Στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της ΕΕ, ο ENISA αποτελεί σαφώς σημαντικό μέρος του περίπλοκου μωσαϊκού που συνθέτουν οι οργανισμοί και οι αποστολές προστασίας των υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας (ΥΠΖΣ). Αν και ο νέος κανονισμός δεν προτείνει επιχειρησιακό ρόλο για τον ENISA, η ΕΟΚΕ δεν παύει να θεωρεί αυτόν τον οργανισμό κατ'εξοχήν υπεύθυνο για την προστασία των ΥΠΖΣ στην κοινωνία των πολιτών της ΕΕ.

3. Η πρόταση για τον ENISA

3.1 Στο πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει ο ENISA συμβάλλουν επτά παράγοντες:

- 1) η ποικιλότητα και ο κατακερματισμός των εθνικών προσεγγίσεων,
- 2) η περιορισμένη ικανότητα έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης στην Ευρώπη,
- 3) η απουσία αξιόπιστων δεδομένων και οι περιορισμένες γνώσεις γύρω από τα εξελισσόμενα προβλήματα.
- 4) η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τους κινδύνους και τις προκλήσεις για την ασφάλεια των δικτύων και των πληροφοριών,
- 5) η διεθνής διάσταση των προβλημάτων ασφαλείας των δικτύων και των πληροφοριών,
- 6) η ανάγκη υποδειγμάτων συνεργασίας για την εξασφάλιση επαρκούς εφαρμογής της πολιτικής,
- 7) η ανάγκη αποτελεσματικότερης δράσης κατά της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο.

3.2 Η πρόταση κανονισμού για τον ENISA παρέχει δυνατότητα συντονισμού τόσο των προβλεπομένων στις υφιστάμενες πολιτικές όσο και των νέων πρωτοβουλιών που περιγράφονται στο ψηφιακό θεματολόγιο της ΕΕ.

3.3 Οι υφιστάμενες πολιτικές που θα υποστηρίζονται από τον ENISA περιλαμβάνουν:

- 1) ένα Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Κρατών Μελών (EFMS), με σκοπό την προώθηση συζητήσεων και ανταλλαγών όσον αφορά τις ορθές πολιτικές πρακτικές και την από κοινού επίδιωξη πολιτικών στόχων και προτεραιοτήτων όσον αφορά την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα της υποδομής των ΤΠΕ·
- 2) μια ευρωπαϊκή σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την ανθεκτικότητα (European Public Private Partnership for Resilience - EP3R), η οποία θα αποτελεί ένα ευέλικτο πανευρωπαϊκό πλαίσιο διακυβέρνησης για την ανθεκτικότητα της υποδομής των ΤΠΕ και θα προωθεί τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με στόχο την ασφάλεια και την ανθεκτικότητά·

3) το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 11 Δεκεμβρίου 2009 και προωθεί πολιτικές οι οποίες εγγυώνται την ασφάλεια των δικτύων και επιτρέπουν την ταχύτερη αντίδραση σε περίπτωση επιθέσεων στον κυβερνοχώρο εντός της Ένωσης.

3.4 Οι νέες εξελίξεις που θα υποστηρίζονται από τον ENISA περιλαμβάνουν:

- 1) την εντατικοποίηση των δραστηριοτήτων του EFMS,
- 2) την υποστήριξη της ευρωπαϊκής σύμπραξης EP3R μέσω της συζήτησης καινοτόμων μέτρων και μέσων για τη βελτίωση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας.
- 3) την πρακτική εφαρμογή των απαιτήσεων για την ασφάλεια της δέσμης ρυθμιστικών μέτρων για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες,
- 4) τη διευκόλυνση ασκήσεων ετοιμότητας όσον αφορά την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο,
- 5) τη σύσταση ομάδας CERT για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ,
- 6) την κινητοποίηση και τη στήριξη των κρατών μελών προκειμένου να ολοκληρώσουν και, όπου είναι αναγκαίο, να συγκροτήσουν εθνικές/κυβερνητικές CERT και να καθιερώσουν ένα αποτελεσματικό δίκτυο CERT, το οποίο θα καλύπτει ολόκληρη την Ευρώπη,
- 7) την ενίσχυση της συνειδητοποίησης των προκλήσεων όσον αφορά την ασφάλεια των δικτύων και των πληροφοριών.

3.5 Πριν από την οριστικοποίηση αυτής της πρότασης, εξετάστηκαν πέντε διαφορετικές επιλογές πολιτικής. Κάθε επιλογή συνοδεύεται από αντίστοιχες επιλογές αποστολής και πόρων. Εν τέλει, προκρίθηκε η τρίτη επιλογή. Προβλέπει την επέκταση των λειτουργιών που προβλέπονται επί του παρόντος για τον ENISA, συν τη συμμετοχή των αρχών επιβολής του νόμου και προστασίας της ιδιωτικής ζωής ως ενδιαφερόμενων μερών.

3.6 Υπό την επιλογή 3, ένας εκσυγχρονισμένος Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ΑΔΠ) θα μπορούσε να συμβάλει:

- στη μείωση του κατακερματισμού των εθνικών προσεγγίσεων (βασικό πρόβλημα 1), στη μεγαλύτερη στήριξη της πολιτικής και της λήψης αποφάσεων σε δεδομένα και γνώσεις/πληροφορίες (βασικό πρόβλημα 3) και στην αύξηση της γενικότερης ευαισθησίας και της αντιμετώπισης των κινδύνων και των προκλήσεων για την ΑΔΠ (βασικό πρόβλημα 4) μέσω
 - της αποτελεσματικότερης συλλογής πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους, τις απειλές και τις αδυναμίες κάθε επιμέρους κράτους μέλους,
 - της αύξησης της διαθεσιμότητας πληροφοριών σχετικά με τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις και κινδύνους για την ΑΔΠ,
 - της βελτίωσης της ποιότητας της πολιτικής των κρατών μελών σχετικά με την ΑΔΠ·

- στη βελτίωση της ικανότητας έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης στην Ευρώπη (βασικό πρόβλημα 2) μέσω:
 - της παροχής αρωγής στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη για τη διοργάνωση πανευρωπαϊκών ασκήσεων, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό οικονομίες κλίμακας κατά την αντίδραση σε κρούσματα πανενωσιακού επιπέδου,
 - της διευκόλυνσης της λειτουργίας της σύμπραξης EP3R, η οποία θα μπορούσε μελλοντικά να είχε ως αποτέλεσμα την ενθάρρυνση περισσότερων επενδύσεων με κοινούς στόχους πολιτικής και κοινά πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ για την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα·
- στην προαγωγή κοινής συνολικής προσέγγισης ΑΔΠ (βασικό πρόβλημα 5) μέσω:
 - της αύξησης της ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων με χώρες εκτός ΕΕ·
- στην αποτελεσματικότερη και επαρκέστερη καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο (βασικό πρόβλημα 7) μέσω:
 - της συμμετοχής σε μη επιχειρησιακές ενέργειες σχετιζόμενες με τις πτυχές της επιβολής της νομοθεσίας και της δικαστικής συνεργασίας για την ΑΔΠ, όπως η αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών και η κατάρτιση, π.χ. σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL).

3.7 Υπό την επιλογή 3, ο ENISA θα διαθέτει όλους τους αναγκαίους πόρους για να εκτελεί τις δραστηριότητές του κατά τρόπο ικανοποιητικό και διεξοδικό και άρα να έχει πραγματικό αντίκτυπο. Με περισσότερους διαθέσιμους πόρους ⁽⁵⁾, ο ENISA θα μπορούσε να αναλάβει πολύ πιο αυτενεργό ρόλο και περισσότερες πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των ενδιαφερομένων. Επιπλέον, αυτή η νέα κατάσταση θα παρείχε περισσότερη ευελιξία, για ταχεία αντίδραση στις μεταβολές του συνεχώς εξελισσόμενου περιβάλλοντος της ΑΔΠ.

3.8 Η πολιτική επιλογή 4 προβλέπει την προσθήκη στα καθήκοντα του Οργανισμού επιχειρησιακών λειτουργιών για την αντιμετώπιση των επιθέσεων και των κρουσμάτων εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο. Επιπροσθέτως των πρωτοβουλιών που αναφέρθηκαν ανωτέρω, ο Οργανισμός θα πρέπει να αναλάβει επιχειρησιακές λειτουργίες όπως έναν πιο ενεργό ρόλο στην προστασία των ΥΠΖΣ της ΕΕ, π.χ. με την πρόληψη και την αντίδραση στα κρούσματα, ενεργώντας ειδικότερα ως CERT της ΕΕ, ως συντονιστής των εθνικών CERT και ως κέντρο άμεσης δράσης για την ΑΔΠ στην ΕΕ και επιτελώντας τόσο καθημερινές διοικητικές δραστηριότητες όσο και υπηρεσίες αντιμετώπισης των περιπτώσεων έκτακτης ανάγκης.

3.9 Η επιλογή 4 αναμένεται ότι θα έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο σε επιχειρησιακό επίπεδο, υπερβαίνοντας τα αποτελέσματα της επιλογής 3. Ο Οργανισμός, ενεργώντας ως CERT για την ΑΔΠ στην ΕΕ και ως συντονιστής των εθνικών CERT, αναμένεται ότι θα συμβάλει στην αύξηση των οικονομικών κλίμακας κατά την αντίδραση σε κρούσματα πανενωσιακού επιπέδου και στη μείωση των επιχειρησιακών κινδύνων για τις επιχειρήσεις, π.χ. λόγω υψηλότερου επιπέδου

ασφαλείας και ανθεκτικότητας. Για την επιλογή 4 θα χρειαστεί σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού και των ανθρώπινων πόρων του Οργανισμού, πράγμα που εγείρει ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα απορρόφησης και την αποτελεσματική χρήση του προϋπολογισμού σε σχέση με τα επιδιωκόμενα οφέλη.

3.10 Η πολιτική επιλογή 5 προβλέπει την προσθήκη στα καθήκοντα του Οργανισμού επιχειρησιακών λειτουργιών για την υποστήριξη των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο. Επιπροσθέτως των δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν στην επιλογή 4, η επιλογή αυτή θα επιτρέπει στον ENISA:

- να παρέχει υποστήριξη στο δικονομικό δίκαιο (βλ. Σύμβαση σχετικά με την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο): π.χ. συλλογή δεδομένων για την κυκλοφορία, παρακολούθηση του περιεχομένου, παρακολούθηση των ροών σε περίπτωση επιθέσεων τύπου άρνησης υπηρεσίας·
- να αναδειχθεί σε κέντρο εμπειρογνωσίας για τη διερεύνηση εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που συνδέονται με την ΑΔΠ.

3.11 Η επιλογή 5 αναμένεται ότι θα έχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος σε σχέση με τις επιλογές 3 και 4, με την προσθήκη επιχειρησιακών λειτουργιών για την υποστήριξη των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών.

3.12 Για την επιλογή 5 θα χρειαστεί σημαντική αύξηση των πόρων του Οργανισμού, πράγμα που εγείρει και πάλι ανησυχίες όσον αφορά την ικανότητα απορρόφησης και την αποτελεσματική χρήση του προϋπολογισμού του.

3.13 Ενώ οι επιλογές 4 και 5 θα είχαν μεγαλύτερο θετικό αντίκτυπο από ό,τι η επιλογή 3, η Επιτροπή εκτιμά ότι υπάρχει σειρά λόγων για τους οποίους αντενδείκνυται η εφαρμογή τους:

- Θα ήταν πολιτικά ευαίσθητες για τα κράτη μέλη και τις αρμοδιότητές τους για την προστασία των ΥΠΖΣ (ορισμένα κράτη μέλη δεν θα ήταν υπέρ της συγκέντρωσης των επιχειρησιακών λειτουργιών).
- Η διεύρυνση της εντολής όπως αναφέρεται στις επιλογές 4 και 5 ενδέχεται να καταστήσει τη θέση του οργανισμού αμφιλεγόμενη.
- Η προσθήκη αυτών των νέων και τελείως διαφορετικών επιχειρησιακών λειτουργιών στην εντολή του Οργανισμού ενδέχεται να αποδειχθεί σημαντική πρόκληση βραχυπρόθεσμα, ενώ υπάρχει σημαντικός κίνδυνος να μην είναι σε θέση ο Οργανισμός να αναλάβει δεόντως αυτά τα καθήκοντα εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.
- Τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό: το κόστος εφαρμογής των λύσεων 4 και 5 είναι απαγορευτικά υψηλό – ο απαιτούμενος προϋπολογισμός θα ήταν τετραπλάσιος έως πενταπλάσιος του τρέχοντος προϋπολογισμού του ENISA.

⁽⁵⁾ Η αναφορά σε περισσότερους πόρους εξαρτάται από το κατά πόσον θα εγκριθεί στην παρούσα της μορφή η πρόταση της ENISA.

4. Διατάξεις του κανονισμού

4.1 Ο Οργανισμός συνεπικουρεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των νομικών και των ρυθμιστικών απαιτήσεων σχετικά με την ασφάλεια των δικτύων και των πληροφοριών.

4.2 Το διοικητικό συμβούλιο ορίζει τις γενικές κατευθύνσεις λειτουργίας του Οργανισμού.

4.3 Το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος, τρεις εκπροσώπους που διορίζονται από την Επιτροπή και από έναν εκπρόσωπο του κλάδου των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, των ενώσεων των καταναλωτών και των πανεπιστημιακών με ειδίκευση στις ΤΠΕ.

4.4 Ο Οργανισμός διοικείται από ανεξάρτητο εκτελεστικό διευθυντή, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση του σχεδίου του προγράμματος εργασίας του Οργανισμού, που υποβάλλεται προς έγκριση στο διοικητικό συμβούλιο.

4.5 Ο εκτελεστικός διευθυντής είναι επίσης υπεύθυνος για την κατάρτιση του ετήσιου προϋπολογισμού βάσει του οποίου θα εκτε-

λεστεί το πρόγραμμα εργασίας. Το διοικητικό συμβούλιο υποβάλλει στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη προς έγκριση τόσο τον προϋπολογισμό όσο και το πρόγραμμα εργασίας.

4.6 Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτεί μια Μόνιμη Ομάδα Ενδιαφερομένων, κατόπιν προτάσεως του εκτελεστικού διευθυντή, η οποία απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες που αντιπροσωπεύουν τον κλάδο των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, τις ομάδες καταναλωτών, τους πανεπιστημιακούς και τις αρχές επιβολής του νόμου και προστασίας της ιδιωτικής ζωής.

4.7 Δεδομένου ότι ο κανονισμός βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της πρότασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τους ακριβείς αριθμούς. Επί του παρόντος, ο οργανισμός απασχολεί 44-50 υπαλλήλους και έχει προϋπολογισμό ύψους 8 εκατ. ευρώ. Θεωρητικά, η επιλογή 3 θα μπορούσε να συνεπάγεται προσωπικό 99 ατόμων και προϋπολογισμό ύψους 17 εκατ. ευρώ.

4.8 Στον κανονισμό προτείνεται εντολή καθορισμένης διάρκειας πέντε ετών.

Βρυξέλλες, 17 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής»

COM(2010) 494 τελικό — 2010/0257 (COD)

(2011/C 107/13)

Εισηγητής: ο κ. SIMONS

Στις 20 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το θέμα

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής».

COM(2010) 494 τελικό — 2010/0257 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 111 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα κα συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η παρούσα πρόταση αποτελεί τη λογική συνέχεια της προσπάθειας για τη χάραξη μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής και συμφωνεί εν γένει με τα όσα περιλαμβάνονται σε αυτή.

1.2 Σε ό,τι αφορά στην κατανομή αρμοδιοτήτων, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή αναφέρει στην πρότασή της ότι υπάρχουν κοινές αρμοδιότητες, με εξαίρεση τα θέματα τα οποία σχετίζονται με το βιολογικό πλούτο της θάλασσας, επί των οποίων είναι η ίδια αρμόδια κατ' αποκλειστικότητα.

1.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει ποιες νομικές βάσεις εφαρμόζει. Διερωτάται δε κατά πόσον τα άρθρα 74 και 77, για τα οποία δεν ισχύει η συνήθης νομοθετική διαδικασία, είναι συμβατά με τις υπόλοιπες νομικές βάσεις για τις οποίες ισχύει όντως η συνήθης νομοθετική διαδικασία.

1.4 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ο τομεακός και διασυνοριακός χαρακτήρας των θαλάσσιων δραστηριοτήτων και των συνεργιών μεταξύ των διαφόρων τομεακών πολιτικών αιτιολογούν επαρκώς τη θέσπιση μέτρων που συμβάλλουν στη χάραξη μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής. Γι' αυτό και η γνώμη της ΕΟΚΕ σε ό,τι αφορά την επικουρικότητα είναι θετική.

1.5 Εξίσου θετική είναι η άποψη της ΕΟΚΕ σε ό,τι αφορά το κατά πόσο η παρούσα πρόταση συμφωνεί με την αρχή της αναλογικότητας. Υπάρχουν όντως επαρκείς πόροι για τη χρηματοδότηση των απαραίτητων δράσεων στην υπόλοιπη περίοδο 2011-2013.

1.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η εκ των προτέρων αξιολόγηση που συμπεριέλαβε η Επιτροπή στην πρότασή της χωλαίνει κάπως, μεταξύ άλλων λόγω της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης στην οποία ευρίσκεται η ΕΕ. Θεωρεί δε ότι θα ήταν προτιμότερο να είχε ανα-

πτύξει η Επιτροπή μια πιο βάσιμη επιχειρηματολογία, ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά την επιλογή συγκεκριμένων θεμάτων και σημείων δράσης.

1.7 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι στην πρόταση δεν διασαφηνίζεται περί ποιων επιδοτήσεων λειτουργίας γίνεται λόγος στο άρθρο 5, παρ.2. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να αναφερθεί στις αιτιολογικές σκέψεις ότι δεν υπάρχει πρόθεση να αναληφθεί η χρηματοδότηση θαλάσσιων υποδομών, ιδίως των λιμένων.

1.8 Όπως είναι γνωστό, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια υπερτομεακή προσέγγιση της διαχείρισης των θαλάσσιων υποθέσεων. Παρά το γεγονός ότι η παρούσα πρόταση δεν αναφέρεται στο περιεχόμενο συγκεκριμένων πολιτικών θεμάτων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει εκ νέου ορισμένα θέματα τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, όπως είχε ήδη τονίσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις και επαναλαμβάνει στο κεφάλαιο «Ειδικές παρατηρήσεις» της παρούσας γνωμοδότησης.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 29 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή δημοσίευσε την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής» (COM(2010) 494 τελικό), και κάλεσε, σύμφωνα με το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει επί του θέματος.

2.2 Η ΕΟΚΕ ανταποκρίνεται πρόθυμα στην έκκληση αυτή, επειδή είναι της γνώμης ότι η πρόταση αποτελεί ένα εύλογο βήμα προς την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, η οποία ανάγεται στη δημοσίευση του επονομαζόμενου «Γαλάζιου Βιβλίου», μιας ανακοίνωσης που εξέδωσε η Επιτροπή στις 10 Οκτωβρίου 2007.

2.3 Στην ανακοίνωση αυτή προτείνεται η ανάπτυξη και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης, συνεκτικής και κοινής διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε ό,τι αφορά τις θάλασσες, τους ωκεανούς, τις παράκτιες περιοχές και τους ναυτιλιακούς κλάδους.

2.4 Η υπερτομεακή θεώρηση της διαχείρισης των θαλάσσιων υποθέσεων αποτελεί τον πυρήνα μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής στην οποία δίνεται προτεραιότητα στις συνέργιες μεταξύ περιβάλλοντος, θαλάσσιων μεταφορών, ενέργειας, έρευνας, βιομηχανίας, αλιείας και περιφερειακής πολιτικής.

2.5 Το Γαλάζιο Βιβλίο συνοδεύεται από ένα πρόγραμμα δράσης, στο οποίο η Επιτροπή πρότεινε μια σειρά πρωτοβουλιών για την υποστασιοποίηση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής.

2.6 Στη συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε την υποστήριξη του στην ιδέα μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής θαλάσσιας πολιτικής. Στη συνέχεια, η Επιτροπή υιοθέτησε στις 15 Οκτωβρίου νέα έκθεση προόδου επί του θέματος.

2.7 Σε αυτή την έκθεση προόδου αναφέρονται οι ενέργειες που υλοποιήθηκαν από το σχέδιο δράσης του 2007 και χαράσσονται κατευθυντήριες γραμμές για το επόμενο στάδιο της εφαρμογής του.

2.8 Στις 16 Νοεμβρίου 2009, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων συμπέρανε ότι πρέπει να διασφαλιστεί η περαιτέρω εξέλιξη και εφαρμογή της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ και κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει τις προτάσεις που είναι απαραίτητες για τη χρηματοδότηση, στα όρια των δημοσιονομικών προοπτικών, των μέτρων που εντάσσονται στην ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή τους το 2011.

2.9 Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι τόσο η ανάπτυξη όσο και η υλοποίηση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής κινδυνεύουν, επειδή δεν υπάρχουν αρκετοί πόροι για τη χρηματοδότηση των απαραίτητων δράσεων στην υπόλοιπη περίοδο 2011-2013. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό πρέπει να συμβεί προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο «Γαλάζιο Βιβλίο» και οι οποίοι επικυρώθηκαν στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 16ης Νοεμβρίου 2009.

2.10 Δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν όλες οι προτεραιότητες και οι στόχοι της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής σε άλλα Ταμεία της ΕΕ, πρέπει να θεσπιστεί ένα πρόγραμμα που να υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτικής αυτής.

2.11 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η υλοποίηση του προγράμματος και σε τρίτες χώρες πρέπει να συμβάλει στους αναπτυξιακούς στόχους της εκάστοτε ενδιαφερόμενης χώρας και να συνάδει με τα υπόλοιπα μέσα συνεργασίας και τους στόχους της αντίστοιχης τομεακής πολιτικής της ΕΕ.

2.12 Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οι στόχοι της πρότασης κανονισμού δεν μπορεί να υλοποιηθούν σε επαρκή βαθμό από μεμονωμένα κράτη μέλη, και αυτό λόγω της έκτασης και του αντίκτυπου των δράσεων του προγράμματος που πρέπει να χρηματοδοτηθούν. Αυτό μπορεί να συμβεί καλύτερα σε επίπεδο ΕΕ, με την

υιοθέτηση μέτρων που συνάδουν με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.13 Σε σχέση με την αρχή της αναλογικότητας, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πρότασή της δεν υπερβαίνει τα όρια που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί.

2.14 Σκοπός της παρούσας πρότασης κανονισμού είναι η θέσπιση προγράμματος για τη στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ επιδοκίμασε τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προωθεί την υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής. Η παρούσα πρόταση αποτελεί την πιο λογική συνέχεια της εξέλιξης αυτής.

3.2 Όντως, στον προτεινόμενο κανονισμό ορίζονται μεταξύ άλλων οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος, οι επιλέξιμες προς χρηματοδότηση δράσεις και οι πιθανοί τρόποι χρηματοδότησης. Επιπλέον, η πρόταση προβλέπει τη διενέργεια αξιολόγησης το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2014 και τη σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής η οποία θα επικουρεί την Επιτροπή κατά την κατάρτιση των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, για την υλοποίηση του προγράμματος στην περίοδο 2011-2013, χρειάζονται 50 εκατομμύρια ευρώ. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η προβλέψεις αυτές είναι απαραίτητες.

3.3 Το κείμενο της Επιτροπής έχει το χαρακτήρα πλαισίου που περιλαμβάνει μια σειρά τεχνικών μέσων και σε καμία περίπτωση δεν συνιστά πρόταση πολιτικών εργαλείων. Πέραν αυτού, δεν αποσκοπεί να καταστήσει εφικτή τη χρηματοδότηση θαλάσσιων υποδομών, όπως των λιμένων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί αυτό στην πρόταση, π.χ. στις αιτιολογικές σκέψεις.

3.3.1 Σύμφωνα με το άρθρο 5, παρ. 2 πρώτο εδάφιο της πρότασης, στο πλαίσιο του προγράμματος, είναι δυνατή τόσο η επιδότηση για δράσεις όσο και η επιδότηση λειτουργίας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, παρόλο που ο πίνακας πόρων που επισυνάπτεται στο πρόγραμμα αφήνει να εννοηθεί ποιο είναι το πλαίσιο του προγράμματος, δεν διευκρινίζεται στην πρόταση περί ποιων επιδοτήσεων λειτουργίας γίνεται λόγος.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να διασαφηνιστεί αυτό στην πρόταση, έτσι ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο παραβίασης του πνεύματος των κανόνων ανταγωνισμού από την ίδια την Επιτροπή, δεδομένου ότι στην περίπτωση των θαλάσσιων υποθέσεων με την ευρεία έννοια του όρου ο ανταγωνισμός έχει σχεδόν πάντοτε διασυνοριακή διάσταση. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί η ανάγκη να διατηρηθεί η δυνατότητα ενίσχυσης της ναυτιλίας του εκάστοτε κράτους μέλους της ΕΕ.

⁽¹⁾ EE C 44, 11.2.2011, σ. 173
EE C 255, 22.9.2010, σ. 103.
EE C 306, 16.12.2009, σ. 46.
EE C 277, 17.11.2009, σ. 20.
EE C 211, 19.8.2008, σ. 31.
EE C 168, 20.7.2007, σ. 50.

3.4 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι πρόκειται για μια πρόταση με βάση κοινή αρμοδιότητα, με εξαίρεση την περίπτωση θεμάτων τα οποία σχετίζονται με την προστασία του βιολογικού πλούτου της θάλασσας, η οποία υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής.

3.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει τις επιλογές της σε ό,τι αφορά τις νομικές βάσεις που εφαρμόζει. Διερωτάται δε κατά πόσον τα άρθρα 74 και 188, πρώτη παράγραφος της ΣΛΕΕ που εφαρμόζονται, για τα οποία δεν ισχύει η συνήθης νομοθετική διαδικασία, είναι συμβατά με τις υπόλοιπες νομικές βάσεις για τις οποίες ισχύει όντως η συνήθης νομοθετική διαδικασία. Στο σημείο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 74 και 77 δεν συνιστούν νομοθετικές διαδικασίες κατά την έννοια του άρθρου 289 της ΣΛΕΕ.

3.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ο διασυνοριακό χαρακτήρας των θαλάσσιων δραστηριοτήτων και οι συνέργιες μεταξύ τομεακών πολιτικών δικαιολογούν τη θέσπιση ευρωπαϊκών μέτρων στο πεδίο της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής και συγκεκριμένα για την έρευνα, για την υποστήριξη πιλοτικών σχεδίων και για την τόνωση και διευκόλυνση μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής στα κράτη μέλη.

3.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επιχειρηματολογία στην οποία στηρίζεται η εκ των προτέρων αξιολόγηση της Επιτροπής δεν είναι το καλύτερο μέρος της προτάσεως. Η αιτιολόγηση της προτίμησης της Επιτροπής 2, δηλαδή μιας περιορισμένης χρηματοδοτικής συμβολής της ΕΕ με σκοπό την περαιτέρω διερεύνηση των επιλογών και τη σταδιακή υλοποίηση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, με δεδομένες –εκτός άλλων– τις εναλλακτικές επιλογές, θα μπορούσε να θεωρηθεί ανεπαρκής. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ενισχύσει την επιχειρηματολογία της, ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά την επιλογή συγκεκριμένων θεμάτων και σημείων δράσης.

3.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στην πρόταση της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο άρθρο 4, συνιστούν μια υπερβολικά ελεύθερη ερμηνεία των στόχων που διατυπώνονται προηγουμένως. Εκεί όπου υπάρχει ανάγκη για περισσότερο συντονισμό και μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά ευθύνες και αρμοδιότητες, η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει σαφέστερες κατευθυντήριες γραμμές, πάντα σε συμφωνία με την αρχή της επικουρικότητας.

3.9 Η Επιτροπή προτείνει να υποβάλει έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2014. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση αυτή, τονίζει όμως την ανάγκη μιας εμβριθέστερης εκ των προτέρων αξιολόγησης με βάση την οποία να μπορέσει να διαπιστωθεί εκ των υστέρων η υλοποίηση των στόχων που έχουν οριστεί.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Ως γνωστό, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια υπερτομεακή προσέγγιση στη διαχείριση των θαλασσών. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρεί ότι χρειάζεται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Επιπλέον, κρίνει ότι η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων πλευρών στις προγραμματισμένες δράσεις είναι το κλειδί της επιτυχίας. Για την επίτευξη των στόχων που έχουν οριστεί, έχει καθοριστική σημασία

να κληθούν οι ενδιαφερόμενες πλευρές να συμμετάσχουν και να υπάρξει πληροφόρηση για τα αποτελέσματα της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής εντός και μεταξύ των κρατών μελών.

4.2 Παρόλο που η παρούσα πρόταση δεν αφορά το περιεχόμενο των πολιτικών θεμάτων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει αυτό που έχει τονίσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις και να επισημάνει ότι στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στα ακόλουθα θέματα:

4.2.1 Θα χρειαστεί μια ισορροπημένη εκτίμηση αφενός των περιβαλλοντικών ανησυχιών των παράκτιων περιοχών της ΕΕ και, αφετέρου, της αναγκαιότητας του διεθνούς εμπορίου, γεγονός που αντανακλάται στην αύξηση των θαλάσσιων μεταφορών.

4.2.2 Μετά από δύο μεγάλες ναυτιλιακές καταστροφές που προέκυψαν τα φώτα της δημοσιότητας, του Erika το 1999 και του Prestige το 2002, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να προβλεφθεί «το χειρότερο ενδεχόμενο». Ωστόσο, παρά τη θέσπιση ευρείας δέσμης νομοθετικών μέτρων, με περίπου 15 νέους κανονισμούς και κατευθυντήριες γραμμές, οι προσπάθειες των κρατών μελών συνεχίζονται να είναι ελλειμματικές σε δύο σημαντικά θέματα:

- στην κατασκευή επαρκών λιμενικών εγκαταστάσεων εξοπλισμένων για τη συγκέντρωση κατάλοιπων πετρελαίου από πλοία, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η απόρριψη πετρελαίου στη θάλασσα,
- στην κατασκευή των κατάλληλων καταφυγίων για τα πλοία που βρίσκονται σε κίνδυνο. Επιπλέον, επικρατεί ασάφεια ως προς τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Τα μέτρα για την κάλυψη αυτών των ελλείψεων πρέπει να συμπεριληφθούν στον κατάλογο των επιλέξιμων προς υποστήριξη στόχων.

4.2.3 Εκτός από την επικύρωση της Σύμβασης UNCLOS (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας), στην οποία έχουν εντωμεταξύ προσχωρήσει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, είναι απαραίτητη και η παρακολούθηση της εφαρμογής της. Ειδικότερα για τις θάλασσες που χωρίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ από τρίτες χώρες, ορισμένες από τις οποίες έχουν υπογράψει συμφωνίες σύνδεσης ή ευρίσκονται σε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την ΕΕ, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι χώρες αυτές θα πρέπει να κληθούν να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν τη Σύμβαση UNCLOS, επειδή πρόκειται για σύμβαση που αποτελεί μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

4.2.4 Για να διατηρηθεί η αναγκαία πρόοδος στη διαδικασία, η ΕΟΚΕ προτείνει να διοργανώνεται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο συνεδρίαση για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική σε επίπεδο Υπουργών της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι αυτό θα συμβεί σύντομα και σε άλλες θαλάσσιες περιοχές όπως η Βαλτική, ο Βόρειος Ατλαντικός και ο Ευέινος Πόντος.

4.2.5 Για να ενισχυθεί η διεθνής διάσταση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή πρέπει να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στη θάλασσα, στην ασφάλεια και στις περιβαλλοντικές επιδόσεις των πλοίων.

4.2.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, για να υπάρξει μια πραγματικά ολοκληρωμένη ναυτιλιακή αγορά, χρειάζεται στενότερη συνεργασία των εθνικών εποπτικών αρχών, της ακτοφυλακής και του πολεμικού ναυτικού των κρατών μελών, κατά προτίμηση μέσω του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα.

4.2.7 Αυτό προϋποθέτει, επίσης, μια κοινή δομή ανταλλαγής πληροφοριών για τη θάλασσα ζώνη και την ύπαρξη ενός ολοκλη-

ρωμένου συστήματος θάλασσας επιτήρησης. Στη γνωμοδότησή της ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε να παρέχει σε σταθερή βάση ακριβή, επίκαιρα και ποιοτικά στοιχεία, χωρίς να είναι πολυδάπανο.

4.2.8 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι σε μία παλαιότερη γνωμοδότηση ⁽³⁾ δήλωσε ότι μπορεί να συμβάλει στην εφαρμογή της θάλασσας πολιτικής, ιδίως όσον αφορά τον χωροταξικό σχεδιασμό, δέσμευση την οποία θα επιθυμούσε να επαναλάβει στο σημείο αυτό.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²⁾ ΕΕ C 44, 11.2.2011, σ 173.

⁽³⁾ ΕΕ C 211, 19.8.2008, σ. 31.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1406/2002 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα»

COM(2010) 611 τελικό — 2010/0303 (COD)

(2011/C 107/14)

Εισηγητής: ο κ. SIMONS

Στις 22 και στις 10 Νοεμβρίου αντίστοιχα, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν, με βάση το άρθρο 100 § 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση Κανονισμού(ΕΕ) [.../....] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1406/2002 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα

COM(2010) 611 τελικό — 2010/0303 (COD)

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 114 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά τη δράση του EMSA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα) για τη βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα, στα κράτη μέλη. Θεωρεί δε εξαιρετικά σημαντικό για το μέλλον να διευρυνθούν με υπεύθυνο τρόπο τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του EMSA.

1.2 Χρησιμοποιώντας τη φράση «με υπεύθυνο τρόπο», η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι τα καθήκοντα, οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες του EMSA πρέπει στο μέλλον να διατυπώνονται και να καθορίζονται με σαφέστερο τρόπο, ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση όσον αφορά την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ του EMSA και των κρατών μελών.

1.3 Σχετικά με την αρχή της αναλογικότητας, η ΕΟΚΕ έχει την εντύπωση ότι η Επιτροπή προδικάζει σε ορισμένα κεφάλαια της πρότασής της τον ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει ο EMSA στο μέλλον. Η σχετική απόφαση πρέπει να ληφθεί σε επίπεδο ΕΕ.

1.4 Η ΕΟΚΕ απορεί για την αιφνίδια αναφορά στην «εσωτερική ναυσιπλοΐα» στο άρθρο 2, §2, εδάφιο δ), χωρίς να παρέχεται η παραμικρή εξήγηση ούτε στον ίδιο τον κανονισμό, που, όπως δείχνει και ο τίτλος του, αφορά αποκλειστικά τις θαλάσσιες μεταφορές, ούτε στην αιτιολογική του έκθεση, στην ανάλυση του αντίκτυπου ή στις αιτιολογικές σκέψεις, σχετικά με τα κίνητρα, την ανάγκη, την εμβέλεια, την τεχνική εφαρμογή ή τη διαφορετική πολιτική που εφαρμόζεται για τη θάλασσα ή την εσωτερική ναυσιπλοΐα, από διαφορετικούς φορείς διοίκησης και διαχείρισης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Για τους λόγους αυτούς και μόνον, θα πρέπει να απαλειφθεί αυτή η αναφορά, πέραν του επιχειρήματος ότι και από άποψης περιεχομένου, ο διαμετρικά αντίθετος χαρακτήρας αυτών των δύο μέσων μεταφοράς ήταν αφορμή για τη δημιουργία δύο διαφορετικών συστημάτων παρακολούθησης της κυκλοφορίας πλοίων.

1.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι πρέπει το συντομότερο δυνατό να οριστεί νομική βάση και κατ' επέκταση να προβλεφθούν δημοσιονομικές δυνατότητες, που να επιτρέπουν στον Οργανισμό να συνδράμει την Επιτροπή με τις γνώσεις και την εμπειρογνομωσύνη που έχει αποκτήσει από τις σχετικές και σαφώς προσδιορισμένες δραστηριότητές του στις θαλάσσιες μεταφορές, και όχι μόνο σε αυτές αλλά σε όλους τους τομείς των μεταφορών, ακόμη και σε τομείς εκτός της πολιτικής μεταφορών.

1.6 Πέραν αυτού, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να στενότερα ο κανονισμός για τη σύσταση του Οργανισμού με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς σχετικά με την τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά να διασαφηνιστεί ο ρόλος που διαδραματίζουν ο EMSA, η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και το διοικητικό συμβούλιο του Οργανισμού, ιδιαίτερα όσον αφορά την οργάνωση των επιθεωρήσεων.

1.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί συνεπώς την πρόταση της Επιτροπής να ακολουθηθεί το παράδειγμα της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφάλειας της Αεροπορίας για τον καθορισμό των επιχειρησιακών μεθόδων εργασίας του Οργανισμού στον τομέα των επιθεωρήσεων.

1.9 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, εφόσον ο EMSA απέδειξε κατά το παρελθόν την προστιθέμενη αξία του, θα πρέπει να του παρασχεθούν προσωπικό και κονδύλια, που θα του επιτρέψουν να συνεχίσει να διαδραματίζει υπεύθυνα τον ρόλο του και στο μέλλον. Η συνέχιση της τακτικής εξωτερικής αξιολόγησης εντάσσεται, κατά την γνώμη της ΕΟΚΕ, στα πλαίσια αυτά.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 28 Οκτωβρίου 2010, η Επιτροπή δημοσίευσε την «Πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1406/2002, σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια στη θάλασσα», (COM(2010) 611 τελικό) και ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εκδώσει γνωμοδότηση για το θέμα αυτό.

2.2 Η ΕΟΚΕ ανταποκρίνεται πρόθυμα στο αίτημα αυτό, δεδομένου ότι θεωρεί την πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 1406/2002 ως ένα περαιτέρω σημαντικό βήμα για την αύξηση της ασφάλειας στη θάλασσα.

2.3 Οφείλει, όμως, να παρατηρήσει ότι μετά το ναυάγιο του πετρελαιοφόρου «Erika», που προκάλεσε τεράστια ρύπανση, έχει αυξηθεί αισθητά η σημασία που αποδίδει η πολιτική στην ασφάλεια στη θάλασσα.

2.4 Στο τέλος του 2000, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA). Ο Οργανισμός αυτός θα λειτουργεί ως τεχνικός φορέας με σκοπό την επίτευξη υψηλού, ενιαίου και αποτελεσματικού επιπέδου ασφάλειας στη θάλασσα εντός της ΕΕ και την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία.

2.5 Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2002 και ο EMSA άρχισε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 2003. Έκτοτε, ο κανονισμός υπέστη τρεις τροποποιήσεις.

2.6 Η πρώτη από αυτές, με τον κανονισμό αριθ. 1644/2003, αφορούσε κυρίως τις χρηματοοικονομικές και δημοσιονομικές διαδικασίες και αποσκοπούσε στη διασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας.

2.7 Κατά τη δεύτερη τροποποίηση, με τον κανονισμό αριθ. 724/2004, η οποία ανάγεται στο δυστύχημα του «Prestige» το 2002, ανατέθηκαν ορισμένα νέα καθήκοντα στον Οργανισμό τα οποία σχετιζόνταν κυρίως με την επαγρύπνηση και την καταπολέμηση της ρύπανσης. Εξάλλου, με την αναθεώρηση αυτή συνεκτιμήθηκε η εξέλιξη των αρμοδιοτήτων της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα.

2.8 Με την αναθεώρηση αυτή, ζητήθηκε από τον EMSA να παράσχει τεχνική βοήθεια κατά τη διάρκεια ελέγχων που η Επιτροπή έπρεπε να διενεργήσει, αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 725/2004, σχετικά με τη βελτίωση της ασφάλειας των πλοίων και των λιμενικών εγκαταστάσεων.

2.9 Επιπλέον, ζητήθηκε από τον EMSA να επικουρεί την Επιτροπή στην αξιολόγηση των διαδικασιών πιστοποίησης και των ιδρυμάτων εκπαίδευσης των ναυτικών, σε κράτη μέλη αλλά και σε τρίτες χώρες. Η αποστολή αυτή αφορά τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών που είχαν καθοριστεί βάσει της ομώνυμης σύμβασης (σύμβαση STCW) του Διεθνούς Ναυτικού Οργανισμού (ΙΜΟ).

2.10 Η τρίτη τροποποίηση επήλθε το 2006, με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2038/2006. Για την κάλυψη των αναγκών των δραστηριοτήτων ελέγχου της ρύπανσης, προβλέφθηκε για τον EMSA προϋπολογισμός 154 εκατομμυρίων ευρώ κατά την περίοδο 2007-2013.

2.11 Τα πράγματα, ωστόσο, δεν παύουν να εξελίσσονται. Για να είναι ο EMSA σε θέση να συνεχίσει να λειτουργεί με αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο, χρειάστηκε να υποβληθεί η υπό συζήτηση πρόταση, που τροποποιεί για τέταρτη φορά, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1406/2002.

2.12 Η τροποποίηση που προτείνεται από την Επιτροπή έχει τον διπλό στόχο να διευκρινιστούν τα σημερινά καθήκοντα και ο ρόλος του EMSA και να διευρυνθούν για να καλύψουν νέους τομείς που αναπτύσσονται στον διεθνή και/ή τον ευρωπαϊκό χώρο.

2.13 Σήμερα, ο Οργανισμός παρέχει στα κράτη μέλη και την Επιτροπή τεχνική και επιστημονική συνδρομή για την ορθή εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, την ασφάλεια στη θάλασσα και την πρόληψη της ρύπανσης που προκαλείται από πλοία. Παρακολουθεί επίσης την εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μέτρων. Τέλος, συνδράμει στην ανάπτυξη νέων μέτρων.

2.14 Στην ανακοίνωσή της «Στρατηγικοί στόχοι και συστάσεις σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική μεταφορών της ΕΕ μέχρι το 2018», η Επιτροπή γνωστοποιεί ότι έχει την πρόθεση να θεσπίσει την εντολή και τη λειτουργία του EMSA με σκοπό την ενίσχυση της τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης που προσφέρει ο οργανισμός αυτός στα κράτη μέλη.

2.15 Στα συμπεράσματά του της 30ής Μαρτίου 2009, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να αναπτύξει μέτρα τα οποία, ενόψει των μελλοντικών προκλήσεων, μπορεί να βελτιώσουν περαιτέρω τις δραστηριότητες του EMSA σε ό,τι αφορά την παροχή τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης στα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

2.16 Ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η Επιτροπή εξέτασε το θέμα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δράσεις του EMSA θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις συνέργειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις των λιμενικών σωμάτων. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό θα ήταν να επεκταθούν τα καθήκοντα του Οργανισμού, ιδίως στον τομέα της παρακολούθησης της θαλάσσιας κυκλοφορίας και των διαδρομών που ακολουθούν τα πλοία, και να παρασχεθεί υποστήριξη στα κράτη μέλη για τον εντοπισμό πιθανών υπατιών ρύπανσης.

2.17 Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1406/2002, το διοικητικό συμβούλιο του EMSA ανέθεσε σε ανεξάρτητο γραφείο στα τέλη του 2007 την αξιολόγηση της εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού. Στην έκθεσή του εν λόγω γραφείου, αναφέρεται ότι μπορούν να επέλθουν βελτιώσεις και διευκρινίσεις σε ορισμένους τομείς, αλλά το γενικότερο συμπέρασμα, ήταν ότι ο Οργανισμός προσθέτει αξία στον τομέα εν γένει, και ιδιαιτέρως στα δύο κυρίως ενδιαφερόμενα μέρη, τα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾ ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ έχει τονίσει τον καθοριστικής σημασίας ρόλο που διαδραματίζει ο EMSA για τη βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα εντός των κρατών μελών. Με δεδομένη τη συνεχή εξέλιξη του θέματος της ασφάλειας στη θάλασσα και τη συνεπακόλουθη ανάγκη της διενέργειας επιθεωρήσεων για την καταπολέμηση της ρύπανσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό να διευρυνθούν τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του EMSA.

3.2 Η προτεινόμενη επέκταση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: την υποστήριξη που παρέχεται από τον EMSA σε διεθνείς οργανισμούς όπως ο IMO, την αποστολή των επιχειρησιακών υπηρεσιών, όπως το Safe Sea Net, σε σχέση με την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική και τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων, την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης από υπεράκτιες εξορυκτικές δραστηριότητες, την τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες και, τέλος, την υποστήριξη που παρέχεται στην Επιτροπή σε ό,τι αφορά τις επιθεωρήσεις ασφάλειας.

3.3 Οι παράγοντες που οδήγησαν στην προσαρμογή του κανονισμού ήταν η τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα, τα νέα θέματα που περιλαμβάνονται στην πενταετή στρατηγική (2010-2014) του EMSA και οι συστάσεις του διοικητικού συμβουλίου σε σχέση με την αξιολόγηση του από ανεξάρτητο φορέα.

3.4 Πρέπει οπωσδήποτε να διασαφηνιστούν με καλύτερο τρόπο τα καθήκοντα υποστήριξης που ο EMSA θα πρέπει να αναλάβει έναντι της Επιτροπής και των κρατών μελών, ιδίως στο πλαίσιο των νέων εξελίξεων, όπως η τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα, η ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική της Ένωσης, η εποπτεία στη θάλασσα, οι δυνατότητες που διανοίγονται για τη σύσταση σώματος ευρωπαϊκής ακτοφυλακής, κλπ.

3.4.1 Η ΕΟΚΕ απορεί για την αιφνίδια αναφορά στην «εσωτερική ναυσιπλοία» στο άρθρο 2, §2, εδάφιο δ), χωρίς να παρέχεται η παραμικρή εξήγηση ούτε στον ίδιο τον κανονισμό, που, όπως δείχνει και ο τίτλος του, αφορά αποκλειστικά τις θαλάσσιες μεταφορές, ούτε στην αιτιολογική του έκθεση, στην ανάλυση του αντικτύπου ή στις αιτιολογικές σκέψεις, σχετικά με τα κίνητρα, την ανάγκη, την εμπέδεια, την τεχνική εφαρμογή ή την διαφορετική πολιτική που εφαρμόζεται για τη θάλασσα ή την εσωτερική ναυσιπλοία, από διαφορετικούς φορείς διοίκησης και διαχείρισης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Για τους λόγους αυτούς και μόνον, θα πρέπει να απαλειφθεί αυτή η αναφορά, πέραν του επιχειρήματος ότι και από άποψης περιεχομένου, ο διαμετρικά αντίθετος χαρακτήρας αυτών των δύο μέσων μεταφοράς ήταν αφορμή για τη δημιουργία δύο διαφορετικών συστημάτων παρακολούθησης της κυκλοφορίας πλοίων.

3.4.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι πρέπει το συντομότερο δυνατό να οριστεί νομική βάση και κατ' επέκταση να προβλεφθούν δημοσιονομικές δυνατότητες, που να επιτρέπουν στον Οργανισμό να συνδράμει την Επιτροπή με τις γνώσεις και την εμπειρογνωμοσύνη που έχει αποκτήσει από τις σχετικές και σαφώς προσ-

διορισμένες δραστηριότητές του στις θαλάσσιες μεταφορές, και όχι μόνο σε αυτές αλλά και σε όλους τους τομείς των μεταφορών, ακόμη και σε τομείς εκτός της πολιτικής μεταφορών.

3.4.3 Στο άρθρο 2, παράγραφος 1 αναφέρονται οι τομείς στους οποίους ο Οργανισμός επικουρεί την Επιτροπή. Οι προσθήκες που ενίοτε συμπεριλαμβάνονται -αν και με αποκλίνουσες διατυπώσεις- στην παράγραφο 2, σύμφωνα με τις οποίες οι επικουρικές δράσεις πρέπει να εμπίπτουν στο πεδίο των καθηκόντων του EMSA, προξενούν σύγχυση και δεν είναι πάντοτε σαφείς (βλ. εδάφιο ε). Η λύση θα ήταν να διαγραφούν από τη δεύτερη παράγραφο οι εν λόγω προσθήκες, εφόσον περιλαμβάνονται ήδη στην πρώτη παράγραφο.

3.5 Όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση για καλύτερη διασύνδεση του κανονισμού με τους ευρωπαϊκούς κανόνες που απορρέουν από την τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια της ναυτιλίας. Επιθυμεί όμως να επισημάνει ότι σε ορισμένα σημεία, όπως για παράδειγμα η δημιουργία περιφερειακών κέντρων, η πρόταση της Επιτροπής προτρέπει του ρόλου που ο Οργανισμός θα μπορούσε να διαδραματίσει στο μέλλον, τη στιγμή που δεν έχουν ακόμη ληφθεί αποφάσεις για το θέμα αυτό.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Όσον αφορά τις πτυχές που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση αναφέρει πως, ειδικά για τη διοργάνωση επιθεωρήσεων, «είναι αναγκαία η αποσαφήνιση των ρόλων του Οργανισμού, της Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου και των κρατών μελών».

4.2 Όντως, οι εκπρόσωποι των κρατών μελών ενδέχεται να αντιμετωπίσουν πρόβλημα σύγκρουσης συμφερόντων, δεδομένου ότι από τη μία πλευρά αποφασίζουν για τις δραστηριότητες και τους πόρους του EMSA, κυρίως για την πολιτική επιθεωρήσεων, ενώ από την άλλη εκπροσωπούν τις εθνικές κυβερνήσεις οι οποίες υποβάλλονται σε έλεγχο από τον Οργανισμό για λογαριασμό της Επιτροπής, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωση των εθνικών κανονισμών και πρακτικών με το κοινοτικό δίκαιο.

4.3 Η ΕΟΚΕ μπορεί συνεπώς να συμφωνήσει με την προτεινόμενη προσαρμογή του άρθρου 3 σχετικά με τις επιθεωρήσεις του EMSA και επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής να εφαρμοστεί το παράδειγμα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας της Αεροπορίας για να καθοριστούν οι μέθοδοι επιχειρησιακής λειτουργίας του EMSA σε ό,τι αφορά τις επιθεωρήσεις (επιτροπολογία).

4.4 Η μέθοδος αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι διασφαλίζει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων -του EMSA, της Επιτροπής και των κρατών μελών- χωρίς να θίγονται οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες κανενός.

4.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης αναγκαίο να δοθεί προσοχή στις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των ναυτιλλομένων, στο μέτρο, φυσικά, που το θέμα υπάγεται στις αρμοδιότητες του EMSA, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης για τη ναυτική εργασία (Σύμβαση MLC της ΔΟΕ).

⁽¹⁾ EE C 28 της 03.02.2006, σ. 16.

⁽²⁾ EE C 108 της 30.04.2004, σ. 52.

4.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει μια παρατήρηση σχετικά με την τροποποίηση που προτείνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 3 της πρότασης: Η προτεινόμενη τροποποίηση σημαίνει ότι τα τοπικά γραφεία που πρέπει να ιδρυθούν δεν θα έχουν ως μόνο καθήκον την παρακολούθηση της ναυσιπλοΐας και της θαλάσσιας κυκλοφορίας. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι, απόλυτη προϋπόθεση για να μπορέσουν αυτά να λειτουργήσουν σωστά είναι η διασαφήνιση της κατανομής καθηκόντων και αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτών και των κρατών μελών.

4.7 Οι άλλες τροποποιήσεις που προτείνονται για τα άρθρα 10 έως 19 αφορούν κυρίως τα υφιστάμενα ή τα νέα όργανα του EMSA, τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες αυτών, την αύξηση του προσωπικού και τις πηγές χρηματοδότησης.

4.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι σε όλους τους τομείς στους οποίους ο EMSA έχει ήδη αποδείξει ότι μπορεί να συνεισφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία, πρέπει να έχει και τη δυνατότητα να συνεχίσει να εκτελεί με υπεύθυνο τρόπο αυτά αλλά και τα νέα καθήκοντα που θα του ανατεθούν στο μέλλον. Κάθε περιορισμός του ανθρώπινου δυναμικού και των οικονομικών πόρων του EMSA που θα μείωνε τα καθήκοντα που μπορεί να εκπληρώσει ο Οργανισμός πρέπει πάντοτε να σταθμίζεται με βάση τις επιπτώσεις που θα έχει.

4.9 Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου του EMSA να υποβάλλεται στο μέλλον η λειτουργία του Οργανισμού σε εξωτερικό έλεγχο ο οποίος θα διεξάγεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από ανεξάρτητο φορέα.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάργηση ορισμένων παρωχημένων πράξεων του Συμβουλίου στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής»

COM(2010) 704 τελικό — 2010/0368 (COD)

(2011/C 107/15)

Στις 18 Ιανουαρίου 2011, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και στις 27 Ιανουαρίου 2011, το Συμβούλιο, αποφάσισαν σύμφωνα με τα άρθρα 42 πρώτη περίπτωση, 43 παράγραφος 2 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάργηση ορισμένων παρωχημένων πράξεων του Συμβουλίου στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής

COM(2010) 764 τελικό — 2010/0368 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, απεφάσισε κατά την 469η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011) με 128 ψήφους υπέρ, και μία αποχή, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών» (Αναδιατύπωση)

COM(2010) 784 τελικό — 2010/0387 (CNS)

(2011/C 107/16)

Στις 25 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 113 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών» (Αναδιατύπωση)

COM(2010) 784 τελικό — 2010/0387 (CNS).

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την πρόταση και έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της επί του θέματος στην προηγούμενη γνωμοδότησή της «Κοινό φορολογικό καθεστώς / μητρικές και θυγατρικές εταιρείες», ΕΕ 2009/C 182/18 σελ. 77, που υιοθετήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2009. Ως εκ τούτου κατά την 469η σύνοδο ολομελείας της που πραγματοποιήθηκε στις 16 και 17 Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2011), αποφάσισε με 115 ψήφους υπέρ και 3 αποχές να εκδώσει γνωμοδότηση στην οποία υποστηρίζει την πρόταση και παραπέμπει στη θέση που έλαβε στο προαναφερθέν έγγραφο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εγκατάσταση, τοποθέτηση, λειτουργία και αναγνώριση των οργάνων χειρισμού των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με τροχούς»
(Κωδικοποιημένη έκδοση)**

COM(2010) 717 τελικό — 2010/0348 (COD)

(2011/C 107/17)

Το Συμβούλιο στις 17 Ιανουαρίου 2011, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 16 Δεκεμβρίου 2010 αποφάσισαν σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εγκατάσταση, τοποθέτηση, λειτουργία και αναγνώριση των οργάνων χειρισμού των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με τροχούς»

COM(2010) 717 τελικό — 2010/0348 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου) απεφάσισε, με 114 ψήφους υπέρ και 4 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πέδηση των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς» (Κωδικοποιημένη έκδοση)

COM(2010) 729 τελικό — 2010/0349 (COD)

(2011/C 107/18)

Το Συμβούλιο στις 17 Ιανουαρίου 2011 και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 16 Δεκεμβρίου 2010 αποφάσισαν σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το σύστημα διεύθυνσεως των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς»

COM(2010) 729 τελικό — 2010/0349 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου) απεφάσισε, με 111 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 5 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το διαθέσιμο χώρο χειρισμού, την ευχέρεια πρόσβασης στη θέση οδήγησης, καθώς και τις θύρες και τα παράθυρα των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς» (Κωδικοποιημένο κείμενο)

COM(2010) 746 τελικό — 2010/0358 (COD)

(2011/C 107/19)

Το Συμβούλιο, στις 17 Ιανουαρίου 2011, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 16 Δεκεμβρίου 2010, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το διαθέσιμο χώρο χειρισμού, την ευχέρεια πρόσβασης στη θέση οδήγησης, καθώς και τις θύρες και τα παράθυρα των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς»

COM(2010) 746 τελικό — 2010/0358 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου) απεφάσισε, με 108 ψήφους υπέρ και 6 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών»

COM(2011) 6 τελικό — 2011/0007 (CNS)

(2011/C 107/20)

Στις 26 Ιανουαρίου 2011, το Συμβούλιο αποφάσισε βάσει του άρθρου 148 της ΣΛΕΕ να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

COM(2011) 6 τελικό — 2011/0007 (CNS).

Επειδή συμφωνεί με το περιεχόμενο της πρότασης και έχει ήδη εκδώσει τις απόψεις της επί του θέματος σε προηγούμενη γνωμοδότηση που φέρει τον αριθμό CESE 763/2010 και υιοθετήθηκε στις 27 Μαΐου 2010 ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ, κατά την 469η σύνοδο ολομέλειάς της, της 16ης και 17ης Φεβρουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου), απεφάσισε, με 119 ψήφους υπέρ και 3 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο και να αναφερθεί στη θέση που έλαβε στο προαναφερθέν έγγραφο.

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση», ΕΕ C 21, σ. 66 της 21.1.2011

2011/C 107/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής» COM(2010) 494 τελικό — 2010/0257 (COD)	64
2011/C 107/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1406/2002 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα» COM(2010) 611 τελικό — 2010/0303 (COD)	68
2011/C 107/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάργηση ορισμένων παρωχημένων πράξεων του Συμβουλίου στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής» COM(2010) 704 τελικό — 2010/0368 (COD)	72
2011/C 107/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών» (Αναδιατύπωση) COM(2010) 784 τελικό — 2010/0387 (CNS)	73
2011/C 107/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εγκατάσταση, τοποθέτηση, λειτουργία και αναγνώριση των οργάνων χειρισμού των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με τροχούς» (Κωδικοποιημένη έκδοση) COM(2010) 717 τελικό — 2010/0348 (COD)	74
2011/C 107/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πέδηση των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς» (Κωδικοποιημένη έκδοση) COM(2010) 729 τελικό — 2010/0349 (COD)	75
2011/C 107/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το διαθέσιμο χώρο χειρισμού, την ευχέρεια πρόσβασης στη θέση οδήγησης, καθώς και τις θύρες και τα παράθυρα των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς» (Κωδικοποιημένο κείμενο) COM(2010) 746 τελικό — 2010/0358 (COD)	76
2011/C 107/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών» COM(2011) 6 τελικό — 2011/0007 (CNS)	77

Τιμή συνδρομής 2011 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 100 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	770 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	400 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	300 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με το διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα* L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η *Επίσημη Εφημερίδα* στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας* (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της *Επίσημης Εφημερίδας*. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

